

SOMOGYI ALMANACH

55. szám

RÉCSEI BALÁZS

*„...mert nem a térben,
hanem az időben léteztek...”*

Kaposvár utcáinak, tereinek (n)évtörténete

Kaposvár, 2016.

SOMOGYI ALMANACH

55. szám

RÉCSEI BALÁZS

*„...mert nem a térben,
hanem az időben léteztek...”*

Kaposvár utcáinak, tereinek
(n)évtörténete

Kaposvár, 2016.

Megjelent Kaposvár töröktől való visszafoglalásának 330. évfordulójára

Készült

a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának
kiadásában

Szerkesztette:

RÉCSEI BALÁZS

Lektor és korrektor:

NAGY ZOLTÁN

ISSN 0560-8260

ISBN 978-963-631-239-8

A könyv megjelenését támogatta:

Nemzeti Kulturális Alap Könyvkiadási Kollégiuma

Műszaki szerkesztő:

Hederics László

Felelős kiadó:

Polgár Tamás, a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának igazgatója

Nyomta és kötötte: Pethő Nyomda Kft.

Felelős vezető: Pethő László ügyvezető

„...MERT NEM A TÉR BEN,
HANEM AZ IDŐ BEN LÉTEZTEK...”

KAPOSVÁR UTCÁINAK, TEREINEK (N)ÉVTÖRTÉNETE

RÉCSEI BALÁZS

I. Bevezetés

Mindenkinek, aki legalább egyszer kaposváriának érezte magát

„Ahogy a térnek van geometriája, ugyanúgy van pszichológiája az időnek. Minden emberi lény, akár elfogadja, akár nem, elmerül az időben, és mindenkit magával ragad a napok áramlása. Egész életünk harc az idővel. Meg akarunk kapaszkodni egy szerelemben, barátságban, de ezek az érzések csak úgy maradhatnak meg, ha más lényekhez kapcsolódnak, akik szintén megromlanak és eltűnnek, mert meghalnak vagy elillannak életünkéből, vagy éppen mert mi változunk meg... És 'fájdalom! a házak, az utcák, az országutak is illanók, akárcsak az évek'. Hiába térünk vissza azokra a helyekre, amelyeket szerettünk; nem látjuk újra őket, mert nem a térben, hanem az időben léteztek...”

(André Maurois – Marcel Proust)

Időutazásra hívom a Kaposvár múltja iránt érdeklődőket! Az „utazókkal” a 18. századig megyünk vissza az időben, de a térben nem hagyjuk el településünk határait. Egy 1993-as átnevezés és egy 2004-es névpontosítás kivételével 1991-ig követjük nyomon ábécérendben közterületenként Somogy megye székhelyvárosa történetének egy szeletét. Ezen évszázadok alatt a néhány utcás kis településből egy több száz közterülettel rendelkező megyeszékhely lett. Azért 1991-ig dolgoztam fel a témát, mert az ezt követően keletkezett elsődleges források egyelőre csak korlátozottan hozzáférhetőek, valamint az 1989–1990-es rendszerváltoztatás kapcsán volt az utolsó nagy átnevezési „kampány” országszerte.

Kaposvár múltját néhány szempontból már feldolgozták. Az utcák, terek (n)évtörténetéről az alábbiakban olvashatnak a városunk múltjának megismerésében elmélyülni kívánók először bővebb, hivatkozásokkal alátámasztott áttekintést.

A kötet a megélt térnek alapvetően csak két aspektusával foglalkozik. Az utca, tér, köz, sétány, sor, fasor, liget, park utótagú közterületek kialakulását, kialakítását, elnevezését és ennek változásait igyekszik bemutatni. Valószínűleg nem véletlen, hogy mind ez ideig nem jelent meg e témában jelentősebb írás, illetve önálló kötet. Ennek oka főleg az elsődleges iratok korlátozott körének és az időigényes feltárásnak köszönhető. A primer források jelentős része a városvezetés „jóvoltából” megsemmisült.¹

Alapvető célom az volt, hogy a Tisztelt Olvasó egy helyen megtalálja Kaposvár 1991-ben már létezett közterületei történetének legfontosabb adatait. Röviden és közérthetően megismerhesse kialakításuk és névváltoztatásaik időpontját, illetve névmagyarázataikat. Ez a legtöbb esetben sikerült, de néhány nyitott kérdés még maradt – köszönhetően a forrásadottságoknak. A kötet műfaját talán a kézikönyv és adattár megnevezés adja legjobban vissza.

Írásom alapvetően hármass szerkezetű. A Bevezetőben a téma forráslehetőségeit taglalom, és a hazai közterületi névadás periódusainak történetét vázolom fel. Ezt követi a több mint háromszáz utca és tér kialakulásának, illetve kialakításának, valamint (n)évtörténetének hosszabb-rövidebb bemutatása. A harmadik részben a kötet kapcsán előkerült forrásokból adok válogatást. A kiadványt közterületi névmutatók egészítik ki. A kötet ezek mellett a témát érintő félszáz képet is tartalmaz.

A 308 közterület-történet némelyike hosszabb, érdekesebb, információdúsabb, a többség rövid, csak tárgyyszerű – a források adta lehetőségek függvényében. A személyekről elnevezett utcák, terek esetében csak néhány alapvető életrajzi adatok adok meg. Ennek részben területi okai vannak, illetve Nagy Zoltán már megjelentetett e témában egy kötetet.² Ezekon kívül egy épületet (a Sávházat), és egy 1993-ban, tehát az eredeti időhatáron túl átnevezett utcát (a Guba Sándor utcát) említek. Nem szerepelnek külön az 1970-es, 1980-as években kialakított lakótelepek, illetve csak utcáik történetéről írtam. Kiegészítésként négy közpark múltjának rövid ismertetése került bele az összeállításba.

Természetesen 1991-et követően is számos új közterületet alakítottak ki Kaposváron, illetve kapott elnevezést. Többek között a Kisgáti-dűlőben, a Kecal-hegyen, a kaposfüredi városrészben jött létre új, családi házas lakóövezet, és a toponári szőlőhegy, valamint a Zselic Kertváros útjait, utcáit is elnevezték. Ezek szintén nem kap(hat)tak helyet az alábbi kiadványban.

1 Kanyar József: *Somogy megye levéltára*. Kaposvár, 1962. 182–183. p.

2 Nagy Zoltán: *Utca, terek névadói Kaposváron*. Kaposvár, 2005. Megyei és Városi Könyvtár.

A források feltárása évekig tartott, és főleg a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának őrizetében lévő anyagokra koncentrált. Alapesetben elég lett volna a várost irányító testületek ülésjegyzőkönyveit áttanulmányozni. Ez részben azért nem bizonyult járható útnak, mivel a kötetek jelentős része nem áll rendelkezésre. Másrészt nem minden esetben hoztak hivatalos határozatot az adott közterület létrejöttéről, illetve el- vagy átnevezéséről.

Elsődleges forrásként átkutattam Kaposvár város fennmaradt 19–20. századi testületi jegyzőkönyveit. A témám kiteljesítéséhez ezek messze nem voltak elegendők, így egyéb városi közigazgatási iratok feltárása is szükségesnek bizonyult. Mivel még ezek után is maradtak nyitott kérdések, így Somogy vármegye alispánjának, Somogy vármegye főispánjának, Somogy Vármegye Közigazgatási Bizottságának, Somogy Vármegye Törvényhatósági Bizottságának fondjaiban, állagaiban kerestem a témát érintő dokumentumokat, de más iratképzőknél is találtam hasznosítható adatokat. Nem kerülhettem meg a másodlagos források, azaz a helyi sajtó alapos áttekintését sem. Főleg Kaposvár város saját iratainak korábbi, hivatali selejtezésből adódó hiányosságai miatt az írás adattárjellege még nyitott kérdéseket is hagyott.

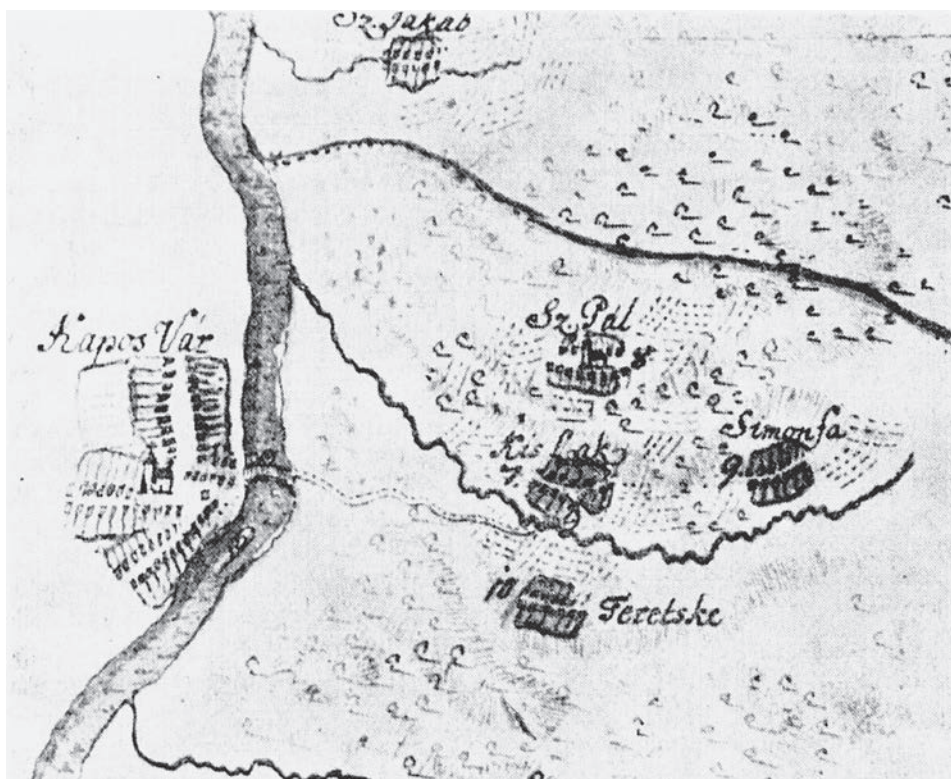
A dolgozat elkészítéséhez felhasználtam több, a városról készített térképet³ és leírást, főleg azokból az évekből, illetve területekről, amikor, illetve ahol megfelelő írott forrás nem állt rendelkezésemre.

A város első ismert térképét Rósás Ferenc mérnök készítette a 18. század közepén, illetve Hoss József szerint 1777-ben.⁴ Ez a nagyon vázlatos és torzított ábrázolás négy-öt ma is létező közterülettel tünteti fel Kaposvárt, amelyben nagyon kis részen vannak a lakóházak, így az utcák és az egyetlen tér is. Szerepel rajta mai elnevezéssel a Fő, az Ady Endre, a Zárda és talán a Teleki utca, valamint a Kossuth tér, illetve esetleg üres térségként a Petőfi tér. Emellett a Töröcskén át a Zselicbe a Kapos folyón átvezető út városi hídját is láthatjuk a rajzon. A település központja már évtizedekkel korábban kialakult. A mai néven említett néhány utca nyomvonala azóta sem változott, tehát ezeket együttesen jogosan nevezhetjük az újkori Kaposvár városmagjának.

3 A kaposvári térképeket nem jelzetelem külön. Többségük a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára XV. 1. Térképtár fondjának Kaposvár sorozatában található. Nem sikerült a jogtulajdonostól 1991-es vagy ehhez közeli várostérképet beszerezni, így a kötetnek ez nem képezheti részét. Mivel a hivatkozott iratok túlnyomó többsége a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának őrizetében található, így ezt külön szintén nem jelzem.

4 Hoss József: *A kaposvári plébánia története*. Veszprém, 1948. A Veszprémi Egyházmegye múltjából, 12. 4. p. Hivatkozik a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (a továbbiakban: MNLOL) Esterházy család levéltára Rep. 80. Fasc. Nr. 189. et F jelzetére.

5 Peregi Tamás: Kaposvár urbánus fejlődésének tényezői és a városrendezés. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 587. p. A kötetbe került képek digitalizálásáért és feldolgozásáért köszönetemet fejezem ki Fejes Lászlónak és Szerlem Péternek.

Kaposvár és déli környéke 1777 körül Rósás Ferenc térképén⁵

Egy 1778 körülire datált vízrajzi térkép a város épített környezetének történetének szintén jelentős forrása. Ezen a váromok ábrázolásán kívül jól kivehető a mai Vár utca, Fő utca (majdnem a Dózsa György utcáig), Teleki utca, Irányi Dániel utca, Zárda utca legeleje, a Kossuth és a Petőfi tér. Az épületek közül csak a jelentősebbeket (vármegyeháza, katolikus templom stb.) tüntették fel, ezért nem lehet megállapítani a beépítettséget, illetve azt, hogy házak nélküli utat vagy beépített utcát ábrázoltak-e rajta.⁶

Az első katonai felmérés térképének (1763–1788) 1784-ben készített kaposvári részén jól kivehető, hogy a mai tagolás szerint az akkor már megyeszékhely Kaposvárnak kilenc utcája és két tere volt, előbbiekből hat a mai hosszúságában. Ezek a jelenlegi elnevezésekkel: Teleki, Irányi Dániel, Ady Endre, Vár, Berzsenyi és Zárda utca. A Fő utca a mai Hársfa utcáig tartott, a Kanizsai utcának

6 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdahelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 123. p. A megadott hely itt nem jelöl meg forrást.

körülbelül a harmada, a Füredi utcának még csak az eleje épült ki. A mezőváros centruma Fő tér, Templom tér, Piac tér néven volt ismeretes, de egy 18. század végi szerződésben egyszerűen Kaposvár terének nevezték.⁷ Ettől nyugatra, a mai Berzsenyi utca elején alakult ki egy másik tér. Ez egyelőre ismeretlen időponttól Szent János nevét viselte, mivel itt állt már legalább 1748-ban Kaposvár védőszentjének, Nepomuki Szent Jánosnak a szobra.⁸ A Búza tér elnevezést a szobor áthelyezése után kaphatta. 1881-ben már Kossuth tér néven vették számba, megjegyezve, hogy nem sokkal korábban még Búza tér néven létezett.⁹ 1911 őszétől pedig a Széchenyi tér nevet viselte, immár második helyen a városban. A források szerint 1789-ben nyitották az Új – mai nevén Petőfi – utcát.¹⁰ A Kapos folyó egykori Gilice malom közeli hídja előtt is kialakult egy térszerű képződmény, a mai Petőfi tér, de ezt még nagyon sokáig nem nevezték közterületi értelemben térnek.

Városunk a 18. század során a korabeli lendületes mezővárosi fejlődés útját járta. Legalábbis ha a népességszám növekedését, az iparosok és kereskedők arányának emelkedését vesszük alapul.¹¹

Az 1802-ben Nagy József által készített megyetérkép esetünkben érdekességként említhető. Azt, hogy Kaposvár lakóterületi része a 19. század közepéig – valószínűleg legalább 1857-ig – kizárólag a Kapos bal oldalán létezett, számos forrás igazolja. (A szőlőhegyekben való életvitelszerű tartózkodást a település statútumai még a 20. század elején is tilalmazták.) Az 1802-es megyetérkép a járási határokat is feltünteti. E szerint Kaposvárnak a Kapos folyó jobb partján fekvő területe a Szigetvári járáshoz tartozott! Tehát a későbbi Donner, Cser és Pécsi utcai városrész, a Kecel-hegy a szigetvári főszolgabíró területének a részét képezte! (Ugyanakkor a Kaposvári járás északra kiterjedt a mai Balatonfenyvesig és Balatonszemesig.)

A második katonai felmérés térképén (1806–1869), amelynek kaposvári része az 1850-es években készült, még nem sok változást láthatunk a város utcahálózatában a 18. század végi ábrázoláshoz képest. A lakosságszám növekedésével a közterületek fejlődése, bővülése mindössze annyit eredményezett, hogy a Fő utca körülbelül a mai Mező utcáig, valamint a mai Petőfi utca szinte teljes hosszában kiépült. Emellett megjelent a későbbi Kereszt utca is, igaz, csak egy-két

7 MNLOL Herceg Esterházy család levéltára. Rep. 35. Fasc. V. No. 620 et B B. Fol. 196., ill. kivonata: XV. 23. Fontes Kaposvariensis. (A kaposvári uradalom jövedelmei 1790-ben. Kaposvár, 1791. március 1.)

8 Hoss József: *A kaposvári plébánia története*. Veszprém, 1948. A Veszprémi Egyházmegye múltjából, 12. 94. p. Hoss a szobor el- és áthelyezésével kapcsolatban ellentmondó adatokat közöl.

9 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke, 1881. május 20.

10 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 13. p.

11 Bácskai Vera: A város és társadalma a XVIII. században (1720–1828). In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostarténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 139. p.

Kaposvár az első katonai felmérés térképén

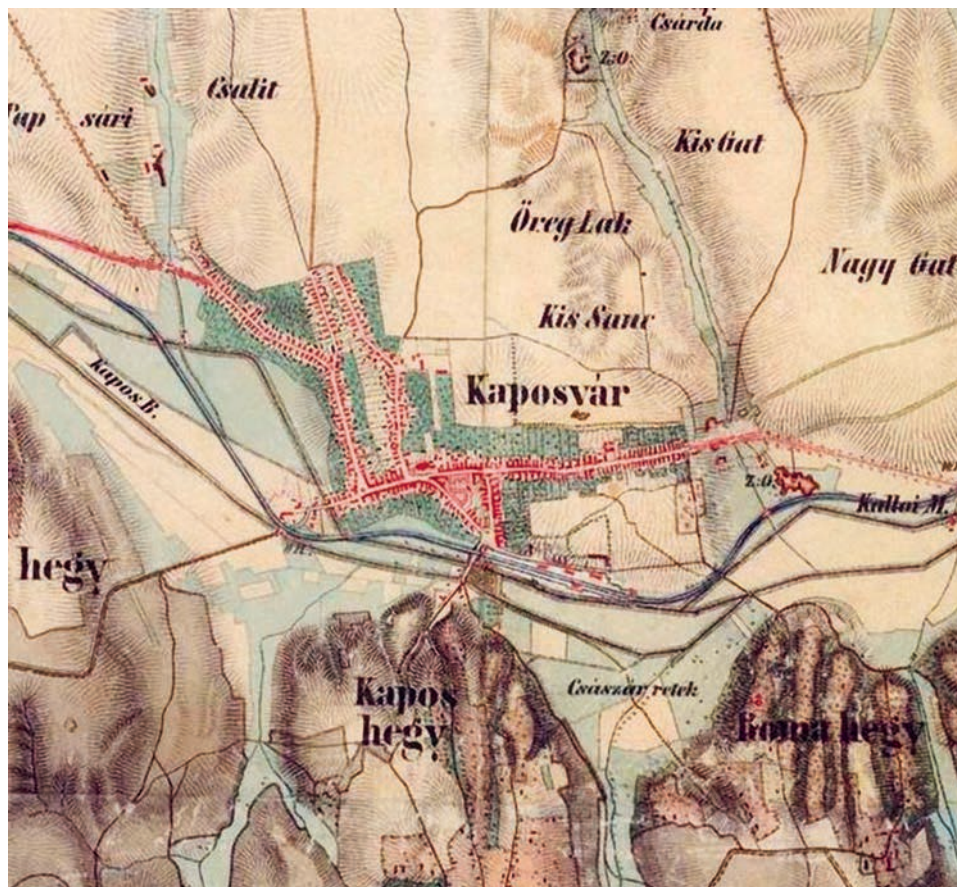
épülettel. Új közterület lett a Pap – ma Zárda – utca folytatásában lévő, későbbi nevén Arany vagy Aranyi¹² – ma Honvéd – utca és az utóbbi, valamint a Petőfi utca kiindulásánál kialakult – mai néven – Bethlen tér.

Az 1852-es várostérképet sajnos nem sikerült megtalálni.¹³ Várostérkép egyik részeként készülhetett az az 1855-ös térképszelvény, amely viszont csak a Gilice – ma Teleki – és a Bábos – ma Irányi Dániel – utcát ábrázolja, és azokat is csak vázlatosan. A szelvényen a mai Kossuth tér keleti vége is látszik, ahol Piac felirat van. Emellett a Fő utca elejének déli oldala látható még rajta.

Az 1862-es telekkönyvi térkép névtörténetileg az első teljes kaposvári – a korban már létező közterületekre vonatkozó – forrásanyag. A városmag kiterjedése és közterületi névanyagának tekintetében kiemelkedő jelentőséggel bír, de a településnek ekkor még nagyon kevés utcája, tere volt, amit ábrázolhattak, illetve megnevezhettek. Ennek ellenére nagyon sok későbbi utca nyomvonala felismerhető rajta, ekkor még „nevenincs” dűlőútként. A színezett térkép a dűlők határait és elnevezését részletesen és pontosan adja vissza.

12 Helyesen eredetileg Zaranyi utca lehetett volna a neve, mivel folytatásában van a Zaranyi út, amely a kora újkortól itt létezett Zaranypusztán keresztül vitt Toponárra. A középkorban Zarany önálló település volt a későbbi puszta térségében. Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabehelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 274. p. már birtokként említi.

13 Ladócsy Károly: *Kaposvár földrajza*. Budapest, 1942. című kötetében többször idézi.

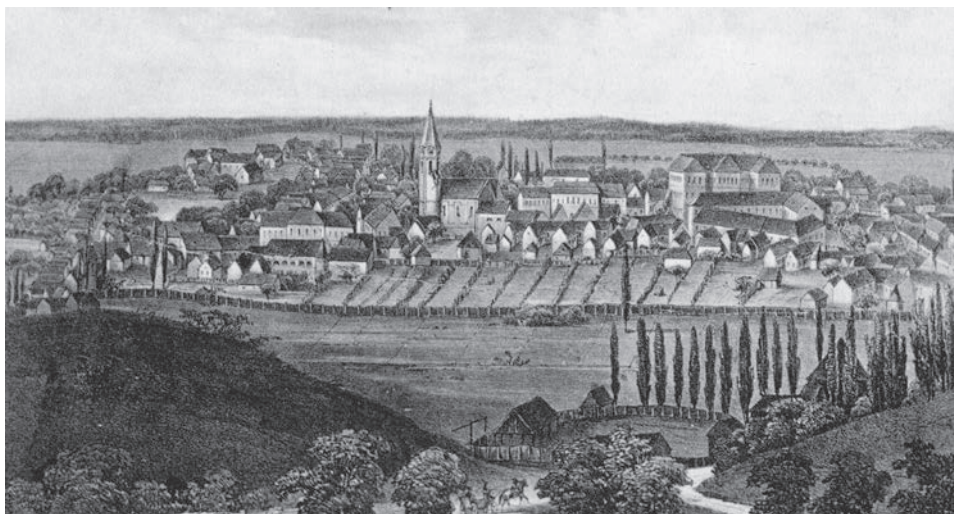
Kaposvár és környéke a második katonai felmérés térképén

Az 1864. évi Pesty Frigyes-féle helynévgyűjtés Kaposvár mezővárosára vonatkozó részét az akkori városbíró, Szigethy János íratta össze. Ennek a 7. pontja a különösen régi elnevezéssel bíró utcákat tudakolta. A jelentés szerint Somogy megyeszékhelyén mindössze három ilyen létezett ekkor.¹⁴

1. A Vár utca, amely a városból (értsd: a városközpontból) az egykori várhoz vagy inkább csak a maradványaihoz vezetett. Ennek egy részét jelenleg is Vár utcának hívják.

2. A Papsára utca, amely a Papsára-dűlő felé vezetett; ez a város északnyugati határrészében van. A jelentés szerint itt egykor a bencések részére szedték be

14 Pesty Frigyes: *Somogy vármegye helynévtára*. (Szöveggondozás és bevezető: Gócsy Zoltán és Polgár Tamás.) Fontes Comitatus Simighiensis, 1. Kaposvár, 2001. Somogy Megyei Levéltár. 155–158. p.

*Kaposvár a Kapos-hegyről 1860 körül
(Dörre Tivadar festményének reprodukciója)*

a papi tizedet, és az idevezető út, majd utca gyakran sáros volt.¹⁵ Ez talán a mai Kanizsai utca elejét jelentheti.

3. A Gilice utca, amely elnevezését a Kaposon túl (értsd: a jobb partja közelében) egykor létezett puszta, illetve a hasonló nevű vízimalom után nyerte.¹⁶ Az utcát jelenleg Teleki utcának hívják, valószínűleg gróf Teleki László emlékére. Ez a Gilice utca nem tévesztendő össze a jelenlegi Gilice utcával, amelyet 1940-ben neveztek el (illetve északnyugati irányú folytatását 1966-ban)! A téma szempontjából még azt érdemes megemlíteni a derék városbíró jelentéséből, hogy a Sétate-
ret – ez jelenleg jórészt a Jókai liget – régebben Zsibagyöpnék hívták.

- 15 Valószínűleg a történelmi emlékezet torzulásának egy tipikus esetével állunk szemben. A Papsára elnevezés ugyanis a középkor folyamán a Kapos folyó egy bal oldali vízfolyásának, és az attól keletre elterülő területnek az elnevezéséül szolgált. Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabehelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 86. p. A Papsára nevű területrészt hétekenyi földnek írja a Kapos folyó bal oldali mellékfolyója, a Papsára folyó mellett. A Papsára a mai Kaposvár területén, a városközpont egy részén egykor létezett Omak település papja után nyerhette nevét már a 13. században.
- 16 Az újkori Gilicepuszta területén vagy közelében a középkorban Gelenc nevű település létezett. Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabehelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 132–134. p. Első adatolható említése 1390-ből származik, amikor Kilench néven említik. Az évszázadok alatt jelentős névromlás történt. Eddig ismert utolsó említése 1536-ból való Gerlencz formában. A helynév fennmaradt, és 1702-ben Giliczi promontórium, azaz szőlőhegy formában azonosítja Timár. 1717-ben már Gerlicze néven szerepel a kaposvári uradalom tartozékai között. A szőlőhegy és a puszta a mai Iszák-hegyre és keleti környékére van lokalizálva. A gilice név jelentését még lásd a Gilice utca címszónál is.

Kaposvár és környéke a harmadik katonai felmérés térképén

Az 1868-as kataszteri térkép szelvényei tekintetében ugyanaz mondható el, mint az 1862-es telekkönyvinél. Az 1868-as kollekcióban azonban egy évtizeddel későbbi, 1878-as szelvények is helyet kaptak. Az előbbieket nagyon kopottak és a szélein hiányosak, ennek ellenére több esetben segítettek tisztázni az utcák első említését, illetve ábrázolását.

Az 1870. év elején tartott népszámlálásban (hivatalosan ez volt a pontos megnevezése) Kaposvárt a helyi összeírók húsz utcára, illetve útra, négy térre, valamint egy különálló kallómalomra és öt szőlőhegyre osztották. A húsz utca jelentős számnak tűnhet, azonban közülük négy – azaz húsz százalékuk – ekkor még csak négy-négy lakóházból állt. A Megyes (Meggyes, Medgyes) – ma a Somssich Pál utca eleje –, Arany(i) – ma Honvéd –, Kálvária – ma Bartók Béla –, Temető – a mai Hársfa utca eleje, esetleg a Fő utca keleti vége –, de a Szentpáli – ma Zrínyi és Szigetvári – utca is csak hat lakóépületet számlált. Ezekben az években még a hagyományos, praktikus elnevezéseket használták, utalva az utca irányára (Füredi,

1 Csukli Háróly Janos
 1 Pálos Sándor - Péteri n.
 30 Könyg József - Károly n.
 2028 2 Szilagyi Antal (Körházban)
 2 Horvay József
 50 Schauer Ignác 2030 50
 29/b Maurer Amint - Károly n.
 29/a Mészáros György - Károly n.
 44. Mihályné István
 2028 48 Kovács Gaboné
 2029 47 Gáspár József
 46 Turcsos József
 2045 Bircó István
 és a négy halalköves tóma
 Bircó József és négy
 tóma 2050
 2051 Hó János
 Galosi Józsefné
 2056 Horner János
 Domján Pál
 Rodék Józsefné
 11 Bauer Ferencné és Homódy
 Bircó József
 Bircó István
 2066 Bircó István
 2067 Solubics András
 Árnóhard János
 Kovács József
 Kovács József
 2076 molnár
 Sebostyán József
 1927
 1926
 22/a
 2066
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200

15 Jankó
 58 Lodermayer Flavian - Péteri n.
 2 Kaposi Sándor
 43 Horváth János mánka
 41 Horváth József
 39 Elek József
 37 Jász János
 35 Könyg János
 33 Miklósi Sándor
 31 31 Torma Ignác
 28 Kovács Ignác - Károly n.
 2 Trucsa József
 28 Magyar József - Károly n.
 18 Berék Ferenc - Károly n.
 24 Ungvári Háróly
 2 Schaffer Amint
 2 Kovács József
 Nagy János
 2 Fuzsöl Agostoné
 14 Szolgahygyi József
 12
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200

Kaposvár

Térképszelvény az 1887-es kataszteri térképből

Kanizsai, Szentpáli), illetve valamilyen tulajdonságára (Hosszú, Új). Két személyről elnevezett közterület létezett ekkor, mindegyik csak a családnévvel (Donner, Széchenyi).¹⁷ Előbbi Donner János birtokos, korcsmáros, „városrész-alapító”, utóbbi nagy valószínűséggel gróf Széchenyi István után kapta nevét.

A legelső és legteljesebb – máig ismertté vált – egybefüggő várostérkép Kaposvárról valószínűleg az 1870-es évek közepén készülhetett. Ugyanis 1876-ban bontották le a Fő utcában az Anna-kápolnát, és nyitották ki az Anna utcát, illetve ebben az évben adták át a honvédlaktanyát a későbbi Damjanich és Honvéd utca sarkán lévő telken. Előbbi már, utóbbi még nem szerepel a térképen. Az 1872-es legkorábbi dátumot pedig az indokolja, hogy már ábrázolták rajta a vasútvonalat, amelyet ez év augusztusban adtak át. Az utcaelnevezések mindenképpen az 1880 szeptembere előtti állapotot tükrözik.

A harmadik katonai felmérés (1869–1887) térképét azért is célszerű megtekinteni, mivel ezen a város keleti szélét is ábrázolták, viszont az 1870-es években készült egybefüggő várostérképen ezt nem. Utóbbin csak a beépített területet jelenítették meg.

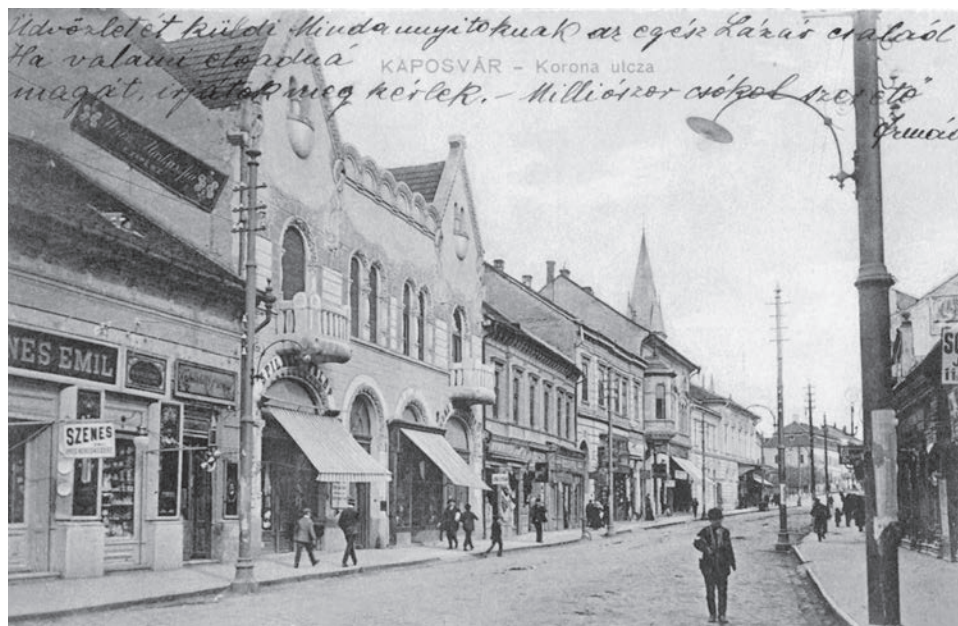
A város legnagyobb – talán legszebb – és mindenképpen egyik leginformációgazdagabb ábrázolása az 1887-es kataszteri felmérés színezett térképe, mely a lakóházak alaprajzát, illetve a telektulajdonosok nevét is közli. A térkép az 1865-ös felmérés térképének felhasználásával készült, de az azóta bekövetkezett változásokat is ábrázolta.

Mivel csak néhány év telt el az újabb kataszteri térkép elkészítéséig, az 1893-as színezett térkép szelvényei „utcatörténetileg” alig térnek el az 1887-estől, de néhány részletkérdés kibontásához azért segítséget tudtak adni.

Az 1901-es – az addigiaknál kisebb méretű – várostérkép egyszerűbb kivitelű, viszont – aránylag kis méreténél fogva is – jól áttekinthető. Érdekesség, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárában Németh István kaposvári polgármester saját példánya van meg ebből a Bereczk Sándor által rajzolt térképből. A kutatás jelen állása szerint ez a város első sokszorosítással, tehát a nagyközönség számára is készült térképe. A kis méretű füzetű összehajtható térkép 61 utcát ábrázol, köztük hármat még mint csak tervezettet. Utóbbiak mai elnevezésükkel a Kontrássy, a Dr. Kovács-Sebestény Gyula és a Pete Lajos utca. A térképen 44 kiemelésre érdemes épületet, illetve helyet külön számmal jelölten is megadtak. Ez szintén jelentős helytörténeti vonatkozással bír.

Az 1919-es színes várostérkép szintén Bereczk Sándor közreműködésével készült. A térképen 51 jeles épület helyét külön számmal és megnevezéssel is feltüntettek.

17 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

A Korona – 1946-tól Ady Endre – utca 1900 körül

Az 1929-es színes, dekoratív várostérkép és 1943-as „felújítása” szintén nagyon fontos a megyeszékhely épített környezetének történetének szempontjából. Utóbbit nehéz felismerni, mivel az 1929-es év szerepel rajta nyomtatva.

Az 1946 és 1950 közt készített nagy méretű térkép fekete-fehér. Egyszerű, de pontos és információban gazdag.

Az 1958-as kis méretű, színes várostérkép nyomtatással készült. Ezen jelenik meg először a közterületi nevek listája, amely a későbbieknél már elengedhetetlen tartozéknak számított.

Az 1972-es, 1988-as és 1993-as várostérképek már többezres példányszámban készültek, nyilvánvalóan alapvetően a nagyközönség számára.

Az utcák, terek szócikkeinek megírásához a 20. század második felében készült térképeket csak ritkán használtam fel, mivel ebből az időszakból már többnyire fennmaradtak az elsődleges források, azaz a testületi jegyzőkönyvek.

A legrégebbi időktől körülbelül a 19–20. század fordulójáig, más szakirodalmi tipologizálás szerint az első világháború végéig terjedő periódust a természetes utcanévadás időszakának is szokták nevezni. Ezek a népies elnevezések elsősorban irányt jeleztek szomszédos vagy távolabbi településnév formájában, vagy a közterület valamely jellemzőjét ragadták meg. A természetes névadási mód nincs korhoz kötve, ugyanis napjainkig keletkezhetnek ilyen nevek. Korábban azonban még

KAPOSVÁR

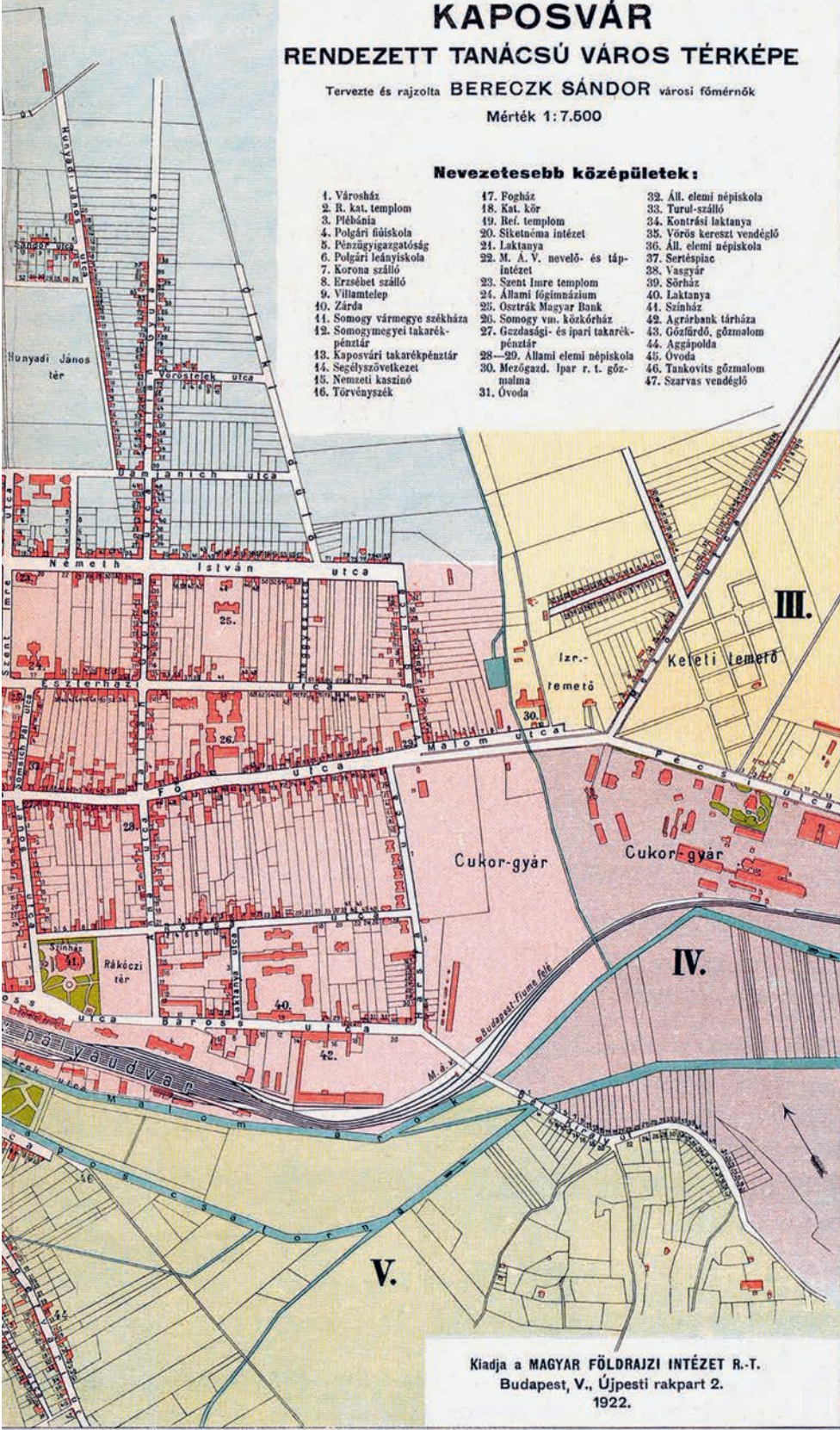
RENDEZETT TANÁCSÚ VÁROS TÉRKÉPE

Tervezte és rajzolta BERECKZ SÁNDOR városi főmérnök

Mérték 1:7.500

Nevezetesebb középületek:

1. Városház	47. Fogház	32. Áll. elemi népiskola
2. R. kat. templom	48. Kat. kőr	33. Turul-szálló
3. Plébánia	49. Ref. templom	34. Kontrási laktanya
4. Polgári fiúiskola	20. Siketnéma intézet	35. Vörös kereszt vendéglő
5. Pénzügyigazgatóság	24. Laktanya	36. Áll. elemi népiskola
6. Polgári leányiskola	22. M. Á. V. nevelő- és táp-intézet	37. Sertéspiac
7. Korona szálló	23. Szent Imre templom	38. Vasgyár
8. Erzsébet szálló	24. Állami főgimnázium	39. Sörház
9. Villamtelep	25. Osztrák Magyar Bank	40. Laktanya
10. Zárda	26. Somogy vm. kózkórház	41. Színház
41. Somogy vármegye székháza	27. Gazdasági- és ipari takarékpénztár	42. Agrárbank tárháza
49. Somogy megyei takarékpénztár	28-29. Állami elemi népiskola	43. Gőzfűtő, gőzmalom
13. Kaposvári takarékpénztár	30. Mezőgazd. Ipar r. t. gőzmalma	44. Aggépolda
14. Segélyszövetkezet	31. Óvoda	45. Óvoda
15. Nemzeti kaszinó		46. Tankovits gőzmalom
16. Törvényszék		47. Szarvas vendéglő

majdnem kizárólagosnak tekinthetők, hiszen a mesterséges (hivatalos) névadás, ahol egyáltalán volt ilyen, kezdetben még csak átvette a népi neveket, új elnevezéseket nem vagy csak elvétve alkotott. Például e korszak szülötte Kaposváron az első Gilice – ma Teleki –, a Hosszú – ma Berzsényi –, az Új – ma Petőfi –, a Korona – ma Ady Endre – és a Vár utca neve.

Kaposvárrott a természetes névadás kizárólagos korszaka viszonylag korán ért véget. Már az 1860-as években találkozhatunk Széchenyi tér nevű közterülettel. Valószínű, hogy „a legnagyobb magyar” 1860-ban bekövetkezett halála után rövidesen kaphatta a korábbi Templom tér, Fő tér, Piac tér megnevezésű közterület ezt a nevet. Semmilyen forrásban nem találtam olyan adatot, hogy gróf Széchenyi Istvánról nevezték el, de bizonyosnak látszik a „névadó” személye, többek között mivel egy forrásközlés szerint Kaposvár mezőváros 1835-ben díszpolgárává is megválasztotta.¹⁸ Ezt a közterületet 1911 szeptemberében Kossuth térre nevezték át Kossuth Lajos itt felállított szobra nyomán.

Az első dokumentálható hivatalos kaposvári utcanévadás alkalmával hat utca került „terítékre”. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének tagjai 1880 szeptemberében többségi szavazással döntöttek. Kettő változtatási javaslatát elvetették, így a néhány évvel korábban létrejött Anna és Hegyalja utca megtarthatta a nevét, míg a Pap utcából Zárda, a Hosszú utcából Berzsényi, a Gilice utcából Teleki, az Arany (máskor Aranyi, egyébként helyesen Zaranyi) utcából Honvéd utca lett. A négy változtatásból háromnál tetten érhető a politikai szándék. A Honvéd utca elnevezés a magyar honvédség kaposvári jelenlétét hangsúlyozta ki, amely 1876-tól laktanyával is rendelkezett a későbbi Damjanich utcában, illetve annak Honvéd utcai sarkán. Nagyon valószínű, hogy a Teleki utca az 1848-as eszmék tántoríthatatlan hívének számító, tragikus sorsú gróf Teleki László után kapta a nevét, bár erre csak közvetett bizonyítékok állnak rendelkezésre. Ugyanígy van a Berzsényi utcával is, amely valószínűleg Berzsényi Farkas nevét és emlékét volt hivatva fenntartani. Berzsényi Farkas 1849-ben a szabadságharc alatt rövid ideig Somogy vármegye alispánja volt. A forradalom és szabadságharc leverése után fogságra ítélték, ahonnan csak nagy nehézségek árán tudták rokonai kihozatni. Ő 1880 júniusában halt meg, ezért is valószínűsíthető, hogy róla nevezték el a Hosszú utcát néhány hónap múlva, és nem édesapjáról, Berzsényi Dánielről. Ha utóbbiról nevezték volna el, akkor valószínűleg a magát elsősorban irodalmárnak tartó Roboz István erősen kormánypárti újságjában, a *Somogy* című hetilapban ezt bőségesen taglalta volna.

18 Kanyar József: *Harminc nemzedék vallomása Somogyról. Történelmi olvasókönyv.* Kaposvár, 1967. Somogy Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága. 176–177. p.

Az első, forrásokkal bizonyítható hivatalos közterületi névadások idején – 1880-ban – az a Németh Ignác ült a polgármesteri székben, aki nyíltan 1848-as eszméket vallott, és Kossuth Lajosnak nagy tisztelője volt. Polgármestersége alatt kapta a „turini remete” Kaposvár díszpolgári oklevelét, és az anyakönyvek tanúsága szerint egyik gyermekének maga Kossuth Lajos volt a keresztaja. (Az Irányi Dániel utca 10. szám alatt felépített – kaposvári mértékkel palotának számító – szállodáját viszont, amely rögtön egyben féllegális bordélyként is működött, Ferenc Józsefőről nevezte el. A felségsértésért rá kiszabott büntetést nem ezért, hanem csak „egyszerű” királygyalázásért kapta. Németh Ignác egy rövid megszakítással 1878 és 1895 között volt a város első embere. A Teleki utca elnevezése „beleillik” Németh Ignác tántoríthatatlan „negyvennyolcasságába”, illetve az egész akkori városvezetés politikai nézeteibe.

Az úgynevezett polgári korban (1867–1950) Kaposváron közterület elnevezésére a város képviselő-testülete, majd a megyeszékhely törvényhatósági jogúvá válását követően 1945-től néhány évig a törvényhatósági bizottság volt jogosult. (Eltekintve az 1919-es rövid hatalomváltástól.) Az úgynevezett szocializmus évtizedei alatt (1950–1990) a városi tanács végrehajtó bizottsága gyakorolta ezt a jogkört. A tanácsrendszer megszűntét követően, 1990-ben ismét a választott képviselő-testület lett jogosult a közterületek nevének meghatározására.

A hivatalos utcanévas hűen tükrözi a társadalmi, politikai viszonyokat is. Az első világháború végétől 1945-ig terjedő időszak a hivatalos utcanévas első szakasza. A továbbra is élő természetes eredetű névas mellett megjelenik, illetve rendszeressé válik a hivatalos utcanévas, köztük a korszak ideálját és ideológiáját kifejező személyeké, például gróf Tisza Istváné, nagyatádi Szabó Istváné. Emellett – nem csak – Kaposváron számos, a trianoni békediktátummal elszakított egykori országrészekre került város kapott utcanévet, így például Brassó, Nagyszeben, Temesvár. Érdekes, hogy az 1945 utáni átkeresztelési hullám városunkban az utóbbiakat elkerülte.

A hivatalos utcanévas második korszaka körülbelül 1945-től az 1989–1990-es rendszerváltoztatásig tartott. Ezen belül is két periódust különíthetünk el. 1945–1956 között jelentős átalakítást végeztek a hivatalos szervek a közterületek névanyagában. Ezek a változások jórészt ideológiai, politikai indítékkal történtek.

A módosulások magát a névrendszert is érintették. A típusváltás főként a személynévi előtagú nevek körében figyelhető meg, de másutt is tetten érhető. Az „irredenta”, „reakciós” utcanéveket szinte teljesen kicserélték, helyükbe az új történelmi kor eszményeinek megfelelő elnevezések kerültek. Így a hazai és a nemzetközi kommunista és/vagy munkásmozgalmi „mozgalmároknak”, más „haladó” történelmi alakoknak emléket állító, illetve a szocializmus eszméjét,

fogalmait megörökítő nevek, mint például Lenin, Sztálin, Marx Károly, Béke, Szabadság stb. szaporodtak el országszerte. A korszak második periódusának az 1956-tól 1990-ig terjedő időszakot tekinthetjük. 1956-nak a hivatalos utcanévadás szempontjából kettős következménye volt. Ekkortájt szüntették meg a személyi kultuszra utaló neveket, illetve a személyi kultusz és az 1956-os forradalom és szabadságharc kommunista áldozatairól ezt követően neveztek el közterületeket. Például Kaposvárott a Mező utcából ekkor lett előbb November 4., majd Mező Imre utca. (A Szovjetunió és hazai csatlósai 1956. november 4-én indítottak támadást a forradalom és szabadságharc leverésére, illetve vérbe fojtására. Mező Imre a kommunista párt, hivatalos nevén a Magyar Dolgozók Pártja mártírként halt meg a forradalom során.)

A hivatalos utcanévadás harmadik szakasza az 1989–1990-es rendszerváltoztatástól számítható. Országszerte megejtették a települések közterületi nevének revízióját. Így a letűnt pártállami rendszer ideológiai, politikai felfogását tükröző neveket többnyire átkeresztelték. Számos közterület korábbi, második világháború előtti hivatalos nevét kapta vissza. Voltak olyan átkeresztelések, ahol a korábban már használatos, régi népi név vált hivatalossá. Utóbbi folyamat Kaposváron 1990-ben kezdődött és lényegében 1991 júniusával fejeződött be.

A közterületek névalakjait még a hivatalos iratokban sem használták következetesen. Többször önkényesen, esetenként hozzá nem értés miatt alakították át a nevet. Az előbbire példa a Vöröshadsereg utca névalak, ami helyesen Vörös Hadseregnek írandó. Az út, utca kifejezéseket néha felváltva, minden egységesség nélkül írták. Például a Május 1. – ma Fő – utca a város legfrekvenciáltabb helyén, a vármegyeház mellett az egyik táblán útként, a másikon utcaként szerepelt 1963-ban.¹⁹ A tér meghatározást sokszor tágabb értelemben használták, például a Honvédtér nem egy lakott területet jelölt, hanem a katonai gyakorlóteret, amely a belvárostól északkeletre terült el. Közismert emberek nevét sem írták gyakran helyesen. Gyakran találkozhatunk olyan névalakokkal, mint Szécsényi, Szemmelveisz, Kovács Sebestyén Gyula, Teleky, Laborfalvy, Kapoly, Kontrássy Sándor, amelyek helyesen: Széchenyi, Semmelweis, dr. Kovács-Sebestény Gyula, Teleki, Laborfalvi, Kapoly és Kontrássy Ferenc. A korábbi két kaposvári – tehát nem a mai toponámi városrészben húzódó – Meggyes utcát Medgyes, Megyes névalakokkal is használták.

A kaposvári közterületi névadás és névhasználat gyakran nem a teljes személynevet vette, veszi alapul: Bethlen tér, Kossuth tér, Széchenyi tér, Kontrássy utca, Bajcsy-Zsilinszky utca stb. Keresztnév nélkül ma már számos esetben kétértelmű, hogy kiről nevezték el az utcát vagy teret. Következetlenségek vannak a

19 Rendet az utcatáblák körül! *Somogyi Néplap*, 1963. július 14. 4. p.

doktori címek és a grófi, hercegi rangok alkalmazása tekintetében is: Gróf Apponyi Albert utca, de nem Gróf Széchenyi István tér, nem Gróf Bercsényi Miklós utca, illetve nem Dr. Csik Ferenc sétány. Az Esterházy család s-sel írja nevét, de Kaposváron Eszterházy utcának nevezték a mai Bajcsy-Zsilinszky utcát. A sort számos példával lehetne folytatni, de a jelen kötetben ezt nem tartottam feladatommak.

Nem csak kaposvári szokásnak mondható, hogy az utca kialakításában, létrejöttében elévülhetetlen érdemeket szerzett személy keresztnévét kapta az adott közterület. Az első kaposvári János utca, amely ma már Dózsa György nevét viseli, főleg dr. Vaszary János ügyvédnek köszönheti létét, mivel többéves munkával sikerült neki megnyitni és parcelláztatni ezt a fontos belvárosi területet, ahol megnyithatták az utcát. Ha úgy vesszük, a jelenlegi János utca is dr. Vaszary János nevét viszi tovább, mivel ez az utca csak azért kapta – Kaposváron második helyszínen – a János utca nevet, mivel így hasznosították újra a nem sokkal korábban leszerelt János utca névtábláit. A Sándor – ma Streith Miklós – utca főleg Kopátsy Sándornak köszönhető, aki felparcelláztatta itt fekvő telkét, amivel együtt járt az új közterület kialakítása. A ma is e néven létező József utca dr. Kovács József egykori városi tiszti főügyész²⁰ emlékét tartja fenn, mivel ezen a területen az ő telkét parcelláztatták, és nyitottak benne utcát.

Az 1930-as években számos dűlőút kezdett egyre beépítettebb lenni. Közülük 1940-ben Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete egyetlen határozattal tizenhatot nevezett el.²¹

Egyszerre nagyobb számú névváltoztatás a második világháborút, majd az 1989–1990-es rendszerváltoztatást követően történt szerte az országban, így városunkban is. 1946 áprilisában legalább tizenhét közterületet neveztek át egyidejűleg. Részben a fokozatosan politikai teret nyerő új kommunista rendszernek elfogadhatatlan neveket cserélték le, részben politikailag semleges neveket kereszteltek át az új uralkodó elit szája íze szerint.²² 1948-ban újabb öt további

20 Külön felkérésre, illetve megállapodás alapján jelen kötet munkálatai közben elkészítettem a *Kaposvár kis közterületi krónikája* című kötetet, amelyet Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata adott ki a Kaposi Kiskönyvtár sorozatban 2016 során. Ebben tévedésből – mivel néhány korabeli forrásban főjegyzőnek írták – sajnos dr. Kovács Józsefet városi főjegyzőnek tituláltam. A pontatlanságért itt kérek elnézést! Egyébként az adott korszakban a főjegyző és a városi tiszti főügyész hasonló feladatkört látott el.

21 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

22 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p. A „Lerakva” azt jelzi, hogy nem csak ide iktatott irat van az aktában.

utcanév esett áldozatul az ideológiai alapú revízióknak.²³ A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyik legelső intézkedéseként 1950. szeptember 1-jén egyetlen határozatával még újabb tizennyolc közterület nevét változtatta meg az új politikai éra szája íze szerint.²⁴

Kaposvár a 20. században négy környező települést „kebelezett be”. Kaposzentjakabot 1950-ben, Toponárt és Kaposfüredet 1970-ben, Töröcskét 1973-ban egyesítették a megyeszékhellyel. Kaposszentjakab Fő utcáját, mivel a kaposvári Vörös Hadsereg – ma Pécsi – utca folytatásában volt, Vörös Hadsereg utcának nevezték át. A másik három településnél jóval több változtatásra volt szükség. 1972 februárjában huszonnégyszer átnevezésről határozott a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága. Ekkor Kaposvár–Toponár tizenhét utcáját kellett újrakeresztelni, mivel a megyeszékhelyen már léteztek ilyen nevűek, és a félreértések elkerülése végett egy Kaposvár méretű városban célszerű, ha csak egy-egy van belőlük. Ugyanekkor Kaposvár–Kaposfüred hét utcanevét cserélték le ötre, mivel három egy vonalban lévő utat, illetve utcát egy név alatt vontak össze.²⁵ Kaposvár–Töröcskén 1974 augusztusában három utca elnevezése „esett áldozatul” a megyeszékhelyhez való csatolásnak. Ugyanekkor tizenegy új közterületet is elneveztek a városban.²⁶

A kommunista-szocialista korszak végén, 1990-ben nyolc, hirtelen „korszerűtlen” közterületi nevet, valamint egy megszűntet változtatott meg még a rendszer érdekeit képviselő végrehajtó bizottság.²⁷ A rendszerváltoztatást követően 1991-ben harminchat közterület névváltoztatásáról határozott a város képviselő-testülete.²⁸ Igaz, közülük egyet visszavonták, másik négyét pedig módosították.²⁹

Egy kaposvári építész szerint az újkori városmag a Berzsényi utca elején, az egykori Szent János téren – ma a Berzsényi utca eleje – alakult ki a töröktől való visszafoglalást követően. *„A mai Széchenyi tér a hajdani vár palánkkal védett külső övezete és a Kapos völgy mentén húzóódó út mentén alakult ki. A domborzati viszonyok miatt az út vonala hirtelen irányt váltott, ugyanakkor ide torkollott a vár „bekötő” útja*

23 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

24 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

25 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

26 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

27 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

28 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

29 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. május 21-i ülésének jegyzőkönyve. 10/1991. (V. 21.) kgy. sz. h.

is. *Az ilyen értelemben kialakult három ágú csomópont ténye világosan tükröződik a térfalak háromszöget alkotó helyszínrajzi elrendezésében.*³⁰

A középkori utak nyomán a 18. század második felére többé-kevésbé állandósulni kezdett Somogy úthálózata. A megyét behálózó utak egy része Kaposvárnál találkozott, ezek határozták meg a város még meglehetősen kevés számú útjait, illetve utcáit, és így a településszerkezetet. Egy 1836-ban – zsidósága miatt – nem kis nehézségek árán beköltöző orvos a mezővárost egy hosszan elnyúló ághoz hasonlította, amelyből négy-öt mellékág ágazott ki. A házak az utcasorokban nagyon hézagosan voltak beépítve. *„Ezek pedig legnagyobb részben kolbász alakúak voltak az udvar hosszában, ritkán volt bennök több mint egy szoba az utcára, a házak között nagy udvar terült el karókkal bekerítve.*³¹ A vár területét kivéve a kaposvári épületek a 18. század közepéig lényegében fából és/vagy vályogból, szalma- vagy nádtetővel, esetleg faszindellyel készültek. Ekkortájt jelenhettek meg az első téglából emelt házak, köztük az első kaposvári megyeháza. A 19. század közepéig a településkép falusias jellege egyértelmű: a házakat a telek hosszában, az utcáfrontra merőlegesen, úgynevezett fésűs elrendezésben építették.

Kaposvár fejlődése szempontjából a Kapos folyó szabályozása alapvető fontosságúnak bizonyult. Ehhez fogható településfejlesztő hatást a 20. század közepéig csak a 19. század végi, 20. század eleji – Kaposvár központú megyei – vasúthálózat kiépülése jelentett. A Kapos szabályozása az 1830-as években befejeződött. A megyeszékhely vonzáskörzete ezáltal jelentősen bővült. Mindez a Kaposvár irányába tartó utak számának és minőségének növekedésében is tetten érhető.

Városunkban a Kapos folyó szabályozását rövidesen követte az addigi árter hasznosítása, „belakása”. Mindezek alapvetően befolyásolták a település szerkezetét, illetve fejlesztési irányait. Egy másik településfejlesztő akadályt az Esterházy-uradalomnak a város területén lévő birtoktestei képeztek. Ezek közül a legjelentősebb a még Németh Ignác polgármestersége alatt kezdeményezett ún. Meggyes-telek megvétele volt 1896-ban. Már a korábbi években is történtek ilyen városfejlesztő célzatú vásárlások, melyek a 20. század közepéig folytatódtak.

Donner János 1857-es „térfoglalása” a Kapos jobb partján egy egész városrész kialakulásának kezdete lett. Előbb csak egy utca – a mai Zrínyi utca – viselte családnevét, de rövidesen az egész településrészt Donnerként kezdték emlegetni, mely név maradandónak bizonyult. Az 1860-as, 1870-es években a Donner mellett létezett még két másik családnévről elnevezett városrész is Kaposvárott.

30 Pereg Tamás: Kaposvár urbánus fejlődésének tényezői és a városrendezés. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 601., 664. p. Huszár (Held) György megállapítása szerint. *„A mai Széchenyi tér”* megjelölésen 1990-től a Berzsenyi utca elejét kell érteni.

31 Bergel József: *Kaposvár 40 év óta*. Kaposvár, 1877. 12. p.

Ezek mára teljes feledésbe merültek. Egy 1876-os forrásban³² találkozhatunk a Lichtensteinváros, illetve Lichtenstein utca és a Zókaváros elnevezéssel. Mindkettő a Som-hegy térségében valószínűsíthető, legalábbis az 1887-es kataszteri térképbe írt telektulajdonosok nevei alapján. (Azonban Lichtenstein családi nevű tulajdonost a mai Erdősor utca táján is olvashatunk ugyanezen a térképen.) A Zókaváros alapítóját is megnevezi az 1876-os összeírás Zóka József személyében. A Lichtensteinváros Lichtenstein Adolf családnevét őrizte meg ideig-óráig.³³

Egy település beépítettségét, így a közterületek számát a lakosságszám alapvetően befolyásolja. Az alábbi adatokkal ezt a fejlődést próbálom a lélekszám alakulásával érzékeltetni.

Kaposvár a 18. század elején szinte teljesen elnéptelenedett, a korabeli közbiztonság, illetve a belső dúlások következtében. 1712-ben mindössze kilenc családot írtak benne össze. 1720-ban 84 adózó háztartást regisztráltak. Ezt követően a század végéig az adózó háztartások száma hatszorosára, az adózóké négy és félszeresére növekedett. 1730 táján lakosság száma 300 fő körül lehetett. Ez a létszám körülbelül négy évtized alatt mintegy 1850-re növekedhetett. Az 1750-es, 1760-as években történt a legnagyobb lélekszám-emelkedés, alapvetően a betelepülésnek köszönhetően. Eztán a lakosság szám növekedési üteme csökkent. Az 1780-as évektől a mezőváros beépített része évtizedekig szinte alig bővült. 1730-ban 132, 1767-ben 278, 1784-ben 358 házról tudunk, és egy másik II. József-kori összeírásban 385 ház szerepel. Ugyanakkor az 1802-es uradalmi és az 1828-as országos összeírás még csak 396 házról tud. A városunk 18. századi történetéről író kutató részben ezekre alapozva mégis megállapíthatja: *„...a város éppen mint ékesebb, rendezettebb házakkal bíró település vált alkalmassá arra, hogy a megyegyűlések székhelyévé váljék”*.³⁴

Kaposvár népessége a hivatalos statisztikák szerint (1773–2011)³⁵

Év	Lakosság száma (fő)
1773	1859
1784	2166
1828	3072

32 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke, 1876. december 1.

33 Uo.

34 Bácskai Vera: A város és társadalma a XVIII. században (1720–1828). In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostartó történeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 139–145. p.

35 A táblázatban az egyszerűség kedvéért eltekintek a népszámlálások eltérő szempontjaitól (jelenlévő, tényleges, polgári stb. népesség), illetve nem adom meg a tételszintű hivatkozást.

Év	Lakosság száma (fő)
1830	3583
1850	4638
1857	5212
1869	6649
1881	9571
1890	12 544
1900	18 630
1910	24 124
1920	30 096
1930	33 226
1941	33 515
1949	33 535
1960	43 428
1970	60 837
1980	72 374
1990	71 788
2001	68 697
2011	66 245

A 18. században és a 19. század nagyobb részében a megyét érintő két legfontosabb országút elkerülte Kaposvárt. Ennek ellenére 1784 és 1828 között jelentős lélekszám-növekedés történt. A 141,8%-os emelkedés messze a megyei 117,5%-os és a megyei mezővárosok 116,5%-os növekedése felettinek mondható. A 18–19. század során hazánkban a város – így Kaposvár is – jelentősége főleg kereskedelmi és piacfunkcióin múltott. Ezek megléte generálta legjobban egy település fejlődését.³⁶

Városunk a 19. század középső harmadában vált igazából környéke és a vármegye központjává. Az 1830-as, 1840-es években felgyorsult a város belső fejlődése. Mindez a központi funkciók számának növekedésének következménye, ezt pedig jórészt a Kapos folyó szabályozása tette lehetővé az 1830-as évektől. A forgalom emelkedése ezt követően számottevőnek mondható. Az előzőek pedig a mezőváros utcáinak makadámurkolattal való ellátását vonták maguk után. Először, 1843-ban a Hosszú – ma Berzsényi – és a Fő utcát – benne a mai Ady Endre

36 Bácskai Vera: A város és társadalma a XVIII. században (1720–1828). In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 169., 177. p.

utcai szakaszt – építették ki ily módon, tehát ezen bonyolódott le a legnagyobb Kaposvárra tartó, illetve a városon átmenő forgalom. Az 1860-as évektől pedig a többi belvárosi utca kapott valamilyen – a port és sarat csökkentő – burkolatot. Az 1850-es, 1860-as években a forgalmi irányok hatására a település dél felé is fejlődni kezdett. Az állami utak városi átkelési szakaszainak kiépítésére való tekintettel, valamint a kihajtásos állattartás miatt 1853-ban elrendelték, hogy az utak, utcák húsz öl szélesek legyenek.³⁷

Az 1848–49-es adófékönyv 391 számozott épületet és 920 adófizetőt regisztrált.³⁸ Bár a közterületeknek bizonyosan volt saját elnevezésük, ennek ellenére ekkor még ez nem szerepelt a nyilvántartásban, azaz nem számított az azonosításhoz szükségesnek.

1857-ben 435 házszám alatt 491 házat írtak össze a mezővárosban, igaz, egy más szempont szerint nagyjából ugyanekkor 450-et.³⁹ A Sétatér – nagyjából a mai Jókai liget – létesítését a vármegye határozta el 1833-ban. A megyehatóság 1857-ben átadta Kaposvárnak.⁴⁰

A megyeszékhely vonzásköre az 1872-ben átadott dombóvár–zákányi vasútvonallal kelet–nyugati irányban növekedett. A duna–drávai vasutat 1884-ben államosították, és a gyorsvonatok beállításával jelentősen csökkent a menetidő a budapest–fiumei vonalon, amit Kaposvár is élvezett. Városunk a 19. század harmadik harmadában vált a megye közlekedési csomópontjává. Ennek végétől a vicinális vasúti vonalak kiépülése tovább fokozta centrális szerepkörét Somogyban. Ezek a kedvező folyamatok az ipari fellendülést is elhozták településünkre, ami a lakosságszám növekedésével is együtt járt. A 20. század elejére az áruk és az emberek kilenc irányból érkezhettek mind forgalmasabb úton városunkba. Ekkorra Kaposvár teljes mértékben Somogy közlekedési, közigazgatási, politikai, ipari, pénzügyi és kulturális központjának mondhatta magát.⁴¹

Egy 1881-es házösszeírás szerint 833 számozott lakóház alkotta a város épített részét a 33 utcában, téren.⁴²

37 Lóczy István: Somogy vármegye közlekedési hálózatának változása és Kaposvár központi szerepkörének kialakulása a XIX. század folyamán. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 224. p.

38 Kanyar József: Kaposvár művelődésének kérdései a XVIII–XIX. században. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 485. p.

39 Simonffy Emil: Kaposvár a várossá alakulás útján (A XIX. század 30–70-es évei). In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 266. p. A szerző a XIII. 5. Bereczk család irataira hivatkozik.

40 Uo.

41 Lóczy István: Somogy vármegye közlekedési hálózatának változása és Kaposvár központi szerepkörének kialakulása a XIX. század folyamán. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 225–229. p.

42 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

A településen a 19. század vége felé egyre többen éltek. A város vezetése a lakóterületet a század közepén folyt úrbéri pert követően is az Esterházyaknál maradt hatalmas telkek fokozatos megvásárlásával tudta növelni. A kevésbé tehetősek a 19. század végére az építési anyagok és az ingatlanok árának emelkedése miatt egyre inkább a külterületeken kezdtek építkezni. Ez nem vált a városiasodás előnyére, sőt kifejezetten falusias jellegű új városrészek kezdtek kialakulni. A hosszú, néha egysoros utcák közművekkel való ellátása így sokkal többbe került.⁴³ Ez a tendencia a 20. század jelentős részén is folytatódott.

Kaposvárott 1900-ban már 2297 lakóházat írtak össze. Ezek egy hóján ötven százaléka kőből vagy téglából készült, 16,2%-a téglalaalpra vett vályogház, 34,7%-a teljesen vályogból vagy sárból, 0,1%-a fából készült. A tetőzet tekintetében jobb képet mutatott a statisztika: cseréppel vagy palával a lakóépületek 92,6%-át fedték, míg a többi zsúp- és nádtetős volt.⁴⁴

A megyeszékhelynek 1916 nyarán harminc kiépített és hatvan kiépítetlen utcája volt mintegy tizenegy, illetve huszonnégy és fél kilométer hosszban.⁴⁵

Kaposvár közterületeinek történetét feldolgozó átfogó tanulmány, kiadvány eddig nem jelent meg. Király Lajos 1974-ben publikált egy rövid összefoglalót Somogy megyeszékhelye közterületi neveinek egy kisebb részéről.⁴⁶ A szerző várostérképek, helytörténeti jellegű munkák és szóbeli közlések alapján írt több közterület korábbi elnevezéséről, jórészt időpont megjelölése nélkül, illetve a kritika alá nem vont felhasznált másodlagos források hibái miatt több esetben tévesen. Mindenképpen érdemének tekinthető, hogy védelmébe vette és hivatalos használatra ajánlotta a régi helybeli földrajzi-történeti neveket. Szorgalmazta ezek alkalmazását az újonnan kialakítandó közterületek esetében is. Ugyanis az 1960-as, 1970-es években a szocialista-kommunista értékrendet preferáló elnevezések már jelentős számban voltak található városunkban. Sajnos a korabeli döntéshozók nem nagyon fogadták meg Király tanácsát.

Király újságcikkeket is írt helybeli utcanévtörténeti vonatkozásokról. Ezekben is szót emelt a régi nevekért. *„Az ötvenes években a múlt rendszerre utaló nevek megváltoztatásával egy időben számos indokolatlan névcseré is történt. A hivatalos*

43 Tóth Tibor: Félúton a megyeszékhely és megyeközpont között (Adatok a dualizmuskori Kaposvár gazdaságtörténetéhez). In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 316–318. p.

44 Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat. I. köt. Az 1900. évi népszámlálás. Budapest, 1902. 119. p. A 19–20. századi házakkal kapcsolatos statisztikai adatokat hosszasan lehetne taglálni, azonban ez nem tartozik a szűkebb téma kifejtéséhez, így ezektől itt eltekintek. Az eddigieket is csak ízelítőnek szántam.

45 Kanyar József: Kaposvár művelődésének kérdései a XVIII–XIX. században. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 515. p.

46 Király Lajos: Kaposvár utcanévei. *Somogyi Honismereti Híradó*, 1974. Kaposvár, 1873–1973. Centenárium különszám. 70–76. p. Jelen kötet szinte egyetlen előzményének ez a Király Lajos-írás tekinthető.

*névadó testület nem védte meg, nem őrizte tovább a várostörténeti szempontból érdekes neveket. Például nem volt szerencsés a Sétatér utca, a Meggyes utca, a Dűlő út megváltoztatása, és az sem, hogy az Ady Endre utca elnyelte a Vár utcát.*⁴⁷

Ugyancsak Király vezetésével többen gyűjtötték a Kaposvár szócikk földrajzi, köztük utcaneveit az 1974-ben megjelent *Somogy megye földrajzi nevei* című kötetbe.⁴⁸

Fülöp László az 1980-as évek elején kísérletet tett egy kaposvári utcanévtörténeti dolgozat megírására, de rövidesen elállt ettől. Ehelyett csak az adott évben létező közterületi neveket vizsgálta: csoportosította, tipologizálta őket. *„Eredetileg úgy terveztem, hogy az utcákat ún. adattárban, történeti áttekintésben dolgozom fel térképek, jegyzőkönyvek alapján. Ezt a feladatot azonban megoldani nem tudtam, mivel a kutatásaim során nagyon kevés eredeti anyagot találtam, kevés a városról készült térkép. A meglévők /főként kataszteri térképek/ nem minden esetben tartalmazzák az utcanevet, legföljebb az utcákét, vagy nagyon pontatlanok.*” Mindezeket tévesen értékelve sommásan megjegyezte: *„Indokolja ezt az a tény, hogy Kaposvár alig több mint 100 éve lett rendezett tanácsú várossá nyilvánítva.*⁴⁹ Fülöp a közterületi névváltoztatásokkal sem foglalkozott, mondván, hogy azt Király Lajos néhány évvel korábban megtette.⁵⁰

Az ígéretes című *Kaposvár utcái-terei* kiadványok, amelyek az 1980-as években készültek, kizárólag az akkori közterületek neveit adták meg egy meglehetősen sematikus térkép kíséretében. Mindössze kevés számú belvárosi közterületről közöltek rossz minőségű képeket és bejegyzéseket.⁵¹ Lévai József György 1991-ben megjelent újságcikke néhány, főleg akkor átnevezett közterület nevének történeti vetületét igyekezett felvázolni, illetve foglalta táblázatba.⁵² Emellett ugyanő 1999-ben közölt néhány adatot utcanevekről egy helytörténeti jellegű kötetében.⁵³

47 Király Lajos: Kaposvár utcanevei. *Somogyi Néplap*, 1969. november 12. 5. p. Kiemelés az eredetiben.

48 Papp László – Végh József (szerk.): *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 464–473. p. A Kaposvár szócikk adatait Király Lajos és a Latinca Sándor Megyei Művelődési Központ Honismereti Szakkörének tagjai gyűjtötték.

49 Fülöp László: *Kaposvár utcaneveinek névtani vizsgálata*. Kaposvár, 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközössége. Magyar névtani dolgozatok, 17. 1. p. A kiadvány bevezetőjében számos tévedés, pontatlanság van, nem csak a közterületekkel kapcsolatban. Kaposvár először 1848-ban lett rendezett tanácsú város, tehát nem „alig több mint 100 éve”.

50 Uo. 2. p. és Király Lajos: Kaposvár utcanevei. *Somogyi Honismereti Híradó*, Kaposvár – 1873–1973 –, a centenáriumi különszám. 70–76. p. Király Lajos dolgozata fontos helytörténeti írás, de jórészt ugyanazokkal a nehézségekkel találkozott mint Fülöp, így történetiségében nem írta meg a közterületek előzményeit, kialakulásukat.

51 *Kaposvár utcái-terei*. Kaposvár, é. n., Magyar Hirdető Somogy Megyei Központja. És *Kaposvár utcái-terei* (2.). Kaposvár, é. n., Magyar Hirdető Somogy Megyei Központja. A kiadónak megfelelően sok reklám található már a címében is hibás kiadványban.

52 Lévai József György: Regényes utcatörténelem. *Somogyország*, 1991. május 30. 12–13. p.

53 Lévai József György: Kaposvár történelmi városrészének régi utcanevei. In: *Uő: A virágos Kaposvár*. Kaposvár, 1999. Kaposvári Városszépítő Egyesület. 146–147. p. Utóbbi három Lévai írás sajnos sok

Nagy Zoltán 2005-ben kiadott könyvében a megyeszékhely személyneveket viselő utcái, terei „névadóinak” rövid életrajzait tette közzé.⁵⁴ Nagy külön kiemelte közülük a kaposvári vonatkozásúakat. Az ő működésükről szóló részek számos adalékkal szolgálnak a városunk helytörténete iránt érdeklődők számára.

A helytörténeti irodalom és a szaktanulmányok is számos esetben rosszul adják meg egy-egy közterület nevét. Nem tisztem, hogy jelen írás keretében tételes kritika alá vonjam ezeket a megállapításokat. A teljesség igénye nélkül csak néhány esetre mutatok rá. Lóczy István Kaposvár központi szerepkörének fejlődését feldolgozó tanulmányában a mai Berzsényi utcát tévesen azonosítja az 1789-ben nyitott Új utcával.⁵⁵ Annak ellenére, hogy az 1783-as katonai térképen egyértelműen, teljes jelenlegi kiterjedésében látszik a Hosszú, azaz 1880-tól Berzsényi utca. „...*nagyobb átépítés 1860-ban kezdődött meg. Ekkor látják el makadám burkolattal a Zárda, a Teleki, az Irányi, a Baross, az Anna, a Vár, a Petőfi, a Füredi, a Rózsa, a János, a Honvéd és a Fő utcákat*” – olvashatjuk máshol Lóczynál. Az idézett helyen sajnos számos anakronizmus is van. Némely utcát az írás idején (1970-es évek eleje) használatos nevén említi (Irányi, Baross, Petőfi, Füredi, Honvéd, Fő), másokat viszont egykori, de nem 1860-as évekbeli nevén (Teleki, János, Zárda). Ezek a tárgyi tévedések megnehezítik az egyébként alapos munkával készült szöveg helyes értelmezését.⁵⁶

Peregi Tamás tudatában annak, hogy az utcák neve a 18. században más lehetett, jelzi is tanulmányában, hogy régi, de valószínűleg nem 18. századi nevüket használja. Feltételezte, hogy a Fő utca a 18. században is ezen a néven szerepelt.⁵⁷

Kaposvár újabb kori történetének nagy mesélői: Gruber János⁵⁸ és Noszlopy Aba Tihamér⁵⁹ írásaiban is könnyebben eligazodhatunk, ha ismerjük a bennük szereplő közterületek egykori és jelenlegi elnevezését. A világháló segítségével egyre több régi helyi újság kerül az érdeklődők homlokterébe. Ugyanez mondható el a primer forrásokról is, amelyek közül napról-napra több kerül digitalizálva a

tévedést, pontatlanságot, anakronizmust tartalmaz. Mind ezek ellenére Lévai József György írásai érdekes, többször értékes helytörténeti vonatkozással bírnak.

54 Nagy Zoltán: *Utca, terek névadói Kaposváron*. Kaposvár, 2005. Megyei és Városi Könyvtár.

55 Lóczy István: Somogy vármegye közlekedési hálózatának változása és Kaposvár központi szerepkörének kialakulása a XIX. század folyamán. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Városhelyi történeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 220. p.

56 Uo. 223. p.

57 Peregi Tamás: Kaposvár urbánus fejlődésének tényezői és a városrendezés. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Városhelyi történeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 587. p. A Rósis-féle térképen jómagam nemigen vélem felfedezni az első kaposvári Gilice utcát. A mai Nyár utca és környéke ekkor még árterület volt, így itt nem nagyon lehetett út. Ez az 1783-as katonai térképen is jól látszik. Az 1850-es években rajzolt második katonai térkép alapján a mai Kossuth teret – tévesen – már ekkor Széchenyi térnek nevezi.

58 Gruber János: *Morzsák a negyvenéves asztalról*. Kaposvár, 1913. és Uő: *Morzsák az ötvenéves asztalról*. Kaposvár, 1925.

59 Noszlopy Aba Tihamér: *Régi Somogy – régi Kaposvár*. Kaposvár, 1943. Szerzői kiadás.

közgyűjtemények honlapjaira. Ezekben természetesen szinte kizárólag a korabeli névanyag szerepel(het). Azonosításuk, értelmezésük jelen kötet segítségével lehetővé válik, illetve leegyszerűsödik.

Irodalmi alkotásokban is gyakran szerepelnek kaposvári utca- és térnevek. Ezek azonosítása az Olvasók többségének nehézséget jelenthet. Például Fekete István *Ballagó idő* című önéletrajzi könyvében sokszor említi kaposvári lakhelyét, a Rózsa utcát. Bár még itt lakott, amikor 1921 májusában Gróf Apponyi Albert utcára nevezték ezt át, és csak évekkel később költözött el innét, mégis kizárólag Rózsa utcaként ír róla. Ez azért okozhat félreértést, mivel néhány év múlva a város egy egészen más részén neveztek el egy új házsort Rózsa utcának, amely ma is ezt a nevet viseli.

Egy kaposvári ügyvéd, dr. Fekete Gyula 1929-ben megjelent munkája jó példája annak, amikor egy helytörténeti munka, visszaemlékezés kitér a közterületek korábbi elnevezéseire.⁶⁰ Ugyanez elmondható Hoss József forrásgazdag monográfiájáról is.⁶¹ Bereczk Sándor városmonográfiája néhány esetben nyújtott segítséget közterületi neveink történetének és kialakításának megírásához.⁶² Hasonló állapítható meg Zádor Mihály várostörténetéről is.⁶³ Utóbbi művek több utcatörténeti adatát cáfolják az alábbi kötetbe kerültek.

Köszönöm Nagy Zoltánnak, a kötet lektorának, hogy nyelvtani, stilisztikai és helytörténeti vonatkozásokkal is hozzájárult a kötet végső szövegváltozatához!

60 Fekete Gyula: *Az ötven év előtti Kaposvár és fellendülésének korszaka. Fonyód.* Kaposvár, 1929. Új-Somogy Nyomda és Lapkiadó Rt.

61 Hoss József: *A kaposvári plébánia története.* Veszprém, 1948. A Veszprémi Egyházmegye múltjából, 12.

62 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése.* Budapest, 1925. Arany János Irodalmi és Nyomdai Műintézet.

63 Zádor Mihály: *Kaposvár.* Budapest, 1964. Műszaki Könyvkiadó.

II. Kaposvár utcáinak, tereinek (n)évtörténete

1.

48-as ifjúság útja

Az 1901-es várostérképen még a nyomai sem látszanak ennek az útnak. Az 1919-esen a Hunyadi János tér, amely inkább egy beépítetlen térség volt, már szerepel a mai közterület csírájaként. Ez idő tájt a tér északi részének északi oldalán már házsor húzódott. A Hunyadi János tér és elnevezése már 1916 előtt létezett, mivel a település mezőbirtokosságának kérésére Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete ekkor ezt a dűlőútként szereplő közterületet is felvette a város úthálózatába.⁶⁴

Az 1943-as térképen a Horthy Miklós díszkert – a mai Berzsenyi park – északi oldalán húzódott az akkori Kolozsvár – ma Kossuth Lajos – utca és a Szent Imre utca között a Pozsony utca. Ennek keleti folytatásában volt a Hunyadi János tér északi oldala. Ez a két közterület, illetve ezeknek nyugatra és keletre való meghosszabbítása lett később a 48-as ifjúság útja. A nem sokkal korábban kialakított Pozsony utcát 1927-ben nevezték el – az irredenta jegyében – az elszakított részre került egykori magyar koronázóvárosról.⁶⁵

A közterületet az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kitörésének jubileumán, 1948-ban nevezték át. A névadó a 48-as Ifjúsági Bizottság Somogy megyei Titkársága volt. 1947-ben beadvánnyal fordultak a város vezetéséhez, hogy a fontos évforduló alkalmából egy Petőfi Sándor-szobrot állítsanak a megyeszékhelyen, továbbá utcát nevezzenek el az 1848-as forradalomban szerepet vállaló ifjúságról. A névváltoztatás Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának jóvoltából a centenáriumon megtörtént.⁶⁶ A ma is álló szobrot az akkori Deák – ma Petőfi – téren viszont csak 1954-ben avatták fel.

Az 1972-es várostérképen a 48-as ifjúság útja még a Kossuth Lajos és Hunyadi János utca közti szakaszt jelentette. Ezt követően bővült keleti és nyugati irányban, az akkori 61-es főút kiépítése kapcsán.

64 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

65 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

66 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. E.4026./I-1948. pm. sz.

2.

Achim András utca

Az utca első ismert elnevezése a természetes névadás időszakából való, és egykori legjellemzőbb funkciójára utal: Marhahajtó út. A 19. századi térképeken nyomvonalát általában ábrázolták. Hivatalos jegyzőkönyvben már 1899-ben ezen a – funkciójára utaló nem hivatalos – néven nevezik.⁶⁷ 1907-ben már ténylegesen Marhahajtó útként említik.⁶⁸ Az 1901-es várostérképen az Erzsébet út – ma Noszlopy Gáspár utca – délnyugati vége és a Cseri út között húzódott, ekkor még házak nélkül. Az 1919-es várostérkép is beépítetlen útként ábrázolja. Az 1929-es várostérképen már néhány épület szegélyezi ezt a közterületet is.

Az utca átnevezése politikai okokkal magyarázható. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1947 márciusában keresztelte át a Marhahajtó utat Áchim L. András nevére. A városi tanács javaslatának megfelelően a törvényhatósági kisgyűlés ajánlotta a törvényhatósági bizottságnak az átnevezést. Az indoklás szerint *„Áchim L. András Békéscsaba város szülöttje annakidején, mint a parlament tagja a parasztság érdekeinek lelkes szószólója volt, és munkássága elismerését szolgálja, hogy róla utca neveztesék el”*.⁶⁹

Áchim Liker András (1871–1911) békéscsabai politikus, szerkesztő volt. Tragikus halálát a Zsilinszky testvérekkel való összetűzése okozta. A végzetessé váló lövést Zsilinszky Gábor adta le. Testvére, Endre ezt követően változtatta családnevét Bajcsy-Zsilinszkyre.

Kaposvár 2012-es hivatalos közterületi névjegyzékében ez a közterület Achim András utca megnevezéssel szerepel.

3.

Adria utca

Az Adria utca kialakításának pontos ideje egyelőre nem került elő a forrásokból. Az 1919-es várostérképen még nem ábrázolták. A két világháború közt Kaposvár beépített részének északkeleti irányban való terjeszkedése során a Tallián Gyula utca végén, a Schlésinger-féle kiparcellázott telken keletkezett új, észak–déli irányban haladó utca – az irredenta jegyében – 1927-ben az Adria

67 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1899. december 7-i ülés. 104/1899. kgy. sz. h.

68 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. szeptember 12-i ülés. 202/1907. kgy. sz. h.

69 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.2583/VI./1947. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1947. március 24-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 56/1947. thb. sz. h.

nevet kapta. A városi rendőrkapitány javaslatára az elszakított országrészekben található városok, illetve itt az Adriai-tenger „i” nélküli névalakjukban jelentek meg, és ma is így használatosak. Mindez azért volt szükséges, nehogy útirányjelzőnek tekinthesse bárki is az elnevezést.⁷⁰ A feldolgozott forrásokban nincs rá utalás, hogy ezt bármikor is meg akarták volna változtatni.

Fiume város – a mai Rijeka – 1918-ig corpus separatumként, azaz különálló testként Magyarország adriai-tengeri kikötője, kapuja volt. Kossuth Lajos egykori felszólítása: „Tengerhez magyar!” is alapvetően az Adriai-tengerhez kapcsolható.

4.

Ady Endre utca

Ez a belvárosi közterület a megyeszékhely egyik legrégebbi útja, illetve utcája. Már a 18. századi térképeken is ábrázolták. Eredetileg valószínűleg a mai Fő utca része volt, amely sokáig, a természetes névadás időszakában a Nagy utca nevet viselte. Egy 1862-es telekkönyvi térképen a mai Ady Endre utcai szakasznál a Fő utca felíratot valamikor áthúzták, és Korona utcát írtak föléje. A Korona fogadó – helyén ma a Kapos Hotel van – egyik oldalával a mai Kossuth térre nézett, de az épület délnyugati oldalán kezdődik a mai Ady Endre utca. Az utcának az 1870 elején tartott népszámlálás szerint már Korona utca volt a megnevezése. Ekkor 18 épület állt benne, köztük három egyemeletes.⁷¹

Az 1919-es kommün alatt, az első hetekben, a királyi hatalomra emlékeztető Korona elnevezést a Direktórium Gutenbergre változtatta.⁷² Az idő rövidsége miatt a gyakorlatba nem nagyon ment át ez a módosítás.

Johannes Gutenberg (1400–1468) német ötvösmester volt, aki a betűelemekkel való nyomtatás európai feltalálójaként írta be magát a történelemkönyvek lapjaira.

1941 tavaszán a Szociális Misszió Társulat kérelmezte, hogy a város képviselő-testülete nevezzen el egy közterületet Nagyboldogasszony tiszteletére. Az indítványozók elsősorban „... a *Fő-utcát, vagy a Korona-utcát*” kívánták volna átneveztetni.⁷³ A szándék nem valósult meg, ennek okáról egyelőre nem kerültek elő adatok.

70 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

71 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái. A Korona fogadót még a 19. század folyamán Korona Szállóvá építették át.

72 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. A direktórium 1919. április 7-i ülése. Direktórium/6478/1919. sz. h. (A Tanácsköztársaság alatt nem nyitottak új testületi jegyzőkönyvet, a korábbi folytatták.)

73 A Szociális Misszió kéri a város képviselő-testületét, hogy a Nagyboldogasszony nevére utcát nevezzenek el Kaposváron. *Új-Somogy*, 1941. április 3. 2. p.

*A Korona Szálló a Korona – 1946-tól Ady Endre – utca első „névadója”
a 20. század elején*

Az utca jelenlegi – Ady Endre – elnevezését 1946 áprilisában kapta.⁷⁴ A korabeli viszonyokra jellemző, hogy mivel még szeptember végén sem cserélték le az „elavult” utca- és házszám táblákat, a helyi sajtó hevesen támadta a mulasztókat,⁷⁵ így hamarosan felkerültek az új táblák. Érdekes módon – talán tudatlanság vagy az utca aránylag félreeső volta miatt – a szintén a királyság korához kapcsolódó Nádor utca nevet nem változtatták meg.

A Vár utcát – amely az Ady Endre utca nyugati folytatásában húzódik – az akkori Széchenyi tér után (ma a Berzsényi utca eleje) 1950 szeptemberében szintén Ady Endre utcára nevezték át.⁷⁶ Ezt az állapotot 1972 februárjában ismét módosították, amikor az Ady Endre utcának az akkori Széchenyi tértől – a mai Berzsényi utca elejétől – nyugatra húzódó szakaszát Vár utcára keresztelték vissza. Utóbbi aktust a város másodszori rendezett tanácsúvá válásának jubileuma (1973. január 23.) apropóján tette a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága.⁷⁷

74 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

75 Ady Endre és a Korona. *Somogyvármegye*, 1946. szeptember 26. 4. p.

76 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

77 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 1-i ülése. 35/1972. (II. 1.) VB sz. h.

Az Ady Endre utca azon részét, amely a második – 1940-ben elnevezett – Gilice utca folytatásaként a Kapos csatornáig húzódott, egy 1966 augusztusában történt döntéssel a Gilice utcához csatolták.⁷⁸ Ady Endre, teljes nevén diósadi Ady András Endre (1877–1919) költő, a 20. századi magyar líra egyik legjelentősebb alakja, valamint kiemelkedő politikai újságíró volt. Ady két ízben járt Kaposvárra: 1902-ben és 1909-ben. Előbbi évben újságíróként tudósított innen – Kaposvárra nem éppen hízelgően. 1909-ben már elismert költőként tett itt látogatást, amelynek egyik eredménye a *Kisvárosok őszi vasárnapjai* című költeménye. A költői estet a Korona Szálló – ma átalakítva a Kapos Hotel – nagytermében tartották, amely épület jórészt az akkori Széchenyi – 1911-től Kossuth – térre néz, de egyben a Korona utca elején is volt. Ez lehetett a későbbi névválasztás apropója az Ady Endre utca esetében.

5.

Akácfa utca

A megyeszékhely lakóházak övezete a 20. század elején a belvárostól nyugati irányban is terjeszkedett. Az utca kialakításának időpontja egyelőre nem ismert. Valószínűleg az 1910-es években jött létre. Az 1901-es várostérképen még nyoma sincsen az utcának, és az 1919-es térképen is még csak két ház alaprajzát tudták feltüntetni benne. A Cser nevű városrész elején húzódó, dr. Kovács József városi tiszti főügyész telkén kialakított, a Cseri útból délre kiágazó egyik utcát 1916 áprilisában nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete Akácfa utcának.⁷⁹ Ez az itt lakók érdekeit is szolgálta, mivel az utca kialakításától fogva ugyanazt a nevet viselheti. Egyelőre nem kerültek elő arról dokumentumok, hogy bárki meg akarta volna változtatni. Figyelemre méltó, hogy a háborús idők ellenére ilyen politikailag semleges nevet választottak. A Somogy megye földrajzi neveit feldolgozó kötetben nevét azzal magyarázzák, ami kézenfekvő, hogy helyén akácerdő volt.⁸⁰

6.

Alkotmány utca (Kaposvár–Kaposfüred)

Kaposfüred község 1970-es Kaposvárhoz csatolása miatt a korábban két település azonos utcanevei közül csak a megyeszékhelyen levők maradtak meg. En-

78 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1966. augusztus 18-i ülése. 121/1966. (VIII. 18.) VB sz. h.

79 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 31/1916. kgy. sz. h.

80 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 469. p.

nek gyakorlati, igazgatási okai voltak. Így lett a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján a kaposfüredi Tánicsics Mihály utcából 1972 februárjában Alkotmány utca.⁸¹

Az utca elnevezése valószínűleg Magyarország 1949-es szovjet típusú alkotmányának fontosságát volt hivatva hangsúlyozni.

7.

Állomás utca (Kaposvár–Kaposfüred)

Kaposvár 1970-ben „bekebelezte” Kaposfüredet. Az egyesítés miatt a korábban két település megegyező utcanevei közül igazgatási okokból csak a megyeszékhelyen levők maradtak meg. Így lett a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata alapján a kaposfüredi Május 1. utcából 1972. februári döntéssel Felszabadulás utca.⁸² A Május 1. utca korábban Állomási út néven volt ismeretes.⁸³ A Felszabadulás utcát 1991. júniusi határidővel Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete Állomás utcára keresztelte át, illetve vissza.⁸⁴ A sokak által vitatott felszabadulás 1944–1945-ben egyben megszállás lett, ezért ezt a kifejezést/elnevezést inkább egy praktikus névre cserélték, ugyanis az Állomás utca a városrész központjából a kaposvár–fonyódi vasútvonal kaposfüredi állomásához vezet. A népnyelvben addig is Állomás út/utca néven szerepelt.

8.

Anna utca

Nevében az egykor a Fő utca keleti végén lévő Szent Anna-kápolna emlékét őrzi, amelynek korábban Szent Kereszt volt a titulusa, és története a 18. század második feléig vezethető vissza. Szent Annára valószínűleg az 1842–43. évi felújításakor nevezték át, amikor tornyot is építettek hozzá. Az 1868-as telekkönyvi térképen még mint a Fő utcából délnyugatra kiágazó zsákutcát ábrázolták, megnevezés nélkül. A Szent Anna-kápolnát 1876 novemberében városrendezési, utcanyitási okokból bontották le.⁸⁵ Az 1870-es években rajzolt várostérképen már ábrázolják az Anna utcát. A Fő utcából a mai Baross Gábor

81 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 1-i ülése. 35/1972. (II. 1.) VB sz. h.

82 Uo.

83 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 430. p.

84 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

85 Hoss József: *A kaposvári plébánia története*. Veszprém, 1948. A Veszprémi Egyházmegye múltjából, 12. 85–86. p.

utcáig tartó utca kialakításától kezdve fontos közlekedési útvonala a belvárosnak. Bereczk Sándor szerint már jóval a kápolna lebontása előtt, 1864-ben létezett az Anna utca.⁸⁶

Az utca elnevezését többször meg akarták változtatni. Például 1880-ban is tettek rá javaslatot, de a tervek ellenére mégsem módosították. A források arról nem tájékoztatnak, hogy milyen új nevet kapott volna ekkor.⁸⁷ 1921 tavaszán felvetődött, hogy gróf Apponyi Albertről nevezzék el az Anna utcát,⁸⁸ de a politikus nevét végül is az első kaposvári Rózsa utca kapta.⁸⁹ Pete Lajos országos hírű dal-
költő emlékére 1939-ben majdnem átkeresztelték az utcát, de a hagyományok ápolására hivatkozva, az Anna-kápolna emlékét megőrzendő dr. Kaposváry György polgármester javaslatára az átnevezést elvetették.⁹⁰ A Kaposvárhoz közeli Hetesen született Pete Lajos (1867–1924), Somogy vármegye egykori aljegyzője rendkívül népszerű dalszerző volt. Azért is akarták róla elnevezni ezt az utcát, mivel egykor az 5. számú házban lakott, amelyen ekkortájt emléktáblát helyeztek el. A Damjanich és a Németh István (a mai Somssich Pál) utca közti Ősz utca kapta ekkor Pete Lajos nevét.⁹¹ Tóth Lajos tiszteletére 1946 áprilisában nevezték át az Anna utcát.⁹² Az 1919-es kömmün alatt a jákói származású Tóth Lajos (1878–1919) a megyei direktórium egyik fontos tagja volt, és 1919 szeptemberében a Nádasi-erdőben a fehérterror áldozatává vált. Az úgynevezett szocializmus évtizedeiben mártírként tisztelték. Az Anna utca nevet Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testületétől 1991 februárjában kapta vissza júniusi határidővel.⁹³

9.

Arany János köz

Az Arany János köz 1970 körül alakult ki. Elnevezésének időpontját nem sikerült fellelni a végrehajtó bizottsági jegyzőkönyvekben. Mindenesetre az

86 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 27. p.

87 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1880. szeptember 30-i ülés. 41/1880. kgy. sz. h.

88 Gróf Tisza István utca, Gróf Apponyi Albert utca. *Új-Somogy*, 1921. május 20. 2. p.

89 Rózsa utca. *Új-Somogy*, 1921. május 21. 2. p.

90 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1939. február 24-i ülés. 15/1939. kgy. sz. h.

91 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1939. július 12-i ülés. 109/1939. kgy. sz. h. A Rendezett Tanácsú megnevezést 1929-ben a Megyei váltotta. Dr. Vétek György kaposvári polgármester (1922–1945) 1934-ben változtatta maga és gyermekei családnévét Kaposváryra.

92 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogy-vármegye*, 1946. május 4. 4. p.

93 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

1972-es várostérképen még nem, de az 1980. évin már szerepel ez az Arany János utcától északra kialakított közterület. A helyi napilapban 1970 októberében arról tudósítottak, hogy az Arany János közli lakók júniusban költöztek be az új házakba.⁹⁴ Arany János (1817–1882) költő, műfordító, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.

10. Arany János tér

Az Arany János tér már a 19. század végi, illetve az 1901-es várostérképen is látható. Utóbbin az ekkor a belterület legészakabbra eső részén megjelenített közterületet elnevezés nélkül ábrázolták. Németh István polgármester 1907-ben elrendelte a névtelen utcák, terek felkutatását, majd elnevezését. Utóbbi időpontja nem ismert, de az elnevezendők közt említették a Honvéd és az Arany utca elágazásában kialakult teret.⁹⁵ Egy 1908-as előterjesztésben Kereszt tér nevet javasoltak neki.⁹⁶ Ezt valószínűleg elvetették, mert az 1919-es várostérképen már Arany János tér néven van feltüntetve. Érdekeség, hogy ugyanekkor az itt húzódó utca Arany és nem Arany János névvel szerepel, utalva az egykori Zarany település, majd Zaranypuszta nevére, irányára.⁹⁷

Arany János (1817–1882) a magyar nyelvű költészet egyik legjelentősebb alakja, műfordító, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.

11. Arany János utca

Az Arany/Aranyi/Zaranyi utca nyomvonalának jelentős része a Zarany- vagy Záránypusztán keresztül Toponár felé vivő országút mentén alakult ki. A 18. században már bizonyosan létezett.⁹⁸ Elnevezésének időpontja és módja nem ismeretes. A természetes névadás egyik legrégebb példája, mely egyben irányjelző is. Az 1901-es várostérképen Arany utca megnevezéssel szerepel, mint ahogy az 1919-esen is. Viszont az 1929-ben kiadott térképen már Arany János utcaként van feltüntetve. Folytatásában az előbbi két időpontban Aranyi utat, utóbbin, az 1929-es térképen már Zaranyi utat írtak. A II. katonai felmérés (1806–1869) tér-

94 Gy. L.: Dideregnek a lakók a Losonc, az Arany János közben. *Somogyi Néplap*, 1970. október 16. 4. p.

95 Kaposvári utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1907. november 5. 5. p.

96 A kaposvári új utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1908. január 15. 5. p.

97 Zarany falu már 1275-től adatolható, királyi birtokként pedig már 1217-től. Timár Péter: *A Győr nemzeli Szerdahelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 171. p. Timár művének 89. oldalán már a 11. században is létezett településnek mondja Zaranyt.

98 Uo.

Arany János utcai házak az 1970-es években

képen „Aranyi puszta” és tőle délre „Aranyi csárda” van feltüntetve – amelyek pedig helyesen Zaranyi, másképp Zárányi nevet viseltek. A Zaranyi út/utca Arany János utcára való hivatalos elnevezésének ténye erősen kérdéses, mivel az átkezesztelés szóba jöhető évtizedéből meglehetősen sok elsődleges és másodlagos írott forrás maradt fenn, és ezekben utalás sincs a névváltoztatásra. Lehetséges, hogy egyszerűen tévedésből, esetleg félreértésből kapcsolták hozzá – hasonlóság folytán – a jeles irodalmár nevét.

Arany János (1817–1882) költő és műfordító, a magyar nyelv egyik megújítója, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.

12. Árok utca

Az utca valószínűleg a Malom-árok után nyerte a nevét, mivel e mellett, az egykori Sétatér – a mai Jókai liget – északi oldalán húzódik. A Malom-árkot a Kapos folyó 1820–1830-as évekbeli szabályozásakor alakították ki a vízimalmok számára. A közterület hivatalos elnevezésének időpontja egyelőre nem ismeretes, de 1881-ben már Árok utca néven két házzal vették fel egy összeírásban.⁹⁹

99 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

13. Árpád utca

Ezen a néven a mai Árpád utca már nem az első a városban. Nem tévesztendő össze a korábbi, a mai Kossuth Lajos utca egy szakaszával, és a Tallián Gyula utcával azonos első és második kaposvári Árpád utcával!

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1933 májusában a Kolozsvár utcát átnevezte Árpád utcára, de még ez év augusztusában – még „jogerőre emelkedése” előtt – megváltoztatta ezt a döntését, így Árpád helyett Bem utca lett a neve.¹⁰⁰

Kaposvári Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1948 márciusában a Tallián Gyula utcát Árpád, 1949-ben pedig Dimitrov utcára nevezte át.¹⁰¹

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában nevezte el a Fekete-kertészetnél kialakított első utcát Árpád utcának.¹⁰² Ez a mai Árpád utca „csírája”.

Az utca 1981 decemberében mindkét irányban meghosszabbodott. Az Árpád utca nyugati irányban a Hunyadi János utcáig, keleti irányban az akkori Mező Imre – a mai Mező – utcáig bővült ki.

A dokumentumok szerint az első Árpád utcát bizonyosan Árpád magyar nagyfejedelemről nevezték el,¹⁰³ de a mai Árpád utca névadásnál ez a vonatkozás a forrásokból nem került elő.

Árpád nagyfejedelem (850–855 körül – 907?) a honfoglaló magyarok vezére volt a Kárpát-medencébe való betelepülés időszakában.

14. Árvaház utca

A régi, felszámolt nyugati (tüskevári) temető területén, a lovag Freystädtler Antal által alapított Árvaleányház mellett a házhelyek kiosztásával kialakított egyik új közterületet 1931 szeptemberében előbb Árvaleányház utcának gon-

100 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. május 2-i ülés. 74/1933. kgy. sz. h. Valamint az 1933. augusztus 2-i ülés. 114/1933. kgy. sz. h.

101 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz. és uo. A törvényhatósági bizottság 1949. július 9-i ülése. Polgármesteri jelentés.

102 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

103 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. április 9-i ülés. 26/1897. sz. tanács. 3236/1897. pm. sz. A képviselő-testület valószínűleg rövidesen megszavazta az Árpád utca elnevezést. Az 1901-es várostérképen már így szerepel.

dolták elnevezni, de végül már a javaslatban is módosították az azóta is állandó Árvaház utca elnevezésre.¹⁰⁴ Lovag Freystädtler Antal az Esterházy-hitbizomány kaposvári uradalmát bérelte az 1860-as évektől az 1890-es évek elejéig. Fel sem merült, hogy a város egykori egyik legnagyobb adózója és a rászorultak támogatója után nevezzék el ezt a közterületet vagy egy másikat, és ez az állapot azóta is így van.

15.

Badacsony utca

A város beépített területének nyugatra és északra való terjeszkedése folytán jött létre az 1940–1950-es években az ONCSA-telepen, az 1958-tól Jutai útnak hívott közterület mentén egy újabb családi házas lakóövezet. Itt a térség második utcáját nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában a Balaton-part egyik legszebb hegyéről, a Badacsonyról – az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére.¹⁰⁵ A névadásnál itt is az a két világháború közti időre visszanyúló gyakorlat érvényesült, hogy a névben is jelezték: nem irányjelző akar lenni az elnevezés. Bár a városközponttól a Balaton-felvidéki hegy irányában húzódik az utca, mégsem Badacsonyi, hanem Badacsony utca a neve.

16.

Bajcsy-Zsilinszky utca

Az utca annak köszönheti a létrejöttét, hogy a város megvásárolta az úgynevezett Meggyes-telket. Ez a terület Kaposvár egyik első mérnöki tervezéssel kialakított városrésze. A térség déli szélén húzódik a mai Bajcsy-Zsilinszky utca. Kaposvár ezt a földterületet is az Esterházyaktól vásárolta meg. A szerződést már Németh Ignác polgármestersége alatt tervezték, de csak utóda, Németh István hivatalba lépése után, 1896-ban köttetett meg. Rövidesen ki is parcellázták a városnak ezt az új beépítésre szánt részét. Az utca első hivatalos elnevezése 1897 áprilisában Eszterházy utca lett a főnemesi család iránti tiszteletből,¹⁰⁶ amit herceg Esterházy Pál külön levélben köszönt meg. Érdekesség, hogy a herceg úgy értelmezte a névadást, hogy személyesen róla kapta a nevét az egyik új utca.

104 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kgy. sz. h.

105 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

106 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. április 9-i ülés. 26/1897. sz. tanács. (3236/1897. pm. sz.) A képviselő-testület valószínűleg rövidesen megszavazta az Eszterházy utca elnevezést. Az 1901-es várostérképen már így szerepel.

A város erre külön nem reflektált, meghagyta hitében az eladót, de az iratokból kiderül, hogy csak a családnév lett az utca neve, és az is „herceg” nélkül.¹⁰⁷

Az Eszterházy utcának a Zárda utcára való kinyitása sokáig húzódott. Évekig tartott, amíg a város megszerezte, kisajátította, majd lebontatta az utca nyugati végében, a Zárda utcában álló Szolgahegyi-féle házat.¹⁰⁸ Ugyanígy nehezen ment az utca másik végének a Virág utcáig való kiterjesztése is. Utóbbi érdekében a város a kórház kertjét is kettészelte, és az utcát 1907-től a Virág utca felől is elkezdte kiépíteni.¹⁰⁹

Az Eszterházy utcát 1946 áprilisában nevezték át Bajcsy-Zsilinszky utcára.¹¹⁰ A korszakváltást a közterületek nevének megváltoztatásával is jelző új hatalmi elit 1946-ban számos közterületet keresztelt át. Elnevezése azóta nem módosult, és arról sem kerültek elő adatok, hogy bárki meg akarta volna változtatni. (Pedig az Esterházyak megérdemelnének Kaposvárott egy-két közterületi elnevezést!)

Vitéz bajcsi dr. Bajcsy-Zsilinszky Endre Kálmán (1886–1944) ügyvéd, politikus volt. Bizonyos, hogy az utcát róla nevezték el, bár keresztnevét nem vették bele a közterület nevébe.

17.

Balaton utca

A város beépített területének nyugatra és északra való terjeszkedése folytán jött létre az 1940–1950-es években az ONCSA-telepen, az 1958-tól Jutai útnak hívott korábbi országút mentén az újabb családi házas lakóövezet. Itt a telep harmadik utcáját nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában a „magyar tengerről”, a Balatonról – az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére.¹¹¹ A név „i” nélküli alakja mutatja, hogy nem irányjelzőnek szánták. Ez pedig a két világháború közti kaposvári közterületek névadási gyakorlatát idézi. A városközponttól északnyugati irányban, a Balaton felé vezető út mellett létesült ez az új utca, de kelet–nyugati irányban húzódik, így nem nagy tavunk felé tart.

107 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. július 12-i ülés. 117/1897. sz. tanács. (7220/1897. pm. sz.).

108 A polgármester jelentése a múlt évről. *Kaposvár*, 1900. március 12. 2–5. p.

109 Az Eszterházy utca meghosszabbítása. *Somogyvármegye*, 1907. február 23. 4. p.

110 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

111 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

18.

Balázs János utca

A megyeszékhely családi házas övezete az 1960-as, 1970-es években a Kapos-hegyre is egyre jobban kiterjedt. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában nevezte el a Kapos-hegyen, a Kodály Zoltán utca északi részéből keletre kiágazó és északra forduló, az egykor „Művésztelepnek” nevezett részhez vezető új utcát Balázs Jánosról.¹¹²

Balázs János (1904–1927), a fiatalon elhunyt magyaregresi születésű, de Kaposváron is tanult festőművész rövid élete alatt is maradandót alkotott.

19.

Balázkert köz

A köz kialakításának és elnevezésének időpontja egyelőre nem került elő a forrásokból. Mindenesetre az 1958-as várostérképen még nyoma sincs, viszont az 1972-es térképen már beépítettnek ábrázolták. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának egy 1969-es határozatában, amelyben utcák elnevezéséről döntöttek, az Ivánfahegyaljai utat mint a Balázs-kerttől déli irányban kiinduló külterületi utcasort említik, illetve a helyi sajtóban is ekkor olvasható a Balázkert köz neve először.¹¹³ A Balázkert köz neve az egykor itt állott, sokak által kedvelt Balázs-kert vendéglő emlékét őrzi.

20.

Ballakuti utca

A Kaposvár és Szigetvár közti országútból, a ma már belterületnek számító Szigetvári utcából délre kiágazó dűlőút az egykor Balla Pál nevű tulajdonosáról Balla-kútnak hívott víznyerő helyhez vezetett, amely a Császárrét déli határán volt. A helytörténeti irodalom szerint a terület vagy egykori tulajdonosa után nyerte nevét, vagy II. Józsefről, a későbbi császárról. A hagyomány szerint II. József, a „kalapos király” (1780–1790) kíséretével itt állt meg pihenni 1770-ben – Szigethy János városbíró 1864-es, Pesty Frigyesnek küldött közlése szerint 1784-ben.¹¹⁴

112 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1957. (II. 2.) VB sz. h.

113 Kaposvár, ... *Somogyi Néplap*, 1969. március 15. 7. p.

114 Pesty Frigyes: *Somogy vármegye helynévtára*. (Szöveggyűjtés és bevezető: Gózszy Zoltán és Polgár Tamás.) Fontes Comitatus Simighiensis, 1. Kaposvár, 2001. Somogy Megyei Levéltár. 158. p.

Környékbeli lakosok 1900-ban igyekeztek itt utcákat kialakítani, amire Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete áldását is adta.¹¹⁵ Az 1901-es várostérképen legalább már dűlőútként ábrázolták elnevezés nélkül.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Ballakúti-dűlő dűlőútját 1957 áprilisában nevezte el Ballakuti utcának.¹¹⁶ Hogy az írógépen nem volt hosszú „ú” betű, illetve egyszerűen nem tudtak helyesen írni, az ma már nehezen kideríthető, de hivatalosan Ballakuti utca a neve.

21.

Balogh Ádám utca

Az úgynevezett Egyenesi úti házhelyrendezési területen az 1960-as évek elején kialakított utcákat a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1964 áprilisában nevezte el. Köztük volt az Erdősor utcától nyugatra lévő és vele párhuzamosan haladó új utca is, amelyet Balogh Ádám utcára kereszteltek.¹¹⁷ Nyomvonala a 19. század második felében készült térképeken dűlőútként már felismerhető.

Balogh Ádám (1665 körül – 1711) 1709 szeptemberétől brigadéros volt a Rákóczi-féle szabadságharcban. Vezetésével több csatát sikeresen vívtak meg a kurucok. Ebben a Balogh családban a Béri előnév már a 16. században a családnev része lett. Hogy Kaposvárott miért nem teljes nevével kapott utcát, arról az eddig feltárt források nem adnak tájékoztatást.

22.

Bárczi Gusztáv utca

Az 1980-as évektől a Kecel-hegy még be nem lakott részén is növelni kívánták a város beépített területeit. Ennek a fejlesztési iránynak az eredménye az az újonnan kialakult utca is, amelyet 1988 novemberében neveztek el Bárczi Gusztávról.¹¹⁸ Az utca főleg a szintén új és ugyancsak a hírneves gyógypedagógus nevét viselő intézmény mellett húzódik, és a Kőrösi Csoma Sándor – 1988-ban még Micsurin – utcából ágazik ki keletre. A Kecel-hegy utcáinak többsége korábban már dűlőútként volt használatos.

115 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1900. június 21-i ülés. 66/1900. kgy. sz. h.

116 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

117 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

118 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1988. november 2-i ülése. 125/1988. (XI. 2.) VB sz. h.

Bárczi Gusztáv (1890–1964) orvosként, gyógypedagógusként szerzett magának hírnevet Európában.

23.

Baross Gábor utca

Korábbi – többé-kevésbé „hivatalos” – megnevezései: Bivalyos utca, Major utca, Pálya utca. Ezek nagyjából egybeesnek a mai utca vonalával.

Az 1862-es telekkönyvi térképen Major utca az elnevezése. Az 1868-as kataszteri térképen szintén így szerepel, de csak az utca eleje. A vége felé Ivánfai út van a megnevezéséhez beírva. Az 1870. év elején tartott népszámlálás irataiban nem szerepel.¹¹⁹ Az 1870-es években készült várostérképen ábrázolják, de nincs megnevezve. A háztulajdonosokat számba vevő, 1881 májusában készült összeírásban Pálya utca néven vették fel, jelezve, hogy korábban Major utca néven volt ismeretes.¹²⁰ Az 1893-as kataszteri térképen is Pálya utcaként van feltüntetve, nyilvánvalóan a vasútvonalra utalva, amelyet korabeli szóhasználatnál vaspályának hívtak. Az utca Baross Gáborról való elnevezésének időpontja egyelőre nem ismeretes, de 1897 novemberében¹²¹ már bizonyosan az 1892-ben elhunyt miniszter nevét viselte. Ennek ellenére még 1899-ben is Pálya utcaként említik a helyi sajtóban.¹²²

Baross Gábor (1848–1892) kereskedelemügyi miniszter számos nagy jelentőségű intézkedése között a hazai vasúti közlekedést is megreformálta. Így nem lehet véletlen, hogy a vasútállomás előtt húzódó utcát nevezték el róla.

Az utcának a Rákóczi tértől a Béla király utcáig terjedő szakaszát 1936 szeptemberében átkeresztelték 44-es ezred utcára. Mindez a 3. vegyes honvéd dandárparancsnokság kérésére történt. Az indoklásban – amely a Honvéd utca nevének 19-es honvéd gyalogezred utcára való változtatásról is szól – megemlézték, hogy a város és a megye *„volt házi ezredeit ezen utcaelnevezésekkel megtisztelni óhajtotta, miután ezek kötelékében fiai hősiességükben a haza oltárán igen nagy áldozatot hoztak”*.¹²³ Az utcaszakasz átnevezése okául nyilvánvalónak tűnik a Baross Gábor és akkor Gróf Tisza István – ma Dózsa György – utca sarkán néhány évvel

119 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

120 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

121 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. november 17-i ülés. 191/1897. sz. tanács. (10.548/1897. pm. sz.). Ebből az évből sajnos nem áll rendelkezésre képviselő-testületi jegyzőkönyv.

122 Bontják az indóházat. *Kaposvár*, 1899. július 27. 3. p.

123 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1936. szeptember 14-i ülés. 108/1936. kg. sz. h.

korábban az egykori császári és királyi 44-es gyalogezred emlékezetére felállított emlékmű. A továbbiakban általában 44-es gyalogezred utca néven szerepelt.

Az utcának a Rákóczi tértől a mai Petőfi – akkor Deák – térig terjedő részét pedig 1938 áprilisában tervezték átkeresztelni Nagyatádi Szabó István utcára, de Somogy Vármegye Törvényhatósági Kisgyűlése ezt csak akkor engedélyezte volna, ha a városnak rendelkezésére áll a változtatással kapcsolatos kiadások fedezete. A kezdeményezés Bíró Imre Boldizsártól, az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara egyik kültagjától eredt, aki 1936 decemberében indítványozta az utca részleges átkeresztelését. A kamara egyhangúlag megszavazta Bíró javaslatát, és Kaposvár megyei városhoz fordult kérésével. (Egyébként az eredeti előterjesztésben még a Teleki utcát akarták elnevezni nagyatádi Szabó Istvánról.)¹²⁴ A névváltás hamarosan megtörtént.¹²⁵ Az utcarész átnevezése azért is érdekes, mert az akkori Deák – ma Petőfi – téren 1934-ben állították fel fővárosi szobrának utánöntéseként nagyatádi Szabó István szobrát, így kézenfekvő lett volna a téről való elnevezése.

A Nagyatádi Szabó István utca nevét Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1948 márciusában a kisgyűlés javaslatára – belügyminisztériumi intenciókra – mint „korszerűtlen utcanévet” Budai Nagy Antal utcára változtatta.¹²⁶

A 44-es ezred utcanévet 1950 szeptemberében változtatta meg Zalka Máté utcára a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága – egyik első intézkedéseként.¹²⁷

Zalka Máté (1896–1937) Frankl Béla néven született. Tábornok, író lett. A spanyol polgárháborúban Lukács Pál néven tábornoki rangban szervezte a nemzetközi brigádokat, és a harcok során elesett.

Zalka Máté utcáról 1991 júniusától nevezte vissza Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete Baross Gábor utcára a vasútállomástól keletre húzódó utcát.¹²⁸

124 V. 73. Kaposvár Megyei Város polgármesterének iratai. 10.243/1938. pm. sz.

125 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1938. április 7-i ülés. 34/1938. kgy. sz. h.

126 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

127 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

128 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

24. Bartók Béla utca

A világhírű zeneszerző nevét viselő utca nyomvonala már az 1780-as években készült első katonai felmérés térképén is felismerhető. Évszázadokig ez volt a Kaposváron át a Zselicbe vezető út eleje, tehát dél–délnyugat felé elsősorban ezen keresztül lehetett a várost elhagyni. Az 1862-es telekkönyvi térképen már névvel – Töröcskei út – van feltüntetve, mint ahogy az 1868-as kataszteri térképen is.

Az 1870 eleji népszámlálás tabelláiban szereplő Kálvária utca a mai Bartók Béla utca elejének az elnevezése, mivel ekkor még itt volt a kálvária. Ekkor még csak négy lakóházat írtak benne össze.¹²⁹

A kálváriát az 1890-es évek elején áthelyezték a mostani helyére, az akkori Lövész utcába. A kálváriatemplomot 1893-ban szentelték fel.¹³⁰ Ezért a Kálvária utca elnevezés átszarmazott az akkori Lövész utcára. Az addigi Kálvária utca elnevezést pedig – mivel a Sétatér utca folytatásában és egy része a Sétatér mellett húzódott – Sétatér utcára változtatták 1896-ban. Ugyanakkor az addigi Sétatér utcából Irányi Dániel utca lett.¹³¹ A hivatalos átnevezés a Kálvária utca esetében a köznyelvben beállott változásokat követte csak. Az 1893-as kataszteri térképen még Kálvária utcaként szerepel. A Sétatér utcai Kapos-hídat 1907-ben három méterrel az utca szélességére bővítették.¹³²

A Sétatér utca hossza folyamatosan növekedett. Például 1931 szeptemberében a Jókai utca folytatásának végéig került be a városi utcahálózatba.¹³³

A Kaposvári Állami Zeneiskola 1953 nyarán kezdeményezte a Sétatér utca nevének Bartók Béla útra történő megváltoztatását. Ezzel a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyetértett, de jelezték, hogy az érdekelt utca lakossága aláírásával támogassa az utca nevének megváltoztatására irányuló törekvést.¹³⁴

1956 augusztusában a végrehajtó bizottság felkért négy tanácstagot, hogy folytassanak a Sétatér utcában közvélemény-kutatást olyan irányban, hogy a la-

129 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

130 Hoss József: *A kaposvári plébánia története*. A Veszprémi Egyházmegye múltjából, 12. Veszprém, 1948. 89. p.

131 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1896. január 14-i ülés. 8/1896. sz. tanács. (589/1896. pm. sz.) Ebből az évből sajnos nem áll rendelkezésre képviselő-testületi jegyzőkönyv, de nagy valószínűséggel rövidesen megszavazták a Kálvária utca átnevezését Sétatér utcára. Az 1901-es várostérképen már így szerepel ez az utca.

132 A Kapos-híd építése. *Somogyvármegye*, 1907. június 19. 4. p.

133 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 103/1931. kgy. sz. h.

134 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1953. július 31-i ülése. 356/1953. (VII. 31.) VB sz. h.

kosság helyesli-e a Sétatér utca név megváltoztatását Bartók Béla utcára.¹³⁵ Ennek eredményeként 1956 októberében keresztelték át Bartók Béla utcára a második kaposvári Sétatér utcát.¹³⁶

Bartók Béla (1881–1945) világhírű népzene kutató, zongoraművész, zeneszerző volt. Pályájának Somogy megyei vonatkozása, hogy 1906-ban Balatonberényben gyűjtött népdalokat,¹³⁷ 1925-ben pedig zongorahangversenyt adott Kaposvárott.

25.

Bástya utca

A szentjakabi városrészben az akkori Vörös Hadsereg – ma Pécsi – utcából a Monostor utcával párhuzamosan kialakított új utcát 1988 novemberében nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Bástya utcának. A névválasztásban valószínűleg szerepet kapott, hogy a közeli egykori zselicszentjakabi bencés monostort a török idők alatt kisebb erősséggé építették ki. A végső elnevezést az utca lakóinak javaslatai közül választották ki, annak ellenére, hogy egy munkásmozgalmi személy nevét akarták a testületi előterjesztés alapján elfogadtatni.¹³⁸

26.

Béke utca

Az utca kialakulásának és elnevezésének időpontja egyelőre nem ismeretes. Az 1868-as kataszteri térképen dűlőútként már megfigyelhető. Kaposvár 1870-es években rajzolt várostérképén még nem szerepel. Egy 1881. májusi házjegyzékben viszont már Dűlő utcaként említik. Az 1887-es kataszteri térképen szintén Dűlő utca néven van feltüntetve. Ekkor a Kanizsai utca akkori nyugati végétől, a Darnay-féle téglagyártól délre, a Papsára nevű területrésztől keletre húzódott a mai Arany János térig.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1929 májusában egyéni kezdeményezésre a Dűlő utcát átnevezte Levente utcára.¹³⁹ Ennek ellenére az 1943-as és 1948 körüli térképeken is Dűlő utcaként van feltüntetve.

135 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 31-i ülése. 199/1956. (VIII. 3.) VB sz. h.

136 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. október 15-i ülése. 271/1956. (X. 15.) VB sz. h.

137 Tóthné Németh Gizella: *Bartók Béla Balatonberényben*. Balatonberény, 2000. Polgármesteri Hivatal.

138 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. november 2-i ülése. 125/1988. (XI. 2.) VB sz. h. Vigh Pál „munkásmozgalmi személyiség” neve szerepelt az előterjesztésben.

139 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1929. május 6-i ülés. 79/1929. kgy. sz. h.

A Levente utca elnevezés valószínűleg nem férfikeresztnevből származik, tehát nem Árpád nagyfejedelem legidősebb fia, hanem a leventeszervezetek, a két világháború közti katonai előképzők nyomán keletkezett.

A Levente – vagy Dűlő – utca újabb átkeresztelésének időpontját sem sikerült egyelőre a forrásokban fellelni. Annyi bizonyos, hogy az 1958-as várostérképen már Béke utca az elnevezése.

27.

Béla király köz

Papp János tanácselnök javaslatára a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1986 szeptemberében az akkori Gorkij – ma Béla király – utcából déli irányba nyíló, telekmegosztással keletkezett házsort Gorkij köznek nevezte el.¹⁴⁰

Ez a közterület a Béla király köz nevet az „anyautca” nevének előző évi megváltoztatása után, 1991. júniusi határidőtől kapta Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testületétől.¹⁴¹

28.

Béla király utca

Az utca elnevezésének időpontja egyelőre nem ismeretes. Nyomvonala dűlőútként már a 18. században is létezett.

Az 1901-es várostérképen Ivánfai út megnevezéssel, házak, illetve parcellák jelölése nélkül látható, és legalább az Ivánfa-hegy lábáig húzódott. Az 1919-es térképen már Béla király utca néven szerepel, és a mai Csalogány utca kezdetéig tartott. A Béla király utca hossza fokozatosan, több szakaszban nőtt, például 1930-ban.¹⁴² Egy monda szerint IV. Béla király errefelé menekült a tatárok elől, tehát róla kaphatta az utca a nevét. A népnyelvben még az 1970-es években is Béla király útjaként élt.¹⁴³

IV. Béla (1206–1270) magyar király (1235–1270) az 1241–1242-es tatárjárás után újjászervezte, újjáépítette az országot. Egy ideig a Somogy megyei Segesden is élt. A halála előtti években néhány hónapot a Barcshoz közeli Aranyoson töltött.

140 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1986. szeptember 10-i ülése. 71/1986. (IX. 10.) VB sz. h.

141 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

142 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1930. december 29-i ülés. 268/1930. kgy. sz. A 209/1930. kgy. sz. h. jogerőre emelkedése Somogy Vármegye Törvényhatósági Kisgyűlése jóváhagyása után.

143 Papp László – Vég József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 470. p.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1950 szeptemberében változtatta meg az addigi Béla király utca elnevezést¹⁴⁴ a Maxim Gorkij írói álnevű orosz irodalmár (1868–1936) emlékének ápolására Gorkij utcára, akinek egyébként eredeti neve Alekszej Makszimovics Peskov volt.

A Gorkij utca korábbi nevét 1990. júniusi döntéssel – 1991. január 1-i határidővel – kapta vissza a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságától. Azóta ismét Béla király utcaként létezik.¹⁴⁵

29.

Bem utca

Ez az utca is egy olyan nem magyar nemzetiségű történelmi személy nevét viseli, akit „megmagyarosodott” névalakban ismerünk. Jozef Bem (1794–1850) lengyel birtokos nemesi család sarjaként született. Több nép szabadságharcában vett részt, köztük az 1848–49-es magyar függetlenségi háborúban.

A Füredi utcából az 1920-as évek közepén a Horváth-féle telken kialakított utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1927 októberében nevezte el Kolozsvár utcának.¹⁴⁶ A két világháború közti időszakban az irredenta jegyében született elnevezésekből az -i végződést külön javaslatra lehagyták, hogy még véletlenül se vélhesse valaki irányjelző jellegűnek. Az 1919-es város térképen még nyoma sincs ennek a közterületnek, de az 1943-as térképen már a Füredi és Kisfaludy utca közti szakaszát lakóházakkal beépültnek ábrázolták.

A Kolozsvár utca Bem utcára való átnevezése 1933 augusztusában történt.¹⁴⁷ Az Erdélyiek Somogy Megyei Társasköre kérelmére ugyanezen év májusában a Szent Imre utca tisztviselőtelepi szakaszát nevezték el először Kolozsvár utcának, de augusztusban – megváltoztatva a májusi döntést – a Horthy Miklós díszkert – a mai Berzsenyi park – nyugati felén húzódó házsort nevezték el Kolozsvár utcának,¹⁴⁸ amely 1946-ban a mindkét irányban folytatódó utcával együtt a Kossuth Lajos utca nevet kapta.¹⁴⁹

144 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

145 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

146 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

147 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. augusztus 2-i ülés. 114/1933. kgy. sz. h.

148 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. május 2-i ülés. 74/1933. kgy. sz. h.

149 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata.

30. Benedek Elek utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1959 áprilisában nevezte el Benedek Elekről a lakóházakkal egyre jobban beépülő, már régóta használatos, ekkor 6766. számú dűlőutat, amelynek népies elnevezése egyes források szerint Róma-hegy keleti szélén volt.¹⁵⁰ Benedek Elek (1859–1929) szerkesztő, újságíró, író főleg ifjúsági és gyermekirodalmi műveivel alkotott maradandót.

31. Bercsényi Miklós utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 decemberében nevezte el az egyre jobban benépesülő Kecel-hegyen az akkor Micsurin – ma Kőrösi Csoma Sándor – utca 31. számú lakóházától nyugatra kialakult új utcát Bercsényi Miklósról.¹⁵¹ Ennek a Kecel-hegyi utcának a nyomvonala is már évszázadok óta dűlőútként volt használatos. A második világháborút követően a nemesi előneveket és rangokat jogszabállyal megszüntették hazánkban.¹⁵² A Bercsényi Miklós utca elnevezésekor ezért fel sem merült, hogy Gróf Bercsényi Miklós utca legyen.

Gróf Bercsényi Miklós (1665–1725) a Rákóczi-féle szabadságharcban a kurucok egyik generálisa volt.

32. Berzsényi utca

Az egyik legrégebbi kaposvári utca. Jól megfigyelhető már a 18. századi térképeken is. A városközpontból észak és nyugat felé kiinduló országutak városi szakasza volt. Első ismert neve a természetes névadás tipikus példája. Az Esterházyak kaposvári uradalmának egy 1791-es összeírásában már találko-

135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

150 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. április 2-i ülése. 91/1959. (IV. 2.) VB sz. h.

151 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. december 11-i ülése. 217/1974. (XII. 11.) VB sz. h.

152 1947. évi IV. tc. egyes rangok és címek megszüntetéséről. *Magyar Közlöny*, 1947. január 14. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=94700004.TV (Letöltés időpontja: 2016. november 10.) Az eredeti közlőnyben nem találtam a törvény szövegét.

zunk a Hosszú utca elnevezéssel.¹⁵³ Bereczk Sándor szerint már 1785-ben így hívták.¹⁵⁴

Az 1862-es telekkönyvi térképen is Hosszú utca megnevezés olvasható; az akkori Szent János tértől indult, amelyet később Búza térnek neveztek. Ez jelenleg a Berzsényi utca eleje. A hagyományos Hosszú utca elnevezés 1880 szeptemberéig élt. Ekkor keresztelték át Berzsényi utcára.¹⁵⁵ Hangsúlyozom, hogy nem Berzsényi Dániel utcára!

Véleményem szerint Berzsényi Farkasról, Somogy vármegye 1849-es alispánjáról – akit ezért börtönbüntetésre is ítélték – neveztek el. Ő 1880 júniusában halt meg. Berzsényi Farkas a „niklai remete” egyik fia volt. A közterület átnevezésének időpontjában Németh Ignác volt Kaposvár polgármestere, aki a 48-as eszmék tántoríthatatlan hívének számított. Ezt főleg azonos nevű édesapja plántálta belé, aki tanárként, majd igazgatóként működött a kaposvári gimnáziumban.

A második Széchenyi tér a megyeszékhelyen 1911 szeptemberétől a Berzsényi utca elején volt. Ekkor avatták fel a mai Kossuth téren Kossuth Lajos szobrát, így ezt a teret átnevezték Széchenyiről Kossuthra. A második Széchenyi tér elnevezés 1990 nyarán szűnt meg, és lett belőle a Berzsényi utca eleje, mivel az 1980-as években épített új vasúti felüljáró kialakítása kapcsán a tér gyakorlatilag eltűnt.¹⁵⁶

33.

Beszédes József utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Cser déli részén, az Egyenesi út végén, arra merőlegesen keleti irányban, a Herman Ottó utca végét is érintve létrejött új utcát 1977 márciusában Beszédes Józsefről nevezte el.¹⁵⁷ Az utca nyomvonala a 19. század második felében készült térképeken dűlőútként már felismerhető.

Beszédes József (1787–1852) a hazai vízszabályozás méltán elismert mérnöke. A Kapos folyó somogyi szakasza szabályozásának terveit – korábbi tervek

153 MNLOL Herceg Esterházy család levéltára. N. M. régens iratai F. N. M. No. 2365., ill. kivonata: XV. 23. Fontes Kaposvariensis. Ford. Kenéz Gy.

154 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 14. p.

155 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1880. szeptember 30-i ülés. 41/1880. kg. sz. h.

156 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

157 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

A Berzsenyi utca a 19. század vége felé

felhasználásával – harmadmagával 1816–1820 között készítette el, a szabályozást 1830-tól valósították meg.

34. Bethlen tér

Ez a tér az 1870 elején végrehajtott népszámlálás adatbázisában¹⁵⁸ még nem szerepelt külön számba veendő közterületként, tehát lakóházak ekkor még nem álltak ott. Viszont az 1870-es években rajzolt várostérképen már ábrázolták – igaz, név nélkül. Ekkor a Pap – ma Zárda –, az Aranyi – ma Honvéd – és a Meggyes – ma Somssich Pál – utca találkozott itt.

A *Somogyi Ellenőr* című helyi lap 1894 áprilisában a Zárda és a Berzsenyi utcát majdan összekötő új utca kialakítása kapcsán Kálvin térről tesz említést,¹⁵⁹ amely szinte teljes bizonyossággal a mai Bethlen térnek felelhet meg. Más forrásból egyelőre nem került elő ez a – valószínűleg – nem hivatalos elnevezés.

A város vezetőinek csak 1907-ben tűnt fel, hogy nincs hivatalos neve ennek a térnek. Névadásának időpontja egyelőre nem ismert. Lehet, hogy ekkor kapta a

158 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

159 Új utca. *Somogyi Ellenőr*, 1894. április 25. 2. p.

Bethlen tér megnevezést. 1922 februárjában közigazgatási iratban,¹⁶⁰ valamint az 1919-es várostérképen már így szerepel.

Feltételezésem szerint a teret Bethlen Gábor (1580–1629) erdélyi fejedelemről – a hazai reformátusok egyik neves alakjáról – nevezték el, de a forrásokban mindig csak Bethlen tér néven emlegették. Ezt a hipotézist az is erősíti, hogy az 1880-as évek végétől 1908-ig ezen a téren állt a város első református temploma.

A még csak épphogy felálló Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1950 szeptemberében a Bethlen teret átkeresztelte Petőfi térre,¹⁶¹ talán azért, mert úgy vélték, hogy a két világháború közti korszak jelentős politikusról, gróf Bethlen Istvánról nevezték el, de legalábbis rá emlékeztetett. A Petőfi tér nevet csak rövid ideig viselhette, mert a költő szobrát 1954-ben az akkori Deák téren állították fel, és ekkor ezt nevezték át Petőfi térre.

A forrásokból nem világos, hogy mikortól viselte a Mártírok tere elnevezést. Annyi bizonyos, hogy az 1958-as várostérképen már ezzel a névvel jelölik. Ezekben az években nem sok gondot fordíthattak a közterületi névtáblákra. 1957-ben például egyszerre három különböző névtábla volt kinn a tér házain: Bethlen, Petőfi és Mártírok tere.¹⁶²

A kommunista uralomra emlékeztető közterületi nevek megváltoztatásakor Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 februárjában – júniusi határidővel – a Mártírok tere elnevezést Bethlen térre keresztelte vissza. Talán érdemes megemlíteni, hogy a névváltást pártoló képviselők csak minimális arányban győztek, ugyanis a szavazás 12 : 10 arányú volt a Bethlen tér név javára.¹⁶³

35.

Bethlen Gábor utca

A korábban fokozatosan kialakult és még névtelen, a Kecelhegyi utat és a Kecelhegyaljai utat összekötő új utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 decemberében nevezte el Bethlen Gábor utcának.¹⁶⁴ Ez az út is korábban már dűlőútként szolgálta a környékbeli közlekedőket.

160 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. A tanács 1922. február 1-i ülése. 58/1922. tü. sz.

161 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

162 fehér: Térkeresőben. *Somogyi Néplap*, 1957. július 27. 5. p.

163 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

164 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. december 11-i ülése. 217/1974. (XII. 11.) VB sz. h.

A Bethlen tér – Mártírok tere néven – az 1950-es, 1960-as években

Bethlen Gábor (1580–1629) erdélyi fejedelem, korának meghatározó államférfija, a reformáció jelentős hazai támogatója volt.

36.

Biczó Ferenc köz

Az egykori Szalma István – ma Biczó Ferenc – utcából keletre nyíló köz az 1960-as években jött létre. A korábbi gyakorlatnak megfelelően elnevezését az határozta meg, hogy melyik utcából nyílt. Így lett Szalma István köz. Kialakításának és elnevezésének pontos ideje egyelőre nem került elő a forrásokból. Apróhirdetésben már 1968 decemberében előfordul a neve.¹⁶⁵

Szalma István (1886–1919) az 1919-es kömmün alatt vezető szerepet töltött be Somogyban. Többek között Kaposvár tanácselnökének és a megyei munkástanács intézőbizottsága alelnökének is megválasztották. A proletárdiktatúra leverése után ellenforradalmi tisztek kivégezték. A kommunizmus évtizedei alatt mártírként tartották számon.

A közterületet Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 februárjában – 1991. június 1-i határidővel – nevezte át Biczó Ferenc közre,¹⁶⁶ mivel

165 Eladók... *Somogyi Néplap*, 1968. december 21. 4. p.

166 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

az „anyautca” is a volt kaposvári leánygimnáziumi tanár nevét vette fel, aki egyébként egykor ebben az utcában lakott.

37.

Biczó Ferenc utca

Az 1910-es években kialakított utca első elnevezése 1916 áprilisában már Meggyes utca volt.¹⁶⁷ A mai Németh István fasor és a Bajcsy-Zsilinszky utca közti utcát az 1919-es várostérképen már ezen a néven jelölik az akkori Németh István és Eszterházy utca között. Nem tévesztendő össze az 1870-ben már négy házzal rendelkező Meggyes utcával, amely a mai Somssich Pál utca nyugati elején volt, a Meggyes-dűlő nyugati vége felé húzódott, és fokozatosan alakult ki keleti irányban a Virág utcáig! (A forrásokban a Megyes, Medgyes és Meggyes névalakokat egyformán használták.) Szintén nem tévesztendő össze a toponári városrészben húzódó Meggyes utcával, amely jóval későbbi kialakítású!

A Meggyes utcát 1932 szeptemberében Gróf Festetics Pálné utcára keresztelték át.¹⁶⁸ A névváltoztatást a tüdőbeteg-intézet kezdeményezte, amelyet jelentős mértékben támogatott a grófnő. A névadó akkor még élt, és köszönettel vette a megtiszteltetést.

Gróf Festetics Pálné született tarkeői és cserneki Dessewffy Erzsébet grófnő (1862–1934) gróf Festetics Pál második felesége volt.

Az 1946. áprilisi jelentős mérvű, ideológiai-politikai indíttatású közterületi névváltoztatás ezt az utcát is érintette. Ekkortól Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának határozatára Szalma István nevét viselte.¹⁶⁹

Szalma István (1886–1919) az 1919-es kömmün alatt a megyei vezetés egyik tagjaként működött, amely tevékenységéért ellenforradalmi tisztek meggyilkolták. Az 1948–1950-et követő kommunista éra alatt mártírként tisztelték.

Az utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 februárjában – június 1-i határidővel – nevezte el Biczó Ferencről.¹⁷⁰ A januárban készült előterjesztésben alternatívaként a Csorba József utcanév is szerepelt.

167 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h. Elnevezése az Esterházyak hatalmas belterületi földjének, a Meggyes-teleknek, a korábbi Meggyes-dűlőnek a nevét volt hivatva fenntartani.

168 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. szeptember 22-i ülés. 144/1932. kgy. sz. h.

169 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

170 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

Dr. Biczó Ferenc az 1930-as években

Csorba József (1789–1858) Somogy vármegye főorvosa volt 1817-től. A Magyar Tudományos Akadémiának 1832-től levelező tagjaként tartották számon. Számos könyve jelent meg, többek között a *Somogy vármegye ismertetése*.¹⁷¹

Dr. Biczó Ferenc (1895–1945) kaposvári leánygimnáziumi tanár, irodalomtörténész jelentős helyi közéleti ember volt, aki korábban ebben az utcában lakott. Az eddig feltáratlan és publikálatlan személyi anyagában többek között ilyen megállapításokat olvashatunk róla: „*Tárgyi tudása: igen széleskörű [...] tanítási módszere: egyéni, rendkívül szuggesztív, előadó és kérdező is, tanításának eredménye: az átlagosnál jóval magasabb, különösen a magyar irodalom megkedveltetésében [...] a tanári rendnek dicsérete válik.*”¹⁷²

Amennyiben a Csorba József utcanév mellett döntöttek volna, úgy az az érdekes helyzet állt volna elő, hogy Kaposváron Noszlopy Gáspár kormánybiztosról, gerillavezérről és „lebuktatójáról” egyaránt közterületi névvel emlékeznek meg. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc leverése után Noszlopy Gáspár oltott mésszel eltorzította saját arcát, hogy ne ismerhessék fel. Miután mégis el-

171 Csorba József: *Somogy vármegye ismertetése*. Pest, 1857.

172 VI. 501. c. Somogy Vármegye Tanfelügyelőségének iratai. Iktatatlan iratok. Pedagógusok minősítései lapjai. Dr. Biczó Ferenc, 1937.

fogták, Csorba József – aki korábban is ismerte – azonosította a hatóságok előtt hitelesen a volt szolgabíró, akit ezt követően kivégeztek.¹⁷³

38.

Blaha Lujza utca

A megyeszékhely lakott területeinek kelet felé való kiterjesztése kapcsán a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában nevezte el az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére a Kisgáti utcából északnyugati irányba nyíló legnyugatibb új utcát Blaha Lujza utcának.¹⁷⁴

Blaha Lujza (1850–1926) színésznő, énekesnő Reindl Lujza néven született. Blaha János karmester 1866-ban feleségül vette, így neve megváltozott. Az ünnepelt színésznő még kétszer férjhez ment, de nevét megtartotta. Kaposvárott 1878-ban és 1904-ben vendégszerepelt. Mindkétszer hatalmas sikert aratott.¹⁷⁵

39.

Bláthy Ottó utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1986 szeptemberében Papp János tanácselnök javaslatára a Cseri városrészben, a Herman Ottó és Eger utca közötti területen a velük párhuzamos új utcát Balogh István utcának nevezte el.¹⁷⁶ Ennek a cseri utcának a nyomvonala is kivehető dűlőútként a korábbi telek-könyvi térképeken.

Balogh István (1906–1970) a Somogy megyei Tabon született. Fiatalon bekapcsolódott a munkásmozgalomba. Az 1920-as évek közepén emigrált, 1930-ban tagja lett az Uruguayi Kommunista Pártnak. A köztársaságiak oldalán részt vett a spanyol polgárháborúban Esteban Balon Gomez néven. Megjárta a mauthauseni lágert is, 1948-ban tért haza. Hosszas mellőzés után számos állami kitüntetést kapott. Az indoklás szerint az utcát azért nevezték el róla, mivel a környéken nem volt közterületi névbokor, valamint Balogh példának állítható kommunista veterán volt. Élményeit, megpróbáltatásait könyvben is kiadta.¹⁷⁷

173 Andrassy Antal: *Noszlopy Gáspár (1820–1853)*. Kaposvár, 1987. 119. p.

174 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

175 Erről pl. lásd Gruber János: Blaha Lujza Kaposváron. In: *Uő: Morzsák a negyvenéves asztalról*. Kaposvár, 1913. 9–13. p. és *Uő: Még valamit a Bláháné-estélyről*. Uo. 47–58. p.

176 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

177 Balogh István: *Száznyolcvanöt lépcsőfok*. Kossuth Könyvkiadó. 1972.

A korábbi korszakhoz köthető Balogh István utcanevet Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 júniusától Bláthy Ottó utcára változtatta.¹⁷⁸

Bláthy Ottó Titusz (1860–1939) gépészmérnök nevéhez több mint száz szabadalom fűződik.

40.

Bocskai István utca

A Kecel-hegy keleti oldalán az 1970-es évek elején létrejött új utcát, amely a Vak Bottyán utca akkori 51. számú házától kezdődött, és a domboldalra északnyugati irányban kúszik fel, 1974 augusztusában Bocskai Istvánról nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága.¹⁷⁹ Az utca korábban dúlőútként már rendelkezésére állt a Kecel-hegyre igyekvőknek.

Bocskai István (1557–1606) birtokos nemesi család sarjaként az erdélyi fejlődési székig emelkedett.

41.

Bodrog utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1956 augusztusában a szentjakabi városrészben a Nádasi és Hold utcát összekötő új utcát Bodrog utcának nevezte el.¹⁸⁰ (Érdekes, hogy ugyanekkor a Gurgyesz-dűlőben négy új utca szintén folyónevet kapott, és a Bodrog nem ebbe a névbokorba került.) Nagyon valószínű, hogy a folyóról kapta nevét, és nem a Somogy megyei Bodrog községről.

42.

Brassó utca

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében nevezte el a Füredi utca akkori végén, Sámik József telkén kialakított utcák közül a keletre nyíló első Brassó utcának.¹⁸¹ Dr. Stecz László javaslatára a többi, a triano-

178 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

179 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

180 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 25-i ülése. 239/1956. (VIII. 25.) VB sz. h.

181 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kgy. sz. h.

ni békediktátum következtében határainkon túlra került város nevét viselő utca nevéből is elhagyták az utolsó „i” betűt. Ezzel is azt kívánták kifejezni, hogy nem iránymutató az elnevezés, hanem az irredentizmus szolgálatában áll. Brassó városa 1918–1920-tól Romániához tartozik.

43.

Budai Nagy Antal utca

Korábbi megnevezései, említései: Bivalyos utca, Major utca, Pálya utca. Az 1862-es telekkönyvi térképen Major utca az elnevezése. Az 1870 elején tartott népszámlálás irataiban nem szerepel.¹⁸² Az 1870-es években készült várostérképen ábrázolják, de nincs megnevezve. Az 1881 májusában készült háztulajdonos-összeírásban Pálya utca néven említik, feltüntetve, hogy korábban Major utca néven létezett.¹⁸³ Az 1893-as kataszteri térképen is Pálya utcaként ábrázolják, nyilvánvalóan a vasútvonal miatt, amelyet ekkortájt vaspályának is hívtak. Az utca Baross Gáborról való elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismeretes, az azonban bizonyos, hogy 1895-ben még Pálya utcaként említik az iratok, és 1897 novemberében már bizonyosan az 1892-ben elhunyt közlekedésügyi miniszter nevét viselte.¹⁸⁴ Ennek ellenére még 1899-ben is Pálya utcaként említik a helyi sajtóban.¹⁸⁵

A Baross Gábor utcának a Rákóczi tértől a Béla király utcáig terjedő szakaszát 1936 szeptemberében átkeresztelték 44-es ezred utcára. Mindez a 3. vegyes honvéd dandárparancsnokság kérésére történt.¹⁸⁶ A továbbiakban általában 44-es gyalogezred utca néven szerepelt.

A Baross Gábor utcának a Rákóczi tértől a mai Petőfi – akkor Deák – térig terjedő részét pedig 1938 áprilisában tervezték átkeresztelni Nagyatádi Szabó István utcára, de Somogy Vármegye Törvényhatósági Kisgyűlése ezt csak akkor engedélyezte volna, ha a városnak rendelkezésére áll a változtatással kapcsolatos kiadások fedezete. (Egyébként az eredeti előterjesztésben még a Teleki utcát akarták elnevezni nagyatádi Szabó Istvánról.) A névváltás hamarosan megtörtént. Az utcarész átnevezése azért is érdekes, mert az akkori Deák – ma Petőfi –

182 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

183 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

184 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. november 17-i ülés. 191/1897. sz. tanács. (10.548/1897. pm. sz.). Ebből az évből sajnos nem áll rendelkezésre képviselő-testületi jegyzőkönyv.

185 Bontják az indóházat. *Kaposvár*, 1899. július 27. 3. p.

186 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1936. szeptember 14-i ülés. 108/1936. kg. sz. h.

A Budai Nagy Antal és a Dózsa György utca az 1950-es, 1960-as években

téren 1934-ben állították fel fővárosi szobrának utánöntéseként nagyatádi Szabó István szobrát, így kézenfekvő lett volna a tér róla való elnevezése.

Szabó István (1863–1924), akinek nagyatádi előneve nem hivatalos név, paraszti sorban, a Somogy megyei Csokonyán (1908-tól Erdőcsokonya, 1941-től Csokonyavisonta) született. Tehetsége és szorgalma révén egészen a miniszteri székig emelkedett.

A Nagyatádi Szabó István utcát Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1948 márciusában a kisgyűlés javaslatára – belügyminisztériumi intenciókra – mint „korszerűtlen utcanévet” Budai Nagy Antal utcára változtatta.¹⁸⁷ Budai Nagy Antal (?–1437) kismemes, az 1437. évi erdélyi parasztfelkelés vezére volt. A leverett felkelés harcai során ő is esett.

44.

Búzavirág utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a Kinizsi-lakóteleptől északra épülő új lakótelep belső részét, tehát a Tótok rétje felőli oldalt Búzavirág utcának nevezte el.¹⁸⁸

1987 augusztusában a mai Pipacs utca is majdnem a Búzavirág utca része lett, de végül önálló nevet kapott, bár az ekkor már itt lakó családoknak először Búzavirág utcai, ahhoz igazodó házszámokat adtak.¹⁸⁹

187 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

188 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

189 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

A névválasztásban valószínűleg szerepet játszott, hogy a város épített környezetének széle – így a Búzavirág utca is – érintkezett a mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel. Itt pedig búzát is termesztettek, amelynek gyomnövénye a búzavirág.

45.

Buzsáki utca

Elnevezését arról a határrészről nyerte, amely felé és amelyben húzódik. Tehát neve irányjelző, de nem a külső-somogyi Buzsák településé rejtőzik benne. Buzsák falu és a Buzsáki-dűlő elnevezésében a szerbhorvát budzak = szöglet, sarok kifejezés érhető tetten. A dűlőút megnevezése valószínűleg egyidős magával a dűlő nevével. E dűlőút mentén is a 20. század első felében egyre többen építkeztek, így az út lassan utcává kezdett kiépülni. Az egykori külterületi dűlőút 1940 márciusában Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületétől a Buzsáki utca nevet kapta,¹⁹⁰ annak ellenére, hogy ezekben az években általában politikai-történeti jelentéssel bíró utcaneveket adtak szerte az országban. Ez az irányjelző és hagyományörző elnevezés találónak bizonyult, mert azóta sem változtatták meg.

46.

Corvina tér

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában nevezte el az egykori Akasztó-dombon, a Mátyás király utca közepén, attól keletre kialakult közterületet Corvina térnek.¹⁹¹ A bokornévadásba jól illeszkedik az I. Mátyás király (1458–1490) híres könyvtárának emléket állító Corvina utcanév.

47.

Cukorgyár köz

Egyéni kérelem alapján a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága valószínűleg 1956 augusztusában nevezte el a Pécsi utca elején, abból délre nyíló, korábban kialakult, a cukorgyári házak előtti útszakaszt Cukorgyár köznek.¹⁹²

190 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

191 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

192 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 3-i ülése. 198/1956. (VIII. 3.) VB sz. h.

A Kaposvári Cukorgyár az 1890-es évek elején épült, és 1894 szeptemberében kezdte meg működését az akkor még a város szélének számító keleti részen. A város lakóházas övezete azóta teljesen „körbenőtte” a gyárat, amely így rengeteg probléma forrása.

A már 1890-ben Gyár utcaként említett másik kaposvári közterület vagy a Kaposvári Cukorgyár vagy a közelében működött téglagyár után nyerhette elnevezését.

48.

Csalogány utca

Az utca nyomvonala dűlőútként már a 19. századi térképeken kivehető, és szinte bizonyos, hogy korábban is létezett. A Béla király utcai Csalogány vendéglőtől a Róma-hegyen átvonuló, a Lonkahegyi útig húzódó dűlőutat Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 júniusában vette fel a városi úthálózatba.¹⁹³ Az 1929-es várostérképen még 4095. helyrajzi számú útként szerepel, és csak néhány épületet ábrázolnak mellette. Az 1940-es évek második felében készült térképen még mindig csak számmal szerepel, viszont az 1958-ason már Csalogány utcaként van feltüntetve. Nevét az utca elejének közelében állt egykor népszerű Csalogány vendéglőről kapta.

A csalogány, másképpen fülemüle a madarak osztályába, a verébalakúak rendjéhez és a légykapók családjához tartozó költöző énekesmadár, amely hazánkban is gyakori. A már nem létező vendéglő valószínűleg erről a közkedvelt állatról kapta egykor a nevét.

49.

Csatorna köz

A közterület nyomvonala az 1919-es várostérképen mint beépítetlen rész már kivehető. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában nevezte el az addig csak 3281. és 3622. helyrajzi számú közöket, amelyek az Iszák utca 26–28. és 27–29. számú házai között északi és déli irányban húzódtak az Iszák-hegy északi lábától a Kapos csatornáig, Csatorna köznek.¹⁹⁴ A Kapos folyó túlnyomó részét a 19. század első harmadában szabályozták, mesterséges medret alakítottak ki számára. Ezt követően a szabályozott szakaszra a csatorna a pontos megnevezés. Tehát

193 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. június 8-i ülés. 47/1916. kgy. sz. h.

194 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

az 1830-as éveket követően a Kapos csatorna¹⁹⁵ városunk fő folyóvizének helyes névhasználata.

50. Cseri út

Az utca nyomvonala országútként már a 18. századi térképeken kivehető, és a következő évszázadokban is folyamatosan ábrázolták a különböző térképeken. Az 1893-as kataszteri térképen még Szennai útként szerepel. Általában a forgalmasabb utak mentén a települések határáig lakóházakat kezdtek építeni, így lassan utcává alakultak. Így történt ez ennek az útnak az esetében is. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában nevezte el az egyre több lakóval bíró, ekkor már kaposvár–szilvásszentmártoni törvényhatósági közútként emlegetett útnak az 5450. helyrajzi számú dűlőútig – ma Tókaji utca – terjedő szakaszát Cseri útnak.¹⁹⁶ (Ugyanekkor nevezték el a közútnak az 5450. helyrajzi számú dűlőúttól a város közigazgatási határáig terjedő részét Egyenesi útnak.)

51. Csik Ferenc sétány

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában nevezte el a Jókai ligetben – a korábban Sétátérnek nevezett parkban – vagy inkább mellette, a strandhoz, a termálfürdőhöz vezető utat Csik Ferenc sétánynak.¹⁹⁷

Dr. Csik Ferenc (1913–1945) orvos volt, aki az 1936-os berlini olimpián 100 méteres gyorsúszásban magyar színekben aranyérmet szerzett. Lengvári Ferenc néven született Kaposváron. Édesapja halála után anyai nagybátyja, Csik László fogadta örökbe, vezetéknevét ezt követően változtatták meg.

52. Csillag utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a szentjakabi városrészben, az akkori Schönherz Zoltán – ma Nadasdi – utcából déli irányban, az újonnan kisajátított terület keleti részén kialakuló új utcát Csil-

195 A Kapos csatorna írásmódja vitatható. Ha a csatorna szó a név részét képezi, akkor Kapos-csatorna, ha nem, akkor Kapos csatorna a helyes névalak. Nem sikerült kideríteni, hogy melyik írásmód a helyes száz százalékos bizonyossággal.

196 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

197 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

*Dr. Csik Ferenc úszódresszben
az 1930-as években*

lag utcának nevezte el.¹⁹⁸ A névválasztásban szerepet játszhatott, hogy a környéken más égitestekről (Nap, Hold) is neveztek el utcát.

53.

Csokonai Vitéz Mihály utca

A Bajcsy-Zsilinszky utcából az Ezredév utca déli folytatásában a Fő utca felé kialakított új zsákutcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1966 novemberében az ide felépített új megyei könyvtár apropóján Könyvtár utcának nevezte el.¹⁹⁹

198 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

199 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1966. november 10-i ülése. 182/1966. (XI. 10.) VB sz. h.

Az eddig feldolgozott forrásokból nem derül ki, hogy 1972 februárjában a végrehajtó bizottság miért nevezte át a Könyvtár utcát Csokonai Vitéz Mihály utcára.²⁰⁰ A Csokonai Vitéz Mihály utca nem tévesztendő össze a Csokonai közszel, amelyet ugyanekkor neveztek át Múzeum utcára (és még 1908-ban neveztek el Csokonai utcának, de ezt követően csak Csokonai köz elnevezéssel volt használatos)! Ez az utca/köz a Fő utcát köti össze a Teleki utcával a régi megyeháza nyugati oldala mentén. Érdekességként megemlíthető, hogy az 1932 májusától Domb – 1961 márciusától Táncsics Mihály – utca lakói 1961-ben kérték, hogy utcájukat inkább Csokonai Vitéz Mihályról nevezzék el, de a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága ugyanez év júniusában ezt elutasította – a korabeli jegyzőkönyv szerint indoklás nélkül.²⁰¹ Csokonai Vitéz Mihály (1773–1805) költő 1798 tavaszától mintegy két évig élt Somogy megyében. Többek között a csurgói református gimnázium segédtanára is volt. Kaposvárott két ízben járt. 1798-ban gróf Széchenyi Ferenc főispán beiktatásán vett részt, és alkalmi költeményt írt hozzá. Részben ez az ünnepség ihlette a *Dorothy-tya vagyis a dámák diadalma a fárságon* című vígposztját. Másodszor fogfájása hozta Somogy megyeszékhelyére, hogy patikaszerrel enyhülést találjon.

54.

Dália utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A kaposfüredi városrész további kiépítésének során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1987 augusztusában a harmadik ütemben kialakuló utcák közül a Kaposfüredi úttól keletre és arra merőlegesen, a Kaposfüredi út 4. és 6. számú házak között nyíló új utcát Dália utcának nevezte el.²⁰²

A névválasztás a közelben húzódó többi növény-, illetve virágnevet viselő utcahoz hasonlóan politikailag-ideológiailag semleges volt. A dália az őszirózsafélék családjának őszirózsaformák alcsaládjába tartozó virágos növények nemzetsége.

55.

Damjanich utca

Az utca nyomvonala dűlőútként az 1870-es években készült várostérképen még nem látható, az 1868-as és 1887-es kataszteri térképen viszont már jól kive-

200 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1957. (II. 2.) VB sz. h.

201 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. június 15-i ülése. 104/1961. (VI. 15.) VB sz. h.

202 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

Damjanich utcai házak az 1960-as években

hető. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1899 decemberében nevezte el a városi tanács javaslatára „az újonnan nyitott s már házakkal részben beépített utcák” közül az akkori honvédlaktanya mellett húzódó utat az 1848–49-es szabadságharc tábarnokáról – magyaros névalakkal – Damjanich utcának.²⁰³ A beépített utca ekkor még csak a Honvéd utcától a Szent Imre utcáig tartott. Több szakaszban érte el mai hosszúságát. Például Szukics János 1906 őszén a Virág utca felől próbálta saját telkét parcelláztatva kiterjeszteni a Damjanich utcát,²⁰⁴ illetve Kiss Lajos 1925-ben nyert engedélyt az utca folytatására.²⁰⁵

Mivel nem ismert más Damjanich nevű személy, aki egy honvédlaktanya melletti utca névadója lehetne, bizonyosnak látszik, hogy Damjanich Jánosról (1804–1849) – szerbül Jovan Damjanićról – nevezték el. A szerb származású katonára az 1848–49-es szabadságharc alatt honvéd tábarnoki rangig emelkedett. Az aradi vértanúk egyikeként halt mártírhalált.

203 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1899. december 7-i ülés. 110/1899. kgy. sz. h.

204 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1906. október 8-i ülés. 127/1906. kgy. sz. h.

205 Verseny tárgyalást hirdet a város az új villanytelep létesítésére. *Új-Somogy*, 1925. március 21. 1. p.

56.

Dankó Pista utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1952 októberében nevezte el a Kaposvári Rendőrőrs Hold utcai körzetéhez tartozó VII. számú területfelelős javaslatára a szentjakabi városrészben lévő, az akkori Vörös Hadsereg út – ma Pécsi utca – és a Hold utca közti 7158/2. helyrajzi számú névtelen utcát Dankó Pista utcának.²⁰⁶ Elnevezésében szerepet játszhatott, hogy a város ezen a részén az 1920-as években a polgármesteri hivatal által szervezetten folyt cigányok házhelyhez juttatása. Az itt élő népesség egy része korunkban is a cigánysághoz tartozik. A becézett keresztnévi alakot a híres cigányzenész közismert művészneve indokolhatja. Dankó István (1858–1903) nótaszerző, cigányprímás az 1890-es, 1900-as évek egyik legkedveltebb alkotója és cigányzenésze volt. Kaposvárott egyszer, 1895-ben szerepelt – meglehetősen mérsékelt sikerrel.

57.

Daru utca (Kaposvár–Toponár)

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában a toponári városrészben kialakított, az akkori December 2. – ma Kemping – utcával párhuzamos utcát November 7. utcának nevezte el az 1917. évi oroszországi forradalom kitörésének emlékére.²⁰⁷ (Korábban a kaposvári Kanizsai utca is viselte néhány évig a November 7. utca elnevezést, de a lakók kérésére ezt megváltoztatták.) A November 7. utca elnevezést mint egy letűnt és leszerepelt korszakhoz kapcsolódó nevet Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi hatállyal Daru utcára változtatta.²⁰⁸ A névválasztásban a településrész határában lévő Deseda-tározó és környéke mint vizes élőhely játszhatott szerepet, ahol ez a madárfaj is élhet.

58.

Derkovits Gyula utca (Kaposvár–Toponár)

Toponár község 1970-es Kaposvárhoz csatolása miatt a korábban két település azonos utcanevei közül csak a városban levők maradtak meg. Így lett a Ka-

206 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. október 24-i ülése. 510/1952. (X. 24.) VB sz. h.

207 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

208 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

posvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján a toponári Petőfi Sándor utcából 1972 februárjában Derkovits Gyula utca.²⁰⁹ A Petőfi Sándor utca korábban Vasút utca néven volt ismeretes.²¹⁰

Derkovits Gyula (1894–1934) festőművész, grafikus, az illegális kommunista mozgalom tagja volt.

59. Déryné utca

A város lakóházas övezetének kelet felé való terjeszkedésével a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére 1957 májusában az addig sokáig névtelen, a Kisgáti utcából északra nyíló második új utcát Déryné utcának nevezte el.²¹¹ Érdemes megjegyezni, hogy a jegyzőkönyvi határozatban Dériné formában szerepel. Másik figyelemre méltó momentum, hogy sem a névadásban, sem a gyakorlati névhasználatban nem a színésznő teljes neve, a Déryné Széppataki Róza forma honosodott meg. Mivel korábban évekig nem kapott hivatalos elnevezést ez a közterület, így a népnyelv egy ideig Névtelen utcaként emlegette.²¹²

Déryné Széppataki Róza (1793–1872) korának ünnepezt színésznője, énekesnője volt. Schenbach családnévvel született. Pályatársával, Déry Istvánnal 1813-ban kötött házasságot. A közönség már férjezett néven ismerte meg.

60. Deseda utca (Kaposvár–Toponár)

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában a toponári városrészben lévő, az akkor Sarohin tábornok – ma Kócsag – utcából nyugatra nyíló, a Panoráma és a Horgász utcát északról merőlegesen lezáró utcát Deseda utcának nevezte el.²¹³ Az elnevezés ötletét a közelben folyó Deseda-patak, illetve a Deseda-víztározó adta.

A helytörténeti irodalom szerint a korai magyar századokban egy Dés nevezetű birtokosnak volt a környéken hídja, melyen vámot szedett. A Dés hídja

209 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

210 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 451. p.

211 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 35/1957. (V. 29.) VB sz. h.

212 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 466. p.

213 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

kifejezés torzult a későbbi századokban Deseda formára. Déshida falu a 13. században már létezett. Első ismert okleveles említése 1282-re tehető.²¹⁴

61.

Dési Huber István utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1973 szeptemberében nevezte át a Pázmány Péter közt Dési Huber István utcára.²¹⁵ Ezzel azt a szokást törték meg, hogy egy utcából újonnan nyíló zsákutca/köz az utca névadójának nevét veszi át, csak a közterület rövidsége, illetve zsákutca jellege miatt „köz” megjelöléssel.

Dési Huber István (1895–1944) posztumusz Kossuth-díjas (1958) festőművész, grafikus művészetét a munkásmozgalom, illetve a kommunista vezetés igyekezett „kisajátítani” magának. Ezért neveztek el róla Kaposvárott közt, illetve utcát.

62.

Dobó István utca

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1907 márciusában Kertessy Elek és társainak kérelmére a Mező utcából az első északnyugati irányú dűlőútra nyitandó utcára adott engedélyt. Többen aziránt szólaltak fel, hogy a dűlőutak menti külső építkezések csak a városrendezés hátrányára vannak, így a kérelmet utasítsák el. Mások – miután csak „*mezei lakok*” építéséről volt szó – a városi tanács megengedő javaslatát pártolták. Ezért a levezető elnök a kérdés eldöntését szavazásra bocsátotta, amely az utcanyitási engedély megadásával végződött.²¹⁶

Ennek ellenére a város képviselő-testülete 1916 áprilisában is döntött erről. *„A mezőbirtokosság kérelme azon Dűlő utaknak a város úthálózatába leendő felvétele iránt, amelyek mentén házak épültek. A város képviselő-testülete a tanács javaslatához képest a [...] Dobó István [...] utcát [...] a városi úthálózatba [...] felveszi.”*²¹⁷

214 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabehlyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 91–92., 175. p. 1298-ban Deushyda névalakkal. Timár kizártnak tartja, hogy a Ders névből származik a Déshida elnevezés.

215 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1973. szeptember 14-i ülése. 144/1973. (IX. 14.) VB sz. h.

216 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. március 11-i ülés. 59/1907. kgy. sz. h.

217 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

Mindenesetre a Dobó István utca az 1901-es térképen még házak és név nélkül, egyszerű dűlőútként, az 1919-es térképen már ezzel a névvel és több mint egytucatnyi házzal, valamint végig felparcellázva van ábrázolva.

Dobó István (1505 körül – 1572) várkapitány, erdélyi vajda. 1548-tól az egri vár kapitánya. Vezetése alatt verték vissza az 1552-es török ostromot, amely Európa-hírű haditett volt. Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című könyve 1901-ben jelent meg. Dobó István alakja ezzel a művel került be igazán a köztudatba.

63.

Dombóvári út

A közterület első elnevezését az utcában működött Patyolat Vállalatnak köszönheti. Kialakításának és elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismeretes, azonban az 1958-as várostérképen már Patyolat utcaként van feltüntetve a mai Dombóvári útnak a Mező Imre – ma Mező – utcától keletre eső nagyjából első fele.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1981 decemberében a 61-es út új nyomvonalára tekintettel a Mező Imre utcától a város beépített részének keleti széléig terjedő Patyolat utca elnevezést megszüntette, és a Dombóvári út elnevezést adta a közterületnek.²¹⁸ Megjegyzendő, hogy Dombóvári út, tehát irányjelző jellege is van.

64.

Dózsa György utca

Az utca kialakítása Németh Ignác polgármesterségének idejére (1878–1895) esik. Már 1884-es híradásokban olvashatunk az utcanyitás tervéről. A vállalkozó szellemű dr. Vaszary János ügyvéd az 1880-as években engedélyt szerzett a Fő utcából – az ifjabb Csorba Ede-féle ház átellenében – az akkor indóháznak nevezett vasútállomás épületéhez vezető utcának és a terület parcellázásának szervezésére és kivitelezésére. A kisajátítások és az utca nyomvonalának kiépítése több mint egy évtizedig tartott. Az egyik fő akadályt a herceg Esterházy család tulajdonában álló faraktárak jelentették. Ezek nagyjából a mai színház épületének a környékén álltak. 1887 áprilisában mint akkor nyitott utcáról szólnak róla a források. Ekkor még csak a Fő utcából a Rózsa – ma Gróf Apponyi Albert – utcáig terjedt az utca hossza.²¹⁹ Vaszary ügyvéd 1887 augusztusára megszerezte az

218 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1981. december 9-i ülése. 119/1981. (XII. 9.) VB sz. h.

219 Hirdetmény. *Somogy*, 1887. április 12. Melléklet 2. p.

itteni hercegi telekből az indóházig vezető részt is,²²⁰ és a következő év áprilisában már a mai hosszúságában létezett az utca. Az új közterületet megvalósítója keresztnevére János utcának nevezte el a köznyelv, ami rögtön hivatalossá is vált, bár ennek konkrét dátuma egyelőre nem került elő. 1890 októberében már János utcaként írnak róla.²²¹ Dr. Vaszary János ügyvéd évtizedekig meghatározó személyisége volt Kaposvárnak.

Az utca első átkeresztelése 1921 májusában történt. Dr. Geiszler Istvánnak egy ünnepélyes közgyűlésen elhangzott beszéde után az 1918-ban meggyilkolt magyar miniszterelnök emlékére nevezték át az addigi János utcát Gróf Tisza István utcára.²²² Szegedi és borosjenői gróf Tisza István Imre Lajos Pál (1861–1918) miniszterelnök a dualista korszak második felének meghatározó magyar politikusa volt.

Mint a legtöbb ideológiai indokokkal el- vagy átnevezett közterületnél, a Gróf Tisza István utcánál is egy újabb politikai kurzusváltás vetett véget az addigi névhasználatnak. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1946 áprilisában Dózsa György utcára módosította a Gróf Tisza István utca nevét.²²³ (Előzőleg Noszlopy Aba Tihamér Roboz István utca nevet javasolt.²²⁴) Dózsa György (1470 körül – 1514) végvári vitézként harcolt a török ellen. A korabeli források származása miatt Székely Györgyként emlegetik. 1514-ben a törökök ellen indítandó magyarországi keresztes hadak élére nevezték ki. A zömmel parasztokból álló sereg a hatalmaskodó nemesek, főurak ellen fordult, de a lázadást levertek, és Dózsa Györgyöt kivégezték. Dózsát a hazai kommunista ideológiában az elnyomók elleni harc mártírjaként tartották számon.

65.

Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca

A városközponttól északra fekvő egykori Meggyes-telken, az újabb tulajdonosáról Lencz-féle teleknek nevezett területen a 20. század első éveiben kialakí-

220 Az új utca Kaposvárott. *Somogy*, 1887. augusztus 2. 2. p.

221 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1890. október 5-i ülés. 54/1890. kgy. sz. h.

222 Gróf Tisza István utca, Gróf Apponyi Albert utca. *Új-Somogy*, 1921. május 20. 2. p. A városi képviselő-testület május 20-i üléséről szól a tudósítás. A vonatkozó testületi jegyzőkönyvek az eredeti iratroszorból hiányoznak.

223 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

224 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 5341/1945. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

Dr. Kovács-Sebestény Gyula 1910 körül

tott utcát 1904 októberében nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képvisező-testülete Kertész utcának, amely az akkori Meggyes utcából – ma Németh István fasor – nyílt a Damjanich utcáig.²²⁵

Nem tévesztendő össze a jelenlegi Kertész utcával, amely ennek a közterületnek a névtábláit „örökölte meg” az 1920-as években! A névadás indoka egyelőre nem került elő. Annyit azért érdemes megjegyezni, hogy a 20. század elején volt időszak, amikor egyszerre három-négy Kertész családnevű tagja is volt a városi képviselő-testületnek.

Az első kaposvári Kertész utcát 1924 márciusában nevezték el dr. Kovács-Sebestény Gyuláról (1874–1917),²²⁶ aki 1911–1917 közt Kaposvár polgármestere volt. Azért kaphatta ez az utca dr. Kovács-Sebestény polgármester nevét, mert egykor a 2. számú házban lakott. Az utcanévben kivételesen célszerű kiírni a dr. címet, mivel a szintén jelentős tevékenységet kifejtő édesapjától ez különböz-

225 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p.

226 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1924. március 3-i ülés. 15/1924. kgy. sz. h.

A Kovács-Sebestény család címerrajza

ti meg. Kovács-Sebestény Gyula királyi tanfelügyelő és földbirtokos az 1870-es évektől működött a megyében.

Mivel valószínűleg dr. Kovács-Sebestény Gyula politikailag indifferens volt az 1945 után hatalomra jutóknak, így a róla elnevezett utcát nem keresztelték át.

Az ismeretek hiánya ahhoz vezetett, hogy a korábban rendkívül megbecsült polgármester nevét gyakran rosszul írták utcanévként is. Például a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának egy 1960-ban készült jegyzőkönyvében Dr. Kovács Gyula Sebestyén utcát említenek. A későbbiekben Dr. Kovács Sebestyén utcaként szerepelt általában, mintha a Sebestyén keresztnév lett volna a polgármester nevében. Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete jelen sorok írója, illetve a Somogy Megyei Levéltár jelzésére 2004-ben korrigálta a rossz névhasználatot, és Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca névalakot állapított meg.²²⁷

227 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 2004. szeptember 16-i ülésének jegyzőkönyve. 226/2004. (IX. 16.) kg. sz. h.

66.

Duna utca

A 20. század második felében felgyorsult a Kapos-hegy lakóházak kiépítése. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1956 augusztusában a házhe-lyosztásos területeken kialakított új utcák közül a Gurgyesz-dűlő keleti részén lévő észak–déli irányú új közterületet Duna utcának nevezte el.²²⁸ A területen névbokorban több magyarországi folyó szerepel utcanévként.

67.

Eger utca

A Cser városrész a 20. században egyre jobban beépült családi házakkal. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Cseri-hegy egy részének belterületté való nyilvánítása kapcsán a Gárdonyi Géza utcával párhuzamosan kialakult új közterületet Eger utcának nevezte el,²²⁹ valószínűleg az író fő művének tartott *Egri csillagok* című könyve miatt.

68.

Egyenesi út

A 18. századi térképeken nyomvonalát országútként már ábrázolták. Általában a forgalmasabb utak mentén a települések határáig lakóházakat kezdtek építeni, így lassan utcává alakultak. Ez történt az Egyenesi úttal is, ami az 1893-as kataszteri térképen még Szennai útként van feltüntetve. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában nevezte el az egyre több házzal szegélyezett kaposvár–szilvásszentmártoni törvényhatósági közútnak az 5450. helyrajzi számú dűlőúttól – ma Tókaji utca – a város közigazgatási határáig terjedő részét Egyenesi útnak.²³⁰ (Ugyanekkor nevezték el ennek az útnak az 5450. helyrajzi számú dűlőútig terjedő szakaszát Cseri útnak.) Az elnevezés valószínűleg az út tulajdonságára, hosszú, egyenes vonalvezetésére, illetve az egykori Egyenesi csárdára utal.²³¹

228 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 11-i ülése. 220/1956. (VIII. 11.) VB sz. h.

229 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

230 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

231 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 470. p.

69. Eötvös utca

Egy társulat az Iszák-hegyen tervezte kiépíteni a város első tisztviselőtelepét. Ennek keretében alakult ki az Eötvös utca az 1900-as évek elején. Az utcának az 1901-es várostérképen még nyoma sincsen. Az Iszák-hegyen építkezők 1910 tavaszán az itteni új utcák közül az egyiket Eötvös utcának javasolták elnevezni.²³² Az elnevezés pontos ideje egyelőre nem ismert. A képviselő-testület 1916 áprilisában az Eötvös utcát – már ezen a néven – is felvette a város úthálózatába.²³³ Az 1919-es térképen az utca nyugati oldalát már teljesen beépítve ábrázolták.

Az utcanévadóok nyilvánvalóan tudták, hogy báró Eötvös József (1813–1871) író, politikus, miniszter vagy Eötvös Károly (1842–1916) ügyvéd, politikus, író számára akartak emléket állítani, de az iratokból nem derül ki, végül is melyik jeles írónk/politikusunk nevét viseli az utca. Báró Eötvös József többször járt Somogy megyében, Eötvös Károly pedig a Déli vasutat is igénybe vette a híres *Balatoni utazás* című műve szerint, illetve részt vett a második kaposvári református templom 1908. januári avatásán. Jómagam arra hajlok, hogy inkább utóbbiról nevezték el ezt az utcát.

70. Erdei Ferenc utca (Kaposvár–Toponár)

Toponár Kaposvárhoz csatolásával 1970-ben a városban több azonos nevű utca lett. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári városrészben lévő József Attila utcát Erdei Ferenc utcára nevezte át.²³⁴ Erdei Ferenc (1910–1971) író, politikus, miniszter többször megfordult Somogyban. 1943-ban részt vett a híres balatonszárszói tanácskozáson. A második világháború után belügyminiszterként tett látogatásokat a megyében.

71. Erdősor utca

Az utca dűlőútként már a 19. századi térképeken is felismerhető. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában a Cseri út 45. számú

232 Az iszáki utcák elnevezése. *Somogyvármegye*, 1910. május 8. 6. p.

233 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

234 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

háztól déli irányba, a Töröcskei-rétig húzódó 5039. és 6084. kataszteri helyrajzi számú dűlőutat Erdősor utcának nevezte el.²³⁵ A névadás az egykor itt álló, főleg cserfák alkotta erdőre utal. Külön érdekessége, hogy a nevében helyesen Erdősor a neve, mivel csak egyik oldalán húzódik házsor, de mégis hozzátették az utca névrészt is.

72. Erkel köz

A köz kialakításának és elnevezésének pontos idejére vonatkozó írott dokumentumokat még nem sikerült fellelni. Az „anyautca” nyomvonala viszont gyalogútként már be van rajzolva az 1946–1950 közt készült várostérképen mint a Szegfű sor meghosszabbítása. Ez a korábbi gyalogút az 1958-as várostérképen már Erkel Ferenc utca néven szerepel. Az Erkel Ferenc köz pedig a mai Erkel utca déli része, amely kelet–nyugati irányú. Az 1972-es várostérképen viszont az Erkel Ferenc utca északi végén lévő kelet–nyugati rész az Erkel Ferenc köz, míg az utca déli része – amely szintén kelet–nyugati irányú – Erkel Ferenc utca néven van feltüntetve, ahogy a későbbi térképeken is. Apróhirdetésben már 1961 novemberében találkozhatunk az Erkel köz megnevezéssel.²³⁶

Erkel Ferenc (1810–1893) zeneszerző, karmester, zongoraművész a Himnusz megzenésítője, nemzeti operánk megteremtője volt.

73. Erkel utca

A közterület kialakításának és elnevezésének pontos idejére vonatkozó források egyelőre nem kerültek elő. Nyomvonala mindenesetre gyalogútként látszik az 1946–1950 közt készült várostérképen a Szegfű sor meghosszabbításaként. Az 1958-as várostérképen viszont már Erkel Ferenc utca néven szerepel, de úgy, hogy az északi végén keleti irányba futó része még Szegfű köz néven van feltüntetve, és az Erkel Ferenc köz a mai Erkel utca déli része, amely kelet–nyugati irányú. Az 1972-es várostérképen viszont az Erkel utca északi végén lévő kelet–nyugati rész az Erkel Ferenc köz, míg az utca déli része, amely szintén kelet–nyugati irányú, Erkel Ferenc utca néven szerepel, ahogy azóta is a térképeken, bár hivatalosan „csak” Erkel utca a neve.

235 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

236 Két darab... *Somogyi Néplap*, 1961. november 21. 5. p.

74. Esze Tamás utca

A megyeszékhely lakóházas területeinek északnyugati irányban való terjeszkedése során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az igazgatási osztály vezetőjének javaslatára 1957 májusában az ONCSA-telep addig névtelen negyedik utcáját, amely a legdélebbre húzódik az 1958-tól Jutai útnak hívott út és a Badacsony utca között, Esze Tamás utcának nevezte el.²³⁷ (A Városszabályozási Albizottság 1945 júliusában a Gróf Apponyi Albert utcát javasolta átnevezni Esze Tamás utcára, de ez egyelőre ismeretlen okból nem valósult meg.²³⁸)

A jobbágyszármazású Esze Tamás (1666–1708) a 17. század végén részt vett több parasztfelkelésben, illetve azok előkészítésében. A Rákóczi-féle szabadságharcban brigadéros rangot, majd magyar nemességet kapott.

75. Ezredév utca

Az úgynevezett Meggyes-telek 1896-os megvásárlásával a belváros észak felé terjeszkedhetett. A 19. század legvégén itt kialakított utcák egy részét a honfoglalás millenniumi ünneplése kapcsán nevezték el. Így kapta 1897 tavaszán Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületétől az Ezredév utca is a nevét. *„Az internatussal szemközti utca – szeretett hazánk ezredéves fennállásának emlékére »Ezredév utcá«-nak; ... neveztessek el”* – olvashatjuk a korabeli jegyzőkönyvben.²³⁹ Azóta politikai kurzusok jöttek-mentek, de ehhez a névhez nem nyúltak.

76. Fazekas Mihály utca

A megyeszékhely családi házas övezete a 20. század második felében fokozatosan a zöld területeket is elérte. Így jött létre a Fűredi utcából keleti irányban a Zaranyi-erdőig tartó Fazekas Mihály utca is, amelyet a Kaposvári Városi

237 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

238 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. ?/1945. pm. sz. Leprakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

239 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. A tanács 1897. április 9-i ülése. 26/1897. tü. sz. Az adott év képviselő-testületi jegyzőkönyvei sajnos hiányoznak, de szinte teljes bizonyossággal állítható, hogy a tanács javaslata után rövidesen elfogadták az Ezredév utca elnevezést.

Tanács Végrehajtó Bizottsága 1965 májusában nevezett el.²⁴⁰ Fazekas Mihály (1766–1828) katona, majd botanikus, szerkesztő, költő volt.

77.

Fekete István utca

A Cser városrész lakóházas területeinek növekedése során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában nevezte el az addig név nélküli – a Gárdonyi Géza és a Koppány vezér utca közti, azokkal párhuzamosan, házhelyparcellázással kialakított – új utcát Fekete István utcának.²⁴¹

A Somogy megyei Göllén született Fekete István (1900–1970) katona, gazdatiszt, majd többek között író volt. Állatregényei, vadászati és természetleíró alkotásai nemzedékek óta keresett olvasmányok. Műveit számos nyelvre lefordították. Kaposvárrott előbb a Honvéd, majd a Rózsa – ma Gróf Apponyi Albert – utcában lakott. Emléktáblája az utóbbi utca 2. számú házán látható.

78.

Fenyves utca (Kaposvár–Töröcske)

Azután, hogy Töröcske községet 1973-ban a megyeszékhelyhez csatolták, a két településen korábban létezett azonos utcanevek közül gyakorlati okokból az addig is kaposváriak maradtak meg. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában a töröcskei városrészben lévő Arany János utcát Fenyves utcára nevezte át.²⁴² A névadásnál valószínűleg a környezetben itt is előforduló fafaj, a fenyő játszott szerepet. Eredetileg az Arany János utca egyszerűen Fő utca néven volt ismeretes.²⁴³

79.

Fodor József tér

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1968 áprilisában a végrehajtó bizottság elnökének előterjesztése alapján a Somogy Megyei Kőjál-székház avatásának és Fodor József szobrának leleplezése alkalmából a 48-as ifjúság útja

240 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1965. május 27-i ülése. 113/1965. (V. 27.) VB sz. h.

241 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

242 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

243 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 537. p.

és a Kossuth Lajos utca csatlakozásánál nyugat felől, az új Köjál-székház előtt és mellett levő térkiképzésű helyet Fodor József térnek nevezte el.²⁴⁴

Fodor József (1843–1901) a Somogy megyei Lakócsán született. A közegészségügy és annak szervezése terén nagy érdemeket szerzett orvost még Nobel-díjra is felterjesztették.

80.

Fodor József utca

A szőlőhegyekbe évszázadok óta vezettek dűlőutak. Ezek mentén, illetve a szőlőkben korábban szerényebb lakokat, majd lakóházakat építettek a régi kaposváriak. Ilyen módon jött létre a Fodor József utca is. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1959 áprilisában a város belterületén lévő névtelen utcák közül a Róma-hegy keleti oldalán észak–déli irányban húzódó 6711. helyrajzi számú dűlőutat, amelyet népiesen Tanár-horhónak hívtak, Fodor József utcának nevezte el.²⁴⁵

81.

Fonyódi utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában az akkortájt rendezés alá vont területen nyitandó új utcák közül a Jutai úttól nyugatra eső Fonodai lakótelepnek a Jutai útból nyugatra kiágazó egyik új utcáját Fonyódi utcának nevezte el.²⁴⁶

Ugyanezen határozat 4. pontja kimondta, hogy a Fonodai lakótelep házhelyei közül a Jutai úthoz közel eső részen nyolcvan házhelyet a Kaposvári Textilművek dolgozóinak tartanak fenn. Ugyanekkor a 6. pontban kiterjesztették a város belterületének határát, és így az új Fonodai lakótelep minden utcája, köztük az új Fonyódi utca is belterület lett.

Érdekes, hogy Fonyódi és nem Fonyód lett az utca neve. Ugyanis az előző évben a közelben lévő Balaton és Badacsony utcát „i” képző nélküli formában nevezték el, ahogy korábban sok más közterületet is Kaposváron. (De nem ez az egyetlen eset, hogy következetlenségek vannak a közterületi nevek alkalmazásánál.)

244 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1968. április 25-i ülése. 35/1968. (IV. 25.) VB sz. h.

245 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. április 2-i ülése. 91/1959. (IV. 2.) VB sz. h.

246 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

A Fő utcának az Irányi Dániel utca sarkától keletre eső szakasza 1900 körül

82.

Fő utca

Kaposvár egyik legrégebbi utcája. A megyebeli kelet–nyugati irányú utak mentén alakult ki. Már a 18. századi térképeken is kivehető az utca nyomvonala. Az első időszakban valószínűleg Nagy utca néven is illették.

Az 1855-ös várostérképen Fő utcaként szerepel. Egy 1862-es telekkönyvi térképen a mai Ady Endre utcához is Fő utca elnevezés van beírva, amelyet ismeretlen időpontban áthúztak, és mellé írták: Korona utca. Utóbbi elnevezés az egykor a homlokzatával a mai Kossuth tér felé néző Korona fogadó nevéből eredeztethető. A Fő utca további nyugati folytatásában húzódó Vár utca az utóbbi néven szerepel. A Fő utca keleti vége ekkor a mai Anna utca – Tallián Gyula utca kereszteződésénél volt. Innét Toponári utca néven szerepelt a mai Hársfa utcáig. Ezt követően Toponári út volt a megnevezése. Az 1870 elején tartott népszámlálás tabelláiban említenek egy Temető utcát,²⁴⁷ amely talán megegyezik a Fő utca legkeletibb végével, de inkább arra hajlok, hogy a mai Hársfa utca elejét jelenti. A második katonai felmérés 19. század közepén készült térképe alapján utóbbit valószínűsítem.

247 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

Bánffy Dezső (1843–1911) miniszterelnök (1895–1899) 1911. május 24-én hunyt el. Kertész Manó városi képviselő már 28-án indítványozta, hogy a kaposvári Fő utcát nevezzék el Bánffyról. A hírt közlő publicista valószínűnek tartotta, hogy a képviselő-testület megszavazza a változtatást.²⁴⁸ Június elején Bien Dávid a Fő utcai vármegyeházával szemben nyitandó, akkor még Eibenitz köz néven számon tartott átjárót – a jelenlegi Kossuth Lajos utca elejét – javasolta Bánffy miniszterelnökről elnevezni. A képviselő-testület a módosított indítványt egyhangúlag elfogadta, tehát egy még nem létező utca elnevezését helyezte kilátásba,²⁴⁹ a mai Kossuth Lajos utca elejét. A Fő utca elnevezés így megmaradhatott. Nyilvánvaló, hogy túl korán nevezték el a még csak a tervekben létező utcát Bánffyról, mert amikor az végül is megvalósult, már szóba sem jött ez a korábbi határozat. Teljesen megfeledkeztek róla és Kossuth Lajos utcának nevezték el.²⁵⁰

I. Ferenc József (1830–1916) császár és király 1916. novemberi halálát követően hamarosan Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete Ferenc József utcára keresztelte át a Fő utcát.²⁵¹

Az 1919-es kömmün alatt a Ferenc József utcát a Somogy Vármegyei Direk-tórium „további intézkedésig” ismét Fő utcának nevezte vissza.²⁵²

Nagyatádi Szabó István egykori titkára, a volt nemzetgyűlési képviselő, dr. Neubauer Ferenc ügyvéd 1937 elején kérte a Fő utcának Ferenc József utcára való névváltoztatását. Az érdekeltek tudták, hogy ezt a képviselő-testület 1917-ben már elhatározta, de azt már nem, hogy a gyakorlatba is átment. Dr. Kaposváry György polgármester kijelentette, hogy „*eszközölni fogja*”, de ennek nyomát sem találni a forrásokban.²⁵³

A Szociális Misszió Társulat 1941 tavaszán kérte a város képviselő-testü-letét, hogy legyen egy Nagyboldogasszony utca Kaposváron. Az indítványozók „*lehetőleg a Fő-utcát, vagy a Korona-utcát*” szerették volna átkeresztelni.²⁵⁴ A szán-dék megvalósulásáról egyelőre nem kerültek elő adatok. Valószínűleg a háborús viszonyok közt nem ez volt a legfontosabb kérdés a megyeszékhelyen.

248 A Fő utcából – Bánffy Dezső utca. *Somogyvármegye*, 1911. május 28. 5. p.

249 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1911. június 1–2-i ülés. 127/1911. kgy. sz. h. és Bánffy Dezső báró utca – Kaposváron. *Somogyvármegye*, 1911. június 4. 8. p.

250 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 125/1928. kgy. sz. h.

251 A névváltoztatásról szóló jegyzőkönyv egyelőre nem került elő, de bizonyosan megtörtént az átkeresz-telés, ugyanis az anyakönyvekben rövidesen Ferenc József utcaként szerepelt a Fő utca.

252 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1919. április 7-i ülés. 8/direkt. 261/1919 sz. h.

253 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1937. február 27-i ülés. 9/1937. kgy. sz. h. Dr. Véték György kaposvári polgármester (1922–1945) 1934-ben változtatta maga és gyermekei családnevét Kaposváryra.

254 A Szociális Misszió kéri a város képviselő-testületét, hogy a Nagyboldogasszony nevről utcát nevez-zenek el Kaposváron. *Új-Somogy*, 1941. április 3. 2. p.

A Fő utca eleje és a Kossuth tér egy része az 1910-es években

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának egyik első intézkedése volt 1950 szeptemberében, hogy a Fő utcát a munkásmozgalom fontos ünnepnapjáról, a munka ünnepéről Május 1. utcára nevezte át.²⁵⁵

Az utcának a Kossuth tértől a Dózsa György utcáig tartó szakaszát – miután az 1980-as években innét kitiltották a gépjárműforgalmat – Sétálóutcának is nevezték a köznyelvben.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Május 1. utca nevét, mint munkásmozgalmi jellegűt, 1990 júniusában nevezte vissza – 1991. január 1-i határidővel – Fő utcára.²⁵⁶

83.

Frankel Leó utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában az akkortájt rendezés alá vont területen nyitandó új utcák közül a Jutai úttól nyugatra eső Fonodai lakótelepnek a Jutai úttal párhuzamos második új utcáját, amely a

255 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

256 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

Ságvári Endre – ma Hajnóczy József – és a Fonyódi utca közt húzódik, Frankel Leó utcának nevezte el.²⁵⁷

Ugyanekkor a 6. pontban kiterjesztették a város belterületének határát, és így az új Fonodai lakótelep minden utcája, köztük az új Frankel Leó utca is belterület lett.

A Budához tartozó Újlakon született, német polgárcsaládból származó Frankel Leó (1844–1896) eredetileg ötvös volt. Bekapcsolódott a nemzetközi munkásmozgalomba. Részt vett a Párizsi Kommünben, így a későbbi kommunista propaganda jeles elődjét tisztelte benne. Figyelemre méltó, hogy az 1989–1990-es rendszerváltoztatás körüli években nem keresztelték át ezt a közterületet.

84. Fürdő köz

A Túskevári fürdő az 1920-as években

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1959 áprilisában a város belterületén lévő névtelen utcák közül a 2481/10. helyrajzi számú dűlőutat, mint

257 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

névtelen utcát, amely a Tüskevári fürdő, és az akkori Lewin Samu – ma Óvoda – utca között húzódott, Fürdő köznek nevezte el.²⁵⁸ Nevében így fenntartja az egykori úgynevezett Tüskevári fürdő/strand emlékét.

85.

Füredi utca

A város egyik legrégebbi utcája. Már a 18. századi térképeken is ábrázolják. A kelet–nyugati irányú országutakról erre lehetett északra tartani, illetve az észak–déli útvonal mentén alakult ki. Kaposvár 1862-es telekkönyvi térképe már Füredi utca néven ismeri, amely folytatódott a Füredi útban. Az 1870 elején tartott népszámlálásban is Füredi utca a neve, amely megnevezés mindmáig használatban van. 1870-ben már 41 lakóház állt benne.²⁵⁹ Az utca az 1870-es években rajzolt várostérképen a mai Béke utca – Arany János utcai kereszteződésig tartott. A város lakosságszámának és épített környezetének növekedésével ez az utca is több ütemben növelte hosszát. Elnevezése irányjelző: az utca a korábban önálló település, Kaposfüred irányába tart. A Füredi utca nem tévesztendő össze a mai Kaposfüredi úttal! Kaposfüred Kaposvárral való 1970-es egyesítése után adták a korábbi község három utcájának egységesen a Kaposfüredi út nevet.²⁶⁰

86.

Gábor Andor tér

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 októberében a Somogy Megyei Tanács VB Építési és Közlekedési Osztálya vezetőjének javaslatára a Somogy megyei származású Gábor Andorról nevezte el a Damjanich és Hunyadi János utca találkozásánál kialakult új teret.²⁶¹

Gábor Andor (1884–1953) a Somogy megyei (Rinya)Újnépen született Greiner családnévvel, amit 1913-ban magyarosított. Újságíróként, szerkesztőként dolgozott, emellett költő és író is volt. Érdekesség, hogy ez az erősen baloldali személyről elnevezett térenév a 20. század végi antikommunista jellegű átnevezési hullámot túlélte.

258 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. április 2-i ülése. 91/1959. (IV. 2.) VB sz. h.

259 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

260 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1959. (II. 2.) VB sz. h. A kaposfüredi Kossuth Lajos, a Petőfi Sándor és a Vörös Hadsereg utca kapta közösen a Kaposfüredi út nevet.

261 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. október 11-i ülése. 409/1958. (X. 11.) VB sz. h.

87. Galimberti utca

Az utca nyomvonala az 1919-es várostérképen már szerepel a Róma-hegy nyugati nyúlványára felkúszó, szőlőhegybe vivő dűlőútként, de nagyon valószínű, hogy már jóval korábban is létezett.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a Kaposrét sorból a Róma-hegy nyugati kiszögellésére kiágazó utcát Galimberti utcának nevezte el.²⁶² A jegyzőkönyvből nem derül ki, hogy Galimberti Alajosnak (1847–1897) vagy fiának, Galimberti Sándornak (1883–1915), esetleg mindkettőnek akartak emléket állítani a névadással. Alajos (Luigi) Triesztből került Kaposvárra. Festőművésznek készült, de Somogyban főleg gazdálkodással foglalkozott. Kilencedik gyermeke, Sándor itt született, és híres festőművész lett.

88. Gárdonyi Géza utca

A Cser városrész fejlődése során az 1950-es években számos új utcát alakítottak ki. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére az újonnan épült, addig névtelen utcák közül a cseri-hegyi elsőt Gárdonyi Géza utcának nevezte el.²⁶³ Gárdonyi (eredetileg Ziegler) Géza (1863–1922) tanító, író volt. Életútjának somogyi vonatkozása, hogy gyermekkorra és ifjúsága nyarait Szőlősgyörökön töltötte, ahonnan édesanyja származott. 1881–1882-ben Karádon volt néptanító. Leghíresebb regénye az *Egri csillagok*.

89. Gém utca (Kaposvár–Toponár)

Toponár 1970-ben beolvadt Kaposvárra – hivatalosan egyesítették vele. A korábban két különálló település megegyező elnevezésű közterületei közül igazgatási okokból a már korábban is kaposváriak maradtak meg. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári városrészben lévő, a Kossuth Lajos, majd December 2. – ma Kemping – utcából északra nyíló

262 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

263 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

Lenin utcát Gagarin utcára keresztelte át.²⁶⁴ A Lenin utcát korábban Tót utcának nevezték, mivel egykor a Festeticsek által ide telepített szlovákok lakták.²⁶⁵

Jurij Alekszejevics Gagarin (1934–1968) orosz pilóta, űrhajós volt, aki 1961-ben először járt a világűrben.

Az orosz megszállásra, illetve hatalomra emlékeztető nevű Gagarin utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi hatállyal Gém utcára keresztelte át.²⁶⁶ A névválasztásnál valószínűleg a közeli Deseda-tározó – mint elvileg a gémelek ideális vizes élőhelye – kaphatott szerepet.

90. Géza utca

A Kálvária, majd Sétatér – ma Bartók Béla – utcából már régebb óta volt egy dűlőúti kiágazás déli–délnyugati irányban. Ez az 1901-es várostérképen is jól megfigyelhető. Marosi János és neje 1900 szeptemberében a Sétatér utcából saját telkükön keresztül utcát nyitottak volna. Az engedélyt telkenként egyenként legalább 18 méter utcafronti szélességgel kapták volna meg. Az utca szélességének 13 méternek kellett lennie. A földmunkák mellett 600 korona befizetése várt a kezdeményezőkre a városi pénztár javára. Az engedélyt 1907 februárjában kapták meg, de 300 koronát kellett volna ekkor még befizetniük Marosiéknak. Valamikor ezekben az években mégiscsak megnyílt az utca, mert Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1911 októberében Müncz József képviselő előterjesztésére Géza utcának nevezte el ezt az új utcát.²⁶⁷ Zádor Mihály szerint „... 1899-ben megkezdődött a Kapos-hegy nyugati oldalának a beépítése és itt is új utcát nyitottak: a Géza utcát”²⁶⁸

Az utca folytatását 1915 februárjában kérték a lakók, de mivel a költségekhez nem akartak hozzájárulni, a város ezt ekkor nem engedélyezte.²⁶⁹ 1927-ben viszont megengedték a Géza utca meghosszabbítását.²⁷⁰ A forrásokból nem derül ki, hogy

264 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

265 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 451. p.

266 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

267 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. A tanács 1911. október 23-i ülése. 330/1911. sz. h. Az adott év képviselő-testületi jegyzőkönyvei sajnos hiányoznak, de bizonyosra vehető, hogy a tanács javaslata után rövidesen elfogadták a Géza utca elnevezést.

268 Zádor Mihály: *Kaposvár*. Budapest, 1964. Műszaki Könyvkiadó. 205. p. Az egyébként rendkívül bőséges jegyzetapparátussal készült mű ebben az esetben nem ad meg hivatkozást.

269 Elutasított utcanyitási kérés. *Somogyvármegye*, 1915. február 25. 5. p.

270 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 153/1927. kgy. sz. h.

miért Géza lett az utca neve, de arra utalás sincs, hogy Géza nagyfejedelem tiszteletére nevezték volna el. A korábbi kaposvári gyakorlat sejthető a névadásban, mint ahogy a János, József, Sándor – ma Streith Miklós stb. – utcák esetében is: valamely az utca létrehozásában közreműködő személy keresztnévét kaphatta a Géza utca.

91.

Gilice utca

Ezen a néven ez már a második utca a megyeszékhelyen. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában az addig névtelen, a Vár utcától a Sétatér – ma Bartók Béla – utcáig, a Malom-árok részben északi, részben déli oldalán húzódó 2888., 2982. és 3002/1. helyrajzi számú dűlőutakat Gilice utcának nevezte el.²⁷¹ A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1966 augusztusában az igazgatási osztály előterjesztésére az Ady Endre utca azon részét, amely a Gilice utca folytatásaként a Kapos csatornáig terül el, a Gilice utcához csatolta.²⁷²

Ez a Gilice utca nem tévesztendő össze az első kaposvári Gilice utcával, amely már a 18. századi térképeken is látható, és 1880 szeptemberétől a Teleki utca nevet viseli! (Bár 1948-tól egy rövid ideig Lenin, majd mintegy négy évtizeden át Tanácsház utca volt a neve.) Mindkét Gilice utca nevében a Kapos vizével hajtott egykori Gilice malom, illetve a közelben létezett Gilicepuszta emléke őrződött meg. A gilice a gerle, azaz a vadgalambok legkisebb fajának névváltozata.²⁷³

A Gilice név az újkorban, mint területrész a kaposvári uradalomhoz tartozó szőlőhegyként bukkan fel egy 1702-es forrásban. Ez részben vagy egészben a Kapos jobb partján lehetett.²⁷⁴

92.

Gönczi Ferenc utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1964. májusi határozatával az Egyenesi úti házhelyrendezési tervben feltüntetett, a Cseri-erdőtől délre

271 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

272 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1966. augusztus 18-i ülése. 121/1966. (VIII. 18.) VB sz. h.

273 Lásd még Benkő Loránd (főszerk.): *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1.* Budapest, 1967. 1054., 1060. p. Pl.: igrice = gilice: liláspiros virágú tövises cserje, stb.

274 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdahelyi család története, birtokai és okmánytára.* Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 89. p. Gelenc település első adatolható említése 1390-ből származik, amikor Kilench néven említik. Az évszázadok alatt jelentős névromlás történt. Eddig ismert utolsó említése 1536-ból való Gerlencz formában. 132–135. p. A Gelenc és a Gilice név azonosságának igazolása még további kutatást igényel.

eső új lakóterületen kijelölt, a Madár utcával párhuzamos, attól délre eső új közterületet Kun Béla utcának nevezte el.²⁷⁵ Kun Béla (1886–1938?) az 1919-es magyarországi kommun vezetője, hivatalosan külügyi és hadügyi népbiztos volt.

A Kun Béla utcát 1991 júniusától keresztelte át Gönczi Ferenc utcának Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete.²⁷⁶

Gönczi Ferenc (1861–1948) néptanító, tanfelügyelő, néprajzi író, múzeumi szakember 1912-től Somogy megyében élt és alkotott.

93.

Gróf Apponyi Albert köz

*A Gróf Apponyi Albert – 1991-ig Marx Károly – köz egy része
az 1960-as években*

A közt először 1961 januárjában nevezték el.²⁷⁷ Ekkor a jelenlegi Gróf Apponyi Albert utca Marx Károly nevét viselte. Mivel ebből az utcából nyílt déli

275 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

276 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

277 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. január 12-i ülése. 4/1961. (I. 12.) VB sz. h.

irányban ez az előző évtizedben kialakult köz, a korábbi gyakorlatnak megfelelően nevében az „anyautca” névadóját is szerepeltették, így lett Marx Károly köz. Gyakorlatilag egy kis lakótelep.

Karl Marx, magyarítva Marx Károly (1818–1883) német közgazdász, filozófus, szociológus, a kommunizmus egyik teoretikusa volt.

A Gróf Apponyi Albert köz elnevezést 1991 júniusától kapta ez a lakótelepi út, annak jegyében, hogy a Marx Károly utcát – amelyből ez az utca nyílik – visszanevezték Gróf Apponyi Albert utcára.²⁷⁸

94.

Gróf Apponyi Albert utca

Az utca kialakításának és első elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismeretes. Az 1870-es években rajzolt várostérképen még nincsen nyoma. Mindenesetre 1876-ban már Rózsa utca néven jegyezték be a nyilvántartásba.²⁷⁹ Az 1887-es kataszteri térképen is ezen a néven szerepel.

Az utca keleti végében húzódott egy régi temető, amelyet a plébániatemplom mellől telepítettek át ide a 18. század utolsó harmadában. Ezt a sírkertet a 19. század közepéig használta a város. Ennek felszámolását és a Rózsa utca kinyitását a mai Hársfa utcára 1897 februárjában kezdeményezték az utca lakosai.²⁸⁰ Ezt követően megszűnt az utca zsákjellege.

Gróf Apponyi Albert 75. születésnapja és 50 éves közéleti tevékenysége apropóján szerte az országban ünnepelték az idős politikust. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1921 márciusában a város díszpolgárává választotta Apponyit.²⁸¹ Ezt követően pedig – májusban – a Rózsa utcát Gróf Apponyi Albert utcára keresztelték át.²⁸²

Ebben az időben olyan szegény volt a város, hogy a leszedett utcanévtáblákat újrahasznosították, és a Kapos-hegy nyugati oldalán újonnan kiépülő egyik utca kapta meg őket. Tehát a jelenlegi Rózsa utca nem keverendő össze az 1921-ig létezett belvárosi Rózsa utcával! A korabeli szóhasználatban a félreértések elkerülése végett sokáig Új-Rózsa utcának nevezték a második, azaz a mai Rózsa

278 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

279 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1.

280 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. február 18-i ülés. 15/1897. tü. sz. A Hársfa utca 1899 decemberében kapta hivatalos elnevezését.

281 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1921. március 23-i ülés. 91/1921. kgy. sz. h.

282 Uo. és Rózsa utca. *Új-Somogy*, 1921. május 21. 2. p. Tudósítás a képviselő-testület május 20-i üléséről.

utcát. Ha nem egy utca névtábláit örökölte volna meg, akkor valószínűleg „sor” utótagot kapott volna ez az új közterület, mivel csak egyik oldalán épültek házak.

Gróf Apponyi Albert (1846–1933) politikus, miniszter, korának egyik tekintélyes közéleti embere volt.

A Városszabályozási Bizottság 1945 júliusában a Gróf Apponyi Albert utcát Esze Tamás utcára szándékozott átnevezni,²⁸³ azonban ez nem kapott kellő támogatást.

Politikai-ideológiai okokból 1946 áprilisában számos közterületet neveztek át a városban. Ennek keretében a Gróf Apponyi Albert utca nevének megváltoztatását is javasolták. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának döntése alapján ekkor a politikus neve még maradhatott utcanévként, de a grófi címet eltávolították előle, így Apponyi Albert utca lett az új megnevezése.²⁸⁴

Belügyminisztériumi instrukcióra 1948 márciusában keresztelték át az Apponyi Albert utcát, amelynek neve „egy letűnt kor képviselőjének” emlékét őrizte. Ekkor Karl Marx magyarosított nevével Marx Károly utcának nevezték el az egykori Rózsa, majd Gróf Apponyi Albert utcát.²⁸⁵

Karl Marx (1818–1883) német közgazdász, filozófus, szociológus, a kommunizmus egyik legjelentősebb teoretikusa volt.

A népnyelvben sokáig tovább élt az utca első elnevezése. Még az 1970-es évek elején is Rózsa utcaként emlegették.²⁸⁶

Az utca 1991 júniusától kapta vissza az 1946 előtti – Gróf Apponyi Albert utca – nevét.²⁸⁷ Érdeemes megjegyezni, hogy a grófi cím az utcanévadásba is újfent átment (míg például gróf Széchenyi Istvánnál nem), annak ellenére, hogy ezeket 1946-ban törvénnyel szüntették meg.²⁸⁸

Az utcanév eredetére az 1921-es átkereszteléskor világítottak rá: „*Rózsa utca. [...] Ez az utca valóban rózsák utcája volt. Hatalmas kert, mely mintha messzeségbe állna: nyugalmat adó, csendes, hangulatos. Minden ablakában, minden udvarában,*

283 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. ?/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

284 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanévek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

285 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

286 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 469. p.

287 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

288 1947. évi IV. tc. egyes rangok és címek megszüntetéséről. *Magyar Közlöny*, 1947. január 14. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=94700004.TV (Letöltés időpontja: 2016. november 10.) Az eredeti közlőnyben nem találtam a törvény szövegét.

minden kis kertjében, minden kis zugában virágok, virágok, virágok, virágok... [...] Ha csendes estén jársz arrafelé, a nyugalma megszállja szenvedő szívedet, az a sok-sok rózsairat felüdít s az a biztosságos csend megvigasztal...²⁸⁹

95.

Gyár utca

Az utca kialakítása és elnevezése az 1880-as évekre tehető. Létrejött a közeli téglagyár és/vagy az 1890-es évek elején alapított Kaposvári Cukorgyár működésének megkezdésével hozható összefüggésbe. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének 1890. januári jegyzőkönyvében arról olvashatunk, hogy Papp János kérte a várost: a Gyár és a Zöldfa utcát kössék össze egy utcával,²⁹⁰ tehát ekkor már létezett. Az 1901-es várostérképen Gyár utca névvel jelzik a Pécsi utcából az akkori Borovitz-féle téglavető keleti végén nyitott közterületet. Az 1919-es térképen már szinte a mai hosszúságában ábrázolták.

96.

Gyöngyvirág utca (Kaposvár–Töröcske)

Miután Töröcske községet 1973-ban Kaposvárhoz csatolták, a két településen korábban létezett azonos utcanevek közül praktikus okokból csak az egyik maradhatott meg. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában a töröcskei városrészben lévő Petőfi Sándor utcát Gyöngyvirág utcára nevezte át.²⁹¹ A gyöngyvirág a térség egyik elterjedt vadvirága.

Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy a kaposvári Tompa Mihály utcát hivatalos elnevezése előtt köznyelven Gyöngyvirág utcának hívták.²⁹²

97.

Győr utca

A megyeszékhely családi házas területei az 1950-es években jelentősen bővültek. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában az akkor rendezés alá vont területeken nyitandó új utcák közül a Füredi és Kis-

289 Rózsa utca. *Új-Somogy*, 1921. május 21. 2. p.

290 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1900. január 18-i ülés. 3/1900. kgy. sz. h.

291 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

292 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 469. p.

faludy utca közötti egyik utcát Győr utcának nevezte el.²⁹³ Indoklása egyelőre nem ismert. Feltételezem, hogy a két világháború közti irredenta indíttatású – és mégis fennmaradt – kaposvári utcanévadások (Pozsony, Kárpát, Nagyszeben stb.) „tompítására” adták a határon belül maradt magyar város nevét ennek az új utcának. A feltevést erősíti, hogy a két világháború közt használatos – nem melléknévi – névalakot alkalmazták itt is, tehát nem Győri utca a megnevezése.

98.

Hadastyán köz

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában a polgármester javaslatára az Akasztófa-dűlőben lévő addig 5120. helyrajzi számú utat, amely a Szent István és a Szent László utcát kötötte össze, Hadastyán köznek nevezte el.²⁹⁴ A névválasztás oka az volt, hogy itt és a környéken számos első világháborús veterán, illetve hadirokkant jutott telekhez, házhoz.

99.

Hajnal utca

A szentjakabi városrész fejlesztése során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1952 októberében a Kaposvári Rendőrőrs javaslatával és az építési és közlekedési osztály előterjesztésével ellentétben a Hold utcától nyugatra húzódó 7630/11. helyrajzi számú új utcát nem Nap, hanem Hajnal utcának nevezte el.²⁹⁵ (A javaslatban eredetileg az szerepelt, hogy az akkori Cigánysor utca legyen a Hajnal utca, de végül ez lett a Móricz Zsigmond utca.) Az elnevezés a környék égitestekről elkeresztelt utcáinak nevével némileg rokonítható természeti jelenség.

100.

Hajnóczy József utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában a rendezés alá vont területen nyitandó új közterületek közül a Jutai úttól nyugatra

293 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

294 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

295 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. október 24-i ülése. 510/1952. (X. 24.) VB sz. h.

kialakított Fonodai lakótelepen, a Jutai út és a Kanizsai út közti, a Balaton utca torkolatától a Keceli bejáróig tartó közterületet Ságvári Endre útnak nevezte el.²⁹⁶

Az eredetileg Spitzer családnevű dr. Ságvári Endre (1913–1944) az államtudományok doktora, szociáldemokrata, majd kommunista pártaktivista volt. Az utóbbi mozgalom mártírjaként tartották számon.

Az „időszerűtlenné” vált Ságvári Endre utat Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 júniusától Hajnóczy József utcára keresztelte át.²⁹⁷

Hajnóczy József (1750–1795) ügyvéd, jogtudós, a felvilágosodás egyik jeles hazai terjesztője volt.

101.

Harang utca (Kaposvár–Töröcske)

Azután, hogy Töröcske községet 1973-ban Kaposvárhoz csatolták, a két településen korábban létezett azonos utcanevek közül gyakorlati okokból a megyeszékhelyen már régebb óta létezők maradtak változatlanul. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában a töröcskei városrészben lévő Ady Endre utcát Harang utcára nevezte át.²⁹⁸ Az elnevezést valószínűleg az itt álló harangtorony „lakója” ihlette.

102.

Hársfa utca

Már a 19. századi katonai térképeken is ábrázolták dűlőútként. Névtelen útként már szerepel a város 1887-es kataszteri térképén, a Fő és a mai Baross Gábor utca összekötőjeként. Ekkor itt húzódott a belterület keleti határa. A következő évtizedben valószínűleg több ház épült benne, mert 1899 decemberében Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete utca „rangjára emelte”, és Hársfa utcának nevezte el.²⁹⁹ Az első kaposvári Rózsa – ma Gróf Apponyi Albert – utcához hasonlóan a közterületre jellemző növényről kapta a nevét. Ez az ideológiailag semleges név megkímélte nevének későbbi megváltoztatásaitól,

296 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

297 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

298 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

299 V. 71. Kaposvári Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1899. december 7-i ülés. 110/1899. kgy. sz. h.

és mindmáig megmaradt. Az 1901-es várostérképen már Hársfa utca névvel szerepel.

Szalai Sándor a 19–20. század fordulója körül a Fő és a Hársfa utca sarkán lévő ingatlanon lakott. 1907-ben még a Hársfa utcába ékelődött a korábbi temető hullaháza, amelyet ekkor Szalai lebontott, így teljesen kinyithatták a Hársfa utcát.³⁰⁰

103.

Hegyalja utca

A Donner városrészben fekvő Hegyalja utca kialakításának és elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismert, de egyik sem történhetett az 1860-as évek előtt. Az 1870 elején tartott népszámlálás tabelláiban még nem szerepel.³⁰¹ Az 1870-es években készült várostérképen már épületekkel, utcaként ábrázolták, de megnevezés nélkül. Az 1876-os házösszeírásban még nem említik.³⁰²

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének 1880. szeptemberi ülésén felmerült, hogy megváltoztatják a Hegyalja utca nevét, de végül megtartása mellett döntöttek.³⁰³ Tehát ekkor már létezett. Hogy mire keresztelték volna át, arról a források hallgatnak. Az 1881-es házösszeírásban a közelmúltban más néven létező utcáknál, tereknél az előző nevet is megemlítették. A Hegyalja utcánál nincs ilyen megjegyzés, tehát eleve ennek nevezték el.³⁰⁴

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában a Hegyalja utca déli végét a Szigetvári utcával összekötő 3880. helyrajzi számú – egy itteni háztulajdonosról nem hivatalosan Mustos köznek nevezett – közterületet, amely az 1929-es térképen is szerepel, Szigetvári köznek nevezte el.³⁰⁵ Ezt egyelőre ismeretlen időpontban nevezték át Hegyalja utcának. (A forrásokban gyakran Hegyaljai utca névalakot olvashatunk.) Az 1958-s várostérképen még Sz. k., azaz Szigetvári köz a megjelölése. Az utca elejét népnyelven még az 1970-es évek elején is Mustos köznek nevezték.³⁰⁶

300 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. április 5-i ülés. 79/1907. kg. sz. h.

301 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

302 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1.

303 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1880. szeptember 30-i ülés. 41/1880. kg. sz. h. Itt Hegyaljai névalakkal szerepel.

304 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

305 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kg. sz. h.

306 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 470–471. p.

A Hegyalja elnevezés helymeghatározó jelleggel bír. Az utca a Kapos-hegy aljában, lábánál húzódik, igaz számos más utca is valamely kaposvári „hegy” aljában van. Vidékünkön a „hegy” a helyi viszonyokra alkalmazva szinonim a „domb” kifejezéssel.

104.

Hegyi utca

Az utca kialakításának időpontja egyelőre nem ismeretes. Dűlőútként már több 19. századi térképen felfedezhető. Az 1919-es várostérképen még nyoma sincs. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében az addig névvel nem bíró utcák közül az akkori Ólaki-dűlő északi végén nyitott új közterületet Hegyi utcának nevezte el.³⁰⁷ A névadás indoklása nem került elő a forrásokból. Vidékünkön a „hegy” szinonim a „domb” szóval. A Hegyi utca egy kisebb dombon, illetve oldalában húzódik.

105.

Herman Ottó utca

A 20. század második felében a belvárostól egyre távolabb is családi házas részeket alakítottak ki. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Cseri-hegy egy részének belterületté való nyilvánítása kapcsán az Egyenesi úttal párhuzamosan, tőle keletre kialakított új utcát Herman Ottó utcának nevezte el. Herman Ottó (1835–1914) Hermann Ottó Károly néven született. Természettudósként, etnográfusként elismert szakembernek számított. Feltáró és gyűjtőútjain számos alkalommal megfordult Somogy megyében.

106.

Hold utca

A megyeszékhely akkori keleti szélén lévő Cigánytelepen létrejött új utcát Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1932 májusában Hold utcának nevezte el.³⁰⁸

Az 1943-as várostérképen a mai Móricz Zsigmond utcának a mai Dankó Pista utcától keletre húzódó és északra forduló szakaszához van beírva a Hold

307 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kgy. sz. h.

308 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h.

utca elnevezés. Az 1946–1950 közt készített térképen már a mai helyén jelölik a Hold utcát. Az előbbi valószínűleg tévedés. Nem kerültek elő az utca elnevezésének okára vonatkozó dokumentumok. A környéken később több utcát kereszteltek égitest nevére. Egyébként már 1908 telén javaslatként felvetődött, hogy a Cser városrész egyik új, a belvároshoz közeli utcáját Hold utcának nevezzék el.³⁰⁹ Ebből mégsem lett semmi, mivel a Hold utca megnevezést többen teljesen lehetetlennek tartották, így a városi testületek is elálltak ettől.

107.

Honvéd utca

A későbbi Honvéd és a Damjanich utca sarkán 1876-ra felépült honvédlaktanya egy 20. század eleji képeslapon

A Honvéd utca a város régebbi közterületei közé tartozik. Kaposvár 1862-es telekkönyvi térképén még Aranyi útnál felirattal szerepel. Honvéd utcára Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1880 szeptemberében nevezte át – Aranyi(i) utcáról. Az utca folytatását 1908-ban nevezték el szintén Honvéd utcának, amit Péter Józsefnek köszönhetek, aki parcellázta itteni telkét. Az előbbiről lásd a 2. számú dokumentumot!

309 A kaposvári új utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1908. január 15. 5. p.

Bizonyosnak tűnik, hogy az elnevezést a Damjanich és Arany(i) utca sarkán lévő telken épített – az 1970-es években lebontott – honvédlaktanya ihlette, melyet 1876-ban emelt az állam.

A magyar királyi 3. honvéd vegyes dandár parancsnoksága 1936 tavaszán megkereste Kaposvár várost, hogy a volt háziezredekről utcákat nevezzenek el itt is. A polgármester előterjesztésére 1936 szeptemberében Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete kimondta, hogy a Honvéd utcát 19. honvéd gyalogezred utcára kereszteli át. Az indoklásban kifejtették, hogy „*így határozott a képviselő-testület, mert volt házi ezredeit ezen utcaelnevezésekkel megtisztelni óhajtotta, miután ezek kötelékében fiai hősiességekben a haza oltárán igen nagy áldozatot hoztak*”.³¹⁰ (Ugyanekkor nevezték át a Baross Gábor utcát 44-es ezred utcára, de a továbbiakban általában 44-es gyalogezred utca néven szerepelt.)

A Honvéd utca nevet egyelőre ismeretlen időpontban kapta vissza ez a közterület. Egy másodlagos forrásban, a megyei napilapban az 1950-es évek elejétől Honvéd utcaként említették.³¹¹ Ennek ellenére az 1958-as várostérképen még 19. honvéd gyalogezred utca névvel ábrázolták.

108.

Horgász utca (Kaposvár–Toponár)

Az 1980-as években többek között a toponári városrészben családi házas beépítésre szolgáló területek kialakítására került sor. Ennek során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában az akkori November 7. – ma Daru – utcát a Deseda utcával összekötő egyik közterületet Horgász utcának nevezte el.³¹²

Figyelemre méltó, hogy bár a közelben lévő közterületek elnevezései az orosz hatalom és ideológia érdekeit szolgálták, ekkor inkább egy ilyen, a Deseda-tározó közelsége folytán a helyszínhez sokkal jobban illő nevet kapott ez az utca.

109.

Hóvirág utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a kaposfüredi városrész építésének harmadik ütemében kialakuló utcák közül 1987 augusztusában a Ka-

310 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1936. szeptember 14-i ülés. 108/1936. kg. sz. h.

311 Pl.: Átlagméretű lakás cíanozását... *Somogyi Néplap*, 1953. május 31. 8. p.

312 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

poszfüredi úttól keletre fekvő, azzal párhuzamos második utcát Hóvirág utcának nevezte el.³¹³ A közelben névbokorban kaptak virág-, illetve egyéb növénynevet az utcák.

A hóvirág az amarilliszfélék egyik legismertebb növénynemzetsége, melynek mintegy húsz faja van. Érdekes, hogy majdnem Margaréta lett az utca neve, mivel az előterjesztésbe tévesen ez került be, de még időben kijavították a névcserét.

110.

Hunyadi János utca

Az utca kialakításának pontos ideje egyelőre nem ismert. Dűlőútként már a 19. századi térképeken megfigyelhető. Az 1901-es várostérképen az akkori katonai gyakorlótér – ma kb. a Berzsényi park és szűkebb környezete – és a Medgyesalja-dűlő közt húzódott egy dűlőút, elnevezés és parcellák, illetve házak nélkül. Ez az út volt itt a belterület határa, amelyből később a Hunyadi János utca kialakult.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában a mezőbirtokosság kérelmére több dűlőutat felvett a városi úthálózatba. Köztük volt az ekkor már Hunyadi János utcának nevezett is.³¹⁴

Az 1919-es várostérképen a Hunyadi János utca a Damjanich utcától az akkor Aranyi útnak – ma Arany János utcának – nevezett közterületig húzódott. Keleti oldala szinte végig be volt építve, nyugati oldalán – mivel ennek túlnyomó része a Hunyadi János tér volt – csak három ház állt.

A Somogy Megyei 48-as Ifjúsági Bizottság javaslatára az 1848–49-es forradalom és szabadságharc centenáriuma alkalmából Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1948 márciusában elhatározta, hogy a Pozsony utca és a Hunyadi János teret északról határoló utca új neve 48-as ifjúság útja, a Hunyadi János teret keletről határoló utca új neve pedig Hunyadi János utca lesz.³¹⁵

Hunyadi János (1405 körül – 1456) havasalföldi származású hadvezér, főúr, kormányzó. Többek között nevéhez fűződik a törököt hetven évre megállító 1456-os nándorfehérvári diadal.

313 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

314 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

315 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. E.4026/I-1948. pm. sz.

111.

Ibolya utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a kaposfüredi városrész építésének harmadik ütemében kialakuló utcák közül 1987 augusztusában a Kaposfüredi úttól keletre fekvő, azzal párhuzamos első utcát Ibolya utcának nevezte el.³¹⁶ A területen névbokorban több, virágról és egyéb növényről elnevezett utca van. Az Ibolya az ibolyafélék családjának legnagyobb és egyben névadó nemzetségre. Bár létezik Ibolya női név, de nagy valószínűséggel az utca a virág után kapta a nevét.

112.

Irányi Dániel utca

Kaposvár, illetve belvárosának egyik legrégebbi utcája. A Fő utcából a Kaposon a Zselic felé való átkelőhely irányában alakult ki. Első ismert elnevezése Bábos utca. A kaposvári uradalom jövedelmeinek 1790-ben kelt, az Esterházy család levéltárában található összeírása szerint „*a zsidó a 'Bábos-utczai' urasági ház bérléséért szerződése szerint 30.- Ft-ot*” fizetett 1788 szeptemberétől három évre.³¹⁷ A bábos kifejezés a mézeskalács-készítők megnevezésére szolgált. A Sétatér – nagyjából a mai Jókai liget – 1830-as évekbeli kialakítását követően az utca elnevezése a köznyelvi használat során Sétatér utcára változott, mivel a belvárosból ez volt az egyik utca, mely a Sétatérre vitt. Hivatalos iratban 1851-ben már „*Kaposvár mezőváros Sétatéri utcája*” néven szerepel.³¹⁸ Ugyanakkor az 1855-ös térképen még a korábbi Bábos utca megnevezés látható. Az 1862-es térkép már Sétatér utcaként ismeri. Az 1870 elején tartott népszámláláskor 19 lakóház állt a Sétatér utcában.³¹⁹ A Sétatér utcát Irányi Dániel utcára 1896-ban nevezték át, és az addigi Sétatér utca elnevezés az utca folytatásában húzódó Deák – ma Petőfi – tértől a Kapos-hegyre vezető volt Kálvária – ma Bartók Béla – utcára ment át. A mai Kálvária utca tehát a második már ezen a néven városunkban.³²⁰ Irányi Dániel (1822–1892) ügyvéd, a márciusi ifjak egyike Halbschuh családnévvel született. Az 1848–49-es forradalom és sza-

316 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

317 MNLOL Herceg Esterházy család levéltára Rep. 35. Fasc. V. No. 620 et B. B. Fol. 196., ill. kivonata XV. 23. Fontes Kaposvariensis.

318 MNLOL Herceg Esterházy család levéltára Rep. 35. Fasc. Q. No. 402 et V., ill. kivonata XV. 23. Fontes Kaposvariensis.

319 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

320 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1896. január 14-i ülés. 8/1896. tü. sz. A vonatkozó képviselő-testületi jegyzőkönyvek hiányoznak, de bizonyos, hogy a tanács javaslatát rövidesen elfogadták. Az 1901-es várostérképen már Irányi Dániel utca néven szerepel.

badságharc leverése után emigrációba kényszerült. 1868-ban hazatért, és országgyűlési képviselőként küzdött eszményeiért.

113. Irinyi János utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére az újonnan épült addig névtelen utcák közül 1957 májusában a Fekete-kertészetnél lévő második utcát Irinyi János utcának nevezte el.³²¹

Irinyi János (1817–1895) kémikus, feltaláló főleg számos újításával – köztük a zajtalanul, biztonságosan működő gyufával – írta be magát a tudománytörténetbe.

114. Iskola köz

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1961 januárjában az akkori Tóth Lajos – ma Anna – utcából nyugatra kiágazó újonnan épült lakótelep útját Tóth Lajos köznek nevezte el.³²² A névválasztás oka az a gyakorlat volt, hogy annak az utcának a nevét kapja egy rövidebb köz vagy zsákutca, amelyből kiágazik.

Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete a Tóth Lajos közt 1991 júniusával nevezte át Iskola közre.³²³

Tóth Lajos (1878–1919) nyomdász az 1919-es kommun alatt a Somogy Megyei Direktórium egyik tagjaként működött. Az ellenforradalom hatalomra jutását követően tisztí különítményesek több társával együtt a Kaposvárhoz tartozó Nádasi-erdőben meggyilkolták. Az úgynevezett szocializmus évtizedei alatt mártírként tartották számon.

115. Iszák utca

A Donner városrésznek a Kapos csatornával párhuzamos észak–déli, már a 19. századi térképeken is ábrázolt dűlőútját, amely az akkori Sétatér – ma Bartók

321 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 515/1957. (V. 29.) VB sz. h.

322 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. január 12-i ülése. 4/1961. (I. 12.) VB sz. h.

323 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

Béla – utcából ágazott ki északra, 1904 októberében nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete Iszák utcának,³²⁴ mivel az Iszák-hegy keleti lábánál húzódik. Az 1901-es várostérképen még dűlőútként ábrázolták, és egy Sétatér utcára néző ház állt benne.

Az iszák főleg lóra kétoldalt vetett tarisznyát jelentett.

Egyéni kérelemre 1938 tavaszán a városi közgyűlés tárgyalta, hogy az Iszák utcát átnevezzék-e Bolgár utcára, de a képviselő-testületnek javasolták, hogy utasítsa el a kérést. Ennek fogantója is lett, így megmaradt az eredeti elnevezés. Mindamellettt kilátásba helyezték egy újonnan nyitandó utca Bolgár utcának való elnevezését.³²⁵ Egyébként Kaposvárott a 20. században jó hírnévnek örvendtek a helybeli bolgárkertészek.

116.

Ivánfahegyajjai út

A megyeszékhely lakosságának növekedésével a beépített részek a külterületek felé húzódtak. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában az úgynevezett Balázs-kerttől déli irányban kiépült külterületi utcásort Ivánfahegyajjai útnak nevezte el. (Az eredeti határozatban Ivánfa-hegyajjai út alakban szerepel.)³²⁶ Az út nyomvonalát dűlőútként már a 19. századi térképeken is ábrázolták. Ivánfa, azaz Ivánfalva a középkorban önálló település volt. Már valószínűleg 1403 előtt is létezett. Területét a török uralom alóli felszabadulást követően csatolták Kaposvárhoz.³²⁷

117.

Izzó utca

A megyeszékhely egyik ipari övezete a város keleti részén alakult ki az 1970-es évektől. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1981 decemberében a 61-es számú főúttal párhuzamosan haladó, az akkori Mező Imre – ma Guba Sándor – utcából keletre kiágazó első utat Izzó utcának nevezte el.³²⁸ Érdeemes

324 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p. A vonatkozó képviselő-testületi jegyzőkönyv hiányzik.

325 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1938. április 7-i ülés. 35/1938. kgy. sz. h.

326 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (v. 15.) VB sz. határozat.

327 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdahelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 135. p.

328 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1981. december 9-i ülése. 119/1981. (XII. 9.) VB sz. h.

megemlíteni, hogy a névadást széles körű javaslatkérés, egyeztetés előzte meg. Az elnevezés arra utalt, hogy ott működött az Egyesült Izzó kaposvári gyáregysége.

118.

János utca

A Donner városrészben, az Iszák-hegy nyugati lábánál húzódó utca Kaposváron ezen a néven már a második. Elnevezése meglehetősen profán okok miatt történt. Az 1920-as évek közepén nagyon szerény volt a város költségvetése, és elég takarékos a vezetése. Ezért egy korábban megváltoztatott nevű utca leszerelt névtábláit használták fel az 1920-as években kialakított új utca elnevezésére. Az utca létrejöttének és elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismert, de például 1928 szeptemberében képviselő-testületi jegyzőkönyvben, nem hivatalos néven, Új-János utcaként említik.³²⁹

Az első kaposvári János utca, amely jelenleg Dózsa György utca, a 19. század utolsó évtizedeiben keletkezett, és nevét kialakítója, dr. Vaszary János ügyvéd keresztneve után kapta,³³⁰ aki a 19. század második felében működött főleg Kaposvárott. Ezt az utcát 1921 májusában nevezték át Gróf Tisza István utcára.³³¹ Az 1920-as években kialakított, eleinte Új-János utca névvel illetett utca ennek név- és házszám tábláit „örökölte meg”.

Egyébként, ha nem már létező táblát használtak volna fel, akkor valószínű, hogy inkább „sor” utótagú elnevezést kapott volna ez a közterület, mivel csak egyik oldalán épültek házak.

119.

Jászai Mari utca

A megyeszékhely lakóövezete az 1950-es években többek között a Kisgát elnevezésű határrész felé is terjeszkedett. Ennek kapcsán a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az igazgatási osztály vezetőjének előterjesztésére az újonnan épült, addig névtelen utcák közül 1957 májusában a harmadik kisgáti dűlőutat Jászai Mari utcának nevezte el.³³²

329 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 174/1928. kgy. sz. h.

330 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1890. október 5-i ülés. 54/1890. kgy. sz. h.

331 Gróf Tisza István utca, Gróf Apponyi Albert utca. *Új-Somogy*, 1921. május 20. 2. p.

332 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

Jászai Máriát (1850–1926), művésznevén Jászai Marit korának egyik legelismertebb és legünnepeltebb színésznőjeként tartották számon hazánkban. Az eredetileg Krippel családnevet viselő művésznő négyszer látogatott Kaposvárra szerepeivel.

120. Jedlik Ányos utca

Ennek a donnervárosi utcának az elnevezési ideje egyelőre nem ismeretes, de 1913-ban már bizonyosan Rimanóczy Kálmán nevét viselte. A későbbi Jedlik Ányos utca az 1893-as kataszteri térképen mint dűlőút van ábrázolva, amely a Zrínyi utcából a Kapos csatorna fahídja irányában húzódott a Sétatér felé. Az 1901-es várostérképen még mindig mint dűlőút szerepel a belterület határán, házhelyparcellák nélkül.

A kaposvári származású Rimanóczy Kálmán (1840–1908), a Nagyváradon elhunyt iparos-vállalkozó végrendeletében egy 20 000 koronás alapítványt hagyott szülővárosára, mely valószínűleg 1910-ben érkezett meg rendeltetési helyére. Ennek kamataiból évente egy-egy helyi ács-, asztalos-, lakatos- és kőfaragótanoncot kellett jutalmazni. Arról természetesen nem az alapítványozó tehet, hogy az első világháború alatti, és az azt követő infláció gyakorlatilag semmivé tette ezt a nemes célú pénzalapot.

Talán hozzá nem értés miatt változtatta meg a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a munkás-iparos származású Rimanóczy Kálmánról elnevezett utca nevét Jedlik Ányosra 1950 szeptemberében.³³³

Jedlik Ányos (1800–1895) bencés szerzetes, fizikus, feltaláló, egyetemi professzor, rektor számos újításával írta be magát a tudománytörténetbe. Bár nem egyházi mivolta miatt neveztek el utcát a Jedlik István néven született hazánkfiáról, azért az nem volt jellemző a kommunista-szocialista korszakban, hogy szerzetes neve után kapjon közterület elnevezést.

121. Jókai utca

A Kapos csatorna jobb partján levő Iszák-hegyre a 20. század elején sorra kúsztak fel az új utcák. Egy társulat itt akarta megvalósítani a Tisztviselőtelepet. Ez csak részben sikerült. Az ide költözők 1910 májusában beadványban kérték a

333 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

Rimanóczy Kálmán 1896-ban

várost, hogy jeles magyar írókról nevezzék el az itteni utcákat.³³⁴ Így kapta rövidesen az akkori Sétatér – ma Bartók Béla – utcától nyugatra húzódó és részben vele párhuzamos utca az egyik legismertebb magyar íróról, Jókai Mórról a Jókai utca nevet.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában a mezőbirtokosság kérelmére a Jókai utcát felvette a városi úthálózatba, mint olyan dűlőutat, amely mentén házak épültek.³³⁵

Jókai Mór (1825–1904) a márciusi ifjak egyikeként részt vett az 1848–49-es forradalom és szabadságharc küzdelmeiben. Szerkesztőként, íróként az egyik legolvasottabb magyar szerző. A közterületi „névadók” egyedüljeként a Jókai házaspár

334 Az iszáki utcák elnevezése. *Somogyvármegye*, 1910. május 8. 6. p.

335 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

mindkét tagja – Jókai Mór és Laborfalvi Róza – nevét viseli egy-egy kaposvári utca, sőt előbbi egy park nevében is megörökítette a város még 1925-ben.³³⁶

122.

József utca

Az utca kialakításának pontos ideje egyelőre nem ismert. Valamikor a 20. század elején jött létre, illetve ekkortájt is nevezhették el. Az 1901-es várostérképen még nyoma nincs. A megyeszékhely lakóházas övezete a 20. század elején a belvárostól nyugati irányban is terjeszkedett. A Cseri nevű városrész elején húzó-dó, dr. Kovács József városi főügyész telkén kialakított, a Cseri útból délre nyíló utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában vette fel – ekkor már József utca néven – a városi úthálózatba a település mező-birtokosságának kérelmére. Az indoklásban megemlítették, hogy az utcában már házak épültek, így jogos a kérés.³³⁷ Az 1919-es térképen látható, hogy a Katona József utcáig szinte teljesen beépített volt a József utca.

Az utca elnevezése azt a kaposvári szokásjogot követte, hogy a kialakításában legnagyobb szerepet vállaló személy keresztnévét kapja a közterület. Jelen esetben a József utca dr. Kovács József városi tiszti főügyész nevét örökítette meg, aki saját telkét parcelláztatta, és utcákat – köztük a keresztnévét viselőt – alakítottak ki a területen.

123.

József Attila utca

A város szerves fejlődése a 20. század elején kikényszerítette számos fontos belvárosi vagy belvároshoz közeli összekötő utca létrejöttét. Ez a magyarázata a Zárda és a Berzsényi utca közt ekkortájt kialakított új utca, az István utca születésének is. A Kontrássy utcával párhuzamosan, attól északra 1907 márciusában még csak tervezett utca megnyitását a Berzsényi utca 32. számú Polgár-féle ház lebontása előzte meg. Az utcanyitást kérelmezők közt olyan jelentős helybeli polgárok voltak, mint Haidekker Pál, Kellauer Gábor, Deutsch Albert és ifj. Weisz Lázár. A Zárda utca felől a Berzsényi utca felé induló, a Gártner- és Kövér-féle

336 V. 73. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város polgármesterének iratai. 15.970/1925. pm. sz. Benne a képviselő-testület 1925. november 12-i ülésén tárgyalt 209/1925. kgy. sz. h. a Sétatér Jókai ligetre való átnevezéséről.

337 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

házak közt megkezdett csonka, névtelen utca ekkor már létezett.³³⁸ Egyébként a megnyitott István utca szinte egyenes folytatása lett az akkori Meggyes – ma Somssich Pál – utcának. A kérvényezők ezt az új utcát is tervezték összekötni a Kontrássy utcával, párhuzamosan a Berzsényi és a Zárda utcával. Ehhez még mintegy két évtized kellett. Ez lett akkor a Rippl-Rónai József utca.

A polgármester felhívására a város mérnöki hivatala 1907 novemberében elkezdett az új, még névtelen utcák elnevezésével foglalkozni.³³⁹ Ezt követően hamarosan kaphatta az István utca a nevét, amely ekkor még nem volt teljesen kész.

Kaposvárrott több keresztnevet viselő utca létezett, illetve létezik. A névadással jórészt a közterület létrehozásában elévülhetetlen érdemeket szerzett személyt tisztelték meg, mert például a József utcát dr. Kovács József városi tiszti főgyógyész telkén alakították ki, az első János utca léte pedig – ma Dózsa György utca – dr. Vaszary János ügyvédnek volt köszönhető. Valószínűleg az István utca is így nyerte elnevezését, de az eddig feltárt források nem szólnak róla, hogy kiről.

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1946 áprilisában belügyminisztériumi, illetve nemzeti bizottsági indítványokra számos közterületet átnevezett. Ekkor változtatták meg az István utca nevét József Attila utcára.³⁴⁰ (Előzőleg Noszlopy Aba Tihamér a Dózsa György utca nevet javasolta.³⁴¹) József Attila (1905–1937) a 20. század egyik legnagyobb formátumú magyar költője volt.

124.

Juhász Gyula utca (Kaposvár–Toponár)

Toponár 1970-es Kaposvárhoz csatolását követően több közterület nevét megváltoztatták. Minderre azért volt szükség, mert számos azonos elnevezésű utca létezett a két településen, és az addigi községeket a félreértések elkerülése érdekében célszerű volt átnevezni. Ennek keretében a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári városrészben lévő Vasút sort Juhász Gyula utcára nevezte át.³⁴²

338 Új utcanyitások. *Somogyvármegye*, 1907. április 10. 4. p.

339 Kaposvári utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1907. november 5. 5. p.

340 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

341 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 5341/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

342 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

Juhász Gyula (1883–1937) tanár, újságíró, költő, író, egyéni stílusú alkotó fiatalkorától publikált. 1919 után csak írásaiból élt.

125. Jutai út

A Kaposvárról Juta felé vezető országút már évszázadok óta létezett. Az 1862-es telekkönyvi térképen Régi Kapos-Füredi út a megnevezése. Az 1919-es várostérképen boglár–kaposvári országút néven van feltüntetve. A megyeszékhely iparosításának egyik eredményeként az 1950-es években fonodát is építettek. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában a Fonodai lakótelep közterületei közül a lakóházas övezetté fejlesztendő térséget keletről határoló útnak a Jutai út elnevezést adta.³⁴³ A Jutai út a város azon kevés közterületei közé tartozik, amely nevében útirányjelző is, mivel a várossal északnyugaton határos Juta település felé visz.

126. Kálvária utca

Ez a közterület az 1870 elején tartott népszámlálásban már Lövész utcaként szerepel – ekkor még csak tizenegy lakóházzal.³⁴⁴ Korábban is létezett a szőlőhegybe vezető dűlőútként. Az utca a Donner városrésznek a Kapos-hegyre való terjeszkedésével jött létre a korábbi Donner János-féle laktanyáktól kiindulva déli, délnyugati irányban. Közéleben, a domboldalban volt ekkor a katonai lövölde, azaz mai szóhasználattal a lőtér. Az 1876-os összeírásban Lövölde utca néven szerepel.³⁴⁵ Ez a Lövész/Lövölde utca nem tévesztendő össze a Cser városrészben később kialakított és valószínűleg 1908-ban elnevezett,³⁴⁶ ma is létező Lövölde utcával!

Az 1890-es években a kálvária a mai helyén, az akkori Lövész utcában épült újjá. Felszentelésére 1893-ban, Szent Péter és Pál napján került sor.³⁴⁷ Ezt követően 1896 elején nevezték át ezt az utcát a közönség újabb közkeletű névhasználatára nyomán hivatalosan is Kálvária utcának. (Az addigi Kálvária utca egyidejűleg Sé-

343 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

344 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

345 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1.

346 A kaposvári új utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1908. január 15. 5. p.

347 Hoss József: *A kaposvári plébánia története*. A Veszprémi Egyházmegye múltjából, 12. Veszprém, 1948. 89. p.

tatér utca nevet kapott.³⁴⁸ Már 1893 szeptemberében „... most épült Kálvária-utca...” megnevezéssel illették a helyi lapokban.³⁴⁹ Az 1893-as kataszteri térképen még Lövész utca a megnevezése.)

A Kálvária utcát több alkalommal hosszabbították meg. Például 1906-ban³⁵⁰ és 1932–1933 során.³⁵¹

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyik első intézkedéseként számos közterület nevét – köztük a Kálvária utcáét, mivel „klerikális jellegű” volt – változtatta meg 1950 szeptemberének elején. Ekkor új neve Sallai Imre utca lett.³⁵²

Sallai Imre (1897–1932) illegális kommunista aktivistát a biatorbágyi merénylet elkövetésének hamis vádjával halálra ítélték és kivégezték, így került a mozgalom mártírjai közé.

Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi határidőtől keresztelte vissza régebbi, helymeghatározó nevére, azaz Kálvária utcára ezt a közterületet.³⁵³

127.

Kandó köz

Az Iszák-hegy egyre sűrűbb beépülése során létrejött közterület kialakításának és elnevezésének forrásait egyelőre nem sikerült fellelni. A köz „anyautcájának” nyomvonala az 1919-es és 1929-es várostérképeken csak mint parcellahatár azonosítható. A Kandó Kálmán utca mintegy első északi negyedét az 1946–1950 közti térképre már berajzolták, de még megnevezés nélkül. Az 1958-as térkép viszont már teljes mai hosszában névvel együtt jelzi a Kandó Kálmán utcát és a Kandó közt. Utóbbi neve a Laborfalvi Róza és a Kandó Kálmán utca közti szakaszra van beírva. Megjegyzendő, hogy az 1958-as térképen Kandó Kálmán köz névalakkal szerepel, de a 2012-es hivatalos utcanévjegyzékben csak Kandó köz a megjelölése.

348 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1896. január 14-i ülés. 8/1896. tü. sz. A vonatkozó képviselő-testületi jegyzőkönyvek hiányoznak, de bizonyos, hogy a tanács javaslatát rövidesen elfogadták. Az 1901-es várostérképen már Kálvária utca néven szerepel.

349 Utcakövezés. *Somogyi Ellenőr*, 1893. szeptember 27. 1. p.

350 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1906. június 8-i ülés. 65/1906. kgy. sz. h.

351 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. szeptember 22-i ülés. 145/1932. kgy. sz. h.

352 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

353 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

Kandó Kálmán (1869–1931) mérnök többek között a vasút villamosítása terén alkotott maradandót. Életútjának somogyi vonatkozása, hogy éveken át balatonföldvári villájában nyaralt.

128.

Kandó Kálmán utca

Az Iszák-hegyen létrejött utca kialakításának és elnevezésének hivatalos dokumentumait még nem sikerült megtalálni. Nyomvonal a 1919-es és 1929-es várostérképeken csak mint parcellahatár azonosítható. Az 1946–1950 közti térképen az utca északi, körülbelül első negyedét már ábrázolták megnevezés nélkül. Egy másodlagos forrás 1957 decemberében már létező utcaként említi a Kandó Kálmán utcát.³⁵⁴ Az 1958-as térkép viszont már teljes mai hosszában névvel együtt jelzi a Hámán Kató – ma Lorántffy Zsuzsanna – és a Domb – ma Táncsics Mihály – utca közt a Kandó Kálmán utcát.

129.

Kanizsai utca

A város egyik legrégebbi útja, utcája, egyben azon beszédes elnevezésűek közé tartozik, amelyek útirányt is jelölnek. A megye egyik fontos kelet–nyugati irányú útja mentén alakult ki az egykori Hosszú – ma Berzsenyi – utca és a Füredi utca találkozásától nyugati irányban. Nyomvonal a 18. századi térképeken is jól kivehető. Utcává való kiépülése a 19. század közepén kezdődött. Az 1862-es telekkönyvi térképen Jutai utca volt a mai Kanizsai utca elejének a neve, illetve folytatásában, a vasútvonalig Jutai útként említik. Ennek ellenére az 1864-es helynévgyűjtésben valószínűleg Papsára utca néven szerepel.³⁵⁵ Az 1870 elején tartott népszámlálás idején már 68 lakóház állt a két oldalán, amelyek közül 65 magánkézben volt.³⁵⁶ Ekkor már Kanizsai utcaként vették számba. Elnevezésének – Kanizsai utca – ideje a múlt homályába vész. Nem hivatalosan Klinker útnak is nevezték, mivel a Nagykanizsa felé vivő országutat az 1860-as években klinkertéglákból építették ki. Ennek emléke még több mint száz év múlva is élt a helyiek emlékezetében, ugyanis népnyelven az 1970-es évek elején is Klinker útnak hívták a Kanizsai utcát.³⁵⁷

354 Mire, mennyit költünk 1958-ban – erről határozott a megyei tanács ülése. *Somogyi Néplap*, 1957. december 8. 1. p.

355 Pesty Frigyes: *Somogy vármegye helynévtára*. (Szöveg gondozás és bevezető: Gőzsy Zoltán és Polgár Tamás.) Fontes Comitatus Simighiensis, 1. Kaposvár, 2001. Somogy Megyei Levéltár. 156. p.

356 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

357 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 471. p.

Bár politikailag semleges volt a Kanizsai utca neve, a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1950 szeptemberében mégis tárgyalt arról, hogy Sztáhnov útra kellene átkeresztelni. A testület azonban végül is megállapította, hogy „...a Kanizsai utca és út nevének megváltoztatására szükség nincs, mégis, hogy ne legyen e két útszakasz között megkülönböztetés, e két útszakaszt egyöntetűen 'Kanizsai-út' elnevezéssel jelöli meg”.³⁵⁸

Valószínűleg mégsem lett egységes a Kanizsai út és Kanizsai utca elnevezése 1950-ben, mert 1956 áprilisában egy tanácstag kérésére a Kanizsai utca és út megkülönböztetését megszüntették, és végig Kanizsai utcának nevezték el.³⁵⁹

A városból nyugat felé vivő régi utca egy időre mégsem kerülhette el a szovjet uralomra emlékeztető átnevezést. Az elsődleges források nem tájékoztatnak arról, hogy mikortól lett a neve November 7. utca. Mindenesetre a helyi sajtóban 1960 májusában már ezen a néven említik.³⁶⁰ A lakóknak nem tetszhetett utcájuk új neve, és ennek hangot is adtak.³⁶¹ A korszak ismeretében bátornak minősíthető kezdeményezésük meghallgatásra talált, ugyanis 1964 novemberében már múlt időben beszélhettek csak a November 7. utcáról.³⁶² A Kanizsai utca November 7. utcára keresztelése időszakában – vagy együtt vele – a Mező utcát November 4. utcára nevezték át. Utóbbi dátum az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc elleni – a szovjetek és magyar csatlósai által – támadásnak kezdő időpontját jelenti. A két hasonló utcanév rövid létezésük ellenére sok gondot okozott. Mindez az 1960-as évek első felében készült telekkönyvi térképen is megnyilvánult, ugyanis ezen a mai Kanizsai és Mező utcát is November 7. utcának írták.

Andrej/Alekszej Grigorjevics Sztahanov (1906–1977) szovjet bányász volt, a sztahanovista mozgalom névadója. Ő volt „a munka frontjának hőse”, akinek meghamisított teljesítményeit állították példának a dolgozók elé a „szocialista táborban”. Magyarosan Sztáhnovnak is ejtették, illetve írták a nevét.

November 7. az 1917-es orosz forradalom kitörésének Gergely-naptár szerinti időpontja volt. Mint egy új korszak kezdetét ünnepelték, illetve ünnepelték meg az úgynevezett szocialista országok többségében – egészen az 1989–90-es rendszerváltoztatásokig.

358 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

359 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. április 7-i ülése. 77/1956. (IV. 7.) VB sz. h.

360 24 490 négyzetméter... *Somogyi Néplap*, 1960. május 4. 1. Hogy a November 7. utca elnevezés új keletű volt ekkor, az is jelzi, hogy említésekor hozzátették: „volt Kanizsai u.”

361 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1962. szeptember 27-i ülése. 160/1962. (IX. 27.) VB sz. határozat. „A vb. megbízza Mikecz János vb. elnököt, hogy a November 7 utcai lakók utcanév változtatási kérelme ügyét az illetékes tanácstagokkal tárgyalja meg.”

362 Nem lehetne egyszerűbben? *Somogyi Néplap*, 1964. november 11. 6. p.

130.

Kapoli Antal utca

Az utca nyomvonala dűlőútként már felismerhető a 19. századi térképeken. Ezt az utcát az 1970-es évek elején nyitották a Cseri városrészben, és a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában nevezte el.³⁶³ A Gárdonyi Géza utca nyugati oldalából induló és az Egyenesi útba csatlakozó, a Cseri úttal párhuzamos új utca Kapoli Antal nevét viseli azóta is. A névadók a végrehajtó bizottsági határozatban nem jelölték meg, hogy az idősebb Kapoli Antal (1867–1957) vagy az ifjabb Kapoli Antal (1895–1971) emlékét akarják-e megörökíteni. Mindketten a páasztorművészet egyéni, sajátos faragásaival alkottak maradandót. Az elnevezés időpontja az ifjabb Kapoli halálozási évéhez kapcsolható. Egyéb-ként a határozatban – tévesen – Kapoly névalakkal szerepel ez az utca.

131.

Kaposfüredi út (Kaposvár–Kaposfüred)

Kaposfüred község 1970-es Kaposvárhoz csatolása következtében a korábban két település azonos utcanevei közül csak a megyeszékhelyei maradtak meg. Így lett a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1972. februári döntése alapján a kaposfüredi Vörös Hadsereg, Petőfi Sándor és Kossuth Lajos utcából egységesen Kaposfüredi út.³⁶⁴

A kaposfüredi Kossuth Lajos utcát korábban népiesen Polétár utcának nevezték, mivel az 1920-as években itt házhelyeket osztottak rászorultak számára. A Vörös Hadsereg utca környékét pedig Ásó-falunak titulálták egykor.³⁶⁵

132.

Kaposi Mór utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1988 novemberében nevezte el a belvárosban újonnan kialakított, a Bajcsy-Zsilinszky és az akkori Május 1. – ma Fő – utca között, az akkori Szalma István – ma Biczó Ferenc – utca folytatásában déli irányban húzódó rövid utcát Kaposi Mór utcának.³⁶⁶

363 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

364 Uo.

365 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 430. p.

366 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1988. november 2-i ülése. 125/1988. (XI. 2.) VB sz. h.

Kaposi Mór (1837–1902) Kaposvárott született Kohn Mórícként. Európai hírű bőrgyógyász és egyetemi tanár lett Bécsben. A helyi izraelita iskolában, majd a város akkor egyetlen gimnáziumában alapozta meg későbbi tudását. Pozsonyban fejezte be a gimnáziumot. Orvosi oklevelet 1861-ben szerzett Bécsben. Nyilvánvaló, hogy a Megyei – azóta már Kaposi Mór Oktató – Kórház közelsége miatt adták ennek az új utcának az egykori hírneves orvosprofesszor nevét.

133.

Kaposrét sor

A Róma-hegy északnyugati lábánál húzódó későbbi utca nyomvonala az 1901-es várostérképen már látható átkötő dűlőútként a Szigetvári utca és az akkori Ivánfai út – ma Béla király utca – között, de már a 19 századi térképeken is felismerhető. Az 1919-es térképen még mindig dűlőút Szigetvári utcai része a 4681. és 4682. helyrajzi számmal szerepel, és a mai Galimberti utca kezdetéig tartott, tehát nem ért el a mai Nyár utcáig. Ugyanezen a térképen a Béla király utcából nyugatra induló dűlőútnál – későbbi utcánál – nincsenek helyrajzi számok, de már két épületet tüntettek fel benne. A közterület valamikor az 1920-as években lett névvel rendelkező utca. Az 1929-es térképen már Császárrét sor a neve, és tizenöt épület állt a déli oldalán, de ekkor is csak a mai Nyár utcáig húzódott a Béla király utca felől.

A Császárrét terület nevét a helyi hagyomány szerint vagy egykori tulajdonosáról, vagy a későbbi császár, II. József (1780–1790) 1770-es – más forrás szerint 1784-es – kaposvári átutazása után nyerte.³⁶⁷

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyik első intézkedéseként számos közterület nevét megváltoztatta 1950. szeptember elején. Ezek közt volt a Császárrét sor is, amelyet Kaposrét sorra kereszteltek át.³⁶⁸ (Írásmódjuk háromféleképpen is előfordul: Kaposrétsor, Kaposrét-sor, Kaposrét sor, és ugyanígy a Császárrét sor esetében is.)

134.

Károly Róbert utca

Az Akasztófa-dombon és környékén az 1970-es években kialakított új közterületek közül a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a megyeszék-

367 Pesty Frigyes: *Somogy vármegye helynévtára*. (Szöveg gondozás és bevezető: Gőzsy Zoltán és Polgár Tamás.) Fontes Comitatus Simighiensis, 1. Kaposvár, 2001. Somogy Megyei Levéltár. 158. p.

368 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

hely beépített részének nyugati szélén, a Mátyás király utca végén, arra merőlegesen kiépülő utcát Károly Róbert utcának nevezte el 1977 márciusában.³⁶⁹ Az elnevezést indokolhatta, hogy a környéken még további három magyar királyról elnevezett utca létezett már.

I. Károly magyar király Károly Róbert (1288–1342) néven ismeretes történelmünkben, mert eredeti nevét – Caroberto – így „magyarosították”.

135.

Kárpát utca

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1927 októberében az újonnan nyitandó utcák közül a Tallián Gyula utca végén, a Schlésinger-féle parcellázott telken kelet–nyugati irányban húzódó utcát Kárpát utcának nevezte el.³⁷⁰ Dr. Stecz László javaslatára a trianoni békediktátum következtében határainkon túlra került többi városról ekkor elnevezett utcák nevéből is elhagyták az utolsó „i” betűt. Ezzel is jelezték, hogy nem iránymutató az elnevezés, hanem az irredenta szolgálatában áll.

136.

Kassa utca

Az újonnan nyitandó utcák közül 1927 októberében a Tisztviselőtelepnek a Szent Imre utcával párhuzamos első utcáját Kassa utcának nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete.³⁷¹ Dr. Stecz László javaslatára a trianoni békediktátum következtében határainkon túlra került területről, városról elnevezett utcák nevéből az utolsó „i” betűt elhagyták. Ezzel is jelezték, hogy nem irányjelző az elnevezés, hanem az irredenta szellemet hivatott ébren tartani.

Kassa városát 1918–1920 során az új Csehszlovák Állam területéhez csatolták. Az első bécsi döntéssel (1938. november 2.) visszakerült Magyarországhoz, de a számunkra vesztés második világháborút követően 1945-ben de facto, 1947-ben – a párizsi békediktátum nyomán – de jure ismét Csehszlovákia része lett. Jelenleg Szlovákiához tartozik.

369 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

370 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

371 Uo.

137.

Katona József utca

Az utca kialakításának és elnevezésének időpontja egyelőre nem ismert. Valószínűleg 1910 körül jött létre, és ez idő tájt nevezhették is el. Az 1901-es város-térképen még nincs feltüntetve. Az 1919-es térképen viszont már úgy ábrázolták, hogy déli oldala teljesen, az északi pedig mintegy harmadában beépített. A megyeszékhely lakóházak övezete a 20. század elején a belvárostól nyugati irányban is terjeszkedett. A Cser nevű városrész elején húzódó, dr. Kovács József városi tiszti főügyész telkén kialakított, a Cseri úttal párhuzamos, a Vasvári Pál és a József utcát összekötő utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában vette fel – ekkor már Katona József utca néven – a városi úthálózatba, a mezőbirtokosság kérelmére. A döntés indoklásában szerepelt, hogy az utcában már házak épültek, így jogos a kérés.³⁷²

Katona József (1791–1830) ügyvéd, főügyész, drámaíró, a 19. század egyik legjelentősebb magyar színpadi szerzője volt.

138.

Kazinczy Ferenc utca

1965 májusában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Kisfaludy, Buzsáki és Nagyszeben utca által határolt területen létesítendő új utcák közül a Buzsáki utcával párhuzamosan húzódó és ettől nyugatra eső első utcát Kazinczy Ferenc utcának nevezte el. Érdeemes megemlíteni, hogy a határozatban Kazinczi névalakról döntöttek.³⁷³

Kazinczy Ferenc (1759–1831) író, költő, irodalomszervező volt. Somogy megyében 1789-ben fordult meg. Ekkor Pálóczi Horváth Ádámot látogatta meg Szántódon.

139.

Kecelhegyaljai út

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában, a Kecel-hegy egy részének belterületté való nyilvánítása kapcsán az úgynevezett Kecel-hegyi úti bejárónál kialakult utcát – a hegy északnyugati lábánál – Kecelhegyal-

372 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

373 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1965. május 27-i ülése. 113/1965. (V. 27.) VB sz. h.

jai utcának nevezte el. Megjegyzendő, hogy a határozatban Kecel-hegyaljai utcának írták a nevet,³⁷⁴ a 2012-es hivatalos jegyzéken Kecelhegyaljai út a megjelölése.

Az elnevezéssel a középkorban önálló Kecel falu neve is „átmentődött”. A település Kaposvár jelenlegi határain belül feküdt. Első okleveles említése 1192-ből való.³⁷⁵

140.

Kecelhegyi út

A Kecel-hegy egy részének belterületté való nyilvánítása során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Kecel-hegyen fekvő, a kápolna melletti utcát Kecelhegyi útnak nevezte el. A hivatalos határozatban egyébként Kecel-hegyi útnak írták a nevet.³⁷⁶

A névadásnál fontos tudni, hogy Kecel a középkorban önálló falu volt a mai Kaposvár határain belül. Lakosait, ha egyáltalán maradtak, a törököt kiűző háborúk után, a 17. század végén telepítették be Kaposvárra, és területét is ekkortájt csatolták hozzá. Kecel már a 12. század végi forrásokban előfordul.³⁷⁷

141.

Keletivánfa utca

Az utca nyomvonala dűlőútként már a 19. századi térképeken is jól kivehető. Ez a közterület a Pécsi utcából délnyugatra ágazik ki az ivánfai szőlők felé. Az 1887-es kataszteri térképen Keletivánfa felirattal szerepel ez a dűlőút, és az ábrázolás szerint számos ház állt benne. Az 1901-es és 1919-es várostérképen Ivánfai utca néven van berajzolva. Az 1929-es térképen viszont már Keletivánfai utca nével tüntetik fel. Hivatalos elnevezésének időpontja nem került elő a forrásokból. A 19–20. század folyamán a közigazgatásban egyszerűen átvették a természetes névadásban kapott névalakot. A középkorban Ivánfalva, rövidült névalakkal Ivánfa különálló falu volt. 1443-ból származik az eddig ismert első említése, de közvetett bizonyítékok vannak rá, hogy 1403 előtt is létezett.³⁷⁸ Területét a török kiűzését

374 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

375 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 135–137. p.

376 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

377 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 135–137. p.

378 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 135. p.

követően Kaposvárhoz csatolták új földesurai, az Esterházyak. Az újkorban az Ivánfa-hegyet Kaposvár egyik jó szőlőtermő területeként tartották számon.

142.

Kemping utca (Kaposvár–Toponár)

Kaposvárt 1970-ben egyesítették Toponárral, így utóbbi település is a megyeszékhely része lett. A korábban két település azonos elnevezésű közterületei közül igazgatási okokból a már korábban is városiak maradtak meg. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári városrészben lévő – egyébként az Arany(i)-, más források szerint Zaránypuszta, illetve Kaposfüred felé vezető út elejét képező – Kossuth Lajos utcát December 2. utcára keresztelte át.³⁷⁹ Korábban a Kossuth Lajos utcát – valószínűleg csak népies néven – Zsidó utcának hívták.³⁸⁰ A második világháború vége felé a szovjet Vörös Hadsereg 1944. december 2-án foglalta el Kaposvárt. A kommunista éra alatt minden év december 2-át mint a város felszabadításának időpontját ünnepeltették meg. (A megyeszékhely orosz katonai parancsnoksága már 1945 őszén sürgette, hogy a városban legyen egy December 2-a utca!³⁸¹)

Az előző korszakhoz kapcsolódó nevű December 2. utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi hatállyal Kemping utcára keresztelte át.³⁸² A név irányjelző volt, mivel a Deseda-tározó partján korábban kialakított kemping felé vezető út egy szakaszát jelentette.

143.

Kenese tér

Az addig névtelen közterületek közül a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában az akkori Micsurin – ma Kőrösi Csoma Sándor – utca déli folytatásában, a Cseri irtásnak nevezett dűlőben létrejött teret Kenese térnek nevezte el,³⁸³ nyilvánvalóan a közelben egykor létezett Kenesepuszta emlékére.

379 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

380 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 451. p.

381 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 11.393/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

382 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

383 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

144.

Kenyérgyár utca

A megyeszékhely egyik ipari övezete a város keleti részén alakult ki az 1970-es évektől. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1981 decemberében a 61-es számú főútra merőleges Mező Imre – ma Guba Sándor – utcával párhuzamos, attól keletre húzódó első utat Kenyérgyár utcának nevezte el.³⁸⁴ Érdemes megemlíteni, hogy a névadást széles körű javaslatkérés, egyeztetés előzte meg. Az elnevezés arra utalt, hogy ott működött a Kaposvári (és jelenleg is működik egy) Kenyérgyár.

145.

Kereszt utca

Az utca kialakulásának, illetve elnevezésének időpontját egyelőre nem ismerjük. Kaposvár 1862. évi telekkönyvi térképén megnevezése „A. köz”. Ekkor még lakóház nem állt benne. Az 1870 elején tartott népszámlálásban nem szerepel külön utcaként,³⁸⁵ azaz még ekkor sem laktak itt, bár városi közlekedési út volt. Az 1876-os háztulajdonosokat felsoroló összeírásban még nem, de az 1881-esben már szerepelt Kereszt utca néven, amikor is három lakóházat regisztráltak benne.³⁸⁶ Az 1887-es kataszteri térképen is Kereszt utca megnevezéssel szerepel. Elnevezésében szerepet játszhatott, hogy két utcát köt össze keresztben, illetve egyik – más forrás szerint mindkét végén – kereszt állt. Ladócsy Károly szerint az utca nyugati végének közelében állt, a Vörös kereszt fogadónak nevet adó kőkereszt után kapta nevét.³⁸⁷

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1950 szeptemberében ideológiai-politikai okokból a Kereszt utcát átnevezte Rózsa Ferenc utcára.³⁸⁸ Rózsa Ferenc (1906–1942) mérnök, az illegális kommunista párt mártírja volt. Az utca Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testületétől 1991. júniustól kapta vissza eredeti nevét, a Kereszt utcát.³⁸⁹

384 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1981. december 9-i ülése. 119/1981. (XII. 9.) VB sz. h.

385 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

386 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1. és 1881. május 20.

387 Ladócsy Károly: *Kaposvár földrajza*. Budapest, 1942. 85. p.

388 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

389 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

146.

Kertalja utca

Az izraelita temető nyugati oldala mellett húzódó utca kialakításának és elnevezésének időpontja egyelőre nem ismeretes. Az 1901-es várostérkép szerint ennek irányában húzódott a bel- és külterület határa, és egy út vonala valószínűsíthető. Egy 1907 júliusában kelt jegyzőkönyv szerint a „*Hirschmann Mór gőzmalma és a zsidó temető közötti takaródó út betiltása tárgyában...*” hozott képviselő-testületi döntés értelmében „*a Kertesi Elek és Simon Nándor birtokosok által használt útnak a mezőbirtokosság részére takaródó útként továbbra is megtartását igényeli*”.³⁹⁰ Azaz ekkor már szolgálmi útként létezett.

Az 1919-es várostérképen már a mai hosszával szerepel, de még mindig csak dűlőútként és házak nélkül. Az 1929-es térképen már Kertalja utca néven találunk rá.

147.

Kertész utca

A Kapos-hegyre északról felkúszó utca Kaposváron ezen a néven már a második. Elnevezésében az anyagi okok játszották a főszerepet: az 1920-as évek közepén még meglehetősen üres volt a város kasszája, és takarékos a vezetése. Ezért egy korábban megváltoztatott nevű utca névtábláit használták fel. 1925 márciusában arról szóltak a hírek, hogy az egyik új utcát Kertész utcának fogják elnevezni.³⁹¹

Az első, a belvárosi Kertész utcát – amelyet az úgynevezett Meggyes-telken, azon belül is a Lencz-féle telken alakítottak ki, annak 1896-os megvásárlását követően – 1904-ben nevezték el, és 1924 márciusában nevezték át az 1917-ben elhunyt polgármester, dr. Kovács-Sebestény Gyula nevére,³⁹² így a névtáblák másodlagos felhasználást nyerhettek a mai Kertész utcában.

Az első Kertész utca elnevezésének nem kerültek elő egyelőre az indokai. Mindenesetre a 20. század első évtizedeiben volt idő, amikor egyszerre három-négy Kertész családnevű személy is helyet foglalt Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületében.

390 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. július 9-i ülés. 166/1907. kgy. sz. h. Más forrásokban Kertessy Eleknek írják.

391 Ma tartotta első ülését a nagytanács. *Új-Somogy*, 1925. március 19. 1. p.

392 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1924. március 3-i ülés. 15/1924. kgy. sz. h.

148.

Keszthely utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában az akkor rendezés alá vont területeken nyitandó új utcák közül a Pázmány Péter utcai volt Fekete-kertészeti északi területén az egyik – a Pázmány Péter és a Virág utcát összekötő, a Hegyi utcával párhuzamos – közterületet Keszthely utcának nevezte el.³⁹³ Indoklása egyelőre nem került elő. Feltételezhető, hogy a két világháború közti irredenta indíttatású – és mégis fennmaradt – kaposvári utcanévadások (Pozsony, Kárpát, Nagyszeben stb.) „tompítására” adták a határon belül maradt magyar város nevét ennek az új utcának. A feltevést erősíti, hogy a két világháború közt használatos – nem melléknévi – névalakot alkalmazták itt is, azaz nem Keszthelyi, hanem Keszthely utca a megnevezése.

149.

Kinizsi Pál utca

Az utca kialakításának és elnevezésének időpontja egyelőre csak hozzávetőlegesen állapítható meg. Az 1901-es várostérképen a Füredi úttól nyugatra elterülő Füredi útra dülő elnevezésű terület rész még külterület, és nyoma sincs benne a későbbi Kinizsi Pál utca nyomvonalát adó esetleges dülőútnak.

A városházán 1907 novemberében az újonnan kialakított közterületek elnevezése került napirendre, köztük az ekkor már belterületként említett, a „*Füredi útból nyugat felé kiágazó két utca és ezeket összekötő új utca*”.³⁹⁴ Ezek pedig a Toldi Miklós, Kinizsi Pál, Szondi György utcák lettek hamarosan, ami az 1919-es várostérképen is jól kivehető.

Kinizsi Pál (?–1494), a 15. század jelentős magyar hadvezére köznemesi család sarjaként a főúri rétegig emelkedett.

150.

Kisfaludy utca

A későbbi Kisfaludy utca az 1901-es térképen még külterület, és a Buzsák, valamint a Csallit nevű dülő közti dülőútként azonosítható. Ezt követően azonban hamarosan számos ház épülhetett a dülőút mellé, mivel Kaposvár Rendezett

393 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

394 Kaposvári utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1907. november 5. 5. p.

Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában a település mezőbirtokosságának kérésére felvette a városi úthálózatba a Kisfaludy utcát – ekkor még i-s végződéssel –, mint olyan közterületet, amely mentén házak épültek.³⁹⁵

Egyelőre nem bizonyos, hogy kiről kapta nevét az utca. Sem Kisfaludy Károly (1788–1830) birtokos, költő, drámaíró, szerkesztő, festő, sem bátyja, Kisfaludy Sándor (1772–1844) birtokos, költő nevét tartalmazó határozatot, utcanévet nem sikerült találni a hiteles forrásokban, ahogy egyelőre Kisfaludy Atala utcanévet sem. Utóbbiban az egyik első magyar költőnőt tisztelhetjük. Kötcsén született 1836-ban, és 1911-ben halt meg Kaposvárott. A fentebb említett két Kisfaludy egyenes ági rokona volt. Egyébként a Kisfaludy utca egyik meghosszabbítását 1931 márciusában hagyta jóvá Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete.³⁹⁶

A forrásokban – még a hivatalos iratokban is – sokszor Kisfaludi utcának írták ezt a közterületet.

151.

Kisgáti utca

A Kisgáti-dűlő régi határrész Kaposvár északkeleti részén. Az 1901-es térképen még teljes egészében mezőgazdasági művelés alatt álló területként jelenik meg, és a későbbi Kisgáti utca nyomvonala is csak az 1919-es térképen látszik mint két parcella határvonala.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében a névvel nem bíró utcák közül hatodikként a Magyar utcával párhuzamosan nyitott és a Dobó István utcából nyugat felé kiágazó utcát Kisgáti utcának nevezte el.³⁹⁷ Az 1943-as várostérképen már Kisgáti utca névvel szerepel. Ekkor végig ki volt parcellázva, de csak néhány épület állt benne.

152.

Kisközi utca (Kaposvár–Kaposfüred)

Kaposfüred község 1970-es Kaposvárhoz csatolása következtében a korábban két település azonos utcanevei közül gyakorlati okokból csak a városéi éltek tovább. Így a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján

395 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

396 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. március 12-i ülés. 50/1931. kgy. sz. h. A 228/1930. kgy. sz. h. is ezzel kapcsolatos.

397 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kgy. sz. h.

a kaposfüredi városrészben lévő Dózsa György utcát 1972 februárjában Kisközi utcára keresztelték át – valószínűleg köznyelvi elnevezése után.³⁹⁸

153.

Kisrómahegyi út

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Nyár utca kisróma-hegyi részéből délkeleti irányban kiinduló, a Lonkahegyi útig kialakult utat Kisrómahegyi útnak nevezte el. Egyébként a határozatban Kisróma-hegyi út névalakkal szerepel.³⁹⁹ A Róma-hegy elnevezése egyelőre tisztázatlan. A Kisróma-hegy ennek a dombnak egy része. A „hegy” Somogyban általában szinonim a „domb” kifejezéssel.

154.

Klapka utca

Az utcát valamikor a 20. század elején alakították ki. Elnevezésének pontos idejét sem sikerült még feltalálni a forrásokban. Az 1901-es várostérképen majdani helye külterületként szerepel, és mezőgazdasági művelés alatt állt. A megyeszékhely lakóházakkal beépített területe északi irányban is terjeszkedett ezekben az években. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete – a helybeli mezőbirtokosság kérelmére – egy 1916. áprilisi döntésében kimondta, hogy a Kisfaludy (ekkor még -i végződéssel) utca végén keletre, az akkor Buzsáki dűlőútig – a mai Buzsáki utcáig – húzódó, ekkor már Klapka utca nevű külterületi dűlőutat felveszi a városi úthálózatba, mert már számos lakóház áll benne.⁴⁰⁰

Bizonyosnak látszik, hogy az utca Klapka Györgyről (1820–1892), az 1848–49-es forradalom és szabadságharc honvéd tábornokáról kapta a nevét, bár ezt a korabeli forrásokban nem sikerült tetten érni.

155.

Kócsag utca (Kaposvár–Toponár)

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában a Toponári utat az akkori December 2. – ma Kemping – utcával összekötő újonnan

398 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

399 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

400 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

kialakított útszakaszt az előterjesztés alapján Sarohin tábornok útnak nevezte volna el. Mivel nem túl hosszú közterületről volt szó, végül célszerűbbnek tartották az út helyett inkább az utca elnevezést. A Mikes Kelemen utcával párhuzamos utca tehát Sarohin tábornok utca nevet kapott.⁴⁰¹

Mihail Nyikolajevics Sarohin (1898–1974) az egyik katonai parancsnoka volt a Somogy megyét a német megszállás alól felszabadító, majd szintén megszálló Vörös Hadseregnek.

A Sarohin tábornok utcát 1990 júniusában – 1991. január 1-i határidővel – nevezte át a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Kócsag utcára, mint olyan közterületet, amelynek neve az orosz megszállásra emlékeztetett.⁴⁰²

A névválasztásnál a Deseda-tározó és környéke játszhatott szerepet, amely ideális terület a kócsagféléknek.

156.

Kodály utca

A 20. század második felében a Kapos-hegy egyre kedveltebbé vált a családi házat építők számára. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Kapos-hegyen történt telekparcellázások során kialakított közterületek közül a Géza utcával részben párhuzamos, attól nyugatra húzódó új utcát Kodály utcának nevezte el.⁴⁰³ Nyilvánvalónak tűnik, hogy a világhírű zenetudós, Kodály Zoltán emlékét volt hivatott megőrizni az új utca neve, azonban ez az írott forrásokban direkt nem jelenik meg.

Kodály Zoltán (1882–1967) népzenekutató, zeneszerző, zenetudós a 20. századi hazai és egyetemes zenekultúra egyik legkiemelkedőbb alkotója volt. Több alkalommal gyűjtött népzeneét Somogy megyében is.

157.

Kodolányi János utca (Kaposvár–Toponár)

Kaposvárt 1970-ben egyesítették Toponárral. Ez az egykori mezőváros – ekkor már község – is a megyeszékhely része lett. A korábban két település azonos elnevezésű utcái közül igazgatási okokból a már korábban is kaposváriak

401 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

402 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

403 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

maradhattak meg. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári városrészben lévő Engels utcát Jakubecz György utcára keresztelte át.⁴⁰⁴

Jakubecz György (1852?–1897) szlovák nemzetiségű napszámos, idénymunkás volt, akit csendőrök lőttek le a Toponárhoz közeli Fészerlakpusztán egy vadsztrájk alkalmával. (Az anyakönyvi másodpéldány szerint 46 éves korában halt meg, és a Trencsén vármegyei Bosác volt az állandó lakhelye.)

A Jakubecz Györgyről elnevezett utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi határidővel Kodolányi János utcára keresztelte át.⁴⁰⁵

Kodolányi János (1899–1969) a 20. század egyik jelentős magyar írója, szerkesztője volt.

158.

Komárom utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában az akkor rendezés alá vont területeken nyitandó új utcák közül a Füredi és a Kisfaludy utca közötti, a Sopron és a Nagyszében utcával párhuzamosan nyitott új közterületet Komárom utcának nevezte el.⁴⁰⁶

Komáromnak a Duna bal partján fekvő része az első világháború után Csehszlovákiához került. Az 1938. november 2-i első bécsi döntéssel ismét Magyarország része lett, de 1945-ben de facto, majd az 1947-es párizsi békediktátummal de jure újra Csehszlovákia területéhez csatolták. Jelenleg Szlovákia fennhatósága alá tartozik. Komáromnak a Duna jobb partján, azaz a mai Magyarországon fekvő településrésze az első világháborút követően kapta véglegesen a Komárom nevet. A kaposvári Komárom utca nevének indoklása egyelőre nem került elő, így nem tudhatjuk bizonyosan, hogy melyik után nyerte nevét.

159.

Kontrássy utca

Az 1901-es várostérképen már „*tervezett*” megnevezéssel szerepel ez az átkötő utca. A belvárosban, mégis viszonylag félreeső helyen – a Berzsényi és

404 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

405 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

406 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

A Kontrássy utca – benne a Szántó-laktanyával – a 20. század elején

Zárda utca közt – húzódó utcát 1904 októberében nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete Kontrássy Ferencről (1816?–1884),⁴⁰⁷ aki végrendeletében jelentős összeget hagyott a megyeszékhelyre. Kontrássy a 19. század közepétől fontos közéleti embere volt Kaposvárnak, még városbíróvá is megválasztották. A róla elnevezett utca területének nagyobb része is egykor az ő tulajdonában volt. Berzsényi utcai házának lebontása után lehetett megnyitni az utcát a Zárda utca felé.

1946 áprilisában Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága Latinca Sándor utcára változtatta a Kontrássy utca nevét.⁴⁰⁸

Latinca Sándor (1886–1919) az 1919-es Tanácsköztársaság idején a Somogy Vármegyei Direktórium tagjaként, a Direktórium feloszlata után pedig kormányzótanácsbi biztosként gyakorolta a végrehajtó hatalmat a városban, és ebben az utcában volt a „főhadiszállása”. A kommün bukása után a Nádasi-erdőben a fehérterror áldozatává vált. Nevét számos forrásban Latinka formában olvashatjuk.

407 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p.

408 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

Az utca visszakeresztelése Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete által Kontrássy utcára 1991. júniusi határidővel történt.⁴⁰⁹

160.

Koppány vezér utca

A Koppány vezér utcát 1964 júniusában nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága.⁴¹⁰ Az új közterületet a Cseri-erdőtől délre eső kiépítendő lakóterületen jelölték ki. A Madár utca közepéből déli irányba ágazik ki, és a Körtönye utcáig tart. Az egykor somogyi fejedelmi székhellyel bíró Koppány vezérről a kommunizmus évtizedei alatt egyébként nemigen volt szokás közterületet elnevezni. A névadás okát az átnézett források nem fedik fel.

Koppány vezér (?–997) Árpád-házi nemzetséggfő, aki „Somogyországot” hercegi jussként kapta. Az István nagyfejedelem, a későbbi I. (Szent) István király elleni csatában halt meg.

161.

Kossuth Lajos utca

A Kossuth Lajos utca a város egyik legkalandosabb, legbonyolultabb névtörténettel megáldott utcája. A Vár utca lakói 1905 telén kérvényezték, hogy Kossuth Lajosról nevezzék el utcájukat. A városi tanács pártfogolta kérésüket, azonban Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete ezt nem támogatta.⁴¹¹ A rendelkezésre álló források arról hallgatnak, hogy miért nem tettek eleget a javaslatnak.

A mai Kossuth Lajos utca kiinduló szakasza az első kaposvári Árpád utca volt, amely a Meggyes-telken parcellázott és utcahálózattal ellátott részen jött létre az Eszterházy – ma Bajcsy-Zsilinszky – és a Damjanich utca között 1896-ban. Az első Árpád utca nevét 1897-ben kapta.⁴¹² Az első Árpád – ma Kossuth Lajos – utcának a Fő utcával ekkor még semmilyen kapcsolata sem volt, de folyamatosan szorgalmazták az utca déli irányban való kinyitását a Fő utcára. 1908-ban még a Belügyminisztérium is sürgette az utca folytatását a Fő utcáig.⁴¹³

409 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

410 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

411 A Vár utca új elnevezése. *Somogyvármegye*, 1905. december 2. 4. p.

412 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. április 9-i ülés. 26/1897. tü. sz. A vonatkozó képviselő-testületi jegyzőkönyvek hiányoznak, de bizonyos, hogy a tanács javaslatát rövidesen elfogadták. Az 1901-es várostérképen már Árpád utca néven szerepel.

413 Az Árpád utca meg hosszabbítása. *Somogyvármegye*, 1908. augusztus 12. 4. p.

A Kossuth Lajos utca eleje az 1930-as években

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete már 1907 szeptemberében határozott arról, hogy az akkori Árpád utca folytatásaként a Fő utca irányába kinyitja ezt a belváros számára fontos közlekedési útvonalat.⁴¹⁴ Az utcanyitást 1904 végén mintegy félszáz képviselő-testületi tag kérte.⁴¹⁵

A kisajátítási eljárások nagyon elhúzódtak, de az új törvényszéki palota jobb megközelíthetősége érdekében a város legalább egy gyalogosátjárót létesített, miután 1910-ben döntöttek arról, hogy megveszik bérháznak özv. Eibenitzné Fő utca 11. számú házát.

A dokumentumok szerint az első kaposvári Árpád utcát bizonyosan Árpád magyar nagyfejedelemről nevezték el, de a mai Árpád utca névadásnál ez a vonatkozás a forrásokban nem fordul elő.

Árpád nagyfejedelem (850–855 körül – 907?) a honfoglaló magyarok vezetője volt a Kárpát-medencébe való betelepülés időszakában.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1911 júniusában elhatározta, hogy a Fő utcát az első Árpád utcával összekötő „tervbe vett” új utcát Kertész Manó javaslatára Bánffy Dezső utcának fogja elnevezni. (Ker-

414 Meghosszabbítják az Árpád-utcát. *Somogyvármegye*, 1907. szeptember 19. 3. p.

415 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1906. december 6-i ülés. 140/1906. kgy. sz. h.

tész először a Fő utcát javasolta elnevezni a nem sokkal korábban elhunyt volt miniszterelnökről.)⁴¹⁶ Egyébként az 1919-es várostérképen nyoma sincs az Eibenitz köznek.

Az 1920-as években a Tisztviselőtelep egyre jobban kiépült, és sorra nyíltak új utcái. Ezek között volt az 1927. októberi határozattal Nagyvárad utcára keresztelt is.⁴¹⁷ Ez a Pozsony utca – ma a 48-as ifjúság útjának egy szakasza – és az Arany János utca között húzódott – és mint alább olvasható, később a Kossuth Lajos utca része lett.

A város 1921-ben még mindig csak tervezett utcának nevezhette az Eibenitz köz helyén kialakítandó közterületet. Az 1926. augusztusi forrásokban arról olvashatunk, hogy a következő év tavaszán teljes szélességében megnyílik az Eibenitz köz. A képviselő-testület feledve alig több mint másfél évtizede hozott határozatát, hogy Bánffy Dezső utcának fogják hívni az Eibenitz köz helyén kialakított új utcát, 1928 szeptemberében egyhangúlag Kossuth Lajos utcának nevezte el az ekkor már létező utcát.⁴¹⁸

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1933 májusában úgy döntött, hogy a Szent Imre utca tisztviselőtelepi szakaszát Kolozsvár utcára, a volt Kolozsvár utcát Árpád utcára nevezi át. Előbbi döntést az Erdélyiek Somogy Megyei Társaskörének kérelmére hozták.⁴¹⁹

A képviselő-testület a határozat ellen fellebbezők kívánságát teljesítve rövidesen megváltoztatta döntését, és 1933 augusztusában a polgármester javaslatára a Horthy park – ma Berzsényi park – nyugati felén levő egysoros utcarészt Kolozsvár utcának, az addigi Kolozsvár utcát pedig Bem utcának nevezte el.⁴²⁰ Mindez azért érdekes, mert a park melletti Kolozsvár utca, amely második volt már Kaposváron ezen a néven, több mint egy évtized múlva a Kossuth Lajos utca része lett.

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1946 áprilisában döntött arról, hogy a négy egymás folytatásában húzódó utca, úgymint a Kossuth Lajos, Árpád, Kolozsvár és Nagyvárad utca új neve Kossuth Lajos út legyen.⁴²¹ Hogy mikor lett mégis utca a megnevezése, azt egyelőre homály fedi.

416 A Fő utcából – Bánffy Dezső utca. *Somogyvármegye*, 1911. május 28. 5. p. és Bánffy Dezső báró utca – Kaposváron. *Somogyvármegye*, 1911. június 4. 8. p.

417 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

418 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 125/1928. kgy. sz. h.

419 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. május 2-i ülés. 74/1933. kgy. sz. h.

420 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. augusztus 2-i ülés. 114/1933. kgy. sz. h.

421 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata.

162. Kossuth tér

*Az első Széchenyi – 1911-től Kossuth – tér az 1880-as években
Kopits János képén*

A mai Kossuth tér ezen a néven már a második Kaposvárott. Az első ismert ábrázolása a 18. század közepéről, más forrás szerint 1777-ből való. A térség, illetve tér a Kaposváron átmenő kelet–nyugati és észak–déli utak találkozásában alakult ki. Egy 18. század végi – 1791-es – szerződésben Kaposvár terének nevezik.⁴²² A köznyelvben Fő térként, Templom térként, Piac térként emlegették. Hivatalos elnevezésének időpontját források hiányában nem sikerült megállapítani. Az 1862-es telekkönyvi térképen már Széchenyi tér van hozzá beírva. Szinte bizonyos, hogy a tér gróf Széchenyi Istvánról (1791–1860) vette a nevét, akit Kaposvár mezőváros 1835-ben díszpolgárául választott – elsőként a megyeszékhely történetében, legalábbis Kanyar József forrásközlése szerint.⁴²³

A Széchenyi tér nevet 1911-ig viselte ez a közterület. 1911 szeptemberében itt avatták fel Kopits János kaposvári származású szobrászművész Kossuth La-

135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

422 MNLOL Herceg Esterházy család levéltára. Rep. 35. Fasc. V. No. 620 et B B. Fol. 196., ill. kivonata XV. 23. Fontes Kaposvariensis.

423 Kanyar József: *Harminc nemzedék vallomása Somogyról. Történelmi olvasókönyv*. Kaposvár, 1967. I. kiadás. 176–177. p.

jos-szobrát, amely a világ köztéri Kossuth-szobrainak időrendi sorában a 72.-ként lett felállítva, így a teret Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete átkeresztelte Kossuth térre. (Ugyanekkor – 1911-ben – az 1881-ben már bizonyosan⁴²⁴ Kossuth tér – a korábbi Szent János tér, amely 1870-ben Búza tér volt – kapta a Széchenyi tér nevet.⁴²⁵ Ez a második Széchenyi tér a mai Berzsényi utca elején volt. Utóbbi tér az 1980-as években, a vasúti felüljáró építése kapcsán szűnt meg. Borbás Tibor gróf Széchenyi István-szobrának 1990. június 15-ei felállítása után kapta a korábban Somssich Pálról, majd Friedrich Engelsről elnevezett utca a mai Széchenyi tér nevet.⁴²⁶) Kossuth Lajos (1802–1894) ügyvéd, szerkesztő, kormányzó-elnök, politikus a 19. század egyik legnagyobb magyar államférfija volt. Távollétében a kaposvári kerület országgyűlési képviselőjévé választották 1869-ben, amit természetesen nem fogadott el az emigrációban élő hazafi. Kaposvár 1889-ben díszpolgárává választotta.

163.

Kölcsey utca

Az utca kialakításának és elnevezésének időpontjáról szóló források egyelőre nem kerültek elő. Annyi bizonyos, hogy mindkettő a 20. század első évtizedében történt. Az 1901-es várostérképen az Iszákajla-dűlő nyugati oldalán – a Cseri úttól a mai Lövölde utcáig tartó rövid szakasz kivételével – dűlőútként már jól megfigyelhető a későbbi utca nyomvonala. 1911 júniusában már Kölcsey utcáról írtak a lapok, és annyi lakója volt, hogy kérték a várost: utcájukat vegyék fel a városi utcahálózatba. A korabeli újságíró megjegyezte: „*Hasonló kéréssel a tanács már több utca érdekltségét utasította el. A Kölcsey-utca azonban a városi ügyész telkén épült, így aztán érthető a tanács jószívűsége*”,⁴²⁷ mármint hogy utca „rangjára” emelik a dűlőutat. Egyébként Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete csak 1916 áprilisában vette fel a Kölcsey utcát a városi úthálózatba – a mezőbirtokosság kérelmére.⁴²⁸ Bizonyosnak tűnik, hogy az utcanévadással nemzeti himnuszunk írójáról, Kölcsey Ferencről kívántak megemlékezni, de erről szóló

424 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

425 A Széchenyi és a Kossuth tér névcserejének eredeti forrásait nem sikerült fellelni a testületi jegyzőkönyvekben, de a névváltás 1911 során bizonyosan megtörtént.

426 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

427 A Kölcsey utca szabályozása. *Somogyvármegye*, 1911. június 21. 4. p. Dr. Kovács József városi tisztviselő főügyész szólítottatott meg a cikkben, akinek a nevét a József utca őrzi.

428 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

dokumentum egyelőre nem került elő. Kölcsey Ferenc (1790–1838) író, költő, politikus, többek között a Himnusz szerzője volt.

164.

Könyves Kálmán utca

Az Akasztófa-dűlőben folyó parcellázások során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a Mátyás király utcával párhuzamos, attól keletre kiépülő új közterület nevét Könyves Kálmán utca formában határozta meg.⁴²⁹ A környéken több, középkorban élt magyar királyról neveztek el közterületet.

I. Kálmán (1070 körül – 1116) magyar király volt. Könyves melléknevét a kortársaitól azért kapta, mivel apja, I. (Szent) László király egyházi pályára szánta, így ez irányban is taníttatta. Ismerve a mai (köz)műveltségi viszonyokat valószínűleg az érintettek jelentős része nem tudja, hogy a Könyves Kálmán utca nevében a Könyves nem családnév, és egyik Árpád-házi királyunk emlékét van hivatva erősíteni.

165.

Körös utca

A megyeszékhely lakóházas területeinek déli irányba való kiterjesztése során 1956 augusztusában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Donner városrészben, a Kapos-hegy Gurgyesz-dűlő néven ismert részének közepén lévő kelet–nyugati irányú új közterületet, amely a Tisza és a Sétatér – néhány hónap múlva már Bartók Béla – utca közt húzódik, Körös utcának nevezte el.⁴³⁰ Az utca környékén a folyónevek névbokrát alakították ki. Az utca nevének írásával vi-gyázni kell, ugyanis a folyó neve helyesen Körös! Ennek ellenére általában Körös névalakkal írják, de ez a kőrösfára utal!

166.

Kőrösi Csoma Sándor utca

Az utca első elnevezése a Kecel-hegy egy részének belterületté nyilvánítása kapcsán történt 1969 májusában. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizott-

429 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

430 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 11-i ülése. 220/1956. (VIII. 11.) VB sz. h.

sága ekkor nevezte el a Kecelhegyi úttól nyugatra lévő régi dűlőút vonalában kialakult közterületet Micsurin utcának.⁴³¹ Tette mindezt azért is, mert az addigi Micsurin utca ugyanekkor visszakapta korábbi nevét, így a Donner városrészben lévő Micsurin utca ismét Nyár utca lett. Ivan Vlagyimirovics Micsurin (1855–1935) orosz agrobiológus, növénynevelő volt.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága már 1990 nyarán meg akarta változtatni a Micsurin utca nevét, azonban a lakók fóruma egyöntetűen ragaszkodott a névhez, így ekkor még megtarthatta elnevezését.⁴³²

A második kaposvári Micsurin utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi dátummal nevezte át Kőrösi Csoma Sándor utcára.⁴³³

Kőrösi Csoma Sándor (1784–1842) utazó, nyelvtudós a magyarság eredetének kutatója volt.

167.

Körtönye utca

A Cseri városrészben, az Egyenesi úti parcellázási tervben szereplő, a Cserierdőtől délre eső új lakóterületen kijelölt utcák közül a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1964 júniusában az Erdősor utcát, és a vele párhuzamosan húzódó utcákat déli irányban összekötő új közterületet Körtönye utcának nevezte el.⁴³⁴ A névadásban az egykori Körtönye-dűlő megnevezése él tovább. A körtönye a régi magyar nyelvben a körte, vadkörte egyik megnevezésére szolgált.

168.

Kőszeg utca

A két világháború között a trianoni békediktátummal elszakított területekre került egykori magyarországi városok nevét számos kaposvári utca is megkapta. Ezeket hangsúlyozottan nem -i végződéssel látták el, hogy véletlenül se tűnhesenek irányjelző utcanévnek. Az ilyen közterületnevek a Nagy-Magyarország-tudatot célozták fenntartani. Figyelemre méltó, hogy nem estek áldozatul az 1945 utáni közterületi névváltoztatásoknak. Valószínűleg ennek némi ellensúlyozására

431 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

432 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

433 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

434 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

nevezett el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában hét új utcát az addigi városnévvel jelölt utcák közelében, de a névadó települések mind a trianoni, illetve a párizsi békediktátumok után is Magyarországhoz tartozóak voltak. Ezek közt említhető a Kőszeg utca is,⁴³⁵ amely nevet ezt követően semmi nem veszélyeztette.

169.

Krúdy Gyula utca

A Kapos-hegy a 20. század második felében egyre kedveltebb lakóhelye lett a kaposváriaknak. A Géza utca végén kialakult, keletre tartó új közterületet a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1978 októberében nevezte el Krúdy Gyula utcának.⁴³⁶

Krúdy Gyula (1878–1933) újságíró, író sajátos szereplőivel és líraiságával a magyar irodalom halhatatlanjai közé tartozik. Az 1910-es években a nyarak egy részét – az 1950-től Somogy megyéhez tartozó – Siófokon töltötte.

170.

Kulacs utca

Az 1970-es, 1980-as években a Cser városrész beépített része rohamosan terjeszkedett. Az Egyenesi úttól keletre kialakított új családi házas övezetben, a Herman Ottó utca vége felé, a Beszédes József utcával párhuzamosan keleti irányban kiépülő utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában Kulacs utcának nevezte el.⁴³⁷ A név némileg „kilóg” a környező utcák nevei közül, de ennek okát a rendelkezésre álló forrásokban nem sikerült megtalálni.

171.

Kunffy utca

A Kapos-hegyen történt telekparcellázások során kialakított utcák közül a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Bartók Béla és

435 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

436 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1978. október 4-i ülése. 116/1978. (X. 4.) VB sz. h.

437 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

a Kodály Zoltán utca közti, velük párhuzamos utcát Kunffy utcának nevezte el.⁴³⁸ Valószínűleg a hírneves somogyi festőművész emlékét akarták megörökíteni. A hivatalos határozatban Kunfy névalak szerepel keresztnév nélkül.

Kunffy Lajos (1869–1962) festőművész a Kaposvár közeli Orciban született, és Somogy megyeszékhelyén hunyt el. 1934-től Somogytúron élt, ahol képein többek között megörökítette annak lakóit.

Megjegyzendő, hogy Kunffy Lajos apjáról, a Kohn Adolfként született Kunffy Adolfról is elnevezhették volna az utcát. A Balatonfőkajárról származó Kunffy Adolf (1838–1934) kereskedő, majd gazdálkodó volt. Tagja lett Garibaldi serege magyar légiójának. 1912-ben somogytúri előnévvel magyar nemességet kapott. Temetésén az olasz állam is képviseltette magát.

172.

Laborfalvi Róza utca

Az utca nyomvonala, és a kiparcellázott, helyrajzi számmal ellátott telkek – hálalaprajzok nélkül – az 1919-es várostérképen már láthatóak. A város lakóövezetének nyugatra való terjeszkedése során az úgynevezett második Iszák-dombon, a Kertész utcával párhuzamosan észak–déli irányban húzódó új utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1928 szeptemberében Rákosi Jenő utcának nevezte el.⁴³⁹

Rákosi Jenő (1842–1929) Kremsner családnévvel született Acsádon. Főleg mint író, újságíró, lapszerkesztő, színházigazgató szerzett magának hírnevet és megbecsülést.

Belügyminiszteri rendeletre 1948 márciusában a „*demokratikus eszmékkal ösze nem férő személyekről*” elnevezett közterületek nevét – köztük a Rákosi Jenő utcáét – megváltoztatták. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága ekkor átkeresztelte Laborfalvi Róza utcára, bár a határozatban Rózsa keresztnév szerepel.⁴⁴⁰ Egyébként érdekes, hogy az 1946-os, a Kaposvári Nemzeti Bizottság által szintén belügyminisztériumi intencióra végrehajtott nagy névváltoztatási hullámba még nem került bele a Rákosi Jenő utca.

Laborfalvi Róza (1817–1886) korának elismert és ünnevelt színésznője volt. Eredetileg Benke Juditnak hívták. Somogy megyében csak rokonlátogatáson járt,

438 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

439 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 125/1928. kgy. sz. h.

440 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

1877-ben Pusztakovácsiban vett részt egy lakodalmon. 1848-ban Jókai Mór felesége lett. Érdekesség, hogy egyedül a Jókai házaspár az, amelynek mindkét tagja utcanévadó Kaposváron.

173.

Laktanya utca

A Baross Gábor és a Gróf Apponyi Albert utca közti rövid utca elnevezését az itt található egykori császári és királyi közös laktanya adta. Az 1901-es térképen még nem szerepel, csak mint telekhatár azonosítható. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsa 1911 márciusában javasolni szándékozott az akkor még névtelen – de már létező – utcának a városi úthálózatba való felvételét, de ekkor még nem lett belőle határozati javaslat sem.⁴⁴¹ Az akkori Rózsa – ma Gróf Apponyi Albert – és Baross Gábor utca közt húzódó – hivatalosan még csak dűlőutat – a mezőbirtokosság kérelmére 1916-ban vették fel a városi utcahálózatba.⁴⁴² Az 1919-es térképen már házakkal és a Laktanya utca névvel ábrázolták. A Laktanya utca helymeghatározó volt, de Kaposvárott a 19–20. század során számos más helyen is volt laktanya.

174.

Léva köz

A köz „anyautcáját” Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában nevezte el Léva utcának.⁴⁴³ A felvidéki magyar városon az 1920-as trianoni békediktátummal átlépett az országhatár. Az első bécsi döntéssel (1938. november 2.) került vissza Magyarországhoz. Ennek apropóján, ennek örömeire nevezhették el a Léva utcát. (Léva az 1947-es párizsi békediktátummal ismét Csehszlovákiáé lett.)

A trianoni békediktátummal a határainkon kívüli területekre került egykori magyarországi városok nevét számos kaposvári utca kapta meg. A Nagy-Magyarország-tudatot és a revízió gondolatát fenntartani célzó közterületi nevek valamiért nem estek áldozatul az 1945 utáni névváltoztatásoknak. A Léva utcából keletre és nyugatra kiágazó Léva közt az 1970-es években alakították ki és nevezték el, de a

441 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1911. március 29-i ülés. 99/1911. tü. sz.

442 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

443 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

testületi jegyzőkönyvekben nem sikerült az időpontot megtalálni. A helyi napilapban 1971 szeptemberében olvashatjuk először a nevét.⁴⁴⁴ Az 1972-es várostérképen még nyoma sincs ennek a közterületnek, viszont az 1980-ason már Léva közként ábrázolták.

175.

Léva utca

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában az addig névtelen utcák közül a Nádor utcának a Füredi utca felőli részéből északi és déli irányba húzódó 1974/11. helyrajzi számú utat Léva utcának nevezte el.⁴⁴⁵ Ez a felvidéki magyar város az 1920-as trianoni döntéssel határainkon kívülre került. Az első bécsi döntéssel (1938. november 2.) ismét Magyarország része lett. Valószínűleg ennek öröme, tiszteletére nevezték el a Léva utcát. (Léva az 1947-es párizsi békediktátummal ismét Csehszlovákiáé lett. Jelenleg Szlovákiához tartozik.)

Az első világháborút Magyarország számára lezáró trianoni békediktátummal az elszakított területekre került egykori magyarországi városok nevét kaposvári utcák is megkapták. Ezeket hangsúlyozottan nem -i végződéssel látták el, hogy véletlenül se tűnhessenek irányjelző utcanévnek. A Nagy-Magyarország-tudatot és a revízió gondolatát fenntartani célzó utcanevek ki tudja, hogy miért, de nem estek áldozatul az 1945 utáni közterületi névváltoztatásoknak. „Ellensúlyozásukra” a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958-ban több új közterületet nevezett el határon belül maradt városról, szintén -i képző nélkül.

176.

Liszt Ferenc utca

Az Iszákalól-dűlőből az Iszák-hegyre felkapaszkodó utca kialakításának és elnevezésének hivatalos dokumentumait még nem sikerült fellelni. Az utca északi eleje az 1919-es várostérképen már kivehető. Az 1929-es térképeken a mai utca északi fele pedig már parcellázott utcaként azonosítható, de még név nélkül, csak helyrajzi számmal. Ez a helyzet az 1946–1950 közt készült térképen is, azonban az 1958-as várostérkép már teljes mai hosszában – a János utcától a Domb (ma Tánacsics Mihály) utcáig – ábrázolja Liszt Ferenc utca néven. A helyi sajtó 1961. eleji számában sikerült nevét először fellelni.⁴⁴⁶ Liszt Ferenc (1811–1886) világhírű zeneszerző, zongoraművész, karnagy volt.

444 1000-es Wartburg eladó. *Somogyi Néplap*, 1971. szeptember 11. 7. p.

445 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

446 Hirdetmény. *Somogyi Néplap*, 1961. január 26. 4. p.

177.

Lonkai út

Már a 18–19. századi térképeken ábrázolják dűlőútként ezt a Róma-hegyen át nyugatról a Lonka-hegyre vezető utat. Az 1887-es kataszteri térképeken is jól kirajzolódik teljes mai hosszában. Neve a természetes névadás példája. A szőlő-hegyekbe vezető út közelében, majd mentén fokozatosan alakult ki a rendezet-tebb beépítés, és vált állandó lakóházas utcává az egykori dűlőút. Hivatalosan úttá való nyilvánításának és elnevezésének időpontja egyelőre nem került elő a rendelkezésre álló dokumentumokból. Az út a kora újkorban a Marcalin át Gálosfát érintve Pécsre tartó országút egy városi szakaszaként szolgált.

A lunka, lanka, lonka földrajzi névként völgy enyhén sík részét, folyóvíz melletti, enyhén lejtős sík területet, legeltetésre is alkalmas cserjés, bozótos területet jelent.

178.

Lorántffy Zsuzsanna utca

Az Iszák-hegyen a Mikszáth Kálmán utcát a 20. század elején alakították ki. Teljes nyomvonala két jelentős kanyarral a mai Liszt Ferenc utcáig tartott, ahogy az 1919-es várostérkép is mutatja, ahol csak az első – beépített – harmadához van beírva a Mikszáth Kálmán utcanév. Az utca nyugati részének lakóházas beépítése a 20. század második felében ment végbe.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az igazgatási osztály javaslatára 1957 májusában a Mikszáth Kálmán utca nyugati irányú folytatását – a Kertész utcától – Hámán Kató utcára változtatta meg.⁴⁴⁷

Hámán Kató (1884–1936) az illegálisban működő Kommunisták Magyarországi Pártjának aktivistája volt. A kommunisták mártírként tisztelték, mivel a börtönben elszenvedett kínzásokba vagy az ott szerzett betegségbe halt bele.

A Hámán Kató utca nevét mint a kommunista mozgalomhoz kapcsolódó, idejétmúlt elnevezést Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi határidőtől Lorántffy Zsuzsanna utcára keresztelte át⁴⁴⁸ (bár eredetileg Szalay Fruzsina vagy alternatívaként Babits Mihály utcára akarták átnevezni⁴⁴⁹).

447 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1969. (V. 29.) VB sz. h.

448 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. május 21-i ülésének jegyzőkönyve. 125/1991. (V. 21.) kgy. sz. h.

449 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h. és Előterjesztés Kaposvár Megyei Jogú utcanevének megváltoztatására. 1991. január 22. 1. sz. melléklet.

Szalay Fruzsina (1864–1926) kaposvári költőnő Kisfaludy Atala, férjezett nevén Szalay Károlyné leánya volt.

Babits Mihály (1883–1941) író, műfordító, irodalomtörténész, költő a 20. század hazai és európai irodalmának, a *Nyugat* folyóirat első nemzedékének kiemelkedő alakja volt.

Lorántffy Zsuzsanna (1600–1660) a későbbi I. Rákóczi György erdélyi fejedelem felesége, korának neves kultúrapártoló asszonya volt.

179.

Losonc köz

A köz „anyautcáját” Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában nevezte el Losonc utcának.⁴⁵⁰ A felvidéki magyar város az 1920-as trianoni békediktátummal határainkon kívülre került. Az első bécsi döntéssel (1938. november 2.) csatolták vissza Magyarországhoz. Valószínűleg ennek a sikernek a hangsúlyozására nevezték el Kaposvárot a későbbi köz „anyautcáját”. Losonc az 1947-es párizsi békediktátummal ismét Csehszlovákiához került. Jelenleg Szlovákia területén van.

A trianoni békediktátummal a határainkon kívüli területekre szakadt egykori magyarországi városok nevét korábban több kaposvári közterület is megkapta – hangsúlyozottan i-s végződés nélkül, nehogy valaki is iránymutató jellegűnek vélje. A Nagy-Magyarország-tudatot és a revízió eszméjét fenntartani célzó közterületi nevek valamiért nem estek áldozatul az 1945 utáni névváltoztatásoknak. A Losonc utca keleti szomszédságában lévő Losonc közt a helyi sajtó 1966 decemberében már névvel jelöli, de a testületi jegyzőkönyvekben nem sikerült sem a kialakítás, sem az elnevezés időpontját megtalálni. Az 1972-es várostérképen Losonc közként van megnevezve.

180.

Losonc utca

A városi utcahálózat északi irányú fejlődése kapcsán Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában a Nádor utcának a Kisfaludy utca felőli részéből északi irányba kiinduló 1974/26. helyrajzi számú utcát Losonc utcának nevezte el.⁴⁵¹ Losonc a trianoni békediktátum értelmében északi szomszédunk-

450 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kg. sz. h.

451 Uo.

hoz került. Az első bécsi döntés (1938. november 2.) következtében ismét Magyarország része lett, de az 1947-es párizsi békediktátummal újra határon túli várossá vált.

Korábban több új kaposvári – városnevet kapott – közterületet is -i végződés nélküli névalakkal kereszteltek – az irredenta jegyében. Mindezek dr. Stecz László javaslatára történtek, és a Nagy-Magyarország-tudatot voltak hivatva fenntartani. Az 1938-ban visszatért Losonc kaposvári utcanevét is -i végződés nélkülüként határozták meg, nehogy valaki irányjelzőként értelmezze.

181.

Lövölde utca

A Cser városrészben levő Lövölde utca nyomvonala dűlőútként már a 19. századi térképeken szerepel. Az 1901-es várostérképen is kirajzolódik. A Kölcsey és az Erdősor utca közt húzódó rövid utca az ide a 19. század végén áthelyezett katonai gyakorlótérrel, lövöldérről kapta a nevét, valószínűleg 1908-ban.⁴⁵² Nem tévesztendő össze a korábbi Lövész/Lövölde utcával, amely a mai Kálvária utca eleje volt, mivel a 19. század harmadik harmadában ott működött a katonai lőtér!

182.

Madár utca

A későbbi utca nyomvonala már a 19. századi térképeken is jól látszik. A Cser városrészben folyó építkezések a két világháború közti időszakban számos új utca kialakulását eredményezték. Ennek egyik példája a Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete által 1932 májusában elnevezett Madár utca, amely a Kölcsey Ferenc utca végéből ágazott ki nyugat felé a későbbi Erdősor utcáig.⁴⁵³ Az 1943-as várostérképen kivehető az egész mai utca hossza, igaz, ekkor még csak dűlőútként.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1964 júniusában az Egyenesi úti házhelyrendezési tervben feltüntetett, a Cseri-erdőtől délre eső új lakóterületen kijelölt, a Madár utca nyugati folytatásában lévő, a Cseri-hegy irányában húzódó utcát folytatólagosan Madár utcának nevezte el.⁴⁵⁴ A nem túl eredeti elnevezés oka egyelőre nem ismeretes.

452 A kaposvári új utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1908. január 15. 5. p.

453 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h.

454 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

183.

Magyar utca

A Magyar utca létrejöttének és elnevezésének időpontja az átkutatott forrásokból nem állapítható meg. Az 1901-es várostérképen még nem ábrázolták. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában a mezőbirtokosság kérelmére a dűlőútként számon tartott Magyar utcát felvette a városi úthálózatba.⁴⁵⁵ Bereczk Sándor szerint az utcát 1907-ben nyitották meg Kertessy Elek telkének parcellázása nyomán.⁴⁵⁶ Az 1919-es térképen már Magyar utcaként szerepel.

A zsákutca jellegű közterületet az 1940-es évek második felében ki akarták nyitni nyugati irányban a Kertalja utca felé,⁴⁵⁷ de a terv mégsem valósult meg. Ahogy elnevezésének idejét, úgy okát sem tudjuk. Csak feltételezés, hogy nevét az utca létrejöttében érdemeket szerzett Magyar családnevű személy után nyerte, ugyanígy feltételezés, hogy a zsidó temető szomszédságának „ellensúlyozására” kapta megnevezését.

184.

Malom utca

Az 1870 elején tartott népszámlálásban Vásártér volt az elnevezése nagyjából ennek a közterületnek. Ekkor öt házat írtak itt össze, köztük négy magánépületet.⁴⁵⁸ Hangsúlyozom, hogy ez a Vásártér megnevezés csak részben azonosítható a későbbi Malom utcával! Az 1870-es években rajzolt várostérképen is Vásártér elnevezéssel szerepel, és így volt ismeretes a 20. század elejéig. A vásárteret ekkortájt áthelyezték a város nyugati végébe, így 1904 októberében Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete a Vásárteret – a már utca jellegűvé alakított volta miatt is – Malom utcára keresztelte át,⁴⁵⁹ mivel évtizedek óta itt állt a Kaposvári Gőzmalom. Bereczk Sándor szerint 1902-ben parcellázták az utca telkeit.⁴⁶⁰

455 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

456 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 30. p.

457 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.2418/VI-1947. pm. sz. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának 50/1947. (III. 24.) thb. sz. h., mely a 259/1946. (XI. 23.) thb. sz. határozatát erősítette meg.

458 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

459 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p.

460 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 27. p.

A Malom utca 1960 körül

185.

Margaréta utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A kaposfüredi városrész új, családi házas területének kialakítása során 1984 márciusában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az úgynevezett mintalakótelepen létesülő – a Kaposfüredi úttól keletre húzódó, de abba be nem csatlakozó, a Viola és a Tulipán utcával párhuzamos – egyik új utcát Margaréta utcának nevezte el.⁴⁶¹ A területen több más közterület is virágnevet, illetve növénynevet kapott. A margaréta vagy más néven réti margitvirág az őszirózsafélék családjába és az őszirózsafajta alcsaládjába tartozó növényfaj Európa és Ázsia mérsékelt égövi részén.

186.

Maros utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1956 augusztusában a házhelyosztásos területeken az új közterületek közül a Gurgyesz-dűlő nyugati részén lévő, a Domb – ma Tánicsics Mihály – utcából déli irányba kiinduló, majd

461 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

körülbelül a felénél keletre forduló utcát, amely a Sétatér – ma Bartók Béla – utcába torkollik be, Maros utcának nevezte el.⁴⁶² A környék névbokrába tartozik még több nagy magyarországi folyóról kapott utcanév is.

187.

Martinovics Ignác utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában a rendezés alá vont területen nyitandó új közterületek közül a Jutai úttól nyugatra kialakított Fonodai lakótelepen a Fonyódi utca, és az akkor Ságvári Endre út – ma Hajnóczy József utca – közti utcát Martinovics Ignácra nevezte el.⁴⁶³

Martinovics Ignác (1755–1795) természettudós, pap, politikus, „politikai reformátor” a 18. század végének egyik legambiciózusabb személyisége volt.

188.

Mátyás király utca

Az Akasztófa-dűlőben 1931 szeptemberében három újonnan kialakított utcát neveztek el. Közülük az egyik I. Mátyás (1443–1490) magyar király (1458–1490) után kapta nevét Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének döntése nyomán, így lett Mátyás király utca.⁴⁶⁴ A köztudatban nem játszik szerepet, hogy volt egy II. Mátyás nevű királyunk is, igaz, I. Mátyáshoz foghatót nem alkotott, tehát a közbeszédben a Mátyás király I. Mátyást jelenti.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1950 augusztusában tartott ülésén felvetődött az utca átnevezése. A kor személyi kultuszos értékrendjének megfelelően egy vb-tag javasolta, hogy Rákosi Mátyásról nevezzék el az utcát, de a vb-elnökhelyettes ezt ellenezte, mondván, hogy jelentősebb közterületnek kellene Rákosi Mátyás nevét viselnie. Egy másik vb-tag védelmébe vette Mátyás királyt, mivel szerinte „*haladó szellemű volt*”. A vb-elnök javasolta az utca nevéből a királyi titulus elhagyását és a Hunyadi Mátyás névhasználatot. Mivel a vb-tagok nem tudtak megegyezni, a következő ülésre újabb javaslatokat kellett készíteniük.⁴⁶⁵ Ennek eredménye egyelőre nem ismert, de a Mátyás király utcanév megmaradt.

462 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 11-i ülése. 220/1956. (VIII. 11.) VB sz. h.

463 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.i

464 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kg. sz. h.

465 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. augusztus 25-i ülése. 3. napirendi pont.

Rákosi Mátyás (1892–1971) – eredeti családnevén Rosenfeld – többek között a Magyar Kommunista Párt, illetve a Magyar Dolgozók Pártja fő-, majd első titkára, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke volt. Nevéhez fűződik a sztálinista jellegű diktatúra bevezetése Magyarországon.

189.

Megyeház utca

A kaposvári Fő utcában 1828–1832-től álló új nagy és a kis vármegyeháza mellett csak a 20. század elején hoztak létre utcákat. Többek között 1907 februárjában is szorgalmazták, hogy nyissanak utcát a megyeházák keleti oldalán.⁴⁶⁶

Bien Dávid 1911 júniusában javasolta, hogy a keleti oldalon létesített közterületet báró Bánffy Dezsőről nevezzék el (és ne a Fő utcát, mint ahogy Kertész Manó ajánlotta).⁴⁶⁷ Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete ezt el is fogadta, de a „keresztelés” egyelőre ismeretlen okból mégsem valósult meg. Ugyanis 1916 áprilisában még mindig a „*megyeház keleti oldalán nyitott utcaként*” nevezték el Megyeház utcának.⁴⁶⁸ Az 1922-es várostérképen már Megyeház utcaként van feltüntetve.

A név iránymutató, helynévjelző, tehát gyakorlatias, praktikus volt. Csak az 1980-as években – az akkori Engels utcában, a mai Széchenyi téren – átadott új megyeháza vitt zavart néhány évtizedig a rendszerbe.

190.

Meggyes utca (Kaposvár–Toponár)

Toponár község 1970-es Kaposvárhoz csatolása után a korábban két település azonos utcanevei közül a városban levők maradtak meg. Így a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján a Toponár városrészi Bem József utcát 1972 februárjában Meggyes utcára keresztelték át.⁴⁶⁹ Elnevezése az utcason ültetett gyümölcsfákra utal.⁴⁷⁰

Ez a Meggyes utca nem összetévesztendő a Kaposvárott korábban létezett két ilyen nevű utcával! A mai Somssich Pál utca nyugati eleje az 1870 elején tartott népszámlálásban és házösszeírásban négy magánházzal van felvéve

466 Új utcák a megyeház két oldalán. *Somogyvármegye*, 1907. február 26. 4. p.

467 Bánffy Dezső báró utca – Kaposváron. *Somogyvármegye*, 1911. június 4. 8. p.

468 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. február 26-i ülés. 48/1907. kgy. sz. h.

469 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

470 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 451. p.

Megyes névalakkal.⁴⁷¹ Az 1887-es várostérképen Meggyes utcaként szerepel. 1911. októberi döntéssel Németh István utca,⁴⁷² majd 1952 áprilisától Beloianisz utca néven tartották számon⁴⁷³ 1991 júniusáig, amikor Somssich Pál utca lett a neve.⁴⁷⁴ A második Meggyes utca – a mai Biczó Ferenc utca – pedig 1916-ban kapta a Meggyes utca nevet,⁴⁷⁵ és 1932-től Gróf Festetics Pálné,⁴⁷⁶ 1946-tól Szalma István utcaként létezett,⁴⁷⁷ mígnem 1991 júniusától Biczó Ferenc utca néven ismeretes.⁴⁷⁸

191. Mérői köz

A város lakóházas övezetének nyugati irányban való terjeszkedése kapcsán Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1932 májusában a túskevári városrészben, az Árvaház utca nyugati végén kialakított új közterületet Mérői köznek nevezte el.⁴⁷⁹ Valószínűnek tűnik, hogy nevét a Kaposvártól nyugatra fekvő második település – Kaposmérő – után kapta.

192. Mező utca

Az utca a Toponár felé vezető országút mentén fokozatosan felépített házaknak köszönheti létrejöttét. Útként már a 18–19. századi térképeken is ábrázolták. Az 1862-es telekkönyvi térképen Igali postaút néven említik. Hivatalos elnevezésének dokumentumai egyelőre nem kerültek elő. Az 1901-es várostérképen már Mező utca névvel jelölve ábrázolták. Ez idő tájt a mai Semmelweis Ignác

471 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

472 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1911. október 5-i ülés. 174/1911. kgy. sz. h.

473 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. április 11-i ülése. 187/1952. (IV. 11.) VB sz. h.

474 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

475 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

476 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. szeptember 22-i ülés. 144/1932. kgy. sz. h.

477 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

478 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

479 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h.

utcáig tartott itt a város belterülete, és egyben a Mező utca is. Folytatásában a Toponári út felirat olvasható.

A közterület elnevezése a terület korábbi „funkciójára” utalhat, azaz a térségben mezők húzódtak, bár ez még nagyon sok utcánkról elmondható.

Az utcát valamikor az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követően November 4. utcára nevezte át a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága. A helyi sajtóban 1961 decemberétől⁴⁸⁰ 1964 áprilisáig ezen a néven olvashatunk erről az utcáról, de még utóbbi esetben is hozzátették, hogy a „*volt Mező utca*”.⁴⁸¹

A szovjet csapatok és hazai csatlósaiak az 1956. november 4-én indított támadással verték le a forradalmat és fojtották vérbe a szabadságharcot Magyarországon.

Egyelőre ismeretlen időpontban, de rövidesen Mező Imre utcára kereszteltek át az utcát a fővárosban 1956 őszén meggyilkolt kommunista vezető – Mező Imre – emlékére. Az új, Mező Imre utcanév 1965 márciusában tűnik fel a másodlagos forrásokban.⁴⁸²

Mező Imre Mehrel Izsák néven született 1905-ben. A Magyar Kommunista Párt, illetve a Magyar Dolgozók Pártjának aktivistája volt, aki korábban a spanyol polgárháborúban is részt vett.

Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi határidővel keresztelte vissza a Mező Imre utcát Mező utcára, mint olyan közterületet, amelynek elnevezése a korábbi, kommunista-szocialista érához kapcsolódott.⁴⁸³

193.

Mikes Kelemen utca (Kaposvár–Toponár)

Toponár község 1970-es Kaposvárhoz csatolása után a korábban két település megegyező utcanévei közül az előzőleg is a megyeszékhelyen létezők maradtak meg. Így a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján a toponári városrészben lévő Mező Imre utcát 1972 februárjában Mikes Kelemen utcára nevezték át.⁴⁸⁴

Mikes Kelemen (1690–1761) egy ideig II. Rákóczi Ferenc apródja volt, majd az emigrációban is a „nagyságos fejedelem” környezetéhez tartozott. Íróként is maradandót alkotott.

480 Nagyobb gyakorlattal... *Somogyi Néplap*, 1961. december 1. 6. p.

481 Áramszünet. *Somogyi Néplap*, 1964. április 12. 6. p.

482 A kezdet: négy liter bor... *Somogyi Néplap*, 1965. március 27. 6. p.

483 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

484 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

194.

Mikszáth Kálmán utca

Az 1901-es várostérképen még nyoma sincs a város épített környezete Iszák-hegyre való terjeszkedésének. A 20. század elején viszont az Iszák-hegyen három új utca épült ki. Az itt építkezők 1910 májusában közös beadványban kértek, hogy az egyiket Mikszáth Kálmánról nevezzék el.⁴⁸⁵ Ezt követően hamarosan kaphatta ma is használatos nevét. A városi utcahálózatba a település mezőbirtokosságának kérelme nyomán csak 1916 áprilisában került be a Mikszáth Kálmán utca.⁴⁸⁶ Mikszáth Kálmán (1847–1910) újságíró, író, politikus korának éles szemű krónikása, jeles irodalmár volt.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az igazgatási osztály javaslatára 1957 májusában a Mikszáth Kálmán utca nyugati irányú folytatásának nevét – a Kertész utcától – Hámán Kató utcára változtatta,⁴⁸⁷ amely 1991 júniusától Lorántffy Zsuzsanna utcaként szerepel.⁴⁸⁸

195.

Monostor utca

A város lakóházak övezete az 1970-es években keleti irányban is növekedett. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában az addig névtelen utcák közül a Vörös Hadsereg – ma Pécsi – utca 202. számú háztól déli irányban, a Várhegy felé nyitott új utcát Monostor utcának nevezte el.⁴⁸⁹ A névadást valószínűleg a középkorban itt állt bencés monostor ma is látható romjai ihlették.

196.

Móra Ferenc utca (Kaposvár–Toponár)

Toponárt 1970-ben Kaposvárhoz csatolták. A korábban két település megyező utcanevei közül gyakorlati okokból a megyeszékhely közterületi nevei

485 Az iszáki utcák elnevezése. *Somogyvármegye*, 1910. május 8. 6. p. Mikszáth Kálmán 1910. május 28-án hunyt el, tehát még életében kezdeményezték az egyik utca róla való elnevezését.

486 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kg. sz. h.

487 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1969. (V. 29.) VB sz. h.

488 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. május 21-i ülésének jegyzőkönyve. 125/1991. (V. 21.) kg. sz. h.

489 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

élhettek tovább. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján a toponári városrészben lévő Béke utcát 1972 februárjában Móra Ferenc utcára nevezték át.⁴⁹⁰

Móra Ferenc (1879–1934) újságíró, író, régész. Több alkalommal járt Somogy megyében, illetve Kaposvárott is. Utóbbi helyen előadást is tartott 1926-ban és 1928-ban.

197.

Móricz Zsigmond utca

Somogy megyeszékhelye a két világháború közti időszakban lassan keleti-délkeleti irányban is kezdett kiépülni. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában az addig névtelen utcák közül a Cigánytelepen lévő 7665. helyrajzi számú dűlőutat Szentjakabi sornak nevezte el.⁴⁹¹

Az elnevezés a várossal ekkor még határos és 1950-ben „bekebelezett” Kaposzentjakab községre utal.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1952 októberében a Cigánysor utcát, amely egyelőre ismeretlen időpontban kapta a nevét, a Szentjakabi sor végéig Móricz Zsigmond utcának nevezte el.⁴⁹² A Cigánysor utca megnevezés valószínűleg a mai Móricz Zsigmond utca nyugati részét illette.

Móricz Zsigmond (1879–1942) újságíró, író, szerkesztő a 20. századi magyar próza egyik legjelentősebb képviselője volt. A névadást az is ösztönözhetette, hogy az író vidékünkön is megfordult, és 1919. április 15-én *A szentjakabi iskola* címmel vezércikke jelent meg a Kaposváron kiadott *Somogyi Vörös Újságban*.

198.

Munkács utca

A város utcahálózata a két világháború közti évtizedekben északi irányban is fejlődött. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában az addig névtelen közterületek közül a Bem utcának a Buzsáki-dűlő felőli részéből északra kiinduló, újonnan kialakított utcát Munkács utcának nevezte el.⁴⁹³ Az elnevezés

490 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

491 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kg. sz. h. Szent Jakabi sor névalakkal.

492 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. október 24-i ülése. 510/1952. (X. 24.) VB sz. h.

493 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kg. sz. h.

kapcsolatba hozható az 1938. november 2-i első bécsi döntéssel, amely többek között Munkács városát is visszaadta Magyarországnak, mivel azt az 1920-as trianoni békediktátummal elcsatolták hazánktól. Munkács városa az 1947-es párizsi békediktátummal a Szovjetunió fennhatósága alá került. Jelenleg Ukrajnához tartozik.

199.

Munkácsy Mihály utca

A város családi házas utcái az 1950-es években a szőlőhegyekre is terjeszkedtek. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában a Róma-hegyre északról, az akkor Gorkij – ma Béla király – utca végéből kiágazó, népiesen Váli közt Munkácsy Mihály utcának nevezte el.⁴⁹⁴ Nem egészen két év múlva, 1959 áprilisában a 6684-es számú dűlőút, amelynek népiesen Gál-horhó volt a neve, szintén a Munkácsy Mihály utca része lett.⁴⁹⁵ Munkácsy Mihály (1844–1900) magyar festőművész, aki életművének zömét Párizsban alkotta. Családja Bajorországból származott. Neve eredetileg magyarosan Lieb Mihály Leó volt.

200.

Muskátli utca (Kaposvár–Kaposfüred)

Az 1970-es években a kaposfüredi városrészben számos új közterület keletkezett. Ezek közül a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a Kaposfüredi úttól keletre és a Vörös Október – ma Szőlőhegyi – utcától délre kisajátított területen a szintén ekkor kialakított és elnevezett Rezeda utcából keleti irányban húzódó új közterület elnevezését Muskátli utca formában állapította meg.⁴⁹⁶ A névválasztásban a környéken lévő virágnevé utcák bokorjellege dominálhatott. A muskátli egy növénynemzetség, amely mintegy kétszáz fajt tartalmaz.

201.

Múzeum köz

Az 1832-ben átadott és a kaposvári Fő utcában álló új megyeháza keleti és nyugati oldalán csak a 20. század elején hoztak létre utcákat, amelyek a Teleki

494 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

495 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. április 2-i ülése. 91/1959. (IV. 2.) VB sz. h.

496 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 26/1977. (III. 2.) VB sz. h.

és a Fő utcát kötik össze. A nagy és kis megyeháza nyugati oldalán korábban kialakult sikátor nem vált a város díszére. Ezt a szűk átjárót sikerült kisajátítás segítségével utcává szélesíteni, és 1908-ban Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületétől Csokonai Vitéz Mihály költő után a Csokonai utca vagy köz nevet kapta.⁴⁹⁷

Mivel a megyei múzeum a 20. század közepétől a kis vármegyeházában kapott helyet, a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a Csokonai köz néven szereplő közterületet Múzeum utcára nevezte át.⁴⁹⁸ Pedig a megyei levéltár már sokkal régebben ebben az épületben kapott elhelyezést, sőt kifejezetten ennek épült! Így a Levéltár utca elnevezés is indokolt lett volna. A hivatalos jegyzőkönyvben Múzeum utca szerepel, de valahogyan mégis a Múzeum köz elnevezés terjedt el, illetve lett hivatalos.

202.

Nádasdi utca

Az utca nyomvonala már a 19. századi térképeken is látható. Kiépülésének, utcává válásának és elnevezésének időpontja a források hiányosságai miatt nem ismeretes. Az 1901-es várostérképen már Nádasdi utca néven szerepel, és a belterület keleti határa volt. A mezőbirtokosság kérelmére Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában a Nádasdi utcát felvette a városi úthálózatba, mivel már lakóházak álltak benne.⁴⁹⁹

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1950 szeptemberében egyik első dolga volt a letűnt polgári kor még megmaradt, de már nem kívánatos utcaneveinek megváltoztatása. Ezzel is a kommunista ideológiát és az orosz befolyást akarták erősíteni. A minden tekintetben semleges Nádasdi utca is ennek esett áldozatul, amelyet ekkor Schönherz Zoltán utcára neveztek át.⁵⁰⁰ Talán az egykor nagy hatalmú Nádasdy családot vélték tudni a név mögött? Pedig csak az egykori Nádasd falu, majd -puszta felé vezető út/utca volt.

Schönherz Zoltán (1905–1942) elektromérnök az illegális Kommunisták Magyarországi Pártjának aktivistája volt, akit munkásmozgalmi tevékenységéért és cikkeiért kivégeztek.

497 A Csokonai-utca rendezése. *Somogyvármegye*, 1908. július 26. 3. p. A cikkben azt írták, hogy a kiszélesített átjárónak „*újabbán a Csokonai utca nevet adták*”.

498 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

499 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

500 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

Az 1989–1990-es rendszerváltoztatást követően Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete visszaadta számos régi utca nevét. Így a Schönherz Zoltán utca 1991 júniusától ismét Nádasdi utca lett.⁵⁰¹

203.

Nádor utca

Az 1919-es várostérképen még nem szerepel ez a közterület. Kialakítása az 1920-as években történt. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1928 szeptemberében nevezte el a Kisfaludy utca akkori 13. és 15. számú házai között nyugati irányban újonnan kialakított utcát Nádor utcának.⁵⁰² A nádor vagy nádorispán a király utáni legmagasabb méltóság volt a rendi társadalom korában. A névválasztás okát nem adták meg a rendelkezésre álló források. A Magyar Dolgozók Pártja kaposvári, füredi utcai pártszervezete 1952 áprilisában javasolta, hogy a Nádor utcát nevezzék át Beloianisz utcára. (Nikosz Beloianisz a görög kommunista mozgalom mártírja, akit 1952. március 30-án végeztek ki.) A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága nem teljesíthette a kérést, mivel az MDP Kaposvári Városi Bizottsága kérésére már döntöttek arról, hogy a Németh István utcát nevezik el a görög szabadságharcosról.⁵⁰³ Így a Nádor utca elnevezés megmaradt.

204.

Nagygát utca

A Kenyérgyár utca folytatásában lévő, az Izzó utcától kezdődő és az akkor Mező Imre – ma Guba Sándor – utcával párhuzamos utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1981 decemberében Nagygát utcának nevezte el.⁵⁰⁴ A Mező Imre – ma Mező – utcától keletre, és az akkori 61-es úttól északra eső területen ezt megelőzően kialakított utcák elnevezését széles körű javaslatkérés, egyeztetés előzte meg. Egyik-másik elnevezés jól utal arra, hogy az adott területen mi dominált, ilyen például az Izzó utca, mivel itt volt az elektroncsőgyár. A Nagygát utca elnevezésében a régi Nagygáti-dűlő neve él tovább, amely a helyi vízfolyások szabályozásával függ össze.

501 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

502 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 125/1928. kgy. sz. h.

503 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. április 11-i ülése. 191/1952. (IV. 11.) VB sz. h.

504 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1981. december 9-i ülése. 119/1981. (XII. 9.) VB sz. h.

205.

Nagyszeben utca

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében nevezte el a Füredi utca akkori végén, abból keletre nyíló és Sámik József telkén kialakított utcák közül a másodikat Nagyszeben utcának.⁵⁰⁵ Dr. Stecz László javaslatára a többi – a trianoni békediktátum következtében határainkon túlra került városról elnevezett – utca nevének végéről is elhagyták az „i” betűt. Ezzel is azt kívánták kifejezni, hogy nem iránymutató az elnevezés, hanem az irredentizmus szolgálatában áll.

Nagyszeben 1918-ban román megszállás alá került, majd 1920-ban jogilag is Románia része lett. A második bécsi döntéssel (1940. augusztus 30.) néhány évig ismét a Magyar Királysághoz tartozott, de az 1947-es párizsi békediktátum következtében Románia fennhatósága alá került vissza.

206.

Nagyváthy János utca

A város beépített területének nyugati irányban való kiterjesztése során az 1970-es évek elején alakult ki a Kecel-hegy nyugati lábánál a Micsurin – ma Kőrösi Csoma Sándor – utca végéből kiágazó új utca, amelyet a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában Nagyváthy Jánosról nevezett el.⁵⁰⁶

Nagyváthy János (1755–1819) neves mezőgazdasági szakíró volt, aki utolsó több mint két évtizedét a Somogy megyei Csurgón töltötte.

207.

Nap utca

A város keleti részének kiépülése során az 1970-es évek közepén a Schönerherz Zoltán – ma Nádasdi – utcából déli irányban két utca nyílt. A kisajátított terület nyugati részén kialakult új közterület a Nap utca nevet kapta.⁵⁰⁷

A környéken több égitestet jelölő közterületi elnevezés is van. Az első a Hold utca volt.

505 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kgy. sz. h.

506 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

507 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

208.
Németh István fasor

A Németh István utca az 1920-as években

A fasor/utca első elnevezése Meggyes utca. Az 1887-es kataszteri térképen még nem, de az 1901-es várostérképen már szerepel a mai Németh István fasor az úgynevezett Meggyes-dűlő után kapott néven. (A Meggyes utca elnevezés már az 1887-es térképen is látható a mai Somssich Pál utca nyugati elejének megnevezéseként.) Az utca kelet felé való meghosszabbítása az 1890-es évek elején történt,⁵⁰⁸ és ennek szintén Meggyes utca néven való elnevezésére 1897 áprilisában tett javaslatot Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsa,⁵⁰⁹ amit a képviselő-testület valószínűleg rövidesen elfogadott. Utóbbi meghosszabbítás bizonyára a mai Németh István fasori részre vonatkozott. A Meggyes-telket 1896-ban vásárolta meg a város az Esterházy-hitbizománytól, és rögtön ki is parcellázták, köztük a mai Németh István fasori részt. Németh István (1849–1911) kaposvári polgármesterről halála után rendkívül gyorsan neveztek el utcát. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1911 októberében a Bethlen tértől a Virág utcáig hú-

508 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1891. október 31. 201/1891. tü. sz.

509 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. április 9. 26/1897. tü. sz. A jegyzőkönyvben Medgyes névalakkal.

Németh István az 1880-as évek közepén

zódó Meggyes utcát keresztelte át Németh István utcára.⁵¹⁰ A Magyar Dolgozók Pártja Kaposvári Városi Bizottsága javaslatára 1952. áprilisában a Németh István utcát – benne a mai Németh István fasori részt – a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága átnevezte Beloianisz utcára. (Az is felvetődött, hogy a Nádor utcát nevezik el a görög szabadságharcosról.)⁵¹¹ Nikosz Beloianisz (1915–1952) a görög kommunista mozgalom mártírja volt, akit 1952. március 30-án végeztek ki. Kaposvár másodszori rendezett tanácsú várossá nyilvánításának centenáriuma, 1973-ban felmerült, hogy Németh Istvánról ismét nevezzenek el közterületet. Ha nem is az egész korábbi utca, de a Beloianisz – előtte Németh István – utca több mint fele – a keleti rész – egy 1974. januári döntéssel visszakapta a volt polgármester nevét, igaz, most már nem utca, hanem faszor megjelöléssel.⁵¹²

510 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1911. október 5-i ülés. 174/1911. kg. sz. h.

511 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. április 11-i ülése. 187/1952. (IV. 11.) VB sz. h.

512 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. január 16-i ülése. 14/1974. (I. 16.) VB sz. h.

209.

Nemzetőr sor

A Kalinyin városrészben – ma már nem viseli ezt a nevet –, gyakorlatilag a Honvéd utca északi részének keleti felén épülő 304 lakásos épülettömbnek a tömbbelsőben lévő, a beépítési tervben 15–23. sorszámmal jelölt kilenc négyemeletes lakóépületét Munkásőr sornak nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1975 szeptemberében. Egyben egy ugyanitt elhelyezett munkásőr-emléktábla elhelyezéséről is döntöttek.⁵¹³

A Munkásőrséget (1957–1989) az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után hozták létre. A kommunista utópárt félkatonai rendszertámogató szervezete volt.

Egyébként már 1959 májusában határozott arról a végrehajtó bizottság, hogy a városrendezési terv készítése során a megtervezendő új Kisgáti városrész egyik jelentősebb utcáját Munkásőr utcának nevezik majd el.⁵¹⁴ A Kisgát emeletes házakkal való beépítése nem valósult meg, így az oda tervezett Munkásőr utca elnevezés sem realizálódott.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Munkásőr sort 1990 augusztusában nevezte át – 1991. január 1-i határidővel – Nemzetőr sorra.⁵¹⁵

A Nemzetőrség az 1848–49-es forradalom és szabadságharc alatt létrejött fegyveres szervezet volt. Az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt egyes helyeken rövid időre újraéledt a Nemzetőrség.

210.

Noszlopy Gáspár utca

A növekvő forgalmú és egyre értékesebb ingatlanokat felvonultató belvárosban a 19. század végén új utca született. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1899 decemberében nevezte el az újonnan nyitott, és már házakkal részben beépített, a Széchenyi – ma Kossuth – tértől a vasúti felüljáró útra – ma az Achim András és a Budai Nagy Antal utca találkozási pontja – vezető új közterületet Erzsébet útnak.⁵¹⁶

513 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1975. szeptember 3-i ülése. 139/1975. (IX. 3.) VB sz. h.

514 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. május 14-i ülése. 115/1959. (V. 14.) VB sz. h.

515 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. augusztus 8-i ülése. 138/1990. (VIII. 8.) VB sz. h.

516 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1899. december 7-i ülés. 110/1899. kg. sz. h.

Az Erzsébet híd 1900 körül

A névadás oka és apropója Erzsébet királyné, I. Ferenc József magyar király és osztrák császár feleségének meggyilkolása volt. Erzsébet királyné eredeti neve magyarosan Wittelsbach Erzsébet Amália Eugénia (1837–1898), közkedvelt németes becézéssel Sissi volt. 1898 szeptemberében halt meg egy anarchista orgyilkos merényletetől.

Ugyancsak 1899 decemberében keresztelték el a belvárost a Donner városrészsel összekötő vasúti hidat Erzsébet hídnak.⁵¹⁷ Utóbbi nem ment át a gyakorlatba, általában csak vasúti felüljáró hídnak nevezték, amelyet az 1980-as években a vasút pályakorszerűsítése miatt lebontottak.

Az Erzsébet út/utca akkor Széchenyi – 1911 szeptemberétől Kossuth – tér végi részét az Esterházy-uradalom két házának 1900-ban való lebontása után tudták megnyitni.⁵¹⁸

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1946 áprilisában az Erzsébet út nevét Noszlopy Gáspár útra változtatta.⁵¹⁹ Az átkeresztelés nagy valószínűséggel Noszlopy Aba Tihamér javaslatára történt, mivel a dön-

517 Uo.

518 Zádor Mihály: *Kaposvár*. Budapest, 1964. Műszaki Könyvkiadó. 164. p.

519 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata.

tés előtt néhány nappal erre írásbeli előterjesztést tett.⁵²⁰ Érdemes megemlíteni, hogy az út/utca elnevezést Kaposváron általában nem következetesen használták. A Noszlopy Gáspár útból is hamarosan utca lett.

Noszlopy Gáspár (1820–1853) a Somogy megyei Vrácsikon (1908-tól Újvárfalva) született. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc alatt Kossuth Lajos Noszlopyt Somogy megye, majd a Dél-Dunántúl kormánybiztosává nevezte ki. Noszlopy a szabadságharc leverése után is folytatni próbálta a fegyveres ellenállást, de elfogták és kivégezték.

A fővárosi Kerepesi úti temetőben kilenc vértanúnak közös síremléket emeltek. Köztük van Noszlopy Gáspár és Streith Miklós (vértess) boglári plébános is. Streithről ugyanakkor neveztek el utcát Kaposváron, mint Noszlopy Gáspárról. Érdemes megemlíteni, hogy Noszlopy Aba Tihamér 1943-ban megjelent könyvében még így írt a magyar szabadságharcot folytatni akaró gerillavezérről: „*A meggondolatlanság legkirívóbb példáját Gáspár dédnagybátyám szolgáltatta, aki 1849-ben nem a császárnak, hanem Kossuthnak ajánlotta fel szolgálatait.*”⁵²¹ Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a Marcali járás egykori szolgabírájának hősiességét eztán oldalakon át ecsetelte írásában Noszlopy Aba.

Egyébként egy magát K. Ö. M. monogrammal jelölő publicista 1941 júniusában már felvetette, hogy az akkortájt nyitandó új utcák közül az egyiket a tragikus sorsú somogyi szabadságharcosról, Noszlopy Gáspárról nevezzék el.⁵²²

A 20. század vége felé napirendre került, hogy Csorba Józsefről nevezzék el a kaposvári Szalma István, utóbb Biczó Ferenc utcát. Egy 1991. januári előterjesztésben szerepelt ez a javaslat.⁵²³

Csorba József (1789–1858) Somogy vármegye főorvosa volt 1817-től. A Magyar Tudományos Akadémiának 1832-től levelező tagjaként tartották számon. Számos könyve jelent meg, többek között a *Somogy vármegye ismertetése*.⁵²⁴ Azért lett volna érdekes, ha róla is utcát neveznek el Kaposváron, mivel ő azonosította az arcát a bujkálása során mésszel eltorzító Noszlopyt, akit ezt követően a kivégeztek.

135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogy-vármegye*, 1946. május 4. 4. p.

520 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 5341/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

521 Noszlopy Aba Tihamér: *Régi Somogy – régi Kaposvár*. Kaposvár, 1943. 16. p.

522 K. Ö. M.: Nevezzenek el utcát Kaposváron egy somogyi vértanú-magyarról. *Új-Somogy*, 1941. június 5. 2. p.

523 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

524 Csorba József: *Somogy vármegye ismertetése*. Pest, 1857.

Az Erzsébet – 1946-tól Noszlopy Gáspár – utca az 1910-es években

211. Nyár utca

Az egész mai Nyár utca nyomvonala az 1901-es várostérképen is szerepel a Róma-hegyre vezető dűlőútként. A Donner városrészi Kapos-hídtól dél–délkelet felé, közvetlenül a Kapos csatorna jobb partján húzódó utca első szakaszát 1904 októberében nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete Nyár utcának.⁵²⁵ Egyelőre nem ismeretes, miért adtak ilyen „semleges” elnevezést neki, és ugyanakkor a Tavasz és az Ősz utcanevet a város egy-egy egészen más pontján használták fel. Zádor szerint 1896-ban létesült a Nyár utca.⁵²⁶ Az 1919-es térképen a mai utca hosszának csak mintegy ötöde képezte a Nyár utcát.

Az Nyár utca nevét 1946-ot követően, egyelőre pontosan nem tisztázott időpontban változtatták Micsurin utcára. 1958-ban arról olvashatunk a helyi sajtóban, hogy az utcában összevissza vannak félrakva a Nyár és a Micsurin utcanevtáblák.⁵²⁷ Tehát valószínűleg nem sokkal korábban kaphatta az orosz tudósról új nevét az utca.

525 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p.

526 Zádor Mihály: *Kaposvár*. Budapest, 1964. Műszaki Könyvkiadó. 205. p. Az egyébként rendkívül bőséges jegyzetapparátussal készült mű ebben az esetben nem ad meg hivatkozást.

527 Rejtély a Donnerban. *Somogyi Néplap*, 1958. július 29. 4. p.

Ivan Vlagyimirovics Micsurin (1855–1935) híres orosz agrobiológus, növénynemesítő volt.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában változtatta vissza a Micsurin utca nevét Nyár utcára. A Micsurin elnevezés ugyanakkor átszarmazott a Kecel-hegyen húzódó mai Kőrösi Csoma Sándor utcára.⁵²⁸

212.

Nyírfa utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1952 októberében a szentjakabi városrészben lévő Hold utcától nyugatra fekvő második, azzal közel párhuzamos, 7630/11. helyrajzi számú utcát Nyírfa utcának nevezte el, annak ellenére, hogy az előterjesztésben még a Csillag utca variáció szerepelt.⁵²⁹ A Csillag utca elnevezés javaslata egyébként a Kaposvári Rendőrőrstől származott. (A Csillag utca nevet 1977 márciusában a Nyírfa utcával párhuzamos, tőle nyugatra húzódó új utca kapta meg.⁵³⁰)

Az elnevezés indoklása nem került elő. A nyírfa főleg a tajga éghajlati öv alatt elterjedt fafaj.

213.

Nyugativánfa utca

Hivatalos elnevezésének, illetve kialakulásának időpontja egyelőre nem került elő az írott forrásokból. Annyi bizonyos, hogy már az 1887-es kataszteri térképen ábrázolták, de nagyon valószínű, hogy sokkal régebbi eredetű. Neve a természetes névadás egyik példája, amely egyben helymeghatározó is. Az utca a Pécsi utcából délnyugatra ágazik ki az Ivánfa-hegy nyugati oldalán. Az 1887-es kataszteri térképen Nyugat Ivánfa felirattal szerepel ez a dűlőút, és az ábrázolás szerint számos ház állt benne. Az 1901-es várostérképeken Ivánfa aljai út névvel van berajzolva. Az 1919-es térképen már Nyugativánfai út néven említik.

A középkor egy részén Ivánfa, azaz Ivánfalva önálló falu volt. Első ismertté vált említése 1443-ból való, de valószínűleg már 1403 előtt is létezett.⁵³¹ Lakóit, ha

528 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

529 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. október 24-i ülése. 510/1952. (X. 24.) VB sz. h.

530 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

531 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdahelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 135. p.

a török megszállást követően még maradtak, a 17. század végén, a 18. század elején költöztették be a városba, és területét ekkortájt csatolták Kaposvárhoz. Az újkorban az Ivánfa-hegyet Kaposvár egyik kiváló szőlőtermő területeként tartották számon.

214.

Orci út (Kaposvár–Toponár)

Toponár községet 1970-ben Kaposvárhoz csatolták. A félreértések elkerülése végett a korábban két település megegyező utcanevei közül a városban levők maradtak meg. Így a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata alapján a toponári városrészben lévő Dimitrov utcát 1972 februárjában Orci útra nevezték át.⁵³² Az elnevezés természetesen irányjelzőként is szolgál, mivel az utca a közeli Orci község felé visz. A Dimitrov utcát korábban Kálvária utca néven tartották számon. Elnevezése a természetes, illetve irányjelző névadás példája, mivel itt állnak a község kálváriájának stációi.⁵³³

215.

Orgona utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A kaposfüredi városrész beépített területeinek növekedése során a Kaposfüredi útból induló, a kaposfüredi városrészt a toponári városrésszel összekötő új út elejét Orgona utcának nevezte el 1988 novemberében a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága.⁵³⁴ (Az 1988-as várostérképen még név nélkül van feltüntetve ez az utca.) A korábbi évtizedekben Toponári út néven szerepelt az Orgona utca eleje.⁵³⁵ A környéken több növényről – köztük virágról – elnevezett közterület van, így ez a bokornévadás tipikus esete. Az orgona az olajfafélék családjába tartozó növényfajta. Mintegy 20–25 fajtát tartják számon.

216.

Óvoda utca

A Vásártéri útból a mai Kanizsai utca felé még meg sem nyitott utcát Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1946 áprilisában

532 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

533 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 451. p.

534 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1988. november 2-i ülése. 125/1988. (XI. 2.) VB sz. h.

535 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 430. p.

Lewin Samu utcának nevezte el.⁵³⁶ Az 1940-es évek második felében készült várostérképen már ezen a néven szerepel.

Lewin Samu (1855–1919) az 1919-es kommün egyik kaposvári vezetője volt. Ellenforradalmi tisztek több társával együtt a Nádasdi-erdőben meggyilkolták, így lett kommunista mártír.

Az előző rendszerhez kapcsolódó közterületi nevek megváltoztatásakor 1991 februárjában Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete a Lewin Samu utcát Szalóky Dániel utcára nevezte át júniusi határidővel.⁵³⁷ Ezt követően májusban mégis az Óvoda utca elnevezést kapta, és 1991 júniusától ezen a néven szerepel.⁵³⁸ Ez az átnevezés azon kevésbé szerencsések közé tartozik, amelybe a Hegyi, Hegyalja, Laktanya, Posta, Rét stb., ugyanis mindegyik számos más helyen is indokolt lehetne városunk területén.

Szalóky Dániel (1845–1934) 1866-tól (erdő)csokonyai néptanító, kántor, „népművelő” volt. Leghíresebb tanítványának a miniszteri székig emelkedett nagyatádi Szabó István tarthatjuk.

217.

Pacsirta utca

A város beépített részének a szőlőhegyekre való terjeszkedése során az 1970-es évek elején kialakított új utcák közül a Róma-hegy egy kis északi nyúlványán jött létre a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága által 1974 augusztusában elnevezett Pacsirta utca, amely a Csalogány utca akkori 24. számú házától ágazott ki észak felé.⁵³⁹ A rövid zsákutca dűlőútként már legalább a 19. században létezett. Korábban itt alakították ki a Róma Hegyközség közös pincéjét.

A közterület névválasztásánál szerepet játszhatott, hogy a Csalogány utcából nyílik, és a pacsirta vidékünkön közkedvelt, elterjedt énekesmadár.

536 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p. Az írásban Levin Samu névalakkal szerepel.

537 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

538 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. május 21-i ülésének jegyzőkönyve. 10/1991. (V. 21.) kgy. sz. h.

539 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

218.

Pálóczi Horváth Ádám utca

A város családi házas övezete az 1960-as évektől egyre intenzívebben az egykori szőlőhegyekre is terjeszkedett. Az 1970-es évek elején kialakított új utcák közül a Róma-hegy északi lejtőjén jött létre a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága által 1974 augusztusában elnevezett Pálóczi Horváth Ádám utca, amely a Vikár Béla utcából ágazik ki dél felé és csatlakozik vissza belé.⁵⁴⁰ Horváth Ádám (1760–1820) táblabíró, polihisztor, költő, irodalmár életének egy részét a Somogy megyei Nagybajomban töltötte. A Pálóczi nevet utólag tették a neve elé.

219.

Panoráma utca (Kaposvár–Toponár)

A toponári városrész új, lakóházas övezetének fejlesztése során, a Dese-da-tározó gátjától keletre fekvő dombon a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában a Gagarin – ma Gém – utcával párhuzamos, tőle keletre húzódó új utcát Panoráma utcának nevezte el.⁵⁴¹ Az elnevezésben szerepet játszhatott, hogy az utca a környék áttekintésére alkalmas dombon húzódik.

220.

Patak sor

Az 1970-es években a város családi házas övezete délnyugati irányban is fejlődött. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában az addig névtelen utcák közül az Erdősor utca végéből keleti irányba kiágazó új utcát Patak sornak nevezte el.⁵⁴² A névadásban nyilvánvalóan szerepet kapott, hogy az új utca az Erdősor utcától a Töröcskei-patakig húzódik.

221.

Pázmány Péter utca

Az utca nyomvonala egy régi dűlőútét követi, amely az Ólaki-dűlő felé vezetett. A 20. század elejétől egyre jobban házakkal beépülő utat 1916 áprilisában

540 Uo.

541 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

542 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

keresztelték el Ólaki dűlőnek⁵⁴³ (tehát nem utcának, de itt a kivételesen a „dűlő” kifejezésen utcát kell érteni). Hivatalosan utcának 1925-ben minősítették, de az elnevezés – Ólaki dűlő – ekkor is megmaradt.⁵⁴⁴ Az utca folytatólagos kiépítését a Damjanich és a Vöröstelek utca között 1930-ban engedélyezték. A következő év szeptemberében negyven utcabeli lakos írásban kérvényezte az utca Pázmány Péter utcára való átnevezését, amit Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete támogatott és jóváhagyott. A lakók indoklásukban anyagi és erkölcsi okokra is hivatkoztak, mondván: az Ólaki dűlő ólakra emlékeztet, így értéktelenebbek az itteni ingatlanok.⁵⁴⁵ Az utca lakói 1947-ben kérték az utca kinyitását az Arany(i) út felé, de a városvezetés nem biztatta a lakókat.⁵⁴⁶

Pázmány Péter (1570–1637) esztergomi érsek, író az ellenreformáció egyik legnagyobb hatású hazai képviselője volt.

222.

Pécsi utca

Az utca nyomvonalát a már évszázadok óta kialakult kelet–nyugati országút adja. Az 1870 elején tartott népszámlálásban még nem szerepel ezen a néven.⁵⁴⁷ Nyilvánvalóan Szentjakabi út néven is ismerték, mert 19. századi térképeken Szent Jakabi út alóli határrész is található. Egy 1881-es forrásban viszont már Pécsi útnak nevezték, megjegyezve, hogy nem sokkal korábban még Kallói útnak hívták.⁵⁴⁸ A Kapos vizével hajtott kallómalom a Szentjakab felé vivő út közelében, attól nyugati irányban van. Ennek okán hívták egy ideig Kallói útnak ezt a közterületet. Az 1887-es kataszteri térképen is már Pécsi utcaként van feltüntetve.

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1946 áprilisában – hallgatva az idők szavára – a Pécsi utcát átnevezte Vörös Hadsereg útra/utcára.⁵⁴⁹

543 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 31/1916. kg. sz. h.

544 Ma tartotta első ülését a nagytanács. *Új-Somogy*, 1925. március 19. 1. p.

545 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kg. sz. h. és V. 73. Kaposvár Megyei Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 16.000/1931. pm. sz.

546 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.13.215/VI./1947. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 154/1947. (X. 4.) thb. sz. határozatának másolata.

547 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

548 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

549 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 136/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

Szentjakab községet 1950-ben Kaposvárhoz csatolták. Mivel az egykori község Fő utcája a kaposvári Pécsi – vagyis akkor már Vörös Hadsereg – utca folytatásában húzódott, így 1950 szeptemberében a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága folytatólagosan ezt is Vörös Hadsereg utcára keresztelte át.⁵⁵⁰

A Vörös Hadsereg utca megnevezést, mint az orosz megszállásra emlékeztető közterületi nevet 1990 júniusában a korábbi Pécsi utcára változtatta vissza a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1991. január 1-i határidővel.⁵⁵¹ Kaposvár Megyei Város Közgyűlésének Oktatási, Tudományos és Kulturális Bizottsága 1991 januárjában javasolta, hogy az utca nevét a Nádasdi-pataktól változtassák Szentjakabi útra,⁵⁵² azonban ez a döntéshozóknál nem talált meghallgatásra. A kezdeményezők itt a Toponári és a Kaposfüredi út mintájára akarthatták a városrész nevét megörökíteni, de nem jártak sikerrel.

Érdemes megemlíteni, hogy nem Pécs, hanem Pécsi utca, mivel ez irányjelző funkciót is betölt. (Míg a Brassó, Nagyszében stb. nem. Utóbbiak -i képző nélküliek, és az irredentizmus szellemében születtek a két világháború között.)

223.

Pete Lajos utca

A 19–20. század fordulója körüli évtizedekben jelentős építészeti fejlődés ment keresztül a megyeszékhely. A belvárostól északra kialakított új közterületek közt volt a Damjanich és Meggyes (Megyes és Medgyes névalakkal is) – ma a Somssich Pál utca eleje – közti utca is, amelyet Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1904 októberében Ősz utcának nevezett el.⁵⁵³ Az utca valószínűleg az évszak után kapta nevét, a forrásokból kideríthetetlen okokból.

Ez az első Ősz utca nem tévesztendő össze a második, a mai Ősz utcával, amely a Lonkai útból ágazik ki a Déli temető felé! Ez külterületi útként már évtizedek óta létezik, de nem kerülhetett bele jelen kötetbe, mivel 1991 után nevezték el.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1937 novemberében elhatározta, hogy az Ősz utcát Pete Lajos utcára nevezi át. Emellett arról is döntöttek, hogy a dalköltő egykori lakóházát, az Anna utca 5-ös számú épületet emléktáb-

550 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

551 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

552 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. Előterjesztés Kaposvár Megyei Jogú utcanevének megváltoztatására. 1991. január 22. 1. sz. melléklet.

553 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p.

lával jelölik meg.⁵⁵⁴ Az átnevezés ennek ellenére – egyelőre ismeretlen okból – ekkor nem történt meg.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1939 februárjában tárgyalta dr. Csurgó György javaslatát, hogy az Anna utcát Pete Lajos utcánévre kereszteljék át. Határozatban mondták ki, hogy a képviselő-testület az *„Anna utca nevét nem változtatja át Pete Lajos utca névre részben azért, mert kívánatosnak tartja, hogy a régi Anna kápolna létezésének legalább ilyen módon nyoma maradjon, de különben sem tartja kívánatosnak, hogy az utcák elnevezése olyan sűrűn történjen, mint az a múltban volt, mert az a város lakóinak tájékozódását nagymértékben megnehezíti”*.⁵⁵⁵

Az elutasítás indoklása ellenére a képviselő-testület 1939 júliusában az Ősz utcát Pete Lajos utcának mégis átnevezte.⁵⁵⁶ A Pete Lajos utca azon kevés névadáson/névváltoztatáson átesett közterülete Kaposvárnak, amelynél a változtatás indokai az írott forrásokban fennmaradt:

*„Pete Lajos [1867–1924] Somogyvármegye egykori aljegyzője, országoshírű dalköltő hosszú ideig lakott Kaposváron és itt szerezte legszebb dalait is. Emlékének megbecsülését és a magyar nótaköltészet terén szerzett érdemeinek elismerését kívánja a város kifejezésre juttatni, amikor emlékét róla elnevezett utcával óhajtja megörökíteni.”*⁵⁵⁷

Pete Lajos az 1920-as években

224.

Petőfi tér

A tér a városba a Kapos jobb partjáról, a Zselic felől érkező útnak a főtér – ma Kossuth tér – és a Fő utca felé való elágazásánál jött létre. Már a 18. századi

554 Emléktáblával jelölik meg Pete Lajos kaposvári lakóházát. *Új-Somogy*, 1937. november 10. 2. p.

555 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1939. február 24-i ülés. 15/1939. kgy. sz. h.

556 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1939. július 12-i ülés. 109/1939. kgy. sz. h.

557 Uo.

*A Deák – 1954-től Petőfi – tér az 1930-as években
nagyatádi Szabó István szobrával*

Róság-féle térképen is valószínűsíthető, de nem térként hanem inkább üres térségként.⁵⁵⁸

Kaposvár 1862-es telekkönyvi térképén Széna tér megnevezéssel szerepel, ugyanúgy, mint az 1868-as kataszteri térképen és az 1870 elején tartott népszámlálásban. Ekkor hat lakóház képezte a teret, köztük egy egyemeletes.⁵⁵⁹ Ezt követően, egyelőre ismeretlen időpontban kapta – valószínűleg Deák Ferenc 1876-os halálát követően hamarosan, mivel a téren és közvetlen közelében iskola nem volt – a Deák tér nevet. 1876-ban Széna tér néven, 1881-ben már Deák tér néven regisztrálták. Utóbbinál megjegyezték, hogy nemrég még Széna tér néven ismerték.⁵⁶⁰ Kaposvár 1887-es kataszteri térképén már Deák tér felirattal van ellátva.

Deák Ferenc Antal (1803–1876) jogász, táblabíró, igazságügy-miniszter, politikus a reformkor és dualista korszak meghatározó államférfija, „a haza bölcse” volt.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának egyik első intézkedése volt a „korszerűtlen” elnevezésű közterületek nevének megváltoztatása, illetve a

558 Pereg Tamás Kaposvár urbánus fejlődésének tényezői és a városrendezés. In: Kanyar József (szerk.): *Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok*. Kaposvár, 1975. 587. p.

559 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

560 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1. és 1881. május 20.

kommunista ideológia és orosz befolyás erősítését szolgáló nevek adása. Az iratokból nem derül ki, hogy ez a tér miért esett ennek áldozatául. Mindenesetre a testület tagjai 1950 szeptemberében elhatározták, hogy a Deák tér eztán Mártírok tere lesz.⁵⁶¹ Kétséges, hogy ez átment-e a gyakorlatba. Az is lehet, hogy a jegyzőkönyvben elírás történt, és már ekkor a Bethlen teret akarták átnevezni Mártírok terére. Mindenesetre a téren 1954-ben felállították Ispánki József Petőfi Sándor-szobrát (a nagyatádi Szabó István-szobor helyére), így ennek apropóján a közterületet átnevezték Petőfi térre, bár ennek hivatalos iratait egyelőre nem sikerült megtalálni.

Petőfi Sándor (1823–1849) a magyar népies líra egyik legolvasottabb, legjelentősebb alakja, a márciusi ifjak egyike volt. Életútjának mindössze annyi kaposvári vonatkozása van, hogy 1841 őszén Mohácsról Sopronba mentében városunkon is áthaladt. Hogy ekkor érintette-e a később róla elnevezett teret vagy utcát, arról nem szólnak a források.

225.

Petőfi utca

A város régebbi utcái közé tartozik. A belvárostól észak felé vivő utak városi szakaszaként jött létre. A város egyik amatőr monográfusa szerint 1789-ben nyitották meg.⁵⁶² Ezt követően sokáig Új utca volt a neve. A második katonai felmérés (1806–1869) kaposvári része a század közepe táján készült. Az Új utcát ezen már beépítve ábrázolták. Az 1862-es telekkönyvi térképen a mai utca hosszának kétharmada után Buzsáki út megnevezés van beírva. Az 1870. év eleji népszámlálásban Új utcaként, valamint Közép utcaként is jelölik, és 18, illetve 36 lakóház állt benne. Az Új utca a mai Bethlen tértől a Kereszt utcáig tartott ekkor.⁵⁶³ Hogy az utcát mikor nevezték el Petőfi Sándor költőről, a források hiányossága miatt nem ismeretes. 1876 végén⁵⁶⁴ még mindig Közép utca volt a neve. Az egyik helyi lap szerint mindenesetre 1881-ben már Petőfi utcának hívták.⁵⁶⁵ Nem sokkal korábban kaphatta ezt a közös nevet a Közép és az Új utca, mivel egy 1881. májusi összeírásban ezt külön megjegyezték a Petőfi utcánál.⁵⁶⁶ Mivel ezt a megnevezést

561 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

562 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 13. p.

563 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

564 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1.

565 Egyik városi képviselő: Kaposvár kiépülése. *Somogy*, 1881. december 13. 2. p.

566 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május 20.

a következő politikai rendszerek egyike sem akarta megváltoztatni, ez a város egyik legrégebbi – változatlanul fennálló – közterületi elnevezése.

226.

Pipacs utca

Az 1980-as évek közepén a Búzavirág utcától nyugatra sorházas és többszintes lakóházak épültek. Ezek utcát kiadva a Búzavirág utca 15. számú házzal szemben indultak ki félkör alakban, és a 27. számú házzal szemben csatlakoztak vissza. Az első lakók bejelentkezésének időpontjában – az 1980-as évek közepén – ennek az utcának még nem volt neve. Mivel az ideköltöző tizenegy család bejelentkeztetése halaszthatatlanná vált, ideiglenesen Búzavirág utcaként vették nyilvántartásba, úgy, hogy a házszámozást 100.-tól kezdték.⁵⁶⁷

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1987 augusztusában – mivel önálló utcáról van szó, valamint az áttekinthetőség miatt is ésszerűbb a saját név – Pipacs utcának keresztelte el 1–31.-ig és 2–28.-ig tartó házszámozással.⁵⁶⁸ (Az utca többi szakasza később épült.)

A névadásban szerepet játszhatott, hogy az utca és környéke nem sokkal korábban még pipacsokkal is színesített terület volt. A pipacs vagy más néven vadmák a boglárkavirágúak rendjébe és a mákfélék családjába tartozó növényfaj.

227.

Posta utca (Kaposvár–Toponár)

Toponárt 1970-ben Kaposvárhoz csatolták. A korábban két település meg egyező utcanevei közül igazgatási és pénzügyi okok miatt a megyeszékhely közterületi nevei maradtak fenn. Így történt ez a toponári városrészben húzódó Dózsa György utcával is, amelyet a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának döntése alapján 1972 februárjában Kilián György utcára neveztek át.⁵⁶⁹

Kilián György (1907–1943) az illegális kommunista mozgalom második világháborúban eltűnt partizánmártírja volt. A Toponári útból keletre nyíló, és a Móra Ferenc utcáig tartó Kilián György utcát Kaposvár Megyei Jogú Város

567 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 6. napirendi pont. Új közterületek elnevezésére javaslat.

568 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

569 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

Képviselő-testülete az 1989–1990-es rendszerváltoztatást követően 1991. júniusi határidőtől Festetics utcára keresztelte át.⁵⁷⁰

Gyakorlatilag nem is viselte az egykori Toponár mezőváros, majd község legnagyobb földesurának családnevét ez a közterület, mivel a képviselő-testület még 1991 májusában megváltoztatta döntését, és a Kilián György utcát nem Festetics, hanem Posta utcának nevezte el.⁵⁷¹

A név hely-, illetve irányjelző, mivel az utca elején postahivatal működik. A Posta utca a nem túl találó elnevezésekhez sorolható, mivel postahivatal még számos helyen van városunkban.

228.

Puskin utca

A két világháború közti időszakban fokozatosan nőtt a város lakosság száma, így egyre szaporodtak az új közterületek is. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1927 októberében kimondta, hogy a Kisfaludy utca végén, Vörös György telkén nyitott új utca a Szent György utca nevet kapja.⁵⁷² Itt is tetten érhető – még ha burkoltan is – az a kaposvári utcanévadási hagyomány, hogy a közterület kialakítójának keresztnevét kapja az új utca.

Szent György (271 körül – 303) római katona és keresztény mártír volt. Általában sárkányölőként – a gonosz legyőzőjeként – ábrázolják.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának egyik első intézkedése volt, hogy 1950 szeptemberében, a még mindig megmaradt „korszerűtlen” közterületi neveket megváltoztatta. Ennek esett áldozatul a Szent György utca is, amely Alekszandr Szergejevics Puskin (1799–1837) orosz költőről a Puskin utca nevet kapta.⁵⁷³ (Viszont a Szent István és Szent László utcaneveket meghagyták.)

229.

Radnóti Miklós utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Kisfaludy utca elnevezéséhez kapcsolódva az ezen, valamint a Buzsáki és Nagyszeben utca által határolt területen létesítendő három utcát irodalmi alkotásairól nevet szerzett szemé-

570 XXXVII. 1. Kaposvári Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

571 Uo.

572 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

573 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

lyekről nevezte el 1965 májusában. Ezek között volt a Kisfaludy utcától keletre húzódó első, azzal párhuzamos utca is, amelyet Radnóti Miklós utcának neveztek el. Megjegyzendő, hogy a határozatban ebben az esetben is csak a családi név, a Radnóti szerepel,⁵⁷⁴ a város hivatalos utcanévjegyzékében viszont Radnóti Miklós utcaként szerepel.

Radnóti Miklós (1909–1944) költő, műfordító a 20. századi magyar líra egyik legjelentősebb alakja volt.

230.

Rákóczi tér

Az 1887-es kataszteri térképen Búzatér felirattal szerepel, ugyanúgy mint az 1893-ason, míg az 1901-es várostérképen Gabonapiac tér a megnevezése.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1906 decemberében Meszlényi György városi képviselő indítványára az akkor Gabonapiac tér megnevezéssel jelölt teret, amely inkább csak térségnek nevezhető, és egyébként színház és park céljára jelöltetett ki, „*a dicső fejedelem II. Rákóczi Ferenc emlékére*” Rákóczi térnek nevezte el.⁵⁷⁵ Az átkeresztelés aktualitását az adta, hogy a fejedelem hamvait ebben az évben hozták haza Törökországból, és helyezték végső nyughelyére, a kassai dómba. Egyébként a Rákóczi téren még 1925-ben is működött a gabona- és fapiac.

II. Rákóczi Ferenc (1676–1735) Magyarország és Erdély fejedelme volt. A 18. század eleji, nevével fémjelzett szabadságharc leverése után emigrációba kényszerült.

A Somogy Megyei 48-as Ifjúsági Bizottság 1948 márciusában javasolta a centenárium méltó megünneplése kapcsán Kaposvár Törvényhatósági Jogú Városnak, hogy a színház körüli parkot 48-as parknak nevezzék el. A bizottság ezzel szemben megállapította, hogy a színház körül elterülő park a Rákóczi térnek szerves részét, sőt a Rákóczi tér területi lényegét képezi, minthogy a park a tér egész területét elfoglalja, ezért a teret külön parknévvel megjelölni nem tartotta kívánatosnak.⁵⁷⁶ (Hamar elfelejtődött, hogy 1933-ban Hősök Ligetének nevezték el a parkot vagy annak egy részét!⁵⁷⁷)

574 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1965. május 27-i ülése. 113/1965. (V. 27.) VB sz. h.

575 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1906. december 27-i ülés. 203/1906. kgy. sz. h.

576 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. E.4026./I-1948. pm. sz.

577 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. január 2-i ülés. 46/1933. kgy. sz. h.

231. Raktár utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága széles körű egyeztetés után, lényegében a kapott javaslatok alapján nevezett el 1981 decemberében számos új közterületet. Az általános indoklásban épp a Jutai utat és a Füredi utcát összekötő Raktár utca elnevezést hozták fel példaként, mint ami jól utal arra, hogy az adott területen mi dominál.⁵⁷⁸

232. Rét utca

Az utca nyomvonala az 1919-es várostérképen már olyan dűlőútként látható, amelynek délkeleti oldalát parcellázták. Az Iszák és – az ezen a néven már második kaposvári – János utcát összekötő új utcát Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1932 májusában Rét utcának nevezte el.⁵⁷⁹ Ez az utcanév nem tévesztendő össze a donneri városrész Kaposrét sor elnevezésű közterületével, amelyet 1950 szeptemberében neveztek át a korábbi Császárrét sor névről!⁵⁸⁰ Egyébként a Rét utca is a Kapos korábbi árterében kialakult jó minőségű kaszáló, rét nevét őrzi, de Rét utca még számos más helyen is találó név lehetett volna, így nem túl eredeti.

233. Rezeda utca (Kaposvár–Kaposfüred)

Az 1970-es években a kaposfüredi városrészben új családi házas lakóterület keletkezett. Itt a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a Kaposfüredi úttól keletre és a Vörös Október – ma Szőlőhegyi – utcától délre kisajátított területen, az ebből az utcából délre kiinduló közterület nevét Rezeda utca névben állapította meg.⁵⁸¹

A környéken a bokornévadást alkalmazták, több utca is növénynevet kapott. A rezeda a rezedafélék nemzetségébe tartozó illatos, igen elterjedt lágyszárú virágos növény.

578 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1981. december 9-i ülése. 119/1981. (XII. 9.) VB sz. h.

579 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h.

580 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

581 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

234. Rigó utca

A város családi házas övezete az 1970-es években egyre jobban terjeszkedett a Róma-hegyen is. Ennek során nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában a Csalogány utca akkori végén nyugati irányban nyitott új, egyébként zsákutcát Rigó utcának.⁵⁸² A névadásban szerepet játszhatott, hogy a környéken már másik két utca is énekesmadár nevét viselte.

235. Rippl-Rónai tér

*Rippl-Rónai József a Róma Villa előtt az 1920-as években hintóban ülve*⁵⁸³

A Rippl-Rónai tér a megyeháza telkének déli oldalán álló vármegyei börtön 1907-es lebontása után alakult ki. A vármegye azzal a feltétellel adta át ingyenesen Kaposvár városnak a területet, hogy azon közparkot létesít. Ezt követően Teleki utcai parknak, Teleki parknak nevezték általában.

A mai Rippl-Rónai park gyakorlatilag a Rippl-Rónai téren van. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1937 februárjában a Magyar–Olasz Baráti Kör

582 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

583 XV. 34. Fotógyűjtemény. Dr. Bálványossy Tibor albumai.

megkeresésére, a város polgármesterének javaslatára a Teleki utcai parkot Musolini parknak nevezte el.⁵⁸⁴ Ez a gyakorlati szóhasználatba nemigen ment át. Ladócsy Károly 1942-es monográfiájában a fentiek ellenére Rippl-Rónai térnek nevezi ezt a közterületet.⁵⁸⁵

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Közgyűlése 1946 áprilisában az ekkor Teleki térnek nevezett közterületet Táncsics Mihály térre nevezte át.⁵⁸⁶

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1961 áprilisában a Táncsics Mihály teret Rippl-Rónai térre keresztelte át.⁵⁸⁷ Ennek ellenére a végrehajtó bizottság 1972 februárjában a Táncsics Mihály teret ismét(?) Rippl-Rónai térre nevezte át.⁵⁸⁸ A helyi sajtóban 1961-et követően Táncsics térként írtak erről a közterületről.

A téren 1936-tól állt egy posztamensen Rippl-Rónai József Lányi Dezső által készített mellszobra, amelyet 1952 végén Medgyessy Ferenc egész alakos Rippl-Rónai-szobrával cseréltek ki, és Lányi alkotásából a festőművész síremléke lett. Egyébként Medgyessy alkotása készült eredetileg síremléknek.⁵⁸⁹ A park népies elnevezése egy ideig Múzeum park is volt.⁵⁹⁰ Rippl-Rónai József (1861–1927) kaposvári festőművészt a posztimpreszionista és szecessziós festészet legjobb magyarországi képviselőjeként tartják számon.

236.

Rippl-Rónai utca

Az utca kialakításának még nyoma sincs az 1919-es várostérképen. Viszont a Konrássy és István – ma József Attila – utca összekötését Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1923 decemberében is megvalósítandónak tartotta. A képviselő-testület 1927 májusában elvben hozzájárult az utca megnyitásához, amelyet 1928 szeptemberében Rippl-Rónai József utcának neveztek

584 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1937. február 27-i ülés. 23/1937. kgy. sz. h.

585 Ladócsy Károly: *Kaposvár földrajza*. Budapest, 1942. 82. p.

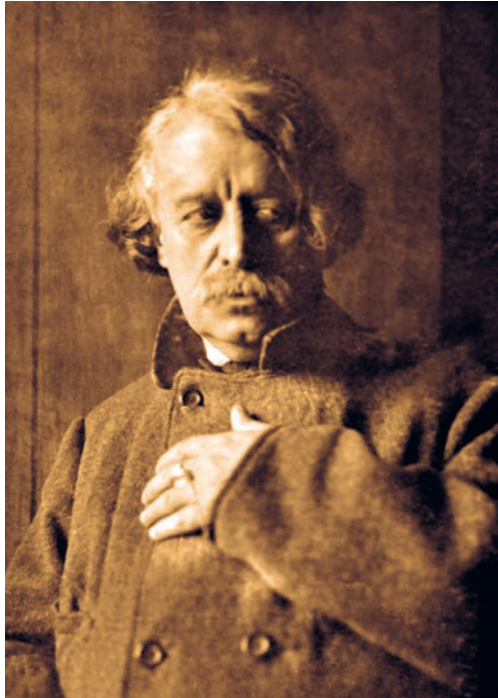
586 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

587 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. április 27-i ülése. 71/1961. (IV. 27.) VB sz. h.

588 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

589 Récei Balázs: Az első kaposvári Rippl-Rónai József szobrok történetéből. In: Récei Balázs (szerk.): *Somogy megye múltjából*. Levéltári évkönyv 43–44. Kaposvár, 2014. Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára. 111–140. p.

590 Papp László – Vég József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 468. p.

*Rippl-Rónai József az 1920-as években*⁵⁹²

el az előző évben elhunyt kaposvári festőművész emlékére. A határozatban a keresztnév is szerepelt.⁵⁹¹ A 2012-es hivatalos közterületi névjegyzékben csak Rippl-Rónai utcaként van feltüntetve. Hogy mikor rövidült meg az utca neve, arról az átkutatott források hallgatnak.

237.

Rodostó utca (Kaposvár–Toponár)

A toponári városrész új családi házas területeinek kiépülése során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában az előterjesztéstől eltérően a Mikes Kelemen és a Toponári út közötti új utcát Rodostó utcának nevezte el.⁵⁹³ Nyilvánvalóan II. Rákóczi Ferenc és Mikes Kelemen egykori

591 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 125/1928. kgy. sz. h.

592 XV. 34. Fotógyűjtemény. Dr. Bálványossy Tibor albumai.

593 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

törökországi száműzetési helyének emlékére. Utóbbit a közelben már 1972-ben utcánévvél tisztelték meg.

Rodostó – törökül Tekirdag – török város a Márvány-tenger partján, Isztambultól mintegy százhusz kilométerre nyugatra.

238.

Rómahegyi utca

A Róma-hegy délnyugati részének családi házas beépülése nyomán 1974 augusztusában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Kaposrét sort és a Kisrómahegyi utat összekötő addig névtelen utcát Rómahegyi utcának nevezte el.⁵⁹⁴

A Róma-hegy az újkorban Kaposvár jó szőlőtermesztő területe volt. Korunkra ez a jellege jobbra eltűnt, mivel a hegy benépesült. A Róma-hegy megnevezés eredete egyelőre tisztázatlan.

239.

Rozmaring utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A kaposfüredi városrész új, családi házas kiépítése során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a római katolikus templom mögött fekvő, a Vörös Október – korábban Április 4., ma Szőlőhegyi – utcával párhuzamos, a Rezeda és a Kisközi – korábban Dózsa György – utcát összekötő egyik új, a legészakabbra húzódó közterületet Rozmaring utcának nevezte el.⁵⁹⁵

Az elnevezés bokornévadás keretében történt, mivel a környéken számos utca közkedvelt növény nevét viseli. A rozmaring az árvacsalánfélék családjába tartozó Rosmarinus nemzetség növényfaja. Fűszer- és gyógynövényként is használatos.

240.

Rózsa utca

A Kapos-hegy nyugati lábánál, illetve az Iszákalól-dűlőben húzódó egy-soros új utcát valamikor az 1920-as években alakították ki és nevezték el Rózsa utcának, ezen a néven második helyen a városban. Dűlőútként már korábban

594 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

595 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

is létezett. Az 1919-es várostérképen viszont még nyoma sincs a későbbi utca nyomvonalának. 1927 szeptemberében zsákutca jellegének megszüntetése kapcsán mint Új-Rózsa utcát említik.⁵⁹⁶ Az Új jelzõt rövidesen elhagyták a neve elõl.

A második Rózsa utca elnevezése ugyanannak köszönhetõ, mint a közelében húzódó Kertész utcáé. Az elsõ világháborút követõ években a szûkös anyagi lehetõségek közepette így hasznosították újra a nemrég leszerelt utcanév- és házszámablakat. Ha nem ez történik, akkor valószínûleg nem „utca”, hanem „sor” utótaggal illetik, ugyanis csak egyik oldalán vannak lakóházak.

Az elsõ kaposvári Rózsa utcának a mai Gróf Apponyi Albert utcát nevezték. A politikus nevére 1921 májusában keresztelték át ezt a belvároshoz közeli, de kis forgalmú utcát.⁵⁹⁷ Virágnevét az egykor itt illatozó sok rózsáról kapta, tehát nem nõi keresztnévbõl ered. Az elsõ Rózsa utca 1876-ban már bizonyosan ezen a néven létezett.⁵⁹⁸

A második Rózsa utca meghosszabbítását magánkezdeményezésre 1928 szeptemberében hagyta jóvá Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselõ-testülete.⁵⁹⁹

Az utca további kiterjesztését a Körtönye-dûlõ felé a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában engedélyezte, és elrendelte a szükséges kisajátítást.⁶⁰⁰

241.

Rudnay Gyula utca

A Kapos-hegy az 1970-es években egyre népszerűbb családi házas építkezési területnek bizonyult. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában nevezte el a nem sokkal korábban kialakított, a Bartók Béla utcából az akkor a Kaposvári Mezőgazdasági Fõiskola lakásaihoz vezetõ, keletre kiágazó egyik új közterületet Rudnay Gyula utcának.⁶⁰¹

Rudnay Gyula (1878–1957) festõmûvészt, grafikust a magyar népélet és a magyar táj egyik legkiemelkedõbb megjelenítõjeként tartják számon. Festésze-

596 IV. 403. b. Somogy vármegye alispánjának közigazgatási iratai. 38.160/1927. sz.

597 Rózsa utca. *Új-Somogy*, 1921. május 21. 2. p. Tudósítás a képviselõ-testület május 20-i ülésérõl.

598 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyûjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1.

599 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselõ-testületi jegyzõkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 152/1928. kgy. sz. h.

600 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 11-i ülése. 202/1957. (V. 11.) VB sz. h.

601 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 132/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

tének egyik kedvenc helyszíne a Somogy megyei Bábony volt (1908-tól Nagybábony, 1927-től Bábonymegyér).

242.

Semmelweis utca

A Kisgáti-dűlő beépítése során kialakított utcák közül a második kisgáti dűlőutat Semmelweis utcának nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában. Érdemes megjegyezni, hogy a határozatot is tartalmazó hivatalos jegyzőkönyvben Szemmelveisz nevet írtak.⁶⁰²

Bizonyosnak tűnik, hogy az utca „az anyák megmentőjeként” tisztelt Semmelweis Ignác Fülöp (1818–1865) orvos emlékéért van hivatva ápolni, de ezt az elnevezéssel kapcsolatban külön nem jelezték.

243.

Sigray utca

A Cser városrész lakóházas beépítése során az 1960-as évek elején hat új utcát alakítottak ki, illetve neveztek el. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1964 májusában az Egyenesi úti házhelyrendezési tervben feltüntetett, a Cseri-erdőtől délre eső új lakóterületen kijelölt, az Erdősor utca déli szakaszától nyugatra lévő és vele párhuzamosan haladó, a Kun Béla – ma Gönczi Ferenc – és Körtönye utcát összekötő második új utcát Sigray Antalról nevezte el.⁶⁰³ A 2012-es közterületi névjegyzékben csak Sigray formában szerepelt. Hogy mikor rövidítették le gróf Sigray Antal (1879–1947) politikus nevét, arra vonatkozó dokumentumok egyelőre nem kerültek elő.

244.

Somssich Pál utca

Az utca nyugati eleje Kaposvár 1862-es telekkönyvi térképén már fel van tüntetve úgy, mint B. köz, mellette kézírással beírva: Megyes utca. (A Megyes, Meggyes, Medgyes névalakok mindegyike többször előfordul az úgynevezett Meggyes-telek, Meggyes-dűlő mint „névadó” apropóján.) Az 1870 elején tartott népszámlálásban Megyes utca néven szerepel, ekkor még csak négy magánépü-

602 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

603 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1964. június 25-i ülése. 112/1964. (VI. 25.) VB sz. h.

Saárdi Somssich Pál
(Vastagh György festményének reprodukciója)

lettel.⁶⁰⁴ Az 1870-es években készült várostérképen is Megyes utca néven jelölték. Az 1893-as kataszteri térképen még mindig csak nyúlfarknyi hosszúságban ábrázolhatták.

A források szerint a meglehetősen rövid Meggyes utca keleti irányú meghosszabbítására 1891-től nyílt lehetőség, és 1897-ben is – azt követően, hogy a város 1896-ban megvette az úgynevezett Meggyes-telket – növelték a hosszát. Az utca utolsó, a Virág utcáig tartó részének megvalósításáról pedig 1900 októberében döntött Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete.⁶⁰⁵

Németh István (1849–1911) kaposvári polgármester szeptemberi halála után rendkívül gyorsan neveztek el utcát róla. A képviselő-testület 1911 októberében a

604 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

605 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1900. szeptember 6-i ülés. 89/1900. kgy. sz. h.

Bethlen tértől a Virág utcáig húzódó Meggyes utcát keresztelte át Németh István utcára,⁶⁰⁶ tehát a mai Somssich Pál utcát is.

A Magyar Dolgozók Pártja Kaposvári Városi Bizottsága javaslatára 1952 áprilisában a Németh István utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága átnevezte Beloianisz utcára. Az is felvetődött, hogy a Nádor utcát nevezik el a görög szabadságharcosról, de végül is ezt elvetették.⁶⁰⁷ Nikosz Beloianisz (1915–1952) a görög kommunista mozgalom mártírja volt, akit 1952. március 30-án végeztek ki.

Az 1989–1990-es rendszerváltoztatást követően a Beloianisz utcát – mint a kommunista érára emlékeztető közterületi elnevezést – Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 júniusától Somssich Pál utcának nevezte át.⁶⁰⁸

Egyébként az első kaposvári Somssich Pál utca elnevezés Hagelmann Károly indítványára keletkezett 1897 szeptemberében,⁶⁰⁹ és nagyjából a mai – már a harmadik helyszínen újjászülető – Széchenyi térrel azonos (amelyet 1950 szeptemberében Friedrich Engelsről neveztek el⁶¹⁰). Ez az utca vezetett a Fő utcából a mai Táncsics Mihály Gimnázium korábbi főbejáratához.

Saárdi Somssich Pál (1811–1888) somogyi földbirtokos, politikus, publicista volt. Többek között a kaposvári gimnázium fejlesztésében szerzett elévülhetetlen érdemeket. Ezért ezt az utcát nevezték el először róla.

245.

Sopron utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában az akkor rendezés alá vont területeken nyitandó új utcák közül a Füredi és Kisfaludy utca között legészakabbra fekvő – kelet–nyugati irányú – utcát Sopron utcának nevezte el. Indoklása egyelőre nem ismert. Feltételezem, hogy a két világháború közti irredenta indíttatású – és mégis fennmaradt – kaposvári utcanévadások (Pozsony, Kárpát, Nagyszeben stb.) „tompítására” adták a határon belül maradt magyar város nevét ennek az új utcának. A feltevést erősíti, hogy a két világháború közt használatos – nem melléknévi – névalakot alkalmazták itt is, tehát nem Soproni utca a megnevezése.

606 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1911. október 5-i ülés. 174/1911. kgy. sz. h.

607 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1952. április 11-i ülése. 187/1952. (IV. 11.) VB sz. h.

608 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

609 Somssich Pál utca. *Somogy*, 1897. szeptember 26. 2. p.

610 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

246. Sörház utca

A Cser nevű városrész elején húzódó, a Betnár-féle telken kialakított – a Cseri úttól délre–délnyugatra elhelyezkedő, a Vasvári Pál és Tompa Mihály utcával párhuzamos – utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916 áprilisában nevezte el Sörház utcának,⁶¹¹ mivel folytatásában állt egy sörgyár. Érdekes, hogy a háborús idők ellenére helymeghatározó nevet választottak. Ez a későbbiekben a lakók érdekeit szolgálta, mivel nem kellett a névváltoztatással járó kellemetlenségek következményeit viselni, és arra vonatkozólag sem kerültek elő adatok, hogy bárki kísérletet tett volna az átkeresztelésre. Az elnevezés már csak emlékeztető, mert a sörgyárat működtető cég a nagy gazdasági világválság alatt tönkrement, és az üzemet bezárta. A későbbi évtizedekben sörraktárak voltak itt, de már ezeket is lebontották.

247. Streith Miklós utca

Az 1901-es várostérképen még nyoma sincs az utca nyomvonalának. Viszont 1907 decemberében az utca kialakításához Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete hozzájárult.⁶¹² Eredeti elnevezése azt a kaposvári szokást testesíti meg, amikor a terület tulajdonosának vagy az utca kialakításában elvülhetetlen érdemeket szerzett személynek a keresztnevét kapta a közterület. A rövid közterület első elnevezése Sándor utca volt. Nagy valószínűséggel Kopátsy Sándor után, akinek a telkén és kezdeményezésére alakították ki ezt az utcát, az akkori katonai gyakorlótér mellett. Hivatalos iratok 1911 májusában már Sándor utcaként említik.⁶¹³ Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága belügyminisztériumi rendelkezésre 1946 áprilisában számos közterületet politikai-ideológiai okokból átnevezett. Talán a sietségnek volt köszönhető, hogy Streith Miklós utcára nevezték át a Sándor utcát.⁶¹⁴

611 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 31/1916. kgy. sz. h.

612 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. december 5-i ülés. 268/1907. kgy. sz. h.

613 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1911. május 26-i ülés. 167/1911. tü. sz.

614 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

Streith Miklós (1800 körül –1849) ugyan az 1848–49-es forradalom és szabadságharc mártírja volt, de nem (Balaton)bogláron, hanem (Vértes)bogláron szolgált plébánosként. Halálra ítéelésének oka az volt, hogy az 1849. április 14-én Debrecenben kiadott magyar Függetlenségi nyilatkozatot temploma szószékéről is hirdette. Emellett még az év júniusában népfelkelésre buzdította híveit a császár ellen. Az utca átkeresztelésének ötletgazdája Noszlopy Aba Tihamér volt. Feljegyzéséből nem derül ki, hogy tisztában volt-e Streith nem somogyi mivoltával. Mindenesetre 1943-ban kiadott helytörténeti vonatkozású kötetében „boglári plébánosnak” tudta Streithet.⁶¹⁵ Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy a fővárosi Kerepesi úti temetőben másik hét vértanúval együtt közös síremléke van Streith Miklósnak és Noszlopy Gáspárnak, tehát ez a két kaposvári „utcanévadó” közös sírban nyugszik. Egyébként Noszlopyról ugyanakkor neveztek el utcát Kaposváron, mint Streithről.

248.

Stromfeld Aurél utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában a rendezés alá vont területen nyitandó új utcák közül a Jutai úttól nyugatra eső Fonodai lakótelepen lévő, a Jutai úttal párhuzamosan futó, első nyugatra fekvő utcát, amely a Ságvári Endre – ma Hajnóczy József – és a Fonyódi utca közt húzódott, Stromfeld Aurél utcának nevezte el.⁶¹⁶ Ugyanekkor a 6. pontban kiterjesztették a város belterületének határát, és így az új Fonodai lakótelep minden utcája, köztük az új Stromfeld Aurél utca is belterület lett.

Stromfeld Aurél (1878–1927) katonatiszt, hadügyi államtitkár, többek között az 1919-es győzedelmes északi hadjárat vezetője volt.

1991 februárjában – júniusi határidővel – 11 igen, 10 nem és 2 tartózkodó szavazattal Szentmarjay Ferenc utcára keresztelték át a Stromfeld Aurél utcát.⁶¹⁷ A lakók ellenállását figyelembe véve a képviselő-testület ugyanez év májusában ismét szavazott az utca nevééről, és ekkor 22 igen, 4 nem és 6 tartózkodás mellett mégis megmaradhatott a Stromfeld Aurél utcanév, ugyanis még nem lépett hatályba a korábbi változtatás.⁶¹⁸

615 Noszlopy Aba Tihamér: *Régi Somogy – régi Kaposvár*. Kaposvár, 1943. 57. p.

616 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

617 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

618 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. május 21-i ülésének jegyzőkönyve. 125/1991. (V. 21.) kgy. sz. h.

249.

Szabadság utca (Kaposvár–Toponár)

A Kaposvárral északról határos Toponár községet 1970-ben a városhoz csatolták. A két korábbi település azonos utcanevei közül praktikus okokból a megyeszékhelyei éltek tovább, így a Toponár városrészi Tánacsics Mihály utcát 1972 februárjában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Szabadság utcára keresztelte át.⁶¹⁹

A szabadság az úgynevezett szocializmusban sokszor hangoztatott értéknek számított, bár gyakorlati megvalósítása jelentős kívánnivalót hagyott maga után.

250.

Szabó Pál utca (Kaposvár–Toponár)

Kaposvár 1970-ben „bekebelezte” Toponárt, azaz közigazgatásilag egyesítették őket. A két korábbi település megegyező utcanevei közül gyakorlati megfontolásokból a korábban is kaposváriak maradhattak meg, így a toponári városrészben kialakított és elnevezett Ady Endre utcát 1972 februárjában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Szabó Pál utcára keresztelte át.⁶²⁰

Szabó Pál (1893–1970) „népi író”, politikus volt. Írásaiban főleg a társadalom alsóbb rétegeibe tartozó földművesek életét igyekezett bemutatni, megörökíteni.

251.

Szántó utca

Az utca kialakításának terve már legalább a 19–20. század fordulója körül felvetődött. Az érdekeltek azonban nem készítették el a terveket, a város vezetése pedig nem volt hajlandó saját költségén ezt megtenni, így további érdemi lépések ekkor nem történtek az utcanyitásra.⁶²¹

Kaposvár Megyei Város 1941 nyarán 27 000 pengőért megvásárolta az Anna utca 11. számú házat, így az Anna és Hársfa utcát innét kiindulva össze lehetett kötni.⁶²² Mivel az utca megnyitását elsősorban a polgármester érdemének tartották, és az ő házától indult ki keleti irányba, így felvetődött, hogy városfejlesztési

619 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

620 Uo.

621 Új utcanyitási terv. *Somogyvármegye*, 1907. május 24. 3. p.

622 Rövidesen új utca köti össze az Anna és Hársfa utcát. *Új-Somogy*, 1941. június 28. 4. p.

*Dr. Kaposváry György polgármester
1940 körül*⁶²⁴

érdemeinek méltatása és nevének megörökítése céljából idővel Kaposváry György utca legyen majd a neve.⁶²³

Valószínűleg a háborús viszonyok miatt az utcanyitás mégis halasztást szenvedett, mert 1946 áprilisában mint újonnan nyitott utcáról szólnak róla a források. Az Anna és a Hársfa utca közti új utcát ekkor Szántó Imre utcának nevezték el.⁶²⁵ Hivatalosan 1948. május 3-ával tekintette megnyitottnak a törvényhatósági kisgyűlés az utcát, mert a kisajátítással kapcsolatos ügyintézés addig húzódott. Az 1958-as várostérképen nincs zsákutcajellege.

Dr. Szántó Imre (1889–1919) jómódú kaposvári családból származott. Az 1919-es kömmün alatt előbb a megyei direktórium ügyintézését, majd Latinca Sándor megyei kormányzótanácsi biztos titkári teendőit látta el. A Tanácsköztár-

623 Rendkívüli közgyűlést tart szombaton Kaposvár képviselő-testülete. *Új-Somogy*, 1941. július 4. 3. p. és Egyhangúlag megszavazta a képviselő]-testület az új Anna-utcai házvételt és utcanyitást. *Új-Somogy*, 1941. július 5. 2. p.

624 Dr. Véték György kaposvári polgármester (1922–1945) 1934-ben változtatta maga és gyermekei családnevét Kaposváryra.

625 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

saság bukása után a Prónay-különítményesek a kaposvári vásártéren kivégezték, így a kommunizmus mártírja lett.

Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 februárjában Nagyatádi Szabó István utcára nevezte át a Szántó Imre utcát,⁶²⁶ de ezt a határozatot rövidesen visszavonták. A képviselő-testület még az év májusában Szántó utca nevet adott ennek a közterületnek.⁶²⁷

Nagyatádi Szabó István (1863–1924) paraszti sorban a Somogy megyei Csokonyán született, és tehetsége, valamint szorgalma folytán egészen a miniszteri székig emelkedett.

252.

Széchenyi tér

Kaposvárott ez jelenleg immár a harmadik Széchenyi tér elnevezésű közterület, a harmadik helyszínen. A mai Kossuth tér körülbelül az 1860-as évek elejétől 1911-ig a Széchenyi tér nevet viselte. Gróf Széchenyi István 1860-ban bekövetkezett halála után rövidesen számos magyarországi településen neveztek el emlékére közterületet. Például Esztergom is így tett már 1860-ban, ahol szintén az egyik legjelentősebb teret nevezték el Széchenyiről.⁶²⁸ 1911 szeptemberében leplezték le a kaposvári Széchenyi téren Kopits János kaposvári származású szobrászművész Kossuth-szobrát, amely a világ köztéri Kossuth-szobrainak időrendi sorában a 72. Ez alkalomból az addigi Kossuth tér (régebben Szent János tér, amely 1870-ben már bizonyosan Búza tér volt) kapta a Széchenyi tér nevet. A második Széchenyi tér a mai Berzsényi utca elején volt. A tér az 1980-as években, az új vasúti felüljáró építése során „tűnt el”. Ez a második Széchenyi tér elnevezés hivatalosan 1990-ben szűnt meg, amikor a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága – mint a Berzsényi utca szerves részét – Berzsényi utcára nevezte át. Borbás Tibor gróf Széchenyi István-szobrának 1990. június 15-ei felállítását követően/kapcsán kapta a korábban Somssich Pálról, majd Friedrich Engelsről elnevezett utca a mai Széchenyi tér nevet.⁶²⁹

626 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

627 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. május 21-i ülésének jegyzőkönyve. 125/1991. (V. 21.) kgy. sz. h.

628 Pifkó Péter: Utcaszerkezet és névadás Esztergomban 1895–1944. In: Farkas Gábor (szerk.): *A Dunántúl településtörténete V. 1900–1944. I.* Veszprém, 1982. 143. p. A címmel ellentétben 1895 előtti adatokat is közöl a szerző.

629 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

*Az 1897-től Somssich Pál – 1950-től Engels – utca az 1910-es években.
Ennek területén alakították ki a Széchenyi teret,
amely 1990-től a harmadik ezen a néven Kaposvárott*

A jelenlegi Széchenyi tér első elnevezésére Hagelmann Károly tett indítványt, amelyet a város képviselő-testülete 1897. szeptember 20-án fogadott el. A Fő utcát a mai Táncsics Mihály Gimnáziummal összekötő új utcát ekkor nevezték el Somssich Pálról, Somogy megye jeles politikusáról.⁶³⁰ A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1950 szeptemberében – első intézkedéseinek sorában – nevezte át a Somssich Pál utcát Engels utcára.⁶³¹ Friedrich Engels – magyarosan Engels Frigyes – (1820–1895) társadalomtudós, író, politikai gondolkodó Marx Károllyal (Karl Marx) együtt a kommunista ideológia apostolának számított. Bizonyos, hogy a mai Széchenyi tér gróf Széchenyi István után kapta a nevét, mivel az ő szobrát helyezték el itt, de a határozatban a keresztnév nem szerepel. Gróf Széchenyi István (1791–1860) földbirtokos, katona, politikus, a „legnagyobb magyar”. A Somogy megyei Csokonán 1814-ben kapott uradalmat. Országos érdemeit elismerendő, a helytörténeti irodalom szerint Kaposvár mezőváros 1835-ben díszpolgárává választotta.⁶³²

630 Somssich Pál utca. *Somogy*, 1897. szeptember 26. 2. p.

631 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

632 Kanyar József: *Harminc nemzedék vallomása Somogyról. Történelmi olvasókönyv*. Kaposvár, 1967. I. kiadás. 176–177. p.

253.

Szefű köz

A köz „anyautcája” a városközponttól délre eső dombok lakóházas beépítése során az úgynevezett harmadik Iszák-dombon jött létre. A 3340. számú dűlőutat 1940 márciusában Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete Szekfű sornak nevezte el,⁶³³ amelyet rövidesen Szefű utca néven használtak. Az 1940-es évek végi várostérképen még Szekfű sor a neve, az 1958-ason már Szefű utca. Már 1956 márciusában Szefű utcának nevezik az egyetlen somogyi napilapban.⁶³⁴ Az elnevezés indoklása egyelőre nem került elő. A Szefű utcából nyugati és keleti irányban húzódó közterületet, amely a következő években jöhetett létre, szintén Szefű köznek nevezték el, egyelőre ismeretlen időpontban. Mindenesetre az 1958-as várostérképen már feltüntették. A szefű az északi félgömb mérsékelt övi területein elterjedt virágos növény. A szefűk nemzetségébe mintegy 338 faj tartozik. Jeles ünnepek kedvelt virága.

254.

Szefű utca

A városközponttól délre eső dombok lakóházas beépítése során az úgynevezett harmadik Iszák-dombon lévő 3340. számú dűlőutat 1940 márciusában Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete Szekfű sornak nevezte el.⁶³⁵ Indoklása még nem került elő a forrásokból. Az 1946–1950 közt készült várostérképen is ezen a néven szerepel. 1956 márciusában már Szefű utcának nevezik a helyi sajtóban,⁶³⁶ és az 1958-as várostérképen is így jelölik. A városközpont jobb megközelítése érdekében 1949 decemberében az utca északi részén gyalogút nyitásáról határozott Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága. A kisajátítást a hivatal intézte, de a lakóknak kellett volna három éven belül kiépíteni ezt a gyalogjárót. ⁶³⁷ A járda megvalósítása nem mehetett zökkenőmentesen, mert 1959 nyarán a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága ugyanitt ismét gyalogjáró létesítésének engedélyezéséről döntött.⁶³⁸

633 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h. Hogy mikortól Szefű, az egyelőre nem derült ki.

634 Tián István kőművesmester egy új ház felújítását vállalta. *Somogyi Néplap*, 1956. március 21. 1. p.

635 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h. Hogy mikortól Szefű, az egyelőre nem derült ki.

636 Tián István kőművesmester egy új ház felújítását vállalta. *Somogyi Néplap*, 1956. március 21. 1. p.

637 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1949. december 16-i ülésének jegyzőkönyve. 79/1949. thb. sz. h. 3820-9/VI.-1950. pm. sz.

638 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. június 25-i ülése. 156/1959. (VI. 25.) VB sz. h.

Szent Imre utca

Miután Kaposvár városa 1896-ban megvette az Esterházyaktól az úgynevezett Meggyes-telket, megnyílt a lehetőség a központhoz közeli terület beépítésére, illetve utcahálózatának kialakítására. Mivel az új gimnázium telkének sarkára a Szent Imre-kápolnát tervezték, így a mellette húzódó utcát Szent Imre utcának nevezte el Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete, már 1897-ben.⁶³⁹

Szent Imre (1000–1007 között – 1031) I. (Szent) István király fia, a magyar trón várományosa volt, de vadászbalesetben elhunyt.

Az 1901-es várostérképen a Szent Imre utca az Eszterházy – ma Bajcsy-Zsilinszky – utcától a Damjanich utcáig tartott. Az 1919-es térképen a nyomvonalának északi meghosszabbításában lakóházak nélküli út van berajzolva. Az 1929-es térképen viszont már az Arany János utcáig húzódott.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1933 májusában a Szent Imre utca tisztviselőtelepi szakaszát Kolozsvár utcára, a volt Kolozsvár utcát pedig Árpád utcára nevezte át. Előbbi döntést az Erdélyiek Somogy Megyei Társaskörének kérelmére hozták.⁶⁴⁰ A Szent Imre utcaiak ez ellen tiltakoztak, de a képviselő-testület meglehetősen gyorsan, már ugyanez év augusztusában megerősítette az átnevezést, azzal a módosítással, hogy a korábbi Kolozsvár utca ne Árpád, hanem Bem utca legyen.⁶⁴¹ A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága megalakulását követően az elsők között foglalkozott a „korszerűtlen” nevű közterületek átkeresztelésével. Ennek esett áldozatául a Szent Imre utca is, amely 1950 szeptemberében a Sztálin utca nevet nyerte.⁶⁴² Joszif Visszarionovics Dzsugasvili (1878–1953) – más néven Sztálin – forradalmár, a Szovjetuniót irányító kommunista párt főtitkára, majd titkára. Évtizedeken át szinte korlátlan hatalma volt.

Az idők szavára hallgatva a végrehajtó bizottság 1957 januárjában megbízott négy tanácstagot, hogy tájékozódjanak a Sztálin utca lakóinál: az utca lakosságának többsége valóban kéri-e a Sztálin út/utca nevének Szent Imre utca névre való visszakeresztelését, vagy más nevet kérnek.⁶⁴³ Az indítványból 1961 végére lett

639 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. április 9-i ülés. 26/1897. tü. sz.

640 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. május 2-i ülés. 74/1933. kg. sz. h.

641 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. augusztus 2-i ülés. 114/1933. kg. sz. h.

642 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

643 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. január 26-i ülése. 34/1957. (I. 26.) VB sz. h.

A Szent Imre templom az 1910-es években

határozat. A Sztálin utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága ekkor nevezte át Lenin utcára.⁶⁴⁴

Vlagyimir Iljics Uljanov (1870–1924), mozgalmi nevén Lenin, ügyvéd, kommunista forradalmár, a Szovjetunió első vezetője volt.

A kommunista éra vége felé, 1987 augusztusában a Lenin utcának az akkori MSZMP Oktatási Központ és a megyei rendőr-főkapitányság épülete között kialakult térségét Forradalmárok terének nevezték el, az itt felállított szoborcsoport apropóján.⁶⁴⁵

Az 1989–1990-es rendszerváltoztatást követően a kommunista vonatkozású közterületi elnevezéseket lecserélték. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Lenin utcát 1990 júniusában – 1991. január 1-i határidővel – Szent Imre utcára keresztelte vissza.⁶⁴⁶ A Forradalmárok terét 1991 februárjában – június határidőtől – szintén Szent Imre utcára nevezték át.⁶⁴⁷

644 Jubileumi ünnepek lesznek jövőre a 250 éves Kaposváron. *Somogyi Néplap*, 1961. december 10. 4. p.

645 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

646 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. június 6-i ülése. 104/1990. (VI. 6.) VB sz. h.

647 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

256.

Szent István utca

A város lakosságszámának növekedésével a lakóházas övezet a két világháború közt nyugati irányban is terjeszkedett. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében az Akasztófa-dombon és környékén létesített három új utca közül az elsőt Szent István utcának nevezte el. Megjegyzendő, hogy a hivatalos határozatban a Szt-István-utca névalak szerepel.⁶⁴⁸

A második világháborút követően több ütemben ideológiai, politikai okokból számos közterület nevét megváltoztatták. Ennek keretében a „klerikális” jellegűekét is (pl. Kálvária, Kereszt, Szent György utca). A királyainkról – köztük a szentté avatottakról – elnevezettekhez, a Béla király utcát kivéve, azonban érdekes módon nem nyúltak. (Pedig a fővárosban a Szent István Gimnáziumot átnevezték I. István Király Gimnáziumra.) I. (Szent) István (970–980 körül – 1038), eredeti nevén Vajk, nagyfejedelem, majd Magyarország első Árpád-házi királya volt. Az államalapítást apja, Géza nagyfejedelem által kialakított struktúrákra építve vitte véghez. Megszervezte hazánkban a keresztény egyházat, amely az új állam támasza lett.

257.

Szent László utca

A város beépítettsége a két világháború közti időszakban nyugati irányban is növekedett. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében az Akasztófa-dombon létesített, az 1958-tól Jutai útnak hívott, vele közel párhuzamos három új utca közül a belvárostól második legtávolabb esőt Szent László utcának nevezte el. Figyelemre méltó, hogy a hivatalos jegyzőkönyvben a Szt-László-utca névalak szerepel.⁶⁴⁹

I. (Szent) László (1046–1095) Árpád-házi magyar uralkodó, „lovagkirály” volt. Holttestét először az általa Somogyváron alapított apátságban temették el.

258.

Szigetvári utca

A városba vezető országút mentén 1857-et követően kialakult utca. Kaposvár 1862. évi telekkönyvi térképén a mai Szigetvári utca eleje még Szentpáli utca

648 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kgy. sz. h.

649 Uo.

néven szerepel. Ez irányjelző, mivel a megyeszékhelytől délre vezető országút elsőként Zselicszentpál felé visz. 1876-ban is még Szentpáli utca névvel vették fel. Egy 1881-es összeírásban viszont már Szigetvári útként szerepel, megjegyzeve, hogy nem sokkal korábban még Szentpáli útként ismerték.⁶⁵⁰ Az 1887-es kataszteri térképre Szigetvári utca van beírva hozzá. Ekkor már majdnem a mai hosszúságáig be volt épülve. A források szerint nevét az elmúlt évek alatt nem veszélyeztette semmi. Miután a 19. században – többek között a folyószabályozásnak is köszönhetően – az országút Kaposvárról a donneri Kapos-hídon és (Zselic)Szentpálon keresztül egyenesen Szigetvár felé vihetett már, így az utca neve a közeli település helyett a távolabbi, jelentősebb települését vette fel, valószínűleg a természetes, irányjelző névadás okán.

A 19. századi Szentpáli utca nem tévesztendő össze a mai Szentpáli utcával, mert ez az elnevezés a 20. század vége felé a Lonka-hegy egyik külterületi utcájára került át!

259.

Szigligeti Ede utca

A megyeszékhely lakosságszámának növekedése miatt az 1940-es, 1950-es években a város lakóházak övezete nyugati irányban is terjeszkedett, részben a Fonoda munkásszükséglete miatt. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában az újonnan épült addig névtelen utcák közül az 1958-tól Jutai útnak hívott útból keletre nyíló ONCSA-telepi első utcát Szigligeti Ede utcának nevezte el.⁶⁵¹ Érdekes, hogy a közelben lévő Balaton, Badacsony utca mellé nem Szigliget, hanem Szigligeti Ede utcanév került.

Szigligeti Ede (1814–1878) drámaíró, színigazgató, színész 1866-ban Kaposvárra is ellátogatott.

260.

Szombathely utca

A megyeszékhely lakosságának száma az 1950-es években folyamatosan növekedett. Ennek következtében a város vezetése a központtól északra eső területeken is alakított ki családi házas övezetet. A Füredi és Kisfaludy utca közt öt új utca jött létre. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 ja-

650 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1876. december 1. és 1881. május 20.

651 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 214/1957. (V. 29.) VB sz. h.

nuárjában az előzőleg említett utcákkal párhuzamos, a Sopron és Komárom utca közti középső utcát Szombathely utcának nevezte el.⁶⁵² Itt is megemlítendő, hogy nem Szombathelyi, hanem Szombathely utca a pontos megnevezés. Valószínűleg azért, mivel a két világháború közt irredenta jelleggel adott Kassa, Nagyszeben stb. utcanevek is -i jelző nélküliek, és ezek valamilyen okból fennmaradhattak.

261.

Szondy György utca

Az utca nyomvonala az 1901-es várostérképen a Tótok rétje és a Füredi útra dülő elnevezésű területrészt határolja. Ekkor még utcáról egyáltalán nem beszélhetünk. Viszont 1907 novemberében már arról szólnak a tudósítások, hogy a Füredi útból nyugat felé kiágazó két utca és az ezeket összekötő új utca, tehát a későbbi Szondy György, Toldi Miklós és Kinizsi Pál utca számára is nevet keresnek.⁶⁵³ Az utca kialakításának és elnevezésének pontos ideje források hiányában egyelőre nem állapítható meg. Mindenesetre az 1919-es térképen már Szondi György utca néven szerepel. A 2012-es közterületi jegyzék Szondy névalakkal tünteti fel.

Szondy György (eredeti családnevén Suho vagy Szuho, ?–1552) Drégely várának mártír kapitánya volt, aki a török ostrom áldozatává vált. Nevét i-s és y-os végződéssel is írják.

262.

Szőlőhegyi utca (Kaposvár–Kaposfüred)

Kaposfüred 1970-es Kaposvárhoz csatolása miatt a korábban két település megegyező utcanevei közül igazgatási okokból csak a megyeszékhelyen lévők maradtak meg. Így lett a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata alapján a kaposfüredi Április 4. utcából 1972 februárjában Vörös Október utca.⁶⁵⁴

A Vörös Október elnevezés az 1917-es oroszországi forradalomra, illetve időpontjára utal.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az orosz uralomra emlékeztető Vörös Október utca nevét 1990 augusztusában Szőlőhegyi utcára vál-

652 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 1-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

653 Kaposvári utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1907. november 5. 5. p.

654 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

toztatta. A kezdeményezést az egyik újjáalakult párt helyi tagja tolmácsolta a döntéshozóknak.⁶⁵⁵

Az elnevezés a természetes névadás modern kori példája, iránymutató, azonban a Szőlőhegyi utca megnevezés számos más helyen is találo lehetne.

263.

Tallián Gyula utca

Azon kevés kaposvári közterület egyike, amely ma is létezik, és elnevezésekor élő személyről kapta a nevét. A város beépített részének északi irányban való terjeszkedése során nyitották ezt az utcát a 19. század végén, és nevezték el Tallián Gyula utcának.

Vizeki Tallián Gyula (1848–1927) Somogy vármegye alispánja (1889–1893), majd főispánja (1893–1906) volt. A vármegye, élén vizeki Tallián Gyulával, a volt főorvosi lak telkét ingyen bocsátotta Kaposvár város rendelkezésére utcanyitás céljára, így elévülhetetlen érdemeket szerzett az utca létrehozásában.⁶⁵⁶

A hivatalos elnevezésről eddig nem kerültek elő források, de 1893 szeptemberében a helyi sajtóban már Tallián Gyula utcának nevezték,⁶⁵⁷ illetve 1891-ben még megnyitandó utcaként határoztak róla. Utóbbi döntés kapcsán a jegyzőkönyvbe feljegyezték, hogy „*örvendetes tudomásul vétetvén N[a]gys[ágos]. Tallián Gyula úr Somogyvármegye alispánja mint ezen eszme megvalósítójának, – miután ezen utca nyitása által a város azon irányban előzetes fejlődésnek indulhat, – ezennel köszönet szavazzatik, s egyúttal ez alkalomnál is felkérjük, hogy továbbra is a város érdekét s annak fejlődését szem előtt tartani kegyeskedjék*”.⁶⁵⁸

Belügyminisztériumi instrukciókra 1945 után a „korszerűtlen” nevű közterületeket több hullámban nevezték át a megyeszékhelyen is. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 1948 márciusában a Tallián Gyula utcát Árpád utcára keresztelte át.⁶⁵⁹ Az átnézett forrásokból nem derül ki, hogy Árpád (845 körül – 907) magyar nagyfejedelemtől nevezték-e el az utcát.

Ez az Árpád utca csak alig több mint egy évig viselhetette nevét, ha egyáltalán viselte, mert a törvényhatósági bizottság 1949 júliusában az akkortájt elhunyt

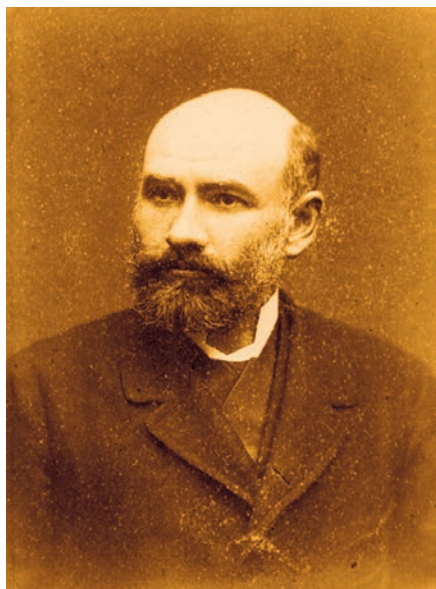
655 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1990. augusztus 8-i ülése. 138/1990. (VIII. 8.) VB sz. h.

656 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1891. június 5-i ülés. 81/1891. tü. sz.

657 Utczakövezés. *Somogyi Ellenőr*, 1893. szeptember 27. 1. p.

658 V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1891. június 5-i ülés. 81/1891. tü. sz.

659 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

*Vizeki Tallián Gyula
az 1880-as évek közepén*

bolgár kommunista vezető emlékére Dimitrov utcának nevezte át a Tallián Gyula utcát.⁶⁶⁰ Georgi Dimitrov (1882–1949) a bolgár, valamint a nemzetközi munkásmozgalom jelentős alakja, 1935-től a Kommunista Internacionálé vezetője, 1946-tól Bulgária miniszterelnöke volt.

Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete a kommunista, illetve munkásmozgalmi jellegű közterületi nevek megváltoztatásakor 1991. júniusi határidővel visszaadta a Dimitrov utca eredeti nevét. Azóta ismét Tallián Gyula utca.⁶⁶¹

264.

Tamási Áron utca (Kaposvár–Toponár)

Kaposvár városa 1970-ben „bekebelezte” Toponár községet. Praktikus okokból, a közigazgatás gördülékenységének biztosítása érdekében a korábban két önálló település megegyező utcanevei közül a városban levők élhettek tovább. Így a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata alapján a

660 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1949. július 9-i ülése. Polgármesteri jelentés.

661 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

toponári városrészben lévő Marx Károly utcát 1972 februárjában Benyó János utcára nevezték át.⁶⁶²

A toponári városrészben a Móra Ferenc – 1972-ig Béke – utcával párhuzamos, tőle délre húzódó Benyó János utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991. júniusi határidőtől Tamási Áron utcára keresztelte át az előző rendszerhez kapcsolódó nevektől való megszabadulás keretében.⁶⁶³

Benyó János (1874?–1897) szlovák nemzetiségű napszámos, idénymunkás volt, akit a Toponárhoz közeli Fészlerlakon egy vadsztrájk során egy csendőr lelőtt. (A halotti anyakönyv másodpéldányában családi nevét Benónak írták, a Trencsén vármegyei Bosácból származónak és 24 évesnek jelezték.)

Tamási Áron (1897–1966) újságíró, író az erdélyi magyarság 20. századi sorának jeles megjelenítője volt.

265.

Táncsics Mihály utca

Kialakulásának pontos ideje egyelőre nem ismeretes. Dűlőútként már a 19. századi térképeken is ábrázolták. Az 1901-es várostérképen még nyoma sincs, az 1919-es térképen már 4112. helyrajzi számú útként ábrázolták, mindenféle beépítettség nélkül.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1932 májusában nevezte el a Kölcsey Ferenc utca végén kelet felé nyíló utcát Domb utcának.⁶⁶⁴

A helyszínt ismerők valószínűleg találónak tartják a Domb utca elnevezést, ugyanis ennek a közterületnek meglehetősen meredek szakaszai vannak. (Igaz, ezen az alapon Kaposvár sok helyén nevezhetek volna el Domb utcát.)

1940 márciusában a Domb utca és a Kertész utca közötti 3422. helyrajzi számú dűlőutat, amely a Domb utca folytatását képezi, ugyancsak Domb utcának nevezte el a képviselő-testület.⁶⁶⁵ Az 1929-es várostérképen már teljes hosszában ábrázolták, igaz, ekkor még csak a nyugati vége volt beépítve.

A Hazafias Népfront Kaposvári Városi Bizottságának kérésére a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1961 áprilisában a Domb utcát Táncsics

662 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

663 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

664 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h.

665 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

Mihály utcára nevezte át.⁶⁶⁶ Egyébként az itt lakók Csokonai Vitéz Mihályról szerették volna elnevezni utcájukat, de a végrehajtó bizottság 1961. júniusi ülésében elutasította kérésüket.⁶⁶⁷

Táncsics Mihály (1799–1884) – eredeti családi nevén Stancsics – jobbágy-sorból küzdötte fel magát értelmiségivé. Író, újságíró, politikus volt.

266.

Tavaszi utca

A Kaposvári Cukorgyártól északra a 19. század végén új lakóövezet alakult ki. Papp János 1899-ben fordult Kaposvár Rendezett Tanácsú Városához, hogy a Zöldfa és a Gyár utca közt egy új utcát nyithasson. A képviselő-testület 1900 januárjában kikötésekkel ezt engedélyezte. Az 1901-es várostérképen már be van rajzolva az utca nyomvonala név nélkül, viszont parcellázva. Rövidesen benépesülhetett az új utca, mivel 1904 októberében Tavasz utcának nevezték el,⁶⁶⁸ és nevet adni általában csak olyan közterületnek szoktak, ahol lakóházak sorakoznak. A névválasztás okára vonatkozó dokumentumok egyelőre nem kerültek elő.

267.

Teleki utca

A város egyik legrégebbi utcája. A Zselicből Töröcskén át a Kapos hídján keresztül ezen az utcán át vitt az út a város központjába, a katolikus templom előtti térre. Már a 18. századi Rósás-féle térképvázlaton is szerepel.

Az 1855-ös térképszelvényen Gilice (Gilitze) az utca megnevezése. Az Esterházy család levéltára egy 1703-ban kelt iratában a Kapos vizén lévő Gilice malomról tesznek említést.⁶⁶⁹ Az 1870 elején tartott népszámláláskor még mindig Gilice utca néven vették számba. Ekkor 19 lakóház állt benne.⁶⁷⁰

A kora újkorban itt létezett Gilicepuszta. Az utca első ismert, eredeti elnevezése a természetes névadás jó példája. A gilice a gerle, azaz a vadgalambok legkisebb fájának névváltozata.

666 XXIII. 516. Kaposvár Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. április 27-i ülése. 71/1961. (IV. 27.) VB sz. h.

667 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. június 15-i ülése. 104/1961. (VI. 15.) VB sz. h.

668 Új utcanevek. *Kaposvár*, 1904. október 9. 4. p. A vonatkozó képviselő-testületi jegyzőkönyv hiányzik.

669 MNLOL Herceg Esterházy család levéltára. Rep. 35. Fasc. Q. No. 376., ill. kivonata XV. 23. Fontes Kaposvariensis.

670 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

A Teleki utca eleje a Széchenyi, 1911-től Kossuth tér felől a 19. század végén

A Gilice, mint területrész a kaposvári uradalomhoz tartozó szőlőhegyként bukkan fel egy 1702-es forrásban. Ez a Kapos jobb partján, talán a mai Iszák-hegyen lehetett.⁶⁷¹

A Gilice utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1880 szeptemberében nevezte át Teleki utcára,⁶⁷² mindenféle utalás, magyarázat nélkül. Feltételezésem szerint a név a tragikus sorsú gróf Teleki László emlékét volt hivatva megörökíteni, még ha leírva nem is sikerült ezt megtalálni. A hipotézist erősíti, hogy az elnevezés időpontjában az a Németh Ignác ült a kaposvári polgármesteri székben (1878–1895), aki közismert volt 48-as pártállásáról. Polgármestersége alatt adományozott Kaposvár képviselő-testülete a Torinóban élő Kossuth Lajosnak díszpolgári oklevelet. Ezenkívül egyik gyermeke keresztapjának Kossuth van bejegyezve az anyakönyvben.

Gróf Teleki László (1811–1861) író, politikus többek között a függetlenségi mozgalom egyik jeles alakja, az 1849-et követő emigráció aktív tagja, majd itthon újra a 48-as eszmék rendíthetetlen híve volt.

671 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 89. p.

672 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1880. szeptember 30-i ülés. 41/1880. kgy. sz. h.

Egyelőre ismeretlen okból 1895-ben felmerült az utca nevének megváltoztatása, de végül maradtak a Teleki mellett,⁶⁷³ amelyet gyakran Telekynek írtak.

Néhány évtizeddel később biztosnak tűnt, hogy Döbrössy Alajosról (1846–1923) nevezik el a Teleki utcát. Mindez azért került napirendre 1923-ban, mivel a kaposvári születésű pécsi prelátus végrendeletében több mint hatszázmillió koronát hagyott egy új kaposvári katolikus templom építésére. A hagyaték közt szerepelt a prelátus gazdagon felszerelt házi kápolnájának belső berendezése is. A források alapján bizonyosnak látszott, hogy Kaposvár hálája jeléül közterületet nevez el Döbrössy Alajosról. Erre a városházán legalkalmasabbnak a Teleki utcát találták, ahol egykor Döbrössy szülei laktak.⁶⁷⁴ A Jézus Szíve titlust kapott templom néhány év múlva felépült, de az adományozó neve nem került egyetlen kaposvári közterület elnevezésébe sem.

Az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara 1937 májusában arra kérte Kaposvár Megyei Várost, hogy a Teleki utcát nevezzék át Nagyatádi Szabó István utcának. (A javaslatot Bíró Imre Boldizsár kamarai kültag tette a kamara 1936. december 23-án tartott őszi rendes közgyűlésében.⁶⁷⁵) A polgármester a szakbizottságok meghallgatása után úgy terjesztette a képviselő-testület elé a határozati javaslatot, hogy inkább a Baross utcának a vasútállomástól a Deák – a mai Petőfi – térig terjedő szakasza kapja nagyatádi Szabó István nevét, amit 1938 áprilisában jóvá is hagytak.⁶⁷⁶

Belügyminisztériumi felszólításra 1948 márciusában számos kaposvári közterületet keresztelt át Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága. A Teleki utca ekkortól Lenin utca lett.⁶⁷⁷ Valószínűnek tartom, hogy a Teleki utca nevét azért változtatták meg, mivel gróf Teleki Pál (1879–1941) egykori miniszterelnök nevét vélték benne felfedezni, de legalábbis rá emlékeztetett.

Tanácsház utcára a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1961 végén nevezte át a Lenin utcát. A Lenin utcanév pedig a Sztálin – ma Szent Imre – utcáét váltotta fel.⁶⁷⁸ Egyébként 1963-ban még egyetlen utcanévtábla sem jelezte ezt a névváltoztatást.⁶⁷⁹

673 Kaposvár néhány utcája... *Somogy*, 1895. november 24. 3. p.

674 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. Polgármesteri jelentés 1923. október 25. és Hatszáz millió a Döbrössy-hagyaték. *Új-Somogy*, 1923. május 13. 3. p.

675 V. 73. Kaposvár Megyei Város polgármesterének iratai. 10.243/1938. sz.

676 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1938. április 7-i ülés. 34/1938. kgy. sz. h.

677 IV. 1402. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának iratai. A törvényhatósági bizottság 1948. március 12-i ülésének jegyzőkönyve. 36/1948. thb. sz. h. M.2856/VI-1948. pm. sz.

678 Jubileumi ünnepek lesznek jövőre a 250 éves Kaposváron. *Somogyi Néplap*, 1961. december 10. 4. p.

679 Rendet az utcatáblák körül! *Somogyi Néplap*, 1963. július 14. 4. p.

A Tanácsház utca nevét Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 júniusában változtatta vissza Teleki utcára.⁶⁸⁰

268.

Temesvár utca

A kaposvári Tisztviselőtelep megvalósítása évtizedekig húzódott. Az 1920-as években azonban már előrehaladt a kiépülése. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1927 októberében a Tisztviselőtelep északnyugati végének a Szent Imre utcával párhuzamos, tőle nyugatra eső második utcáját Temesvár utcának keresztelte.⁶⁸¹ A trianoni békediktátum következtében ekkor már a délkeleti szomszédunkhoz tartozó városról az irredenta szellemében nevezték el az utcát a megyeszékhelyen. Hangsúlyozottan nem Temesvári elnevezéssel, nehogy irányjelző elnevezésnek vélhesse valaki.

Az 1918–1920 során a Román Királysághoz került Temesvár a második bécsi döntés keretében (1940. augusztus 30.) ismét a Magyar Királyság része lett, de a számunkra vesztes második világháborút lezáró 1947-es párizsi békediktátummal újra Románia fennhatósága alá jutott.

269.

Thököly Imre utca

A Donner városrész utcahálózata fokozatosan sűrűsödött a 20. században. Ennek egyik jellemző példája a Zrínyi utca akkori 74. számú házától déli irányban kialakult új utca, amely a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságától 1974 decemberében a Thököly Imre utca nevet kapta.⁶⁸² Gróf Thököly Imre (1657–1705) Felső-Magyarország és Erdély fejedelme volt.

270.

Tinódi utca

A Cser városrész út-, illetve utcahálózata a 20. század vége felé egyre sűrűbbé vált. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1988 novemberében a

680 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

681 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h.

682 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. december 11-i ülése. 217/1974. (XII. 11.) VB sz. h.

Cseri útból északra nyíló, az Állatkórház és a Sefag-telep között húzódó, a Vak Bottyán utcával párhuzamos zsákutcát Tinódi utcának nevezte el.⁶⁸³

Tinódi Sebestyén (1515–1556) nevéhez az utókor ragasztotta a Lantos nevet. Zeneszerző, énekmondó és költő volt a török elleni harcok elején.

271.

Tisza utca

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1956 augusztusában a házhelyosztásos területeken kialakított új utcák közül a Gurgyesz-dűlő keleti részén lévő, a Domb – ma Tánacsics Mihály – utcából déli irányba nyíló, a Duna és Maros utca közti, velük párhuzamos új utcát Tisza utcának nevezte el.⁶⁸⁴

A bokornévadás, valamint a megelőző rendszereket elutasító hatalmi hozzáállás alapján bizonyos, hogy az utca a folyó után kapta a nevét, és nem valamelyik Tisza nevű politikusunk emlékére.

272.

Tókaji köz

A Cseri irtás nevű dűlőben, az Egyenesi úttal párhuzamosan, a Tókaji utcából délre kiágazva egy új kis közterület alakult ki az 1980-as évek közepén. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1987 augusztusában ezt Tókaji köznek nevezte az „anyautca”, illetve az egykor a közelben létezett Tókajpuszta kapcsán.⁶⁸⁵ A jelenlegi Kaposvár melletti Kaposszerdahely község határában a 16. században már bizonyosan létezett Tokaj nevű település.⁶⁸⁶

273.

Tókaji utca

A Cseri irtás déli részén a 20. század második felében kialakult Tókaji utca a Micsurin – ma Kőrösi Csoma Sándor – utcából ágazik ki délnyugati irányba. Elnevezése irányjelző és helynévörzű, ugyanis a közelben egykor létezett Tókaj-

683 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1988. november 2-i ülése. 125/1988. (XI. 2.) VB sz. h.

684 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1956. augusztus 11-i ülése. 220/1956. (VIII. 11.) VB sz. h.

685 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1987. augusztus 5-i ülése. 76/1987. (VIII. 5.) VB sz. h.

686 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdahelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 217. p.

pusztára utal. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1974 augusztusában nevezte el.⁶⁸⁷

274.

Toldi Miklós utca

Az utca nyomvonala az 1901-es várostérképen mint a Füredi útra dülő elnevezésű területrészt déli határán futó dülőút azonosítható. Ekkor még utcáról egyáltalán nem beszélhetünk. Viszont 1907 novemberében már arról szóltak a tudósítások, hogy a Füredi útból nyugat felé kiágazó két utca, és az ezeket összekötő új utca, tehát a későbbi Toldi Miklós, Kinizsi Pál, Szondy György utca számára is nevet keresnek.⁶⁸⁸ Az utca kialakításának és elnevezésének pontos ideje források hiányában egyelőre nem állapítható meg. Mindenesetre az 1919-es térképen már Toldi Miklós utca néven szerepel. Toldi Miklós (1320 körül – 1390) ispán, főúr, hadvezér, akinek a nevéhez mondták fűződtek.

275.

Tompa Mihály utca

A Cser városrész eleje a belvároshoz közel eső rész. Csendes, de innét rövid időn belül szinte minden fontos intézmény, szolgáltatás elérhető volt. Ezért is lett a 20. század közepén ez a terület egyre sűrűbben lakott. Az egykori cseri vajgyárral szemben kialakított új utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában Tompa Mihály utcának nevezte el.⁶⁸⁹ A névválasztás okaként valószínűsíthető, hogy a közelben más híres magyar íróról, költőről is neveztek el utcát. Korábban nem hivatalosan Gyöngyvirág utcaként emlegették.⁶⁹⁰

Tompa Mihály (1817–1868) református lelkész, költő a népies és az allegorikus líra egyik legkiemelkedőbb magyar alkotója volt.

276.

Toponári út (Kaposvár–Toponár)

Toponárt 1970-ben egyesítették Kaposvár várossal, így a két település azonos utcanevei közül a volt községeket változtatták meg. Ezt történt 1972 feb-

687 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1974. augusztus 7-i ülése. 32/1974. (VIII. 7.) VB sz. h.

688 Kaposvári utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1907. november 5. 5. p.

689 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

690 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 469. p.

ruárjában a Toponár városrészi Vörös Hadsereg utcával is, amelyet a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Toponári útra keresztelt át.⁶⁹¹

Kaposvár 1862-es telekkönyvi térképén szerepel egy Toponári út felirat. Ez akkor a Fő utcának a mai Hársfa utcától keletre eső – nagyjából a Keleti temetőig tartó – részét jelölte. Sőt volt ekkor Toponári utca is, amelyen a Fő utcának a későbbi Anna utcától a mai Hársfa utcáig tartó részét kell érteni. A későbbi Mező utcát is Toponári útnak nevezték egykor.

Toponár a 17. századi forrásokban tűnik fel Rácsziget néven.⁶⁹²

277.

Tóth Árpád utca

A város lakosságszámának a 20. század második felében történt növekedése a lakóházas övezet nyugatra való terjeszkedésével is együtt járt. Az úgynevezett Fonodai lakótelepen, a Jutai út és a Szent István utca közt házhelyparcellázással kialakult új – északra eső – egyik utcát a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában Tóth Árpád utcának nevezte el.⁶⁹³

Tóth Árpád (1886–1928) újságíró, költő, műfordító az elégikus, melankolikus líra jeles hazai képviselője volt.

278.

Töröcskei utca

A megyeszékhely lakóházas övezete a két világháború közti évtizedekben déli irányban is terjeszkedett. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1932 májusában a Kölcsey Ferenc utca déli folytatásában levő utcát – iránymutatóként is – Töröcskei utcának nevezte el.⁶⁹⁴ Bár Töröcske felé tart ez az utca, mégsem ezen bonyolódik a forgalom, mivel nincs erre kiépített út a városrész felé. Így ez az elnevezés kevésbé találó.

A Töröcskei utca nem tévesztendő össze a mai Bartók Béla utca elejével, amelyet például az 1862-es telekkönyvi térképen Töröcskei útnak jelöltek! Töröcske községet 1973-ban Kaposvárhoz csatolták.

691 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

692 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabelyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 271. p.

693 Uo.

694 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1932. május 27-i ülése. 73/1932. (V. 27.) VB sz. h.

Töröcske/Terecske falu a 15. századtól adatolható. Első okleveles említése 1492-ből származik.⁶⁹⁵

279.

Tulipán utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A kaposfüredi városrész új családi házas részének kialakítása során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1984 márciusában a Kaposfüredi úttól keletre, és a Vörös Október – ma Szőlőhegyi – utcától délre létesített mintalakótelepen, a Rezeda és Kisközi utcát összekötő, délről a második közterületet Tulipán utcának nevezte el.⁶⁹⁶ A környék a bokornévadás tipikus példája, mivel számos virágról vagy más növényről elnevezett utca van itt. A tulipán a liliumfélék családjának egyik nemzetsége, több földrészen is elterjedt virág.

280.

Tüskevári utca

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1931 szeptemberében a régi tüskevári temető helyén, a Kanizsai utcából déli irányban nyitott új utcát Tüskevári utcának nevezte el.⁶⁹⁷ Az elnevezés helynévörzű. A középkorban a Papsára területrész déli részén, tehát nagyjából a mai tüskevári városrészen állt a Hetesiek egy erőssége,⁶⁹⁸ illetve Tüskevárpusztá kapcsán indokolt ez a közterületi név.

281.

Újpiac tér

A piac az újkorban, valószínűleg az újratelepüléstől a város főterén, a mai Kossuth téren és közvetlen környékén működött. Majd az 1910-es, 1920-as évtizedek táján az Erzsébet útra – ma Noszlopy Gáspár utca – helyezték át. Az 1929-es várostérképen az Erzsébet út déli végének térségéhez van beírva a Piac tér elnevezés. Az 1946–1950 közt készült térképen viszont már a mai helyén láthatjuk az Újpiac tér megnevezést. A forrásokban arról olvashatunk, hogy 1947 júliusában a

695 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabehlyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 168. p.

696 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1984. március 7-i ülése. 20/1984. (III. 7.) VB sz. h.

697 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kg. sz. h.

698 Timár Péter: *A Győr nembeli Szerdabehlyi család története, birtokai és okmánytára*. Szeged, 2016. Szerzői kiadás. 91., 174. p.

Teleki utca három házát kisajátították, hogy az Újpiac teret bővíthessék.⁶⁹⁹ Hivatalos elnevezéséről egyelőre nem kerültek elő dokumentumok.

282.

Ungvár utca

Az utca elnevezésére az első világháborút Magyarország számára lezáró békediktátummal elszakított, és az első bécsi döntéssel (1938. november 2.) visszakapott területeken lévő magyar városok nevének hangsúlyozása érdekében 1940 márciusában került sor. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete ekkor határozott arról, hogy a Bem utcának a Kisfaludy utca felőli részéből északi irányba kiinduló új utcát Ungvár utcának nevezi el.⁷⁰⁰ Az 1947-es párizsi békediktátummal Ungvár ismét határainkon kívül került. Jelenleg Ukrajnához tartozik.

283.

Váci Mihály utca (Kaposvár–Toponár)

Toponárt 1970-ben Kaposvárhoz csatolták. Hogy az egyesített településen ne legyenek azonos elnevezésű közterületek, a toponári városrészekét változtatták meg. Ennek során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári Ságvári Endre utcát Váci Mihály utcára nevezte át.⁷⁰¹

Váci Mihály (1924–1970) szerkesztő, költő, műfordító a népi realizmusból táplálkozó formavilágával a 20. század második felének népszerű lírikusa volt.

284.

Vak Bottyán utca

A Kecel-hegy keleti lábánál húzódó régi dűlőutat, amelyet Kecelaljai útnak is írnak a források, és egyre több ház épült benne, a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1957 májusában Vak Bottyán utcának nevezte el.⁷⁰² Bottyán

699 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.13.370/VI./1947. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1947. július 2-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 113/1947 thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

700 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h.

701 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

702 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

János (1640 körül – 1709) kuruc generális a törökök és az osztrákok ellen is sikeresen hadakozott. Hadműveletei során többször megfordult Somogy megyében.

285.

Vár utca

Az utca elnevezését a városközpont felől az egykori várba vezető irány adta, tehát a természetes névadás egyik legjobb példája Kaposváron. Kialakulásának és neve „hivatalos” névvé válásának időpontja nem ismert. Kaposvár 1855. évi térképszelvényén Fő utca néven említik. Az 1862. évi telekkönyvi térképen Vár utca a megjelölése, ahogy az 1870 elején tartott népszámlálás tabelláiban is, ahol 14 lakóépülettel vették fel.⁷⁰³

A Vár utca lakói 1905 végén kérték, hogy Kossuth Lajosról nevezzék el utcájukat, azonban Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete – a városi tanács pártfogása ellenére – ismeretlen okból ezt nem támogatta.⁷⁰⁴

A Vár utcát 1950 szeptemberében a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága Ady Endre utcára nevezte át, az ilyen névre 1946-ban Korona utcáról átkeresztelt közterület folytatásaként.⁷⁰⁵

Az Ady Endre utca nyugati szakaszát, az akkori Széchenyi tértől, a mai Berzsényi utca elejétől nyugatra, 1972 februárjában a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága visszanevezte Vár utcának. Valószínűleg településünk másodszori rendezett tanácsúvá minősítésének (1873. január 23.) 100. évfordulója kapcsán történt mindez.⁷⁰⁶

286.

Vásártéri út

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1940 márciusában az addig névtelen, a Kanizsai utcának a Hazai malommal szemben lévő oldaláról kiinduló, és a túskevári malom mellett a vásártéren keresztül a Vár utcába torkolló utat Vásártéri útnak nevezte el. Az indoklásban felhozták, hogy mivel házak épültek ezen út mentén is, ezek „közelebbi megjelölése nem volt lehetséges” másként.⁷⁰⁷

703 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

704 A Vár utca új elnevezése. *Somogyvármegye*, 1905. december 2. 4. p.

705 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

706 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

707 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kg. sz. h.

Ez a Vásártéri út nem keverendő össze a 19. század második felében létezett Vásártérrel! Utóbbi a mai Pécsi utca elejének, a malom és a Kaposvári Rákóczi FC pályája közti térségnek felelt meg, és az 1870 elején tartott népszámlálásban öt házzal regisztrálták.⁷⁰⁸

287.

Vasút köz

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1932 májusában a Kanizsai útból délnyugatra kiágazó, az Árvaház utca keleti végén levő közt, amely nem sokkal korábban alakult ki, Vasút köznek nevezte el,⁷⁰⁹ talán mivel a Gyékényes felé vezető vasúti pálya irányában húzódik.

A Vasút köz nem tévesztendő össze a volt kaposfüredi Vasút sorral, amelyet 1972-ben Juhász Gyula utcára neveztek át!⁷¹⁰

288.

Vasvári Pál utca

Az utca kialakításának időpontja egyelőre nem került elő a forrásokból. Valamikor a 20. század elején jöhetett létre, illetve ekkortájt is nevezhették el. Az 1901-es várostérképen névtelen útként van berajzolva. A megyeszékhely lakóházak övezete a 20. század elején a belvárostól nyugati irányban is terjeszkedett. A Cseri nevű városrész elején húzódó, a Cseri útból délre nyíló utcát Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1916-ban vette fel – ekkor már Vasvári Pál utca néven – a városi úthálózatba a mezőbirtokosság kérelmére.⁷¹¹

A Vasvári Pál utca környékén irodalmi tevékenységükről ismert személyekről neveztek el utcákat. Véleményem szerint ez az utca azért kapta a főleg 1848–49-es forradalmi működésével kitűnt Vasváriról a nevét, mivel a vasgyár mellett húzódik. Ezt az is látszik igazolni, hogy 1908-ban először eredetileg Vas utcának javasolták elnevezni.⁷¹²

Vasvári Pál (1826–1849) filozófus, történész, a márciusi ifjak egyike. Családi neve eredetileg Fejér volt.

708 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

709 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h.

710 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

711 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 20-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h.

712 A kaposvári új utcák nevei. *Somogyvármegye*, 1908. január 15. 5. p.

Vaszary János utca

A 20. század második felében a megyeszékhely lakóházak övezete fokozatosan kiterjedt az egykori szőlőhegyekre is. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Kapos-hegyen történt telekparcellázások során kialakított, a Kunffy és Kodály utcát északról összekötő új utcát Vaszary János kaposvári származású festőművészről nevezte el.⁷¹³ (Tehát nem azonos nevű rokonáról, a nagy tekintélyű helyi ügyvédrel kapta az utca a nevét, akinek az emléket a János utca őrzi.) Érdemes megemlíteni, hogy már 1947 júliusában terveztek a neves kaposvári származású festőművészről utcát elnevezni a megyeszékhelyen, de az indítványt akkor indoklás nélkül vették le Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága ülésének napirendjéről.⁷¹⁴

Vaszary János (1867–1937) festőművész, főiskolai tanár volt. Szülővárosában, Kaposvárott járta ki az elemi iskola és a gimnázium négy-négy osztályát. Tanulmányait a kolozsvári piaristák gimnáziumában folytatta. Művészeti képzést a fővárosban Székely Bertalan Mintarajziskolájában 1885-től két éven át kapott. A párizsi Julian Akadémián 1889-től éveken át tanult. Budapesten a Műcsarnok kiállításain 1893-tól szerepelt rendszeresen, mint a modern irányzat egyik jeles képviselője. Első gyűjteményes kiállítását 1906-ban láthatta a közönség a Nemzeti Szalonban. A Képzőművészeti Főiskolán 1920-tól mintegy évtizeden át tanított. Számos stílusban alkotott. A szecesszió, az impresszionizmus, az expresszionizmus eszközeivel kiváló festmények sorát készítette el.

Veres Péter utca (Kaposvár–Toponár)

Toponárt 1970-ben Kaposvárhoz csatolták. A két település azonos elnevezésű közterületei közül gyakorlati okokból a városiak maradtak meg. Ezért a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1972 februárjában a toponári városrészben lévő Latinca Sándor utcát Veres Péter utcára nevezte át.⁷¹⁵ Korábban nem hivatalosan Bárnévóna utcának is hívták, mivel az 1920-as években parcellázott rész kiépítése jelentős terhet rótt az ide költözőkre.⁷¹⁶

713 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

714 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.9694/VI./1947. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 115/1947. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

715 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

716 Papp László – Végh József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 451. p.

Veres Péter (1897–1970) író, politikus többek között az agrárszocialista mozgalmak aktivistája volt. Írásaival az alsó társadalmi rétegek felemelkedését igyekezett elősegíteni.

291.

Veszprém utca

A 20. század második felében a városi utcahálózat sűrűsödése folytán a Pázmány Péter utcai volt Fekete-kertészeti északi területén kialakított három új utca közül a Hegyi utcával párhuzamos, a Pázmány Péter és Virág utca, szintén ekkor kialakított szakaszát összekötő északi közterületet Veszprém utcának nevezte el a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában.⁷¹⁷

A névválasztásban szerepet játszhatott, hogy a városban már számos határon túli és belüli magyar város is utcaelnevezést kapott. 1945 előtt az irredenta jegyében -i végződés nélküliek voltak, azaz hangsúlyozottan nem irányjelző szerepük volt az utcaneveknek. Így a második világháborút követő időszakban – talán a nyelvi egységesség miatt, és azért, hogy ne kelljen a határon túli utcaneveket is megváltoztatni – az új, határon belüli városok nevét kapott közterületeket is ugyanígy írták, azaz például nem Veszprémi, hanem Veszprém utcának.

292.

Vikár Béla utca

A 20. század második felében a város lakóövezete fokozatosan a szőlőhegyekre is kiterjedt. A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1959 áprilisában, a Róma-hegy keleti részén húzódó 6670. helyrajzi számú dűlőutat – amelyet népiesen Váli-horhónak hívtak, és egyre több ház épült benne – Vikár Béla utcának nevezte el.⁷¹⁸ Vikár Béla (1859–1945) népdalgyűjtő, etnográfus, műfordító a Kaposvárhoz közeli Hetesen született.

293.

Viola utca (Kaposvár–Kaposfüred)

A kaposfüredi városrész családi házas területeinek bővülése során a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1977 márciusában a Kaposfüredi úttól

717 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

718 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1959. április 2-i ülése. 91/1959. (IV. 2.) VB sz. h.

keletre, és a Vörös Október – ma Szőlőhegyi – utcától délre kisajátított területen a Rozmaring és a Muskátli utcával párhuzamosan futó, a Rezeda és a Kisközi utcát összekötő középső utcát Viola utcának nevezte el.⁷¹⁹

Az adott kaposfüredi területen bokornévadást alkalmaztak növényekkel, főleg virágokkal. A Viola nemcsak virág, hanem egyben női név is, amely az ibolya – latinul *Viola arvensis* – nevéből származik. A közelben egyébként van Ibolya utca.

294.

Virág utca

Kialakításának és elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismeretes. Az 1870 elején tartott népszámlálásban még nem szerepel,⁷²⁰ de az 1870-es években rajzolt várostérképen megnevezés nélkül már mintegy tíz épületével együtt ábrázolták, és a Fő utcától a mai Bajcsy-Zsilinszky utcáig tartott. Egy 1881. tavaszi nyilvántartásban már Virág utcaként említik, megjegyezve, hogy korábban Vég utca volt a neve. Az 1901-es és 1919-es várostérképeken már a Megyes/Medgyes/Meggyes utcáig – a mai Németh István fasor keleti végéig – húzódott a Virág utca. Bereczk Sándor szerint viszont az utca elejét 1902-ben parcellázták.⁷²¹

Az utca egyik további – északi irányú – meghosszabbítását Kiss Lajosnak köszönheti, akinek a kérelmére Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1927 májusában járult hozzá az 1925 decemberében engedélyezett utcanyitási folytatásához észak felé, a Virág utca vonalában.⁷²²

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1958 januárjában a Pázmány Péter utcai volt Fekete-kertészet területén kialakított új utcák közül a Virág utca itteni folytatását szintén Virág utcának nevezte el.⁷²³

295.

Vöröstelek utca

Az utca a természetes névadás egyik maradandó kaposvári példája. Népi elnevezését Vörös Antalnak és feleségének köszönheti, akiknek a telkén ez az utca kialakult. Először a város vezetése elzárkózott az utcanyitási engedélyezésétől,

719 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1977. március 2-i ülése. 27/1977. (III. 2.) VB sz. h.

720 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

721 Bereczk Sándor: *Kaposvár rendezett tanácsú város története és fejlődése*. Budapest, 1925. 27. p.

722 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. május 27-i ülés. 84/1927. kgy. sz. h.

723 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1958. január 11-i ülése. 20/1958. (I. 11.) VB sz. h.

mivel nem az előírásoknak megfelelően kezdődött a kialakítása. 1911 októberében még nem is voltak hajlandóak nevet adni neki.⁷²⁴ Ennek ellenére egyre többen építkeztek benne, így idővel a város is áldását adta utcává nyilvánítására. Mivel nem volt hivatalos neve, így eleinte az addig használatos Vörös Antal-, illetve Vörös Antalné-féle telek rövidült változata ragadt rá: Vöröstelek. Érdekeség, hogy Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1913 februárjában a városi tanács javaslatára hivatalosan is Vöröstelek utcának nevezte el, bár a tudósítás szerint Vörös-telek alakban.⁷²⁵ (Tehát nem Antal vagy esetleg a felesége keresztneve lett az utca neve, mint ahogy a korábbi helyi utcanévadási gyakorlat feltételezte volna – pl. János utca –, hanem a családnév került az új közterület nevébe.)

Az 1901-es várostérképen még nyoma sincs ennek a közterületnek. Az 1919-es térképen a Tallián Gyula utca és az Ólaki dűlőút – ma Pázmány Péter utca – közti szakasz volt a Vöröstelek utca.

Az utca keleti folytatásában az 1929-es várostérképen még csak egy 1646. helyrajzi számú közterület látható. Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1936 decemberében a Vöröstelek utca folytatásában keletre nyíló addig névtelen közt Szent Ferenc utcának nevezte el.⁷²⁶

Assisi Szent Ferenc (1182–1226), eredeti nevén Giovanni di Pietro Bernardone a ferences rend alapítója, Itália, az állatok, a kereskedők és a természet védőszentje.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyik első intézkedéseként a politikailag-ideológiailag „nem megfelelő” közterületi elnevezéseket megváltoztatta. Ennek keretében 1950 szeptemberében a Szent Ferenc utcát Vorosilov utcára nevezte át.⁷²⁷ Kliment Jefremovics Vorosilov (1881–1969) orosz kommunista politikus, hadvezér a második világháború után Magyarország „szovjetizálásának” egyik kulcsfigurája volt

A Vorosilov utcát – részben mivel a Vöröstelek utca keleti folytatásában húzódott – a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyelőre ismeretlen időpontban és okból – talán rövidsége miatt – nevezte át folytatólagosan Vöröstelek utcára. Másodlagos forrásban 1970 áprilisában még Vorosilov utcaként szerepel.⁷²⁸

724 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1911. október 24-i ülés. 209/1911. kgy. sz. h.

725 Vörös-telek utca. *Somogyvármegye*, 1913. február 8. 4. p.

726 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1936. december 21-i ülés. 173/1936. kgy. sz. h.

727 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

728 Értesítjük a lakosságok... *Somogyi Néplap*, 1970. április 7. 6. p.

296.

Xantus János utca

A 20. század során a város beépített része nemcsak kifelé terjeszkedett, hanem utcahálózata is sűrűbbé vált. Az újabb építési anyagok, technikák a mélyebben fekvő területek megfelelő beépítését is lehetővé tették. A Cserben, a Töröcskei-patak bal partjának közelében alakították ki 1970 körül a Xantus János utcát, amelynek érdekessége, hogy mindkét vége a József utcából nyílik, és emellett egy rövid zsákutcárára is van. Az utca elnevezéséről a házhelyparcellázások után, 1972 februárjában döntött a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága.⁷²⁹

Xántus János (1825–1894) természettudós, utazó, néprajzkutató, diplomata a Somogy megyei Csokonyán – a mai Csokonyavisontán – született. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc során főhadnagyi rangot szerzett. Többek között a pesti állatkert egyik alapítója volt. Karl May indiánregényeinek Old Shatterhandját a vadnyugati utazó, felfedező Xántus János ihlette. A város hivatalos utcanevéjéjében Xantus János utca néven szerepel.

297.

Zárda köz

A közterület első elnevezése – Április 4. köz – 1961 januárjában történt.⁷³⁰ Ekkor kapott nevet a jelenleg Zárda, akkor Április 4. utcától keletre fekvő lakótelepi rész, amely az előző évtizedben alakult ki. A korábbi gyakorlatnak megfelelően a köz nevében az „anyautca” neve is szerepel.

Talán most már nem árt magyarázatot fűzni ehhez a dátumhoz. 1945-ben deklaráltan ezen a napon fejeződött be Magyarországnak a Vörös Hadsereg általi felszabadítása a német megszállás alól. Igaz, ezzel egyben kezdetét vette egy közel fél évszázados szovjet megszállás. A dátumot „kozmetikázták”. A türelmetlen Sztálin generalisszimusznak április 4-ét jelentették Magyarország teljes elfoglalásának időpontjául, pedig a harcok még napokkal később is az úgynevezett trianoni határainkon belül folytak. Mivel az Április 4. utcát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991-ben visszanevezte Zárda utcára, a belőle kiágazó lakótelepi út neve is Zárda közre változott.⁷³¹

729 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

730 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. január 12-i ülése. 4/1961. (I. 12.) VB sz. h.

731 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

298.
Zárda utca

A Zárda utca eleje a zárdával Kopits János 1880-as évekbeli felvételén

A város legrégebbi utcái közé tartozik. A városközpontból, a katolikus templom – ma már székesegyház – előtti térből ez volt az egyik utca, amelyen az északra vezető országutakat el lehetett érni. Már a 18. századi térképeken is ábrázolták. Az 1862-es telekkönyvi térképen Pap utca a neve. Természetes elnevezését valószínűleg a katolikus templomhoz tartozó plébánián élő egyházi személyek után kapta.

Ranolder János veszprémi püspök segítségével az 1870-es évek elején zárda épült az utcának az akkori Széchenyi – 1911-től Kossuth – térhez közeli elején. Ezt követően 1880 szeptemberében nevezték át hivatalosan Zárda utcára. Ellene mindössze egy városi képviselő tiltakozott. A korabeli forrásokat kutatókat ne tévessze meg, hogy az eredeti jegyzőkönyvben ez szerepel: „...a Papp utca Zárda utca [...] nevet nyerjenek...”.⁷³² Az itt két p-vel írt név semmiképpen nem családnevet takar.

732 V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1880. szeptember 30-i ülés. 41/1880. kgy. sz. h.

A Zárda utcát a 20. század közepén, pontosan 1950 szeptemberében, a kommunista hatalomátvétel után átnevezték Április 4. utcára.⁷³³

1945. április 4. szándékosan korábbra hozott időpont volt, amelyet Sztálin felé meghamisítottak. Hivatalos hadijelentés szerint a szovjet Vörös Hadsereg e napon verte ki az úgynevezett trianoni határok mögötti Magyarországról az utolsó német csapatokat (és egyben kezdetét vette a szovjet megszállás).

A Zárda utca nevét Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testületétől 1991 júniusában kapta vissza.⁷³⁴

299.

Zichy Mihály utca

A megyeszékhely lakosság száma a 20. század második felében fokozatosan növekedett. Ennek eredményeként a magasabban fekvő részekre is utcák kúsztak fel. Az 1960-as években a Kapos-hegyen is családi házas parcellázások történtek. Ez többek között azt eredményezte, hogy a Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1969 májusában a Bartók Béla és a Géza utca akkori végét összekötő új utcát Zichy Mihály utcának nevezte el.⁷³⁵

Zichy Mihály (1827–1906) festőművész, grafikus, több orosz cár udvari festője a Somogy megyei Zalán született. Zalai műterme, kúriája ma műveinek kiállítóhelye.

300.

Zöldfa utca

Az utca kialakításának és elnevezésének pontos ideje egyelőre nem ismertes. Az 1895–1896-ban keletkezett iratokban arról olvashatunk, hogy a Zöldfa utcát kellő szélességben kell kinyitni a Pécsi utcából.⁷³⁶ Az utca kialakulása az 1890-es évek elején alapított Kaposvári Cukorgyár működésének megkezdésével hozható összefüggésbe. Az 1901-es várostérképen már Zöldfa utca névvel jelölik a mai utca első harmadát. Kiszélesítésével 1908 és 1921 során is foglalkozott a város. Az 1919-es térképen már szinte a mai hosszúságában ábrázolták.

Az utca elnevezését megmagyarázó dokumentum egyelőre nem került elő.

733 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

734 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

735 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1969. május 15-i ülése. 45/1969. (V. 15.) VB sz. h.

736 V. 72. Kaposvár Rendeztet Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1896. január 14-i ülés. 25/1896. tü. sz.

301.
Zrínyi utca

*A Zrínyi vendéglő, valamint a Zrínyi és a mai Bartók Béla utca eleje
19. század vége felé*

Az utca elejének nyomvonala a délről a városközpontba érkező út mentén alakult ki. Ez a Donner elnevezésű városrész egyik első utcája. Nevadója, Donner János 1857 után kezdte parcellázni a Kapos csatorna jobb partján fekvő, a városközponttal szembeni területet, amelyet ekkortájt vásárolt meg. A mai Zrínyi és Kálvária utca (az akkori Lövész utca) sarkán emelt épületet egy időben laktanyaként bérelte a katonaság. Az utca elnevezése az 1862-es kataszteri térképen Szentpáli utca, de az 1868-as kataszteri térképen már Donner utca a megnevezése, mint ahogy az 1870 elején tartott népszámlálásban is. Ekkor húsz lakóépület állt benne.⁷³⁷ Az 1870-es években rajzolt várostérképen még Donner utca névvel ábrázolták, de egy 1881. májusi házkimutatásban már Zrínyi utcaként említik, megjegyezve, hogy nem sokkal korábban még Donner utca volt a neve. A „vá-

737 IV. 446. Somogy Vármegye Népszámlálási Bizottságának iratai. Kaposvár tabellái.

rosrész-alapító” családneve ezután az egész környék megnevezésére ment át, azaz maradt rajta a Donner név. Érdekesség, hogy Donner János és családja az 1870-es években a Donner utcában lakott.⁷³⁸

Donner János (1814–1879) a helytörténeti irodalomban grazi származásúnak mondják, de hozzánk már Nagykanizsáról érkezett ismeretlen időpontban. Eredetileg serfőzőmester volt, aki birtokosként és vendéglősként szerzett kisebb vagyont és elismertséget Kaposvárott.

A Zrínyi utca elnevezését a mai Bartók Béla és Zrínyi utca sarkán egykor álló Zrínyi vendéglő után kaphatta, amely talán a szigetvári hős, Zrínyi Miklós nevét viselte. A Zrínyi utca az évtizedek során fokozatosan húzódott fel a Kapos-hegy oldalába.

(I.) Zrínyi Miklós (1508 körül–1566), „a szigetvári hős” dalmát–horvát eredetű főnemes, hadvezér volt.

(II.) Zrínyi Miklós (1620–1664), az 1566-ban Szigetvárt védő Zrínyi dédunokája szintén hadvezér, horvát bán, az egyesített Zala és Somogy megye főispánja, valamint politikus és költő volt.

302.

Zselici út

A még épülő 67-es út belvárost elkerülő szakaszának – amely a centrumot volt hivatva tehermentesíteni a gépjárműforgalomtól – a Berzsényi utca elejétől a városhatár déli részéig vezető szakaszát Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete 1991 februárjában, júniusi határidőtől Zselici útnak nevezte el.⁷³⁹ Egyébként az Oktatási, Tudományos és Kulturális Bizottság által jegyzett januári előterjesztésben elsőként az Orbán Balázs út szerepelt a Berzsényi utca végétől a városhatárig húzódó út új megnevezéseként.⁷⁴⁰

303.

Egy 1993-as átnevezés: a Guba Sándor utca

Az utca a már a 18. században is létező – Toponár felé vezető – országút mentén fokozatosan felépített házaknak köszönheti létrejöttét. Az 1862-es telek-

738 XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke, 1876. december 1.

739 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

740 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. Előterjesztés Kaposvár Megyei Jogú utcaneveinek megváltoztatására. 1991. január 22. 3. p.

könyvi térképen Igali postaút néven említik. Az 1887-es kataszteri térképen Toponári út felirattal szerepel, ahogy az 1901-es várostérképen is, utóbbin a Mező utca folytatásában.

A Mező utcának a 61-es főúttól északra fekvő szakaszát Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése 1993 márciusában nevezte át Guba Sándor utcára.⁷⁴¹

Dr. Guba Sándor (1927–1984) mezőgazdász, a Mező utcához közeli, dénesmajori Kaposvári Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum – 1971-től Kaposvári Mezőgazdasági Főiskola – igazgatója volt.

304.

Egy több utcányi lakosságú élettér: a Sávház

Ez a szócikk némileg „kilóg” a sorból, így a felsorolás végére került. A több száz lakást magában foglaló Sávházat mégsem hagyhattam ki. A városban egyedülálló méretű Sávház 1973-ra készült el. Az 1980-as várostérképen is csak így nevezik, azonban az 1988-as várostérképen már Sávház utca van feltüntetve. A 2012-es közterületi névjegyzéken a Sávház megnevezés „utca” megjelölés nélkül szerepel. Az elnevezés „*hatálybalépése dátumaként*” 1975. január 1-je van megadva.

741 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1993. március 2-i ülésének jegyzőkönyve. 68/1993. (III. 2.) kgy. sz. h.

Néhány kaposvári közpark múltjából

*A Honvédtér – 1991-től Berzsényi park – Horthy Miklós kormányzó
1921-es látogatásakor⁷⁴²*

305.

Berzsényi park

A mai Berzsényi park területét a 19. század második felében gyakorlótérként használta a katonaság. Az 1901-es várostérképen Katonai gyakorlótér a megnevezése. A 20. század elején Honvédtér néven volt ismeretes. A tér megnevezés itt nem közterületi értelemben használatos, tehát itt nem voltak lakóházak. A területre inkább a térség vagy mező kifejezés lenne a találóbb. A katonai állomásparancsnokság 1907-ben felmondta a várossal a Honvédtérre kötött bérleti szerződést. Már ekkor felvetődött, hogy játszó- és sétahely legyen, de egyelőre még legelőként adták bérbe, évi 100 koronáért.⁷⁴³

A még az 1920-as években is Honvédtér néven emlegetett területet 1921 májusában Horthy térre javasolták átkeresztelni kormányzó kaposvári látogatása nyomán.⁷⁴⁴ Ez végül is 1930 márciusának elején történt meg, Horthy Magyaror-

⁷⁴² XV. 34. Fotógyűjtemény. Dr. Bálványossy Tibor albumai.

⁷⁴³ A Honvédtér fölhasználása. *Somogyvármegye*, 1907. május 19. 4. p.

⁷⁴⁴ Gróf Tisza István utca, gróf Apponyi Albert utca. *Új-Somogy*, 1921. május 20. 2. p.

A Horthy Miklós díszkert – 1991-től Berzsényi park – az 1930-as években egy képeslapon

szág kormányzójává választásának tízéves évfordulóján. Egy útikönyv mellékleteként kiadott várostérképen egyszerűen Nagy park néven jelölték ezt a területet 1928-ban.⁷⁴⁵

Vitéz nagybányai Horthy Miklós (1868–1957) többek között az Osztrák–Magyar Hadiflotta utolsó ellentengernagya, a flotta utolsó főparancsnoka, majd a Magyar Királyság kormányzója (1920–1944) volt. A politikai-ideológiai alapon történt tömeges közterület-átnevezések között 1946 áprilisában a Horthy Miklós díszkert nevét is megváltoztatták. Ekkor kapta a Szabadság park nevet Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságától.⁷⁴⁶ Noszlopy Ába Tihamér 1945-ben a Szabadságkert elnevezést javasolta.⁷⁴⁷

A park északkeleti sarkában áll a Berzsényi Dániel Általános Iskola – korábban polgári fiúiskola –, amelynek park felőli bejárata előtt 1936-ban felállították Berzsényi Dániel mellszobrát. Talán ennek is köszönhető, hogy a Szabadság park elnevezést az 1989–1990-es rendszerváltoztatást követően – 1991. június

⁷⁴⁵ Thury Zsigmond: *Kaposvári útikalauz*. Kaposvár, 1928.

⁷⁴⁶ IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. Benne a törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

⁷⁴⁷ IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 5341/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

1-jével – Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testülete megváltoztatta – a niklai költőóriás emlékére – Berzsenyi park névre.⁷⁴⁸

306.

Jókai liget

A liget területét a 19. század első felében Zsibagyöp néven emlegették. Ez a Kapos szabályozásáig ártér volt. Ezt követően 1835-ben Czindery László alispán a lebontott Gilice/Gerlitze malom környékét rendeztette, fásította, mondhatni parkosította. A területet Promenádnak, majd Sétatérnek kezdték nevezni.

A mai Irányi Dániel utca a 19. század közepéig Bábos utca néven volt ismeretes. Miután a Kapos bal partján és a Malom-árok mindkét partján létrehozták a Sétatérrel, a Bábos utca elnevezést a Sétatér/Sétatéri utca váltotta fel, mivel a Fő utcáról ez az utca vitt ebbe a közkedvelt parkba. Az eredetileg a vármegye tulajdonában álló parkosított terület gondozását 1885-ben ruházták át a városra.⁷⁴⁹ Az 1870-es években készült várostérképen jól látható, hogy a parkban rendezett sétányok futottak. Egyébként a Sétatér kaszálását versenytárgyalás után lehetett elnyerni. Az egyik legnépszerűbb magyar író, Jókai Mór születésének centenáriumát 1925-ben ünnepelték. Ebből az alkalomból a Városi Mérnökök Országos Szövetsége Kaposvár várost is megkereste, és Jókai emlékének megörökítését kérte. Így a városi tanács javasolta, hogy a „*Donnervárosban lévő sétatérnek 'Jókai liget' nevet adják*”, amit Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testülete 1925 novemberében el is fogadott.⁷⁵⁰

Jókai Mór (1825–1904) szerkesztő, író, a márciusi ifjak egyike volt. A legolvasottabb magyar szerzők közt tartják számon. A közterületi „névadók” egyedüljeként a Jókai házaspár mindkét tagja – Jókai Mór és Laborfalvi Róza – nevét is viseli egy-egy kaposvári utca.

307.

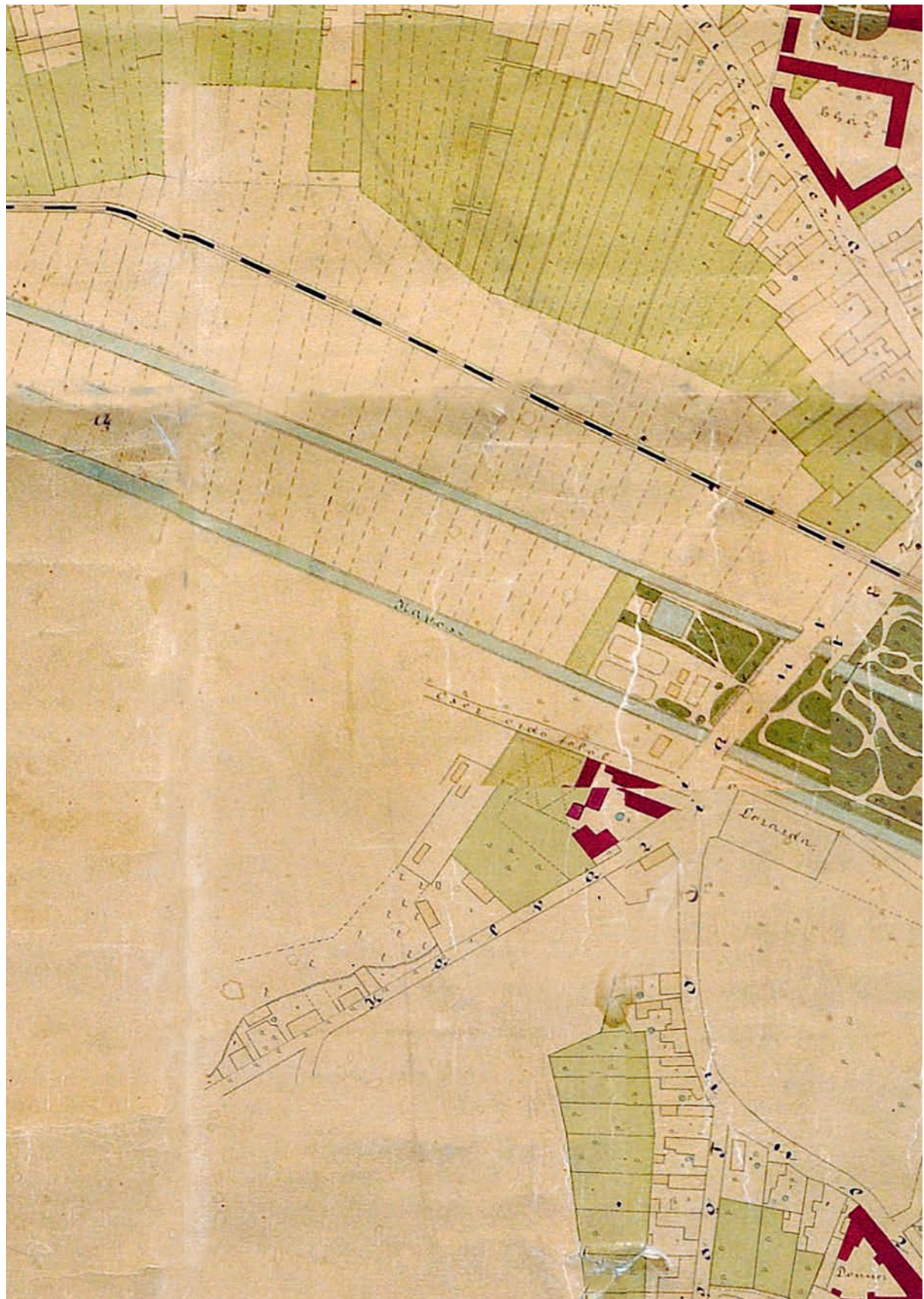
Rippl-Rónai park

A mai Rippl-Rónai park a megyeháza telkének déli oldalán álló vármegyei börtön 1907-es lebontása után alakult ki. A vármegye azzal a feltétellel adta át

748 XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

749 A kaposvári sétatér... *Társadalom*, 1885. június 6. 2. p.

750 V. 73. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város polgármesterének iratai. 15.970/1925. pm. sz. Benne a képviselő-testület 1925. november 12-i ülésén tárgyalt 209/1925. kgy. sz. határozata a Sétatér Jókai ligetre való átnevezéséről.

A Sétatér és környékének térképe az 1870-es évek közepén

ingyenesen Kaposvár városnak a területet, hogy azon közparkot létesít. A park hivatalos elnevezéséről egyelőre nem kerül elő dokumentum. Mivel a Teleki utcában, illetve mellette alakították ki, így Teleki parkként kezdték emlegetni.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1937 februárjában a Magyar–Olasz Baráti Kör megkeresésére, a város polgármesterének javaslatára a Teleki utcai parkot Mussolini parknak nevezte el.⁷⁵¹ Ez a gyakorlati szóhasználatba nemigen ment át. A parkot továbbra is Teleki parknak nevezték.

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Közgyűlése 1946 áprilisában az ekkor Teleki térnek nevezett közterületet Táncsics Mihály térre nevezte át.⁷⁵² Arról nincsenek még adatok, hogy a Teleki parkot is ugyanekkor átnevezték volna.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 1961 áprilisában a Táncsics Mihály teret Rippl-Rónai térre keresztelte át.⁷⁵³ Ennek ellenére a végrehajtó bizottság 1972 februárjában a Táncsics Mihály teret ismét(?) Rippl-Rónai térre nevezte át.⁷⁵⁴ A helyi sajtóban 1961-et követően Táncsics térként írtak erről a közterületről.

A téren 1936-tól állt egy posztamensen Rippl-Rónai József Lányi Dezső által készített mellszobra, amelyet 1952 végén Medgyessy Ferenc egész alakos Rippl-Rónai-szobrával cseréltek ki, és Lányi alkotásából a festőművész síremléke lett. Egyébként Medgyessy alkotása készült eredetileg síremléknek.⁷⁵⁵ A tér/park népies elnevezése egy ideig Múzeum park is volt.⁷⁵⁶

Rippl-Rónai József (1861–1927) kaposvári festőművészt a posztimpreszionista és szecessziós festészet legjobb magyarországi képviselőjeként tartják számon.

308.

Színház park

A mai park területe és közvetlen környezete az 1870-es években rajzolt várostérképen beépítetlen, és név nélkül szerepel. Az 1887-es térképen a mai Színház park térségét Búzatér névvel jelölték, és herceg Esterházy Miklós tulajdo-

751 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1937. február 27-i ülés. 23/1937. kgy. sz. h.

752 IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.1753/1/VI-1946. pm. sz. A törvényhatósági bizottság 1946. április 13-i ülése jegyzőkönyvének másolata. 135/1946. thb. sz. h. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt. és Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

753 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1961. április 27-i ülése. 71/1961. (IV. 27.) VB sz. h.

754 XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 2-i ülése. 35/1972. (II. 2.) VB sz. h.

755 Récei Balázs: Az első kaposvári Rippl-Rónai József-szobrok történetéből. In: Récei Balázs (szerk.): *Somogy megye múltjából*. Levéltári évkönyv 43–44. Kaposvár, 2014. Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára. 111–140. p.

756 Papp László – Vég József: *Somogy megye földrajzi nevei*. Budapest, 1974. Akadémiai Kiadó. 468. p.

A Rippl-Rónai park – még Teleki park néven – 1930 körül

nában volt. Az 1901-es várostérképen a Rákóczi tér – benne a mai Színház park területe is – Gabonapiac megnevezéssel van feltüntetve.

A János – ma Dózsa György – utca déli végének keleti sarkán 1911-re épült fel a város kőszínháza. Mellette, tőle keletre ezután is búzapiac működött.

Az 1919-es térképen természetesen már ábrázolták a színházat, de a térsége Rákóczi tér elnevezéssel szerepel.

Az időközben nem hivatalosan Színház parknak nevezett park középső és keleti részét – amelyet ekkor köznyelven Búzapiacnak neveztek – Kaposvár Megyei Város Képviselő-testülete 1933 januárjában Hősök Ligetének nevezte el. Az indoklása kézenfekvőnek tűnik: *„Így határozott a város képviselő-testülete, mert ezen új parkban ültették el a kaposvári iskolák növendékei a hősök fáit s ezenkívül a hősök szobrának elhelyezése folytán is ezen park volt a 'Hősök Ligetének' elnevezésére a legalkalmasabb.”*⁷⁵⁷

A Somogy Megyei 48-as Ifjúsági Bizottság 1948. tavaszi javaslata alapján a centenáriumi év méltó megünneplésének keretében szerette volna, ha a színház körül elterülő parkot – tehát nem nevezték Színház parknak – 48-as Ifjúság

757 V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. január 2-i ülés. 46/1933. kgy. sz. h.

A Színház park az 1930-as években

Parknak keresztelik át. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága elutasította a kérést, mondván, „*hogy a Színház körül elterülő park a Rákóczi-térnek szerves részét, sőt a Rákóczi-tér területi lényegét képezi, minthogy a park a tér egész területét elfoglalja, ezért a teret külön parknévvel megjelölni nem kívánatos*”. (Tehát az 1933-as hivatalos névadásról – Hősök Ligete – már elfeledkeztek.)

Még a 2004. évi várostérképen is csak a Rákóczi tér elnevezést olvashatjuk a színházról keletre lévő térségnél. Lehet, hogy nincs is Színház park?

Közterületek névmutatója a szócikkekhez

A közterületek neve a város 2012-ben hivatalos jegyzékében szereplő formában került általában a szócikkek címébe. A szócikkek sorrendjének kialakításánál figyelembe vettem a hivatalos jegyzéket is.

A **fettesített neveknek** a (zárójelben lévő sorszám) alatt található a szócikke. (Tehát nem oldalszámot jelent!)

A normál betűtípussal írt nevekről a mellette olvasható **fettesített, (sorszámozott) névnél** található információ.

A *kurzívált betűkkel* írt neveknél ugyanígy. Utóbbiak nem valósultak meg, csak felvetésekként, javaslatokként jelentek meg a forrásokban vagy éppen nem léptek hatályba, illetve népi elnevezések voltak. Ezeknek csak töredéke került bele – érdekességként, ízelítőként – a kötetbe.

A [szögletes zárójelben egyes helyeken szereplő római szám] azt jelzi, hogy ezen a néven más-más helyen és időben azonos nevű közterület létezett városunkban. Ezek sorszáma időbeli sorrendet jelent.

A névmutató a közterületek neveit tartalmazza, tehát nem személynévmutató.

Az egyszerűség kedvéért az 1970-es években Kaposvárhoz csatolt községeket csak már mint városrészt említtem.

A közterületi névmutatóban alkalmazott rövidítések és feloldásaik:

(K.–Kf.) = (Kaposvár–Kaposfüred)

(K.–To.) = (Kaposvár–Toponár)

(K.–Tö.) = (Kaposvár–Töröcske)

19. honvéd gyalogezred utca, **Honvéd utca (107.)**

44-es ezred utca, **Baross Gábor utca (23.)**

44-es gyalogezred utca, **Baross Gábor utca (23.)**

48-as Ifjúság park, **Színház park (308.)**

48-as ifjúság útja (1.), Hunyadi János tér, Pozsony utca

A

Achim András utca (2.), Marhahajtó út

Adria utca (3.)

Ady Endre utca (4.), **Fő utca (82.)**, **Gilice utca [II.] (91.)**, Gutenberg utca, Korona utca, Nagy utca, *Nagyboldogasszony utca*, **Vár utca (285.)**

Ady Endre utca (K.–To.), **Szabó Pál utca (250.) (K.–To.)**
Ady Endre utca (K.–Tö.), **Harang utca (101.) (K.–Tö.)**
Akácfa utca (5.)
Alkotmány utca (6.) (K.–Kf.), Táncsics Mihály utca (K.–Kf.)
Állomás utca (7.) (K.–Kf.), Felszabadulás utca (K.–Kf.), Május 1. utca (K.–Kf.)
Anna utca (8.), *Gróf Apponyi Albert utca, Pete Lajos utca*, Tóth Lajos utca,
Április 4. köz, **Zárda köz (297.)**
Április 4. utca (K.–Kf.), **Szőlőhegyi utca (262.) (K.–Kf.)**
Április 4. utca, **Zárda utca (298.)**
Arany János köz (9.)
Arany János tér (10.), *Kereszt tér*
Arany János utca (11.), Arany utca, Arany utca, Zarany utca, Zaranyi utca,
Arany János utca (K.–Tö.), **Fenyves utca (78.) (K.–Tö.)**
Arany utca, **Arany János utca (11.)**, **Honvéd utca (107.)**
Aranyi utca, **Arany János utca (11.)**, **Honvéd utca (107.)**

Á

Árok utca (12.)
Árpád utca [I.], **Kossuth Lajos utca (161.)**
Árpád utca [II.], **Tallián Gyula utca (263.)**
Árpád utca [III.] (13.)
Árpád utca, Bem utca (29.)
Árvaház utca (14.), *Árvaház utca*
Árvaház utca, Árvaház utca (14.)

B

B. köz, **Somssich Pál utca [II.] (244.)**
Babits Mihály utca, Lorántffy Zsuzsanna utca (178.)
Bábos utca, **Irányi Dániel utca (112.)**

Badacsony utca (15.)
Bajcsy-Zsilinszky utca (16.), Eszterházy utca
Balaton utca (17.)
Balázs János utca (18.)
Balázskert köz (19.)
Ballakuti utca (20.)
Balogh Ádám utca (21.)
Balogh István utca, **Bláthy Ottó utca (39.)**
Bánffy Dezső utca, Fő utca (82.)
Bánffy Dezső utca, Kossuth Lajos utca (161.)
Bánffy Dezsőről utca, Megyeház utca (189.)
Bárczi Gusztáv utca (22.)
Bárnévoóna utca (K.–To.), **Veres Péter utca (290.) (K.–To.)**
Baross Gábor utca (23.), 44-es ezred utca, *44-es gyalogezred utca*, **Budai Nagy Antal utca (43.)**, Bivalyos utca, Ivánfai út, Major utca, Nagyatádi Szabó István utca, Pálya utca, Zalka Máté utca
Bartók Béla utca (24.), Töröcskei út, Kálvária utca [I.], Sétatér utca [II.]
Bástya utca (25.), *Vígh Pál utca*
Béke utca (26.), Dűlő utca, Levente utca
Béke utca (K.–To.), **Móra Ferenc utca (196.) (K.–To.)**
Béla király köz (27.), Gorkij köz
Béla király utca (28.), *Béla király útja*, Gorkij utca, Ivánfai út
Béla király útja, Béla király utca (28.)
Beloianisz utca, Nádor utca (203.)
Beloianisz utca, **Németh István fasor (208.)**
Beloianisz utca, **Somssich Pál utca [II.] (244.)**
Bem József utca (K.–To.), **Meggyes utca [III.] (190.) (K.–To.)**
Bem utca (29.), *Árpád utca*, Kolozsvár utca [I.]
Benedek Elek utca (30.)

Benyó János utca (K.–To.), **Tamási Áron utca (264.) (K.–To.)**

Bercsényi Miklós utca (31.)

Berzsenyi park (305.), Honvédtér, Horthy Miklós díszkert, Katonai gyakorlótér, *Nagy park, Szabadságkert, Szabadság park*

Berzsenyi utca (32.), Búza tér [I.], Hoszszú utca, Széchenyi tér [II.], Szent János tér

Beszédes József utca (33.)

Bethlen tér (34.), Kálvin tér, Petőfi tér [I.], Mártírok tere [II.]

Bethlen Gábor utca (35.)

Biczó Ferenc köz (36.), Szalma István köz

Biczó Ferenc utca (37.), *Csorba József utca*, Gróf Festetics Pálné utca, Meggyes utca [II.], Szalma István utca

Bivalyos utca, **Baross Gábor utca (23.)**, **Budai Nagy Antal utca (43.)**

Blaža Lujza utca (38.)

Bláthy Ottó utca (39.), Balogh István utca

Bocskai István utca (40.)

Bodrog utca (41.)

Boglár–Kaposvári országút, **Jutai út [II.] (125.)**

Bolgár utca, Iszák utca (115.)

Brassó utca (42.)

Budai Nagy Antal utca (43.), **Baross Gábor utca (23.)**, Bivalyos utca, Major utca, Nagyatádi Szabó István utca, Pálya utca

Búza tér [I.], **Berzsenyi utca (32.)**

Búzapiac, **Színház park (308.)**

Búzatér [II.], **Rákóczi tér (230.)**, **Színház park (308.)**

Búzavirág utca (44.), **Pipacs utca (226.)**

Buzsáki utca (45.)

C

Cigánysor utca, **Móricz Zsigmond utca (197.)**

Corvina tér (46.)

Cukorgyár köz (47.)

CS

Csalogány utca (48.)

Császárrét sor, **Kaposrét sor (133.)**

Csatorna köz (49.)

Cseri út (50.), Szennai út

Csik Ferenc sétány (51.)

Csillag utca (52.)

Csillag utca, Nyírfá utca (212.)

Csokonai köz, **Múzeum köz (201.)**

Csokonai Vitéz Mihály utca (53.), Könyvtár utca

Csokonai Vitéz Mihály utca, Táncsics Mihály utca (265.)

Csorba József utca, Biczó Ferenc utca (37.)

D

Dália utca (54.) (K.–Kf.)

Damjanich utca (55.)

Dankó Pista utca (56.)

Daru utca (57.) (K.–To.), November 7. utca (K.–To.)

Deák tér, **Petőfi tér [II.] (224.)**

December 2. utca (K.–To.), **Kemping utca (142.) (K.–To.)**

Derkovits Gyula utca (58.) (K.–To.), Petőfi Sándor utca (K.–To.)

Déryné utca (59.), *Névtelen utca*

Deseda utca (60.) (K.–To.)

Dési Huber István utca (61.), Pázmány Péter köz

Dimitrov utca (K.–To.), **Orci út (214.) (K.–To.)**

Dimitrov utca, **Tallián Gyula utca (263.)**

Dobó István utca (62.)

Domb utca, **Táncsics Mihály utca (265.)**

Dombóvári út (63.), Patyolat utca

Donner utca, **Zrínyi utca (301.)**

Dózsa György utca (64.), Gróf Tisza István utca, János utca [I.], *Roboz István utca*
Dózsa György utca (K.–Kf.), **Kisközi utca (152.) (K.–Kf.)**
Döbrössy Alajos utca, Teleki utca (267.)
Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca (65.),
Kertész utca [I.]
Duna utca (66.)
Dűlő utca, **Béke utca (26.)**

E

Eger utca (67.)
Egyenesi út (68.), Szennai út
Eibenitz köz, Kossuth Lajos utca (161.)
Engels tér, **Széchenyi tér [III.] (252.)**
Engels utca (K.–To.), **Kodolányi János utca (157.) (K.–To.)**
Eötvös utca (69.)
Erdei Ferenc utca (70.) (K.–To.), József Attila utca (K.–To.)
Erdősor utca (71.)
Erkel köz (72.), Erkel utca (73.)
Erkel utca (73.), Erkel köz (72.)
Erzsébet út, **Noszlopy Gáspár utca (210.)**
Esze Tamás utca (74.)
Esze Tamás utca, Gróf Apponyi Albert utca (94.)
Eszterházy utca, **Bajcsy-Zsilinszky utca (16.)**
Ezredév utca (75.)

F

Fazekas Mihály utca (76.)
Fekete István utca (77.)
Felszabadulás utca (K.–Kf.), **Állomás utca (7.) (K.–Kf.),**
Fenyves utca (78.) (K.–Tö.), Arany János utca (K.–Tö.), Fő utca (K.–Tö.)
Ferenc József utca, **Fő utca (82.)**
Festetics utca, Posta utca (227.) (K.–To.)

Fodor József tér (79.)
Fodor József utca (80.), *Tanár horhó*
Fonyódi utca (81.)
Fő tér, **Kossuth tér [II.] (162.)**
Fő utca (82.), **Ady Endre utca (4.),** *Bánffy Dezső utca,* Ferenc József utca, Korona utca, Május 1. utca, *Nagyboldogasszony utca, Sétálóutca,* Temető utca, Toponári utca, Toponári út [I.], **Vár utca (285.)**
Fő utca (K.–Tö.), **Fenyves utca (78.) (K.–Tö.)**

Frankel Leó utca (83.)
Fürdő köz (84.)
Füredi utca (85.)

G

Gabonapiac tér, **Rákóczi tér (230.)**
Gabonapiac, **Színház park (308.)**
Gábor Andor tér (86.)
Gagarin utca (K.–To.), **Gém utca (89.) (K.–To.)**
Gál horhó, Munkácsy Mihály utca (199.)
Galimberti utca (87.)
Gárdonyi Géza utca (88.)
Gém utca (89.) (K.–To.), Gagarin utca (K.–To.), Lenin utca (K.–To.), *Tót utca (K.–To.)*
Géza utca (90.)
Gilice utca [I.], **Teleki utca (267.)**
Gilice utca [II.] (91.), **Ady Endre utca (4.)**
Gorkij köz, **Béla király köz (27.)**
Gorkij utca, **Béla király utca (28.)**
Gönczi Ferenc utca (92.), Kun Béla utca
Gróf Apponyi Albert köz (93.), Marx Károly köz
Gróf Apponyi Albert utca (94.), Apponyi Albert utca, *Esze Tamás utca,* Marx Károly utca, Rózsa utca [I.]
Gróf Apponyi Albert utca, Anna utca (8.)

Gróf Festetics Pálné utca, **Biczó Ferenc utca (37.)**

Gróf Tisza István utca, **Dózsa György utca (64.)**

Guba Sándor utca (303.), Igali postaút, **Mező utca (192.)**, November 4. utca, Toponári út [II.]

Gutenberg utca, **Ady Endre utca (4.)**

GY

Gyár utca (95.)

Gyöngyvirág utca (96.) (K.–Tö.), Petőfi Sándor utca (K.–Tö.)

Gyöngyvirág utca, **Tompa Mihály utca (275.)**

Győr utca (97.)

H

Hadastyán köz (98.)

Hajnal utca (99.), *Nap utca*

Hajnóczy József utca (100.), Ságvári Endre út

Hámán Kató utca, **Lorántffy Zsuzsanna utca (178.)**, Mikszáth Kálmán utca (194.)

Harang utca (101.) (K.–Tö.), Ady Endre utca (K.–Tö.)

Hársfa utca (102.), Temető utca

Hegyalja utca (103.), *Mustos köz*, Szigetvári köz

Hegy utca (104.)

Herman Ottó utca (105.)

Hold utca (106.)

Honvéd utca (107.), 19. honvéd gyalogezred utca, Arany utca, Aranyi utca

Honvédtér, **Berzsenyi park (305.)**

Horgász utca (108.) (K.–To.)

Horthy Miklós díszkert, **Berzsenyi park (305.)**

Hosszú utca, **Berzsenyi utca (32.)**

Hóvirág utca (109.) (K.–Kf.)

Hősök Ligete, **Színház park (307.)**

Hunyadi János tér, **48-as ifjúság útja (1.)**

Hunyadi János utca (110.)

Ibolya utca (111.) (K.–Kf.)

I

Igali postaút, **Guba Sándor utca (303.)**, **Mező utca (192.)**

Irányi Dániel utca (112.), Bábos utca, Sétatér utca [I.]

Irinyi János utca (113.)

Iskola köz (114.), Tóth Lajos köz

István utca, **József Attila utca (123.)**

Iszák utca (115.), *Bolgár utca*

Ivánfahegyaljai út (116.)

Ivánfai út, **Baross Gábor utca (23.)**, Béla király utca (28.)

Izzó utca (117.)

J

Jakubecz György utca (K.–To.), **Kodolányi János utca (157.) (K.–To.)**

János utca [I.], **Dózsa György utca (64.)**

János utca [II.] (118.), *Új-János utca*

Jászai Mari utca (119.)

Jedlik Ányos utca (120.), Rimanóczy Kálmán utca

Jókai liget (306.), Promenád, Sétatér, Zsibagyöp

Jókai utca (121.)

József utca (122.)

József Attila utca (123.), István utca, *Dózsa György utca*

József Attila utca (K.–To.), **Erdei Ferenc utca (70.) (K.–To.)**

Juhász Gyula utca (124.) (K.–To.), Vasút sor (K.–To.)

Jutai út [I.], **Kanizsai utca (129.)**

Jutai út [II.] (125.), Boglár–Kaposvári országút, Régi Kapos–Füredi út

Jutai utca, **Kanizsai utca (129.)**

- Kallói út, **Pécsi utca (222.)**
Kálvária utca (K.–To.), Orci út (214.) (K.–To.)
- Kálvária utca [I.], **Bartók Béla utca (24.)**
Kálvária utca [II.] (126.), Lövész utca, Sallai Imre utca
- Kálvin tér, **Bethlen tér (34.)**
- Kandó köz (127.)**
- Kandó Kálmán utca (128.)**
- Kanizsai út, **Kanizsai utca (129.)**
- Kanizsai utca (129.)**, Jutai utca, Jutai út [I.], Kanizsai út, *Klinker út*, November 7. utca, *Sztáhnov út*
- Kapoli Antal utca (130.)**
- Kaposfüredi út (131.) (K.–Kf.)**, Kossuth Lajos utca (K.–Kf.), Petőfi Sándor utca (K.–Kf.), *Polétár utca (K.–Kf.)*, Vörös Hadsereg utca (K.–Kf.)
- Kaposi Mór utca (132.)**
- Kaposrét sor (133.)**, Császárrét sor
- Kaposvár tere, **Kossuth tér [II.] (162.)**
Kaposváry György utca, Szántó utca (251.)
- Károly Róbert utca (134.)**
- Kárpát utca (135.)**
- Kassa utca (136.)**
- Katona József utca (137.)**
- Katonai gyakorlótér, **Berzsenyi park (305.)**
- Kazinczy Ferenc utca (138.)**
- Kecelhegyaljai út (139.)**
- Kecelhegyi út (140.)**
- Keletivánfa utca (141.)**
- Kemping utca (142.) (K.–To.)**, December 2. utca (K.–To.), Kossuth Lajos utca (K.–To.), *Zsidó utca (K.–To.)*
- Kenese tér (143.)**
- Kenyérgyár utca (144.)**
- Kereszt utca (145.)**, Rózsa Ferenc utca
Kereszt tér, Arany János tér (10.)
- Kertalja utca (146.)**
- Kertész utca [I.], **Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca (65.)**
- Kertész utca [II.] (147.)**
- Keszthely utca (148.)**
- Kilián György utca, **Posta utca (227.) (K.–To.)**
- Kinizsi Pál utca (149.)**
- Kisfaludy utca (150.)**
- Kisgáti utca (151.)**
- Kisközi utca (152.) (K.–Kf.)**, Dózsa György utca (K.–Kf.)
- Kisrómahegyi út (153.)**
- Klapka utca (154.)**
Klinker út, Kanizsai utca (129.)
- Kócsag utca (155.) (K.–To.)**, Sarohin tábornok utca (K.–To.)
- Kodály utca (156.)**
- Kodolányi János utca (157.) (K.–To.)**, Engels utca (K.–To.), Jakubecz György utca (K.–To.)
- Kolozsvár utca [I.], **Bem utca (29.)**
- Kolozsvár utca [II.], **Kossuth Lajos utca (161.)**
- Komárom utca (158.)**
- Kontrássy utca (159.)**, Latinca Sándor utca
- Koppány vezér utca (160.)**
- Korona utca, **Ady Endre utca (4.)**, **Fő utca (82.)**
- Kossuth Lajos utca (161.)**, Árpád utca [I.], *Bánffy Dezső utca, Eibenitz köz*, Kolozsvár utca [II.], Nagyvárad utca
- Kossuth Lajos utca (K.–Kf.), **Kaposfüredi út (131.) (K.–Kf.)**
- Kossuth Lajos utca (K.–To.), **Kemping utca (142.) (K.–To.)**
Kossuth Lajos utca, Vár utca (285.)
- Kossuth tér [II.] (162.)**, Fő tér, Kaposvár tere, Piac tér, Széchenyi tér [I.], Templom tér
- Kölcsey utca (163.)**

Könyves Kálmán utca (164.)Könyvtár utca, **Csokonai Vitéz Mihály utca (53.)****Körös utca (165.)****Kőrösi Csoma Sándor utca (166.)**, Micsurin utca [II.]**Körtönye utca (167.)****Kőszeg utca (168.)**Közép utca, **Petőfi utca (225.)****Krúdy Gyula utca (169.)****Kulacs utca (170.)**Kun Béla utca, **Gönczi Ferenc utca (92.)****Kunffy utca (171.)**

L

Laborfalvi Róza utca (172.), Rákosi Jenő utca**Laktanya utca (173.)**Latinca Sándor utca (K.–To.), **Veres Péter utca (290.) (K.–To.)**Latinca Sándor utca, **Kontrássy utca (159.)**Lenin utca (K.–To.), **Gém utca (89.) (K.–To.)**Lenin utca [I.], **Teleki utca (267.)**Lenin utca [II.], **Szent Imre utca (255.)****Léva köz (174.)****Léva utca (175.)**Levente utca, **Béke utca (26.)**Lewin Samu utca, **Óvoda utca (216.)****Liszt Ferenc utca (176.)****Lonkai út (177.)****Lorántffy Zsuzsanna utca (178.)**, *Babits Mihály utca*, Hámán Kató utca, **Mikszáth Kálmán utca (194.)**, *Szalay Fruzsina utca***Losonc köz (179.)****Losonc utca (180.)****Lövölde utca (181.)**

M

Madár utca (182.)**Magyar utca (183.)**Major utca, **Baross Gábor utca (23.)**, **Budai Nagy Antal utca (43.)**Május 1. utca (K.–Kf.), **Állomás utca (7.) (K.–Kf.)**,Május 1. utca, **Fő utca (82.)****Malom utca (184.)****Margaréta utca (185.) (K.–Kf.)**Marhahajtó út, **Achim András utca (2.)****Maros utca (186.)****Martinovics Ignác utca (187.)***Mártírok tere [I.]*, **Petőfi tér [II.] (224.)**Mártírok tere [II.], **Bethlen tér (34.)**Marx Károly köz, **Gróf Apponyi Albert köz (93.)**Marx Károly utca (K.–To.), **Tamási Áron utca (264.) (K.–To.)**Marx Károly utca, **Gróf Apponyi Albert utca (94.)****Mátyás király utca (188.)**, *Rákosi Mátyás utca***Megyeház utca (189.)**, *Bánffy Dezsőről utca*Meggyes utca [I.], **Németh István fasor (208.)**, **Somssich Pál utca [II.] (244.)**Meggyes utca [II.], **Biczó Ferenc utca (37.)****Meggyes utca [III.] (190.) (K.–To.)**, Bem József utca (K.–To.)**Mérői köz (191.)**Mező Imre utca (K.–To.), **Mikes Kelemen utca (193.) (K.–To.)****Mező utca (192.)**, **Guba Sándor utca (303.)**, Igali postaút, Mező Imre utca, November 4. utca, Toponári út [II.]Micsurin utca [I.], **Nyár utca (211.)**Micsurin utca [II.], **Kőrösi Csoma Sándor utca (166.)**

Mikes Kelemen utca (193.) (K.–To.),
Mező Imre utca (K.–To.)
Mikszáth Kálmán utca (194.), Hámán
Kató utca, **Lorántffy Zsuzsanna
utca (178.)**
Monostor utca (195.)
Móra Ferenc utca (196.) (K.–To.), Béke
utca (K.–To.)
Móricz Zsigmond utca (197.), Cigánysor
utca, Szentjakabi sor
Munkács utca (198.)
Munkácsy Mihály utca (199.), *Gál horbó,*
Váli köz
Munkásör sor, **Nemzetör sor (209.)**
Muskátli utca (200.) (K.–Kf.)
Múzeum köz (201.), Csokonai köz
Mussolini park, **Rippl-Rónai park (307.)**
Múzeum park, Rippl-Rónai park (307.)

N

Nádasdi utca (202.), Schönherz Zoltán
utca
Nádor utca (203.), *Beloianisz utca*
Nagy park, Berzsenyi park (305.)
Nagy utca, **Ady Endre utca (4.)**, **Fő utca
(82.)**
Nagyatádi Szabó István utca, **Baross Gá-
bor utca (23.)**, **Budai Nagy Antal
utca (43.)**
*Nagyatádi Szabó István utca, Szántó utca
(251.)*
*Nagyatádi Szabó István utca, Teleki utca
(267.)*
*Nagyboldogasszony utca, Ady Endre utca
(4.)*, **Fő utca (82.)**
Nagygát utca (204.)
Nagyszeben utca (205.)
Nagyvárad utca, **Kossuth Lajos utca
(161.)**
Nagyváthy János utca (206.)
Nap utca (207.)
Nap utca, Hajnal utca (99.)

Németh István fasor (208.), Beloianisz
utca, Meggyes utca [I.], Németh Ist-
ván utca
Németh István utca, Beloianisz utca,
Németh István fasor (208.), **Soms-
sich Pál utca [II.] (244.)**
Nemzetör sor (209.), Munkásör sor
Noszlopy Gáspár utca (210.), Erzsébet út
*Noszlopy Gáspár utca, Pete Lajos utca
(223.)*
November 4. utca, **Mező utca (192.)**,
Guba Sándor utca (303.)
November 7. utca (K.–To.), **Daru utca
(57.)** (K.–To.)
November 7. utca, **Kanizsai utca (129.)**

NY

Nyár utca (211.), Micsurin utca [I.]
Nyírfá utca (212.), *Csillag utca*
Nyugativánfa utca (213.)

O, Ó

Ólaki dűlő, **Pázmány Péter utca (221.)**
Orci út (214.) (K.–To.), Dimitrov utca
(K.–To.), *Kálvária utca (K.–To.)*
Orgona utca (215.) (K.–Kf.), *Toponári út
(K.–Kf.)*
Óvoda utca (216.), Lewin Samu utca,
Szalóky Dániel utca

Ő

Ősz utca, Pete Lajos utca (223.)

P

Pacsirta utca (217.)
Pálóczi Horváth Ádám utca (218.)
Pálya utca, **Baross Gábor utca (23.)**, **Bu-
dai Nagy Antal utca (43.)** (K.–To.)

Panoráma utca (219.) (K.–To.)
Pap utca, **Zárda utca (298.)**
Papsára utca, **Kanizsai utca (129.)**
Patak sor (220.)
Patyolat utca, **Dombóvári út (63.)**
Pázmány Péter köz, **Dési Huber István utca (61.)**
Pázmány Péter utca (221.), Ólaki dűlő
Pécsi utca (222.), Kallói út, *Szentjakabi út*,
Vörös Hadsereg utca
Pete Lajos utca (223.), *Noszlopy Gáspár utca*, Ősz utca
Pete Lajos utca, **Anna utca (8.)**
Petőfi Sándor utca (K.–Kf.), **Kaposfüredi út (131.) (K.–Kf.)**
Petőfi Sándor utca (K.–To.), **Derkovits Gyula utca (58.) (K.–To.)**
Petőfi Sándor utca (K.–Tö.), **Gyöngyvirág utca (96.) (K.–Tö.)**
Petőfi tér [I.], **Bethlen tér (34.)**
Petőfi tér [II.] (224.), Deák tér, *Mártírok tere [I.]*, Széna tér
Petőfi utca (225.), Közép utca, Új utca
Piac tér, **Kossuth tér [II.] (162.)**
Pipacs utca (226.), **Búzavirág utca (44.)**,
Polétár utca (K.–Kf.), **Kaposfüredi út (131.) (K.–Kf.)**
Posta utca (227.) (K.–To.), *Festetics utca*,
Kilián György utca
Pozsony utca, **48-as ifjúság útja (1.)**
Promenádnád, **Jókai liget (306.)**
Puskin utca (228.), Szent György utca

R

Radnóti Miklós utca (229.)
Rákóczi tér (230.), Búzatér [II.], Gabonapiac tér
Rákosi Jenő utca, **Laborfalvi Róza utca (172.)**
Raktár utca (231.)
Régi Kapos-Füredi út, **Jutai út [II.] (125.)**
Rét utca (232.)

Rezeda utca (233.) (K.–Kf.)
Rigó utca (234.)
Rimanóczy Kálmán utca, **Jedlik Ányos utca (120.)**
Rippl-Rónai park (307.), Mussolini park,
Múzeum park, Táncsics Mihály park,
Teleki park
Rippl-Rónai tér (235.), Táncsics Mihály tér,
Teleki tér
Rippl-Rónai utca (236.)
Roboz István utca, **Dózsa György utca (64.)**
Rodostó utca (237.) (K.–To.)
Rómahegyi utca (238.)
Rozmaring utca (239.) (K.–Kf.)
Rózsa Ferenc utca, **Kereszt utca (145.)**
Rózsa utca [I.], **Gróf Apponyi Albert utca (94.)**
Rózsa utca [II.] (240.), *Új-Rózsa utca*
Rudnay Gyula utca (241.)

S

Ságvári Endre út, **Hajnóczy József utca (100.)**
Ságvári Endre utca (K.–To.), **Váci Mihály utca (283.) (K.–To.)**
Sándor utca, **Streith Miklós utca (247.)**
Sávház (304.)
Schönherz Zoltán utca, **Nádasdi utca (202.)**
Semmelweis utca (242.)
Sétálóutca, **Fő utca (82.)**
Sétatér utca [I.], **Irányi Dániel utca (112.)**
Sétatér utca [II.], **Bartók Béla utca (24.)**
Sétatér, **Jókai liget (306.)**
Sigray utca (243.)
Somssich Pál utca [I.], **Széchenyi tér [III.] (252.)**
Somssich Pál utca [II.] (244.), Beloianisz utca, B. köz, Meggyes utca [I.],
Németh István utca
Sopron utca (245.)

Sörház utca (246.)
Streith Miklós utca (247.), Sándor utca
Stromfeld Aurél utca (248.), *Szentmarjay
Ferenc utca*

SZ

Szabadság park, **Berzsenyi park (305.)**
Szabadság utca (249.) (K.–To.), Táncsics
Mihály utca (K.–To.)
Szabadságkert, **Berzsenyi park (305.)**
Szabó Pál utca (250.) (K.–To.), Ady End-
re utca (K.–To.)
Szalay Fruzsina utca, **Lorántffy Zsuzsan-
na utca (178.)**
Szalma István köz, **Biczó Ferenc köz (36.)**
Szalma István u., **Biczó Ferenc utca (37.)**
Szalóky Dániel utca, **Óvoda utca (216.)**
Szántó Imre utca, **Szántó utca (251.)**
Szántó utca (251.), *Kaposváry György utca,
Nagyatádi Szabó István utca*, Szántó
Imre utca
Széchenyi tér [I.], **Kossuth tér [II.] (162.)**
Széchenyi tér [II.], **Berzsenyi utca (32.)**
Széchenyi tér [III.] (252.), Engels utca,
Somssich Pál utca [I.]
Szegfű köz (253.)
Szegfű sor, **Szegfű utca (254.)**
Szegfű utca (254.), Szekfű sor, Szegfű sor
Szekfű sor, **Szegfű utca (254.)**
Széna tér, **Petőfi tér [II.] (224.)**
Szennai út, **Cseri út (50.)**, **Egyenesi út
(68.)**
Szent Ferenc utca, **Vöröstelek utca (295.)**
Szent György utca, **Puskin utca (228.)**
Szent Imre utca (255.), Forradalmárok
tere, Kolozsvár utca [I.], Lenin utca
[II.], Sztálin utca
Szent István utca (256.)
Szent János tér, **Berzsenyi utca (32.)**
Szent László utca (257.)
Szentjakabi sor, **Móricz Zsigmond utca
(197.)**

Szentjakabi út, **Pécsi utca (222.)**
Szentmarjay Ferenc utca, **Stromfeld Aurél
utca (248.)**
Szentpáli utca, **Szigetvári utca (258.)**,
Zrínyi utca (301.)
Szigetvári köz, **Hegyalja utca (103.)**
Szigetvári utca (258.), Szentpáli utca
Szigligeti Ede utca (259.)
Színház park (308.), *48-as Ifjúság park,
Búzapiac, Búzatér [II.]*, Gabonapiac,
Hősök Ligete
Szombathely utca (260.)
Szondy György utca (261.)
Szőlőhegyi utca (262.) (K.–Kf.), Április
4. utca (K.–Kf.), Vörös Október utca
(K.–Kf.)
Sztáhanov út, **Kanizsai utca (129.)**

T

Tallián Gyula utca (263.), Árpád utca
[II.], Dimitrov utca
Tamási Áron utca (264.) (K.–To.), Benyó
János utca (K.–To.), Marx Károly
utca (K.–To.)
Tanácsház utca, **Teleki utca (267.)**
Tanár horbó, **Fodor József utca (80.)**
Táncsics Mihály park, **Rippl-Rónai park
(307.)**
Táncsics Mihály tér, **Rippl-Rónai tér
(235.)**
Táncsics Mihály utca (265.), *Csokonai Vi-
téz Mihály utca*, Domb utca,
Táncsics Mihály utca (K.–Kf.), **Alkot-
mány utca (6.) (K.–Kf.)**
Táncsics Mihály utca (K.–To.), **Szabadság
utca (249.) (K.–To.)**
Tavaszi utca (266.)
Teleki park, **Rippl-Rónai park (307.)**
Teleki tér, **Rippl-Rónai tér (235.)**
Teleki utca (267.), *Döbrössy Alajos utca,
Gilice utca [I.]*, *Nagyatádi Szabó Ist-*

ván utca, Lenin utca [I.], Tanácsház
utca
Temesvár utca (268.)
Temető utca, **Fő utca (82.)**, **Hársfa utca
(102.)**
Templom tér, **Kossuth tér [II.] (162.)**
Thököly Imre utca (269.)
Tinódi utca (270.)
Tisza utca (271.)
Tókaji köz (272.)
Tókaji utca (273.)
Toldi Miklós utca (274.)
Tompa Mihály utca (275.), *Gyöngyvirág
utca*
Toponári út (K.–Kf.), **Orgona utca (215.)
(K.–Kf.)**
Toponári út [I.], **Fő utca (82.)**
Toponári út [II.], **Mező utca (192.)**, **Guba
Sándor utca (303.)**
Toponári út [III.] (276.) (K.–To.), **Vörös
Hadsereg utca (K.–To.)**
Toponári utca, **Fő utca (82.)**
Tót utca (K.–To.), **Gém utca (89.) (K.–To.)**
Tóth Árpád utca (277.)
Tóth Lajos köz, **Iskola köz (114.)**
Tóth Lajos utca, **Anna utca (8.)**
Töröcskei út, **Bartók Béla utca (24.)**
Töröcskei utca (278.)
Tulipán utca (279.) (K.–Kf.)
Tüskevári utca (280.)

U, Ú

Új utca, **Petőfi utca (225.)**
Új-János utca, **János utca [II.] (118.)**
Újpiac tér (281.)
Új-Rózsa utca, **Rózsa utca [II.] (240.)**
Ungvár utca (282.)

V

Váci Mihály utca (283.) (K.–To.), Ságvári
Endre utca (K.–To.)

Vak Bottyán utca (284.)
Váli horhó, **Vikár Béla utca (292.)**
Váli köz, **Munkácsy Mihály utca (199.)**
Vár utca (285.), **Ady Endre utca (4.)**, **Fő
utca (82.)**, *Kossuth Lajos utca*
Vásártéri út (286.)
Vasút köz (287.)
Vasút sor (K.–To.), **Juhász Gyula utca
(124.) (K.–To.)**
Vasvári Pál utca (288.)
Vaszary János utca (289.)
Vég utca, **Virág utca (294.)**
Veres Péter utca (290.) (K.–To.), *Bárné-
vóna utca (K.–To.)*, *Latinca Sándor
utca (K.–To.)*
Veszprém utca (291.)
Vigh Pál utca, **Bástya utca (25.)**
Vikár Béla utca (292.), *Váli horhó*
Viola utca (293.) (K.–Kf.)
Virág utca (294.), Vég utca
Vorosilov utca, **Vöröstelek utca (295.)**
Vörös Hadsereg utca (K.–Kf.), **Kaposfü-
redi út (131.) (K.–Kf.)**
Vörös Hadsereg utca (K.–To.), **Toponári
út [II.] (276.) (K.–To.)**
Vörös Hadsereg utca, **Pécsi utca (222.)**
Vörös Október utca (K.–Kf.), **Szőlőhegyi
utca (262.) (K.–Kf.)**
Vöröstelek utca (295.), Szent Ferenc utca,
Vorosilov utca

X

Xantus János utca (296.)

Z

Zalka Máté utca, **Baross Gábor utca (23.)**
Zarany utca, **Arany János utca (11.)**
Zaranyi utca, **Arany János utca (11.)**
Zárda köz (297.), Április 4. köz

Zárda utca (298.), Április 4. utca, Pap
utca

Zichy Mihály utca (299.)

Zöldfa utca (300.)

Zrínyi utca (301.), Donner utca, Szentpá-
li utca

ZS

Zselici út (302.), *Orbán Balázs út*

Zsibagyöp, **Jókai liget (306.)**

Zsidó utca (K.-To.), **Kemping utca (142.)**
(K.-To.)

Kaposvár látképe a Kálvária templomtól az 1920-as években

III.

Válogatott dokumentumok Kaposvár közterületeinek (n)évtörténetével kapcsolatban⁷⁵⁸

1.

Írás a város fejlesztési lehetőségeiről

Kaposvár, 1873. március 11.

(-y): Kaposvár nem volt, hanem lesz.

Lesz ám, ha magunk is azt akarjuk, hogy legyen, hanem ha csak töprenkedünk, kezét fogva nem háritjuk el az akadályokat, s nem iparkodunk emelésen, úgy a néhány év óta szemmel látható haladás dacára is visszaesésnek kell következni.

Igaz, hogy Kaposvár lakossága a tagosztály keresztülvitelekor menthetetlen mulasztásokat tett, mert a hercegtulajdonos⁷⁵⁹ a város közvetlen közelében minden kiváló helyre beékelte magát, hol most a terjeszkedés megszűnt, vagy csak nagy akadályokkal jár; de azért a haladás útjában nem lehet megállni, hanem minden törvényes eszköz és lehető áldozattal előre menni.

Mindenki előtt köztudomású tény, hogy a székvárosban máris ember-ember hátán lakik, a szállások nem elégségesek, s ha ma akarna néhány család bevándorolni, a fogadóba jutna. Minden legkisebb hely elfoglalva, s busásan megfizetve.

A vasútvonal tagadhat[at]lanul nagy előnyöket hozott a városra,⁷⁶⁰ az ingatlanok ára mondhat[at]lan mérvben emelkedett annyira, hogy ép[p]en nincs arányban a nyert előnyökkel. Ez egyik oka annak, hogy a házhelyek árát alig lehet kifizetni, s nem sok embernek van módjában 10–12 ezer ftot beépíteni, ruházni, aki különben tán 3 4–5 ezer frtra ember lenne.

Így sok házhely, dugadült ház vár kiépítésre, de gazdája nem bírja; az értök kért magas ár pedig senkinek sincs kedve megadni.

758 A válogatás egyik fő szempontja volt, hogy az utcák, terek kialakításával, el- és átvezetésével kapcsolatos vélemények, a döntést előkészítő iratok, valamint határozatok, tehát a témában keletkezett mindenfajta forrásból kerüljön be az összeállításba. A közlés során igyekeztem az eredeti írásmódot, szókészletet megőrizni. Elsősorban a cz-vel írtakat javítottam c-re, valamint a röviddel írt, de egyébként hosszú magánhangzókat hosszúra. Ezek mellett a központosítást, illetve az egybe- és különírást igazítottam a mai helyesírás szabályaihoz.

759 A herceg Esterházy család, Kaposvár korábbi földesurai.

760 1872 augusztusától van Kaposvárnak vasútvonala.

Természetes tehát, hogy ha Kaposvár emelkedését óhajtjuk s nem akarjuk készakarva természetes, s az idő és viszonyoktól nyert haladásban gátolni, házhelyekről kell gondoskodni a város közvetlen közelében, s magában a városban.

Mi volna hát az első teendő? Bent a városban áldozatok árán is utcákat kell nyitani, és pedig a hosszú utcáról⁷⁶¹a Pap utcába⁷⁶²; a Medgyesi-dűlőkre, s a sétátér utcából⁷⁶³ a vasúti állomás felett fekvő házhelyek, s hercegi földre.

Hercegi föld?

De itt ám a bökkenő!

Az igaz, hogy itt nagy lélekzetet kell venni, de annál nagyobb akadályokat is legyőzött már egy város lakossága, mely annak jövőjét és saját érdekeit szívéen hordozta.

A főbérlő és maga herceg nem lesznek egy nagy közönség érdekei iránt annyira elfogultak, részvétlenek, hogy a meghozható áldozatok és kárpótlás mellett is ellenszegüljenek az általános kívánságnak.

Utcat nyitni, és a hercegtulajdonostól, ha többet nem is az indóház feletti jó darab, s az istentől is a város alá teremtett földet megszerezni, a legelső kötelesség; s kettős kötelesség akkor, midőn piac is kell a városnak, mert a mostani piac kevés az emelkedett forgalomnak, s annyira már még is haladtunk, hogy a trotoirt,⁷⁶⁴ ez egyedüli járó-kelő helyet tovább nem fogjunk kofák és ludas asszonyoktól elfoglalva hagyni; s nem az országutat, melyet a hatóságnak kell gondjai alá venni, ha még tovább is bitorolják, s a gab[o]nás kocsikkal el állják.

Ily hajmeresztő gondatlanság, hanyagság, egy rendezett városban sem tűrhető, ha csak az ázsiai szokások és mitsem tévésnek rabja nem akar lenni a lakosság, a mely címekekkel pedig mai napság senki sem akar megtiszteltetni.

Eddig azt mondták sokan, majd ha rendezett tanács lesz, az lesz hivatva a tőzsgyökeres bajokon segíteni; az majd megoldja a függő kérdéseket; a rendezett tanács meg van,⁷⁶⁵ kérjük a szép szót! Tessék az értelmiségnek sorakozni, s a város haladását és szebb jövőjét hátráltató akadályokat legyőzni.

Mi az értelmiség[től] és vagyontól várunk mindent, övéké a jelen és jövő, hogy egyengessék az utat jólétre, boldogságra még azok előtt is, kik egyedül akkor fogják fel azok hasznát, kényelmét, mikor már benne úsznak.

Úttörők mindig voltak; igaz, hogy verejték folyt nyomokban, de gyöngy lett belőle...

761 Elnevezése 1880-ban Berzsényi utca lett.

762 Elnevezése 1880-ban Zárda utca lett.

763 Elnevezése 1896-ban Irányi Dániel utca lett.

764 Helyesen: trottoir. Régies francia kifejezés. Jelentése: járda, gyalogjáró.

765 Kaposvár 1873-ban lett másodszer rendezett tanácsú város.

Alkalmat kell adni arra, hogy a város terjeszkedhessék; a megyei birtokosság szebbnél-szebb házakat építhessen, mert fognak építeni; ez mind pénz, ez mind jövedelem, haladás, s egy városnak ez kell!

Ha pedig azt nem akarjuk; ha az idő és viszonyoktól elejbénk dobott előnyöket vakon eltíporjuk, – úgy menjünk inkább ki a pusztákra, ott kevés a vágy, nem kell lámpa, kőszénfüst, állandó színház; s adjunk helyet azoknak, kik a civilizáció szolgálatában a tettekről nem riadnak vissza!!

A hajó menne, vitorlája vígan leng; a tenger is csendes; de a kikötőben vesztegel s matrózai alusznak, pedig mennyi kincs van rajta!

(-y): Kaposvár nem volt, hanem lesz. *Somogy*, 1873. március 11. 2. p. Újságcikk.

2.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata utcák átnevezésekről

Kaposvár, 1880. szeptember 30.

A városi utcáinak elnevezését helyben hagyás végett polgármester úr⁷⁶⁶ előterjeszti.

A városi tanács által eszközölt Kaposvár város utcáinak elnevezése azon változtatással hagyatik helyben hogy a

Papp utca Zárda utca

Arany utca Honvéd utca

Anna utca maradjon

Gilice Teleki utca

Hegyaljai utca marad

Hosszú utca Berzsenyi utca nevet nyerjenek s ezen utcai névváltoztatás a Kaposvári telekt[örvény]széknél is bejelentessék, hogy a Kaposvári telekkönyv e szerinti kiigazítást nyerhessen.

Nagy János képviselő, a Papp utcának Zárda utcára változtatása ellen tiltakozását jelentette ki.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1880. szeptember 30-i ülés. 41/1880. kgy. sz. h.

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

766 Németh Ignác.

3.

Kaposvár házkimutatásos jegyzéke

Kaposvár, 1881. május 20.

Közterület megnevezése	Házzszámmal rendelkező házak száma
Széchenyi tér ⁷⁶⁷	8
Korona utca ⁷⁶⁸	17
Búza, most Kossuth tér ⁷⁶⁹	9
Vár utca	19
Hosszú, most Berzsényi utca ⁷⁷⁰	49
Kanizsai utca	99
Füredi utca	72
Dúló utca ⁷⁷¹	8
Pap, most Zárda utca ⁷⁷²	39
Megyes utca ⁷⁷³	6
Közép és Új, most Petőfi utca	21
Új, most Petőfi utca	59
Kereszt utca	3
Fő utca	120
Vég, most Virág utca	12
Anna utca	12
Rózsa utca ⁷⁷⁴	7
Gilice, most Teleki utca ⁷⁷⁵	19
Sétatér utca ⁷⁷⁶	19
Széna, most Deák tér ⁷⁷⁷	6
Major, most Pálya út ⁷⁷⁸	11
Arany, most Honvéd utca ⁷⁷⁹	35
Kálvária utca ⁷⁸⁰	8
Donner, most Zrínyi utca	31
Lövész utca ⁷⁸¹	14
Sz[en]tpáli, most Szigetvári út	24
Hegyalja	14
Vásártér ⁷⁸²	8
Toponári út ⁷⁸³	4

Közterület megnevezése	Házzámmal rendelkező házak száma
Kallói, most Pécsi út	24
Keleti-Ivánfai utca	40
Nyugoti-Ivánfai utca	14
Árok utca	2
	833

XV. 2. Somogy megye kataszteri iratainak gyűjteménye. Kaposvár háztulajdonosainak jegyzéke 1881. május. 20.

Kézírással készült kimutatás.

A 2. oszlop és a házak számának összesítése közterületenként a szerző kiegészítése.

4.

Írás Kaposvár fejlődéséről

Kaposvár, 1881. december 13.

II. a) A város megkeresi Somogyvármegye közönségét, hogy az Anna utca s illetve a jelenlegi aggápoldai belsőségnek átellenében a főutcában fekvő, jelenleg megyei főorvosi lakház s illetve belsőségnek Gyuracsikai orvos úrral szomszédos keleti részén alkalmas szélességben a meggyesi belső dűlőre utcát nyisson: mely

767 Elnevezése 1911-ben Kossuth tér lett.

768 Elnevezése 1946-ban Ady Endre utca lett.

769 Az 1980-as években épült új vasúti felüljáró miatt ez a tér hivatalosan 1990-ben szűnt meg.

770 Elnevezése 1880-ban Berzsenyi utca lett.

771 A Béke utcára való átnevezésének elsődleges forrásai egyelőre nem kerültek elő. Valamikor az 1950-es évek elején történhetett. Az 1958-as térképen már így szerepel.

772 Elnevezése 1880-ban Zárda utca lett.

773 Elnevezése 1991-ben a nyugati részén Somssich Pál utca, míg keleti részén 1974-től Németh István fasor lett. Az 1881-ben létezett Megyes/Meggyes utca csak a mai Somssich Pál utca elejére terjedt ki.

774 Elnevezése 1921-ben Gróf Apponyi Albert utca lett.

775 Elnevezése 1880-ban Teleki utca lett.

776 Elnevezése 1896-ban Irányi Dániel utca lett.

777 Elnevezése 1954-ben Petőfi tér lett.

778 Elnevezése az 1890-es évek közepétől Baross Gábor utca.

779 Elnevezése 1880-ban Honvéd utca lett.

780 Elnevezése 1956-ban Bartók Béla utca lett.

781 Elnevezése 1896-ban Kálvária utca lett.

782 Nagyjából a mai Malom utca környéke.

783 A mai Fő utca keleti vége, illetve a Pécsi utca eleje.

művelet által a vármegye a mellett, hogy ott még nagyon is elégges⁷⁸⁴ főorvosi lak marad, a belsőségnek kertjéből és folytatólagos részéből házhelyeket nyerevendén, nemcsak jó üzletet csinálna, de közvetve annál értékesebb saját és a város érdekét is mozdítaná elő, ami a megyétől méltán elvárható, annál inkább; mert így idővel lehető lesz, hogy a Berzsényi utcáról a Vörös-kereszt korcsma mellett föl a Petőfi-utcán át a honvéd laktanyáig,⁷⁸⁵ s onnét folytatólag le az új búzapiaciig,⁷⁸⁶ illetve a Pálya útig,⁷⁸⁷ s tekintőleg⁷⁸⁸ a rövid idő múlva fölépüendő közös hadseregi laktanyáig⁷⁸⁹ egy városi körút képződhetik, melyen belül, és közel körül a község alakot és módot nyerne szabályosan és tömören kiépülni, iparát kereskedelmét fejleszteni, és olyképp[en] valóságos megyei székvárossá emelkedni. [...]

Midőn Kaposvár voltaképen csak két egymást keresztalakban átmetsző utcából áll ki, de ágaival oly hosszúra nyúló helyen fekszik 10.000-nyi lakosával, mint a mekkora helyen más művelt országokban 100,000 lakossal bíró városok állanak és virágoznak.

Egyik városi képviselő: Kaposvár kiépülése. *Somogy*, 1881. december 13. 2. p.
Újságcikk. Részlet. Az írás többi részében a város egyéb ügyes-bajos dolgaival foglalkoznak.
Ritkított betűs kiemelés az eredetiben.

5.

Írás az első kaposvári János – ma Dózsa György – utca kialakításának kezdetéről

Kaposvár, 1884. szeptember 2.

Illetékes körökben az a terv merült fel, hogy a főutcából (ifj. Csorba Ede házának átellenében) egy új utcát nyitnának a vasút állomáshoz vivő útra, a hercegi⁷⁹⁰ jelenlegi faraktáron át; természetes, ha másképp nem menne a dolog, a törvény erejével. Nem is kell mondanunk, hogy az eszme életre való, s nemcsak a város emelkedésére szolgálna, de a lakás szükségén is segítene. Nagy baja Kaposvárnak, hogy csak egyes utcáin terjed hosszúságban, mint p. o.⁷⁹¹ Kaposfüred, Mérő,

784 Értsd: megfelelő.

785 A mai Honvéd és Damjanich utca sarkán 1876-ra elkészült honvédlaktanya, amelyet 1973-ban bontottak le.

786 Elnevezése 1906-ban Rákóczi tér lett.

787 Elnevezése az 1890-es évek közepétől Baross Gábor utca.

788 Értsd: tekintve.

789 Az 1887-re a Pálya utcában felépült császári és királyi, azaz a közös hadsereg részére készült laktanya, amelyet később az utcanév megváltoztatása miatt az 1890-es évek közepétől Baross laktanyaként is neveztek.

790 A herceg Esterházy család, Kaposvár korábbi földesurai.

791 p. o.: példának okáért.

Szt.-Jakab felé; itt aztán úgy nyúlik, mint a búcsúra menő koldus száján a szentiványi ének. Távlataból úgy néz ki Kaposvár, mint a keresztes pók; nagy has, irgalmatlan lábakkal. A város tehát nem szépülhet; s még belső nagy telkei sem építhetők ki, mert a herceg tulajdonát képezik, pedig Kaposvárból csak akkor lehet szép, kiterjedt város, ha a hercegi telkek elárusíttatnak. – Eddig is azonban kétszeres erővel kell megragadni minden alkalmat, melyet a város belterjedésére nézve nyújtanak a kedvező viszonyok. Kívánjuk, hogy a szép terv sikerüljön.

Új utca. *Somogy*, 1884. szeptember 2. Melléklet 1. p.
Újságcikk.

6.

Hirdetmény utcanyitással kapcsolatban

Kaposvár, 1887. április 2.

Az új utca⁷⁹² Kaposvárott a fő utcától a *Rózsa utcáig*⁷⁹³ nyitva van. A Badánti Antal és neje-féle ház mielőbb lebontatik és anyaga eltávolíttatik. Az új utcában 10 évi adómentességgel építhető házakhoz téglá, épületfa, és minden egyéb anyag a Badánti-féle háznak udvarán, úgy a Rózsa utcán át szabadon szállítható. Az új utcának a *Rózsa utcától* a vasúti indóház előtt a Pálya útra⁷⁹⁴ terjedő kisebb részletének kinyitása, egység, vagy kisajátítás útján szintén mielőbb megtörténik. Vaszary a kisajátítási joggal felruházott vállalkozó.

Hirdetmény. *Somogy*, 1887. április 12. Melléklet 2. p.
Újságban közölt hirdetmény. Kurzivált kiemelések az eredetiben. Az eredetiben az utcanevet kötőjellel írták.

7.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Tanácsának határozata a későbbi Tallián Gyula utca kialakításával kapcsolatban

Kaposvár, 1891. június 5.

Olvastatott Somogy[ár]megye törvényhat[ósági]. bizottságának 218/11316 sz. a. kelt határozata mely szerint a Fő utcában levő főorvosi lakház lebontása s annak telkén keresztül az Anna utca folytatásaként egy új utca nyitása mondatott

792 A hamarosan dr. Vaszary János ügyvéd keresztnéve után János utcának, 1921-től Gróf Tisza István, majd 1946-tól Dózsa György utcának nevezett utca.

793 Elnevezése 1921-től 1948-ig, majd 1991-től ismét Gróf Apponyi Albert utca lett.

794 Elnevezése 1948-ban Budai Nagy Antal utca lett.

ki. Örvendetes tudomásul vétetvén N[a]gys[ágos]. Tallián Gyula úr Somogyv[ár] megye alispánja mint ezen eszme megvalósítójának, – miután ezen utca nyitása által a város azon irányban előzetes fejlődésnek indulhat, – ezennel köszönet szavazzatik, s egyúttal ez alkalomnál is felkéretik, hogy továbbra is a város érdekét s annak fejlődését szem előtt tartani kegyeskedjék.

V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1891. június 5-i ülés. 81/1891. sz. tanácshatározat. (4408/1891. pm. sz.).

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

8.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Tanácsának határozata utcák átnevezéséről

Kaposvár, 1896. január 14.

Tekintettel arra, hogy a régi Kálvária utca ezen elnevezését azért nyerte, mert a Kálvária benne elhelyezve volt, mivel pedig a Kálvária a Lövész utcába helyeztetett át,⁷⁹⁵ s a közvélemény ezen utcát nevezze el újabban Kálvária utcának, v[árosi]. képviselő testületnél javasoltatik, hogy a „Lövész” utca „Kálvária”-nak, – a Kálvária utca pedig melyben a sétatér is fekszik „Sétatér” utcának⁷⁹⁶ neveztessek el.

V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1896. január 14-i ülés. 8/1896. sz. tanácshatározat. (589/1896. pm. sz.).

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

9.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Tanácsának határozata a Rózsa – ma Gróf Apponyi Albert utca keleti végének kinyitásáról

Kaposvár, 1897. február 18.

Szabady János és társai kaposvári lakosoknak kérvénye a Rózsa utcának⁷⁹⁷ a bezárt temetőn át kinyitása iránt.

795 Felavatására 1893-ban Péter, Pál napján került sor.

796 Elnevezése 1956-ban Bartók Béla utca lett.

797 Elnevezése 1921-től 1948-ig, majd 1991-től ismét Gróf Apponyi Albert utca lett.

A Rózsa utca végén levő temetőbe történt utolsó temetkezéstől 30 év elmúlván, a Rózsa utca útjának folytatásául a temetőn át az átjáró út (nem utca) megnyitása ezennel kimondatik, – s v[árosi]. mérnök az útnak az általános tervezet szerinti kijelzésére megbíztatik. [...] a temetőn át csupán a közlekedési út nyitott meg s utca rendezésre a város irányában igényük nem lehet, mégis rendőrkapitány azzal, hogy a közönséget figyelmeztesse nyomtatott falragaszokon, hogy ezen temetőben a kinyitandó útba eső emlék köveket ki ki záros határ idő alatt elviheti ellen esetben az hatósági úton távolíttatik el. Végül városi mérnök végzésen értesítetnek.

V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. február 18-i ülés. 15/1897. sz. tanácshatározat. (1497/1897. pm. sz.).

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv. A kihagyás olvashatatlan szót jelez.

10.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Tanácsának határozata utcaelnevezésekről

Kaposvár, 1897. április 9.

A Medgyes telek felosztási tervét – s e telek rendezésére vonatkozó jelentését v[árosi]. mérnök beterjeszti.

Javasoltatik a v[árosi]. képviselő-testületnél, hogy ez alkalommal a gymnasium melletti utca helyett az internátussal szemközti utca tényleges megnyitása mondassék ki, – a tervezeten feltüntetett újutcák és pedig a Medgyes utca folytatásaként megnyitandó utca „Medgyes” utcának;⁷⁹⁸ – az internátussal szemközti utca – szeretett hazánk ezredéves fennállásának emlékére „Ezredév utcá”-nak; – a gymnasium mellett felmenő utca miután az utca első telkén Szent Imre kápolna emeltetik, „Sz[en]t. Imre utcá”-nak; – a Tallián Gyula utcából a Scholc és Gabsovits féle házak közt kiinduló s a Zárda utcára tervezett utcából felnyíló s a Medgyes utcát átszelő utca a honalapító Árpádról „Árpád utcá”-nak,⁷⁹⁹ a Tallián Gyula utcából kiinduló előbb leírt – s a Zárda utcára tervezett utca pedig a képviselő testületnek ezen utca elnevezése tekintetében 13/896 közgy[űlési].

798 Elnevezése 1991-ben a nyugati részén Somssich Pál utca, míg keleti részén 1974-től Németh István fasor lett. Az 1881-ben létezett Megyes/Meggyes utca csak a mai Somssich Pál utca elejére terjedt ki.

799 Elnevezése 1946-ban Kossuth Lajos utca lett. A jelenlegi Árpád utca már harmadik ilyen néven városunkban.

sz. határozatához képest a város közönségének a herceg Eszterházy család iránti tisztelete kifejezésül – „Eszterházy” utcának⁸⁰⁰ neveztessek el.

V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. április 9-i ülés. 26/1897. sz. tanáshatározat. (3236/1897. pm. sz.).
Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

11.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Tanácsának bejegyzése utcaelnevezésekről

Kaposvár 1897. október 23.

Somssich Andor saárdi lakos köszönő irata utca elnevezés tárgyában.

Ezen köszönő irat, – mely szerint a Somssich család nevében Somssich Andor saárdi lakos köszönetét fejezi ki a város határozatáért, hogy Somssich Pál emlékére a fő utcából az új utcát Somssich Pál utcának⁸⁰¹ nevezte el, – tudomás vétel végett a v[árosi]. képviselő testületnél bemutatattatik.

V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1897. október 23-i ülés. 176/1897. sz. tanáshatározat. (11.245/1897. pm. sz.).
Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

12.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata utcák és híd elnevezéséről

Kaposvár, 1899. december 7.

Az újonnan nyitott s már házakkal részben beépített utcák s terek elnevezése iránt v[árosi] tanács javaslata.

A v[árosi]. tanács javaslata egész terjedelmében elfogadtatik, és a honvéd laktanya mellett elvonuló út „Damjanich” utcának – a Fő és Baross utcát végpontjain összekötő út „Hársfa-utca”-nak – a Széchenyi tértől⁸⁰² a vasúthoz vezető út „Erzsébet”-útnak,⁸⁰³

800 Elnevezése 1946-ban Bajcsy-Zsilinszky utca lett.

801 Elnevezése 1950-ben Engels utca, 1990-ben Széchenyi tér lett.

802 Elnevezése 1990-ben megváltozott, mivel a tér megszűnt. Azóta a Berzsenyi utca eleje.

803 Elnevezése 1946-ban Noszlopy Gáspár utca lett.

és a belvárost a szigetvári külvárossal összekötő vasúti híd „Erzsébet”-hídnak⁸⁰⁴ neveztetik el.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1899. december 7-i ülés. 110/1899. kgy. sz. h. (11.891/1899. pm. sz.)

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

13.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata a későbbi Ballakuti utca megnyitásáról

Kaposvár, 1900. június 21.

Fleiner Samu és társai kaposvári lakosoknak a Szigetvári utcából a Ballakút felé beágazó dűlő úton – s illetve Fleiner Samu és neje ingatlanán át ezen kért utcát összekötő utca engedélyezési illetőleg hatósági engedély melletti építkezhetési iránti kérvénye a tárgyiratokkal a v[árosi]. tanács 5381/900 sz. javaslatával előterjesztetik, mely után több v[árosi]. képviselő a kérelem teljesítése s városrendészeti szempontból ennek helyessége mellett nyilatkozott. Simon Gyula pedig szintén a kérelem teljesítését, illetve a v[árosi]. tanács javaslatának elfogadását ajánlja, mégis azzal, hogy az érdekeltek még utcakövezés, nem fahíd, hanem téglahíd építésére is köteleztessenek. –

Elnök a kérdés eldöntését szavazásra bocsátotta akként, hogy akik a tanács javaslatát elfogadják ülve maradással, akik pedig a tanács javaslatát Simon Gyula indítványa szerinti kiegészítéssel fogadják el felállással szavazzanak,

a tanács javaslatának Simon Gyula indítványa szerinti elfogadása mellett – egyedül Simon Gyula szavazván a többi képviselők pedig a tanács előterjesztését fogadták el; – határozottatott:

A városi tanács javaslata elfogadtatván Fleiner Samu s társai kaposvári lakosoknak megengedtetik, hogy a bemutatott terv rajz szerint a Ballakút felé nyíló dűlőútnak s abból beágazólag Fleiner-féle ingatlanon át a Szigetvári utcát összekötőleg utcát nyithassanak – s a v[árosi]. tanács felhatalmaztatik, hogy a vonatkozó építkezési engedélyeket esetről esetre az engedélyezett vonalon kiadhassa, de csak ha előzőleg az érdekeltek a tett kijelentésük szerint az engedélyezett utcát egész vonalon is az egész 14 méter szélességben az ingatlanokból saját terükekre megnyitották a v[árosi]. mérnök lejt mérési kijelölése szerint az úttest földmunká-

804 Az Erzsébet hidat vasúti pályakorszerűsítés miatt az 1980-as években lebontották.

ját – valamint a szükséges hidat – habár egyszerű szerkezet szerint, de a biztonság s a közlekedésnek megfelelően megépítették. –

Kijelentetik egyidejűleg hogy a város ezen tényből, hogy az építésre engedélyezett vonalon az úttest kijelélése, nivellírozása⁸⁰⁵ a házak építésénél a helyszíni szemlék tartása, s felügyelet gyakorlása, s általán úgy az úttest, mint annak műtárgya s a házak építésénél köztekintetekből hatósági irányítás végett befolyt – nem következethető, hogy a város ezen utcát kezelése alá vette, sőt határozotlan kimondatik, hogy a várost sem útépítés, kikövezés közvilágítási és általán bár mely rendezési költség nem terhelheti.

Miről folyamodók képviselőiben Fleiner Samu kaposvári lakos végzésen – további eljárás végett a v[árosi]. tanács az ügyiratokkal értesítettnek.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1900. június 21-i ülés. 66/1900. kgy. sz. h. (5381/1900. pm. sz.)

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

14.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata a későbbi Géza utca megnyitásáról

Kaposvár, 1900. szeptember 6.

Marosi János és neje kaposvári lakosoknak a Sétatér utcából⁸⁰⁶ beágazólag saját telkükön utca nyitás iránti kérelmükre a városi tanács 83/6028/900 tü. sz. javaslata előterjesztetik.

Folyamodóknak megengedtetik, hogy a Sétatér utcából a bemutatott terv szerinti beágazással saját telküket házhelyeknek használhassák, illetve oszthassák fel a következő kikötések mellett:

1.) a házhely felosztásra szánt telek csekély mélységére s a lakóházakhoz szükséges mellékhelyiségeknek köztekintetekből megkívánandó célszerű elhelyezésére tekintettel az egyes telkek utca frontja 18 méter szélességnél kevesebb nem lehet. –

2.) az utca szélessége 13 méterben állapítván meg folyamodók az úttesthez és járdához ingatlanuk oldalán szükséges területet ingyenesen tartoznak rendelkezésre bocsátani s az új utcarész földmunkájára, s az utca beágazásánál szükséges híd építésére mely munkák hatóságilag eszközzendő jelen végzés vétele után

805 Értsd: szintjének megállapítására.

806 Elnevezése 1956-ban Bartók Béla utca lett.

60 nap alatt de mindenesetre építési engedély kiadása előtt a város pénztárába egyszersmindenkori hozzájárulásként 600 korona, írván Hatszáz koronát tartozik letenni.

3.) Folyamodók az utcarész közköltségen kikövezése és világítására igényt nem tarthatnak.

Kijelentik továbbá, hogy ezen utca egyelőre kilenc méter szélességben nyitattik meg, s az utca egész 13 méter szélességben való kibővítése s az átellenes ingatlan tulajdonosát terhelő további rendezési költségekre vonatkozólag akkor fog intézkedés tétetni midőn az átellenes ingatlan tulajdonosa építési engedélyt kér.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1900. szeptember 6-i ülés. 87/1900. kgy. sz. h. (6028/1900. pm. sz.)
Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

15.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata utcanyitási kérelemről

Kaposvár, 1907. március 11.

Kertesi⁸⁰⁷ Elek és társai kaposvári lakosoknak a Mező utcából az első Dűlő útra⁸⁰⁸ nyitandó utca engedélyezése iránti kérvénye és a tárgyratok a városi tanács 1712/907 t[anács]. ü[lési]. sz. javaslatával előterjesztetik. Többen az iránt szólaltak fel, a Dűlő utak menti külső építkezések csak a városrendezés hátrányára vannak – a kérelem utasításék el. – Mások – miután csak mezei lakok építéséről van szó – a tanács javaslatát pártolják. Ellenkező nézetek folytán az elnök a kérdés eldöntését szavazásra bocsátotta azzal, hogy akik a tanács javaslatát fogadják el „felállással”

akik a kérelem elutasítását kívánják

„ülve maradással”

szavazzanak. – A képviselő-testület többsége a tanács javaslata mellett szavazván kimondatott a következő véghatározat.

A tanács javaslata elfogadtatván Kertesi Elek és társai kérésére megengedi a képviselő-testület, hogy a beadott helyszíni rajz szerint a Mező utcából benyúló első Dűlő úton a Simon Nándor-féle birtoktestig 16 méterre kiszélesített út mentén, továbbá ezen Dűlő útból Kertesi Elek birtokán a birtok közepén 13 mtr. szé-

807 Más forrásokban: Kertessy névalakkal.

808 1916-ban már Dobó István utcaként említik.

lességben nyitandó út mentén mezei lakok építésére az engedélyek kiadassanak mégis folyamodóktól előzőleg teljesítendő azon kötelezettség kikötése mellett, hogy Hajdu Sándor birtokából kihasítandó 18,6 nöl területért járó 130 kor[ona]. 20 fillért, és a Mező utca és a Dűlő út érintkezésénél lévő árkon át építendő beton átereszt költségeire 250 koronát s így összesen 380 kor[ona]. 20 fill[ér]. azaz Háromszáznolcvan korona 20 fillért a város pénztárába befizessék. – Kertesi Eleknek egyszersmind kötelességévé tétetik, hogy a saját birtokán nyitandó útról a vízvezetéséről mindenkoron gondoskodni tartozik. – Miről az összes érdekeltek, v. mérnök a helyszínrajz kiadásával, v[árosi]. pénztár s v[árosi]. számvevő értesül.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1907. március 11-i ülés. 59/1907. kgy. sz. h. (1712/1907. pm. sz.)
Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

16.

Írás az Iszák-hegyi utcák elnevezéséről

Kaposvár, 1910. május 8. 6. p.

Az iszáki utcák elnevezése.

Az iszáki városrészben három új utca épült ki. Az iszáki érdekeltség beadványt intézett a városhoz és kéri, hogy az utcáknak adjon nevet. A kérvényezők azt ajánlják, hogy Mikszáth, Eötvös,⁸⁰⁹ és Jókai nevére nevezze el az új utcákat. Szóval az iszáki utcák szigorúan irodalmi jellegűek...

Az iszáki utcák elnevezése. *Somogyvármegye*, 1910. május 8. 6. p.
Újságcikk.

17.

Írás a város fejlődéséről

Kaposvár, 1911. június 28.

Esterházy-birtokok parcellázása.

Legelők és házhelyek lesznek.

Kaposvár újabb fejlődése.

809 Az eddig előkerült forrásokból nem derül ki, hogy báró Eötvös József vagy Eötvös Károly emlékét tisztelték meg. Utóbbi halálózási éve miatt is utóbbit tartom valószínűbbnek.

A város terjeszkedését nagyon szívesen téveszti össze a tanács a város fejlődésével s valahányszor egy-egy új utca keletkezik valamely városatyának projekcióból parcellázott és adóssággal terhelt szántóföldjein, a városi mandarinok mindannyiszor a város fejlődését szeretnék megállapítani. Pedig minden egyes új utcásor a város visszafejlődésének szomorú jele, mert ezek az amortizációra kiereszszakolt házsorok csak az eszkimókat szaporítják a nagyon is kevés fókákkal szemben.

A szántóföldek tömeges parcellázása következtében a mezőgazdasági földterületek nagyon megapadtak Kaposváron. A gazdanép mind szűkebb térre szorul, aminek természetes következménye a jövedelem apadása s így az adózóképesség csökkenése. Vagyis az új utcákkal járó közteherrel szemben a közjövedelem apadása következett be. [...]

Esterházy-birtokok parcellázása. *Somogyvármegye*, 1911. június 28. 2. p.
Újságcikk részlete. Az írás többi részében a város más jellegű fejlődéséről van szó.

18.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Tanácsának határozata utcaelnevezésekről

Kaposvár, 1911. október 23.

Müncz József városi képviselő előterjesztésére a Sétatér utcából⁸¹⁰ a Kapos-hegybe vezető utca, valamint a Tallián Gyula utcából Vörös Antalné-féle telken nyitott utca elnevezése iránt.

Javasolja a városi tanács, hogy a Sétatér utcából kiágazó Kapos-hegybe vezető utca „Géza” utcának neveztessek el.

Miután pedig a Vörös Antalné-féle telken az utca nem az engedélyokirat feltételeinek betartása mellett nyitattott, így oda építési engedélyek nem adatnak, tehát a városi tanács ezen utca elnevezését nem javasolja.⁸¹¹

V. 72. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város tanácsülési jegyzőkönyvei. 1911. október 23-i ülés. 330/1911. sz. tanácshatározat. (12.015/1897. pm. sz.).
Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

810 Elnevezése 1956-ban Bartók Béla utca lett.

811 1913-ban mégis elnevezték, ekkor kapta a Vöröstelek utca nevet.

19.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata közterületek városi úthálózatba való felvételéről

Kaposvár, 1916. április 6.

A mezőbirtokosság kérelme azon Dűlő utaknak a város úthálózatába leendő felvétele iránt, amelyek mentén házak épültek.

A város képviselő-testülete a tanács javaslatához képest a Hunyadi János teret, Hunyadi János, Kisfaludy, Klapka, Sándor⁸¹², Vöröstelek, Dobó István, Magyar utcák, Nádasdi út a gyepmesteri telepig; Laktanya, Géza utcákat, Mikszáth utcát a Jókai utca beágazásáig, Eötvös, Jókai, József, Kölcsey, Katona József, Lövölde, Sétatér⁸¹³, Vasváry⁸¹⁴ Pál, utcákat, Német István utcából⁸¹⁵ északnak kiágazó utcát, – a Betnár-féle telken a Cseri és Katona József utcákat összekötő utcát,⁸¹⁶ a Gyár és Zöldfa utcáknak Tavasz utcából kifelé eső folytatólagos részeit; végre az Árok utcát a városi úthálózatba és ezek további fenntartását a közúti előirányzat terhére felveszi. Tekintettel továbbá arra, hogy vannak még a város határában olyan forgalmas közdűlő utak is, melyek a város úthálózatába felvett utak összekötésére szolgálnak s így azoknak mintegy kiegészítő részét képezik, – a képviselő-testület ezek megvizsgálására és javaslatételre Dépold Béla, Gáspár Gyula, Hirsch Ferenc, és Tankovics János v[árosi]. képviselők továbbá Bereczk Sándor v[árosi]. főmérnök és Dr. Stecz László rendőrkapitányból álló bizottságot küld ki.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 20/1916. kgy. sz. h. (1987/1916. pm. sz.)

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

812 Elnevezése 1946-ban Streith Miklós utca lett.

813 Elnevezése 1956-ban Bartók Béla utca lett.

814 Helyesen: Vasvári.

815 1870-ben már Meggyes utca néven ismert. 1911-ben Németh István utca, 1952-ben Beloianisz utca, keleti része 1974-ben Németh István fasor, nyugati része 1991-ben Somssich Pál utca lett.

816 Elnevezése 1916-ban Sörház utca lett.

20.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata közterületek városi úthálózatba való felvételéről

Kaposvár, 1916. április 6.

A város képviselő-testülete a tanács javaslatához képest a Németh István utcából északnak kiágazó utcát Ólaki Dűlőnek,⁸¹⁷ Kucserka és Simon féle telken az Esterházy⁸¹⁸ és Németh István utcákat⁸¹⁹ összekötő utcát Meggyes utcának,⁸²⁰ a megyeház keleti oldalán nyitott utcát Megyeház utcának, a Cseri útról a Kovács József-féle telken nyitott utcát Akácfa utcának, és végre a Cseri útról a Betnár-féle telken nyitott utcát Sörház utcának nevezi el.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1916. április 6-i ülés. 31/1916. kgy. sz. h. (6172/1916. pm. sz.)

Kézírással készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

21.

Írás az első kaposvári Rózsa utca eredeti elnevezéséről és átkereszteléséről

Kaposvár, 1921. május 21.

Rózsa utca.

A városi képviselő-testület tegnapi ülésén dr. Szopkó polgármester⁸²¹ indítványára elhatározták, hogy a Rózsa utcának ezentúl az „Apponyi Albert utca” nevet adják... Kaposvár egyik legkedvesebb utcája az egyik legkedvesebb nevet viselte. Ez az utca valóban rózsák utcája volt. Hatalmas kert, mely mintha messzeségbe állna: nyugalmat adó, csendes, hangulatos. Minden ablakában, minden udvarában, minden kis kertjében, minden kis zugában virágok, virágok, virágok, virágok... Házaik előtt hársfák, melyek késői virágzásukkal édessé teszik a nyári álmokat. Ha csendes estén jársz arrafelé, a nyugalma megszállja

817 A dűlő szó itt út, utca értelemben használatos. Elnevezése 1931-ben Pázmány Péter utca lett.

818 Elnevezése 1946-ban Bajcsy-Zsilinszky utca lett.

819 Elnevezése 1991-ben a nyugati részén Somssich Pál utca, míg keleti részén 1974-től Németh István fasor lett. Az 1881-ben létezett Megyes/Meggyes utca csak a mai Somssich Pál utca elejére terjedt ki.

820 Elnevezése 1991-ben Biczó Ferenc utca lett.

821 Dr. Szopkó István a Belügyminisztérium által a rendkívüli időkben kinevezett helyettes polgármestere volt Kaposvárnak 1920-tól 1922-ig. A körmöcbányai menekült tanácsnok 1922-ben a polgármesteri szék elnyeréséért folyó választáson alulmaradt dr. Vétek Györggyel szemben. Dr. Vétek György 1934-ben változtatta maga és gyermekei családnévét Kaposváryra.

szenvedő szívedet, az a sok-sok rózsairat felüdít s az a biztosságos csend megvigasztal. Furcsa lesz lakóinak az a nap, midőn leszedik a táblácskák s újakat raknak fel Apponyi Albert nevével. Egyik szép név után a másik. Az ősz gróf neve – a nyugalom, a báj, a virág, a hervadthatatlanság utcájában – kedves gondolat. S bizonyos, hogy a régi Rózsa utca rózsái szebben fognak virítani, s az öreg, virágos hársfák ágai mély bókokkal hajladoznak az Apponyi Albert nagy nevét viselő táblácskák felé.

Rózsa utca. *Új-Somogy*, 1921. május 21. 2. p.
Újságcikk.

22.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata az első Kertész utca átnevezéséről

Kaposvár, 1924. március 3.

Néhai Dr. Kovács-Sebestény Gyula a város volt polgármestere⁸²² emlékének megörökítése céljából a Kertész utcának „Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca”-nak elnevezése tárgyában a városi tanács javaslata.

Véghatározat:

Néhai Dr. Kovács-Sebestény Gyula a város volt polgármesterének emléke az elhalálozás alkalmából jegyzőkönyvileg megörökített, hogy azonban az elhunyt emléke egyébként is megörökítették, a város képviselő-testülete a megboldogult érdemeinek elismerésül a Kertész utcát „Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca”-nak nevezi el.

Erről a város polgármesterét további eljárás végett, s a megboldogult özvegyét, özv. Dr. Kovács-Sebestény Gyuláné úrasszony kaposvári lakost értesíti.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1924. március 3-i ülés. 15/1924. kgy. sz. h. (4201/1924. pm. sz.)
Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

822 1911-től 1917-ig volt a város első embere. A jegyzőkönyvben mindvégig kötőjeles „ucca” névalakot használtak.

23.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata utcanyitási kérelem elutasításáról

Kaposvár, 1924. október 2.

Dr. Fleiner Mór és Samu kaposvári lakosok kérelme utcanyitási terv részbeni megváltoztatása.

Határozat.

A város képviselő-testülete a tanács javaslatának ismertetése, dr. Babócsay és dr. Hegyi Árpád képviselő-testületi tagok hozzászólása után dr. Fleiner Mór és Samu kaposvári lakosok azon kérelmét, mellyel az Iszák alján már engedélyezett utcanyitási terv megváltoztatását kérik, az alábbi indokoknál fogva nem teljesítheti.

Indoklás.

A kérelmezett utcanyitási terv szerint az Iszák-domboldal többé-kevésbé meg lenne az építkezés folytán bolygatva, miért is egy bekövetkező árvíz esetén ezen megbolygatott domboldalt direkte támadná meg, az Iszák-domb lecsúszása annál könnyebben következhetik be, mert a parcellázás folytán a domboldalon levő és annak talaját jelenleg megkötő fák és bokrok kivágását a város nem tudná kellőképpen biztosítani. Így tehát előállhatna az az eset, hogy a lecsúszó domboldal nem csak a tövébe épült házakat sodorná el, hanem nagy mértékben veszélyeztetné a domb tetején levő Jókai és Mikszáth utca házait.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1924. október 2-i ülés. 176/1924. kgy. sz. h. (17.064/1924. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv. A jegyzőkönyvben mindvégig „ucca” névalakot használtak.

24.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata a Sétatérnek Jókai ligetre való átnevezéséről

Kaposvár, 1925. november 12.

Jókai ligetek létesítése tárgyában a Városi Mérnökök Országos Szövetségének megkeresése.

Javaslat.

Városi Mérnökök Országos Szövetségének megkeresése folytán javasolja a városi tanács, miszerint mondja ki a képviselő-testület, hogy Jókai Mór emlékének megörökítése céljából a Donnervárosban lévő sétatérnek „Jókai Liget” nevet adja.

Véghatározat.

A városi tanács javaslatát a képviselő-testület elfogadja, ennél fogva elhatározza, hogy a Donnervárosban levő városi sétatérnek a „Jókai Liget” nevet adja. Kelt Kaposvár r[endezett]. t[anácsú]. város képviselő-testületének 1925. évi november hó 12-én tartott ülésében.

Dr. Véték György⁸²³
polgármester.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1925. november 12-i ülés. 209/1925. kgy. sz. h. (15.970/1925. pm. sz.)
Írógéppel készült, aláírással hitelesített jegyzőkönyv.

25.

Somogy Vármegye Törvényhatósági Bizottságának határozata, illetve ajánlása új közterületek elnevezéséről

Kaposvár, 1927. augusztus 1.

I. Vármegyei szabályrendeletek és közérdekű határozatok.

Somogy Vármegye Törvényhatósági Bizottsága által Kaposváron, 1927. évi augusztus hó 1-én tartott évnegyedes közgyűlés jegyzőkönyvének kivonata.

469–22.746–1927. kgy. szám.

Pest–Pilis–Solt–Kiskun vármegye közönségének átirata a Trianoni békeszerződés megkötésének évfordulójáról szóló megemlékezéssel kapcsolatban a közterek és utak új elnevezésénél az elszakított részekben lévő történelmi nevek használata tárgyában.

Véghatározat.

Somogy Vármegye Törvényhatósági Bizottsága az átiratot magáévá teszi és felhívja Kaposvár r[endezett]. t[anácsú]. városát, valamint Somogy vármegye összes községeit, hogy utaik és köztereik új elnevezésénél, azokat lehetőleg a megszállott országrészek vármegyéinek, városainak, községeinek, hegyeinek és folyóinak ősi magyar nevével jelöljék meg. Erről Kaposvár r[endezett]. t[anácsú]. város polgármesterét és a községi (kör-) jegyzők útján valamennyi község elöljáróságát értesíti. K. m. f.

Kiadta: Dr. Halmos Árpád, v[ár]m[egyei]. aljegyző.

Hirdetmény. *Somogy Vármegye Hivatalos Lapja*, 1927. augusztus 25. 543. p.
Hirdetmény hivatalos közlönyben.

823 Dr. Véték György kaposvári polgármester (1922–1945) 1934-ben változtatta maga és gyermekei családnevét Kaposvárra.

26.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata új utcák elnevezéséről

Kaposvár, 1927. október 13.

Az újonnan nyitandó utcák elnevezése tárgyában javaslat. A városi tanács javaslatát annak ismertetése után a v[áros]. képviselő-testülete egyhangúlag elfogadja Dr. Stecz László azon módosításával, hogy az egyes utcaneveknél az utolsó „i” betű mindenütt elhagyassék. Ezek után elnöklő polgármester kihirdeti az alábbi határozatot.

Határozat.

A város képviselő-testülete kimondja, hogy a Kisfaludi⁸²⁴ utca végén a Vörös György telkén nyitott új utca a Szent György utca,⁸²⁵ a Füredi utca keleti végén a Horváth-féle telken nyitott új utca a Kolozsvár utca; a Tisztviselőtelepnek a Szent Imre utcával párhuzamos első utcája a Kassa utca; a második utcája Temesvár utca, a harmadik utcája a Nagyvárad utca és a Tisztviselő telep előtti, jövőendő körút a Pozsony utca⁸²⁶ nevet kapja. – A Tallián Gyula utca végén a Schlésinger-féle parcellázott telken a kelet–nyugat irányban húzódó utca a Kárpát utca és az ugyanott észak–déli irányban haladó utca az Adria utca nevet kapja.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1927. október 13-i ülés. 154/1927. kgy. sz. h. (21.729/1927. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

27.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata új utcák elnevezéséről

Kaposvár, 1928. szeptember 10.

Határozat.

A város képviselő-testülete a tanács javaslatára egyhangúlag hozott határozatával a Kisfaludi⁸²⁷ utca 13 és 15 számú házai között nyugati irányban haladó utcát „Nádor” utcának,

824 Helyesen: Kisfaludy.

825 Elnevezése 1950-ben Puskin utca lett.

826 Elnevezése 1948-ban 48-s ifúság útja lett.

827 Helyesen: Kisfaludy.

a Kontrássy és István utcákat⁸²⁸ összekötő új utcát „Rippl-Rónai József” utcának, a II. Iszák-dombon nyitott utcát „Rákosi Jenő” utcának⁸²⁹ és végül az Eibenitz közt „Kossuth Lajos” utcának⁸³⁰ nevezi el.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1928. szeptember 10-i ülés. 125/1928. kgy. sz. h. (21.022/1928. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

28.

Kaposvár Rendezett Tanácsú Város Képviselő-testületének határozata a Dűlő utca átnevezéséről

Kaposvár, 1929. május 6.

A város képviselő-testülete egyhangú határozattal kimondja, hogy a Dűlő utca nevét az ottani telek- és háztulajdonosok abszolút többségének kérelmére „Levente” utcának nevezi el. Kötelezi egyben a v[árosi]. képviselő-testületet, a Levente utca összes ház és telek tulajdonosait az új utca név megváltoztatással kapcsolatban az összes szükséges új utcai és házsám táblák költségeinek viselésére.

V. 71. Kaposvár Rendezett Tanácsú Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1929. május 6-i ülés. 79/1929. kgy. sz. h. (6040/1929. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

29.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata közterületek elnevezéséről

Kaposvár, 1931. szeptember 30.

A város képviselő-testülete egyhangú határozattal a névvel nem bíró utcákat az alábbi nevekkel látja el:

1. A régi túskevári temető területén nyitott utcát: Túskevári utcának.

828 Elnevezése 1946-ban József Attila utca lett.

829 Elnevezése 1948-ban Laborfalvi Róza utca lett.

830 Ez a mai Kossuth Lajos utcának csak a Bajcsy-Zsilinszky utcáig tartó szakasza.

2. Az Árvalányház mellett kiosztott házhelyek folytán létesített utcát: Árvaház utcának.
3. Az Akasztó dombon létesített 3 utca közül az elsőt: Sz[en]t István utcának, a másikat: Sz[en]t László utcának, a harmadikat pedig: Mátyás király utcának.
4. A Füredi utca végén a Sámik József által nyitott utcák közül az elsőt: Brassó utcának, a másodikat: Nagyszeben utcának.
5. Az Ólaki-dűlő⁸³¹ végén nyitott utcát: Hegyi utcának.
6. A Magyar utcával párhuzamosan nyitott és a Dobó István utcából kiágazó utcát: Kisgáti utcának.
7. És végül az Ólaki-dűlőt a Németh István utcától kezdődőleg a Vöröstelek utcaig: Pázmány Péter utcának nevezi el.

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1931. szeptember 30-i ülés. 106/1931. kg. sz. h. (14.171/1931. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

Az eredetiben az utcaneveket kötőjellel írták.

30.

Ólaki-dűlői lakosok kérelme utcájuk névváltoztatása iránt

Kaposvár, 1931. szeptember 26.

Méltóságos Polgármester Úr!

Alulírottak, mint az Ólaki-dűlő háztulajdonosai azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk Méltóságodhoz, hogy lakóhelyünk nevét, – mert utca neve még nincsen – „Pázmány Péter utca” névre megváltoztatni szíveskedjék.

Ezen kérésünket a következőkkel támogatjuk:

Ólaki-dűlő elnevezés⁸³² azért sem illeti meg utcánkat, mert az már a város által átvett utca. Az előbbi elnevezés, azt a benyomást kelti az idegenben, hogy utcánk valahol a város szélén, rendezetlen terepen van, amit az Ólaki elnevezés is megerősít, mert az önkéntelenül is ól-ra, ólak-ra emlékeztet. Ezen körülménynek erkölcsi és anyagi hátrányai vannak. A lakók nem szívesen mennek dűlőbe lakni, dűlő elnevezés elriasztja a házvásárlót is, a piacon vásárolt fát, stb. senki sem akarja kivinni a „dűlőbe”. Természetes, hogy ebből kifolyólag az Ólaki-dűlő házai értékben devalválódnak.

831 Helyesen Ólaki dűlő. A dűlő itt és a 7. pontban is utcát – korábban dűlőutat – jelent.

832 Az Ólaki-dűlő nevében az Ó mint régi, öreg jelző értendő.

Reméljük, hogy az utcánk névváltozásával mindez megszűnik, azonfelül az utca lakói, háztulajdonosai s így városunk egy szép névvel bíró utcával gyarapodik.

A „Pázmány Péter” utca nevet azért választottuk, mert

I.-ször történelmi név, olyan név, amelyet oly férfi viselt, aki a nemzeti művelődés, a nemzeti élet ügyét nagy és nemes lelke minden érzésével és erejével kitartóan és eredményesen szolgálta oly időben, amikor akárcsak ma „megnehezült felettünk az idők járása”.

II.-szor ezzel a névvel eleget óhajtunk tenni azon belügyminiszteri rendeletnek, mely azt kívánja, hogy a városok olyan nevekkel lássák el az utcákat, amelyek vonatkozással vannak az elszakított területek földrajzi és történelmi neveivel. Pázmány Péter neve pedig ezek közé tartozik, mert a nagy államférfiú, tudós, történelmi alap, Felvidéken élt és dolgozott. Nagyszombat, Nyitra, Radosna, Znióváralja, stb. felvidéki nevek működésével, alkotásával forr egybe, alkalmas a nemzeti múlt emlékének megőrzésére, a nemzeti érzés élesztésére. /Utcánk Felvidék felé mutat./

Midőn abban a hiszemben vagyunk, hogy a felsorolt néhány indok is meggyőzi Méltóságodat, kérésünk helyességéről és jogosultságáról, reméljük kérésünk meghallgatását és maradunk mély tisztelettel:

Kaposvár, 1931. szeptember hó 26-án.

Ólaki-dűlő háztulajdonosai.

[40 aláírás]

V. 73. Kaposvár Megyei Város polgármesterének iratai. 16.000/1931. pm. sz.
Írógéppel készült, aláírásokkal ellátott beadvány.

31.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata közterületek elnevezéséről

Kaposvár, 1932. május 27.

A város képviselő-testülete egyhangú határozattal

- 1./ a Kölcsei utca⁸³³ végén kelet felé elágazó utcát: Domb utcának,⁸³⁴
- 2./ a Kölcsei utca végén nyugat felé elágazó utcát: Madár utcának,
- 3./ a Kölcsei utca folytatásában levő utcát: Töröcskei utcának,

833 Helyesen: Kölcsey utca. Az eredetiben a közterületek nevét kötőjellel írták.

834 Elnevezése 1961-ben Tancsics Mihály utca lett.

- 4./ az Iszák u. és János-utcákat összekötő utcát: Rét utcának,
- 5./ a Cigánytelepen levő utcát: Hold utcának,
- 6./ az Árvaház utca keleti végén levő közt: Vasút köznek,
- 7./ Az Árvaház utca nyugati végén levő közt: Mérői köznek nevezi el.

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1932. május 27-i ülés. 73/1932. kgy. sz. h. (9208/1932. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

Az eredetiben az utcaneveket kötőjellel írták.

32.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata a Hősök Ligetének elnevezéséről

Kaposvár, 1933. január 2.

Tárgy: A búzapiacon⁸³⁵létesített új park elnevezése.

Javaslat:

A polgármester javaslatát a képviselő-testület egyhangúlag elfogadja s elhatározza, hogy a régi búzapiacon létesített új parkot „Hősök Ligeté”-nek nevezi el.

Megokolás:

Így határozott a városi képviselő-testület, mert ezen új parkban ültették el a kaposvári iskolák növendékei a hősök fáit s ezenkívül a hősök szobrának elhelyezése folytán is ezen park volt a „Hősök Ligetének” elnevezésére a legalkalmasabb.

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1933. január 2-i ülés. 46/1933. kgy. sz. h. (1086/1933. pm. sz.).

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv. Részlet.

33.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata a Teleki park Mussolini parkra való átnevezéséről

Kaposvár, 1937. február 27.

Tárgy: A Magyar Olasz Barátok Körének megkeresése Mussolini Benito olasz miniszterelnök nevééről tér vagy utca elnevezése iránt.

835 A Rákóczi téren lévő búzapiac.

Javaslat.

Javasolja a város polgármestere, mondja ki a képviselő-testület, hogy a Magyar Olasz Barátok Köre megkeresésének helyt ad, ennél fogva Mussolini Benito olasz miniszterelnök, az olasz nép dicsőséges vezére s a magyar nemzet nagy barátja iránti tiszteletből a Teleki utcai parkot Mussolini parknak nevezi el.

A javaslatához senki sem kíván hozzászólni, ennél fogva az elnök kihirdeti a következő

Véghatározatot.

A polgármester javaslatát a képviselő-testület egyhangúlag elfogadja, ennél fogva elhatározza, hogy Mussolini Benito olasz miniszterelnök, az olasz nép dicsőséges vezére és a magyar nemzet nagy barátja iránti tiszteletből a Teleki utcai parkot „Mussolini-park”-nak nevezi el.

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1937. február 27-i ülés. 23/1937. kgy. sz. h. (11.253/1937. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

34.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata a Baross Gábor utca egy szakaszának Nagyatádi Szabó István utcára való átnevezéséről

Kaposvár, 1938. április 7.

Kaposvár megyei város képviselő-testülete.

34 kgy./10.243/1938. szám.

Tárgy: A Baross utcának Nagyatádi Szabó Istvánról⁸³⁶ való elnevezése.

J A V A S L A T .

A város polgármestere a szakbizottságok véleményének meghallgatása után javasolja a város képviselő-testületének, hogy a beadott kérelemtől eltérően ne a Teleki utca neveztesse el Nagyatádi Szabó Istvánról, hanem a Baross utcának még megmaradt része, az állomástól a Deák térig⁸³⁷ terjedő szakasz.

V é g h a t á r o z a t .

A javaslat ismertetése után a város képviselő-testülete egyhangúlag elfogadja és kimondja, hogy a Baross utca az állomástól a Deák térig Nagyatádi Szabó Istvánról neveztesse el.

836 Szabó István miniszter neve előtt a „nagyatádi” csak megkülönböztetésére szolgált, de gyakran hibásan a neve részeként használták Nagyatádi Szabó István névalakkal. Az utca nevében viszont a Nagyatádi Szabó István utca a pontos.

837 Elnevezése 1954-ben Petőfi tér lett.

Kelt Kaposvár megyei város képviselő-testületének 1938. évi április hó 7-én tartott rendes közgyűlésében.

Kaposváry [György]⁸³⁸
polgármester

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1938. április 7-i ülés. 34/1938. kgy. sz. h. (10.243/1938. pm. sz.)

Írógéppel készült, aláírással hitelesített jegyzőkönyv.

35.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata utca átnevezésével kapcsolatos javaslat elutasításáról

Kaposvár, 1939. február 24.

Tárgy: Dr. Csurgó György kaposvári lakos javaslata az Anna utcának Pete Lajos utcánévre való átkeresztelése tárgyában.

Javaslat.

A város polgármestere a közgyűlést előkészítő bizottság véleményének meghallgatása után javasolja a város képviselő-testületének, hogy dr. Csurgó György azon indítványát, hogy az Anna utca Pete Lajos dalköltő nevére Pete Lajos utcának kereszteltesék át, utasítsa el, mert a kérdéses utca a volt Anna kápolnáról kapta a nevét és így egy régi emlék fennmaradása kívánja azt, hogy az Anna utca neve ne legyen megváltoztatva.

Véghatározat.

A város képviselő-testülete a polgármester javaslatát elfogadva kimondja, hogy az Anna utca nevét nem változtatja át Pete Lajos utca névre részben azért, mert kívánatosnak tartja, hogy a régi Anna kápolna létezésének legalább ilyen módon nyoma maradjon, de különben sem tartja kívánatosnak, hogy az utcák elnevezése olyan sűrűn történjen, mint az a múltban volt, mert az a város lakóinak tájékozódását nagymértékben megnehezíti.

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1939. február 24-i ülés. 15/1939. kgy. sz. h. (34.252/1939. pm. sz.).

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

838 Dr. Véték György kaposvári polgármester (1922–1945) 1934-ben változtatta maga és gyermekei családnevét Kaposváryra.

36.

Kaposvár Megyei Város Képviselő-testületének határozata közterületek elnevezéséről

Kaposvár, 1940. március 18.

Tárgy: Névtelen utcák elnevezése.

A polgármester javaslatának ismertetése után a város képviselő-testülete meghozza az alábbi

VÉGHATÁROZATOT.

A város képviselő-testülete

- 1./ A Cseri út 45. sz. háztól délfelé a Töröcskei rétig húzódó 5039 és 6084 kat. helyrajzi számú dűlőutat Erdősor utcának.
- 2./ A kaposvár–szilvásszentmártoni t[örvény]h[atósági]. közútnak az 5450 hrsz. dűlőútig terjedő részét Cseri útnak.
- 3./ Ugyanezen t[örvény]h[atósági]. közútnak az 5450 hrsz. dűlőúttól a város közigazgatási határáig terjedő részét Egyenesi útnak.
- 4./ A Domb utca⁸³⁹ és a Kertész utca között: 3422 hrsz. dűlőutat, amely a Domb utca folytatását képezi ugyancsak Domb utcának.
- 5./ A III. Iszák-dombon lévő 3340 hrsz. dűlőutat Szekfű sornak.⁸⁴⁰
- 6./ Az Iszák utca 26–28. és 27–29. sz. házai között észak és déli irányban húzódó 3281 és 3622 hrsz. közöket Csatorna köznek.
- 7./ A Vár utcától a Sétatér utcáig⁸⁴¹ a Malom-ároknek részben északi, részben déli oldalán húzódó 2888, 2982 és 3002/1 hrsz. dűlőutat Gilice utcának,
- 8./ a Hegyalja utca déli végét a Szigetvári utcával összekötő 3880 hrsz. közt Szigetvári köznek,
- 9./ a Cigánytelepen lévő 7665 hrsz. dűlőt Szentjakabi sornak,⁸⁴²
- 10./ a Szent István és a Szent László utcákat összekötő 5120 hrsz. utat Hadastyán köznek,
- 11./ a Nádor utcának a Füredi utca felőli részéből északi és déli irányba húzódó 1974/11 hrsz. utcát Léva utcának,
- 12./ a Nádor utcának a Kisfaludi⁸⁴³ utca felőli részéből északi irányba kiinduló 1974/26 hrsz. utcát Losonc utcának,

839 Elnevezése 1961-ben Tánicsics Mihály utca lett.

840 Elnevezése az 1950-es években Szegfű utca lett.

841 Elnevezése 1956-ban Bartók Béla utca lett.

842 Elnevezése 1952-ben Móric Zsigmond utca lett.

843 Helyesen: Kisfaludy utca.

13./ a Bem utcának a Kisfaludi utca felőli részéből északi irányba kiinduló utcát Ungvár utcának,

14./ a Bem utcának a Buzsáki-dűlő felőli részéből északi irányba kiinduló utcát Munkács utcának,

15./ az 1823 hrsz. Buzsáki-dűlőt⁸⁴⁴ Buzsáki utcának,

16./ a Kanizsai utcának a Hazai malommal szemben lévő oldaláról kiinduló és a túskevári malom mellett a vásártéren keresztül a Vár utcába torkoló utat Vásártéri útnak nevezi el.

Ezen elnevezésekre szükség volt, mert a fenti utcák és utak mentén épített házak közelebbi megjelölése nem volt lehetséges.

V. 71. Kaposvár Megyei Város képviselő-testületi jegyzőkönyvei. 1940. március 18-i ülés. 35/1940. kgy. sz. h. (Mt.7584/1940. pm. sz.).

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

37.

Az Orosz Katonai Parancsnokság utcaelnevezési kérése

Kaposvár, 1945. november 26.

SOMOGY MEGYE NEMZETI BIZOTTSÁGA

[Hosszú pecsét lenyomata.]

1910/1945. N[emzeti]. B[izottsági]. sz.

P o l g á r m e s t e r Úrnak

Kaposvár.

Kaposvár, 1945. november 26.

Somogyvármegye Nemzeti Bizottsága november hó 24.-én tartott ülésében ki-mondotta, hogy felkéri Kaposvár, t[örvény]h[atósági]j[ogú]. város Polgármeste-rét, hogy sürgősen rendkívüli városi közgyűlést hívjon össze, s az orosz város-parancsnokság óhajának megfelelően hozzon határozatot, hogy Kaposvár város felszabadulásának napját december 2.-át megünnepli és Kaposvár városában egy utcát december 2.-iki utcának, egyet pedig Vörös Hadsereg útjának nevez el.

A Nemzeti Bizottság kimondotta, hogy a december 2.-iki ünnep megrendezését a pártok közösen vállalják magukra. Élő Ferenc N[emzeti]. B[izottsági]. tag fő-rendezésével minden párt a legjobb szakemberét adja át a rendezéshez segítség-képpen.

844 A dűlő itt dűlőutat jelent.

Utasítom, hogy a fenti határozatoknak megfelelő intézkedéseket sürgősen és haladéktalanul megtenni szíveskedjék.

Nemzeti Bizottság nevében:

[olvashatatlan aláírás]

elnök

SOMOGYVÁRMEGYE NEMZETI BIZOTTSÁGA

[Körpecsét lenyomata.]

IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 11.393/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. sz. alatt.

Írógéppel készült kiadmány pecsétekkel és aláírással hitelesítve.

38.

Noszlopy Aba Tihamér javaslata kaposvári közterületek átnevezéséről

Kaposvár, 1945.

Igen tisztelt Polgármester Úr!

Bár nem vagyok Kaposvár képviselő-testületének tagja, de a város szülötte és jelenleg is dolgozó polgár vagyok, aki évtizedek óta történelmi és tudományos alapon foglalkozom szülővárosom fejlődésével. Ilyen irányú városfejlesztési és városrendezési cikkeim nagy számban jelentek meg a helyi napilapokban; sajnos indítványaim vagy nem nyertek meghallgatást az illetékes hatóságoknál, vagy évekig kellett küzdenem egy-egy városunk életébe vágó javaslatom elfogadásáért.

Pártom egyik városi képviselő-testületi tagjától értesültem arról, hogy a városrendezési bizottság egyes utcák elnevezésének megváltoztatásával foglalkozik. Úgy érzem, hogy ismét szolgálatot tehetek szülővárosomnak és annak népének, amikor az alábbi javaslatomat terjesztem Polgármester Úr elé azzal a kéréssel, hogy indítványomat és annak indoklását a városrendezési bizottságnak, Polgármester Úr saját észrevételeivel kiadni szíveskedjék.

1./ A városrendezési bizottságnak az a terve, hogy a mágnásokról elnevezett utcák neveit megváltoztatja, minden demokratikusan érző és gondolkodó magyar embert örömmel kell, hogy eltöltsön. Hiszen aki a magyar nemzet történetét ismeri, az jól tudja, hogy a mágnások 80%-a idegen eredetű, a magyar néppel szemben ellenséges indulata volt. A mágnások nagy része terjedelmes birtokait hazaárulásért, nemzetellenes és népellenes cselekedeteiért aljas jutalmul kapta. De ne felejtjük el, hogy voltak Széchenyi Istvánok is és voltak gróf Vécsey Károlyok is, akik képesek voltak a magyar nemzet ügyéért, és a magyar nép szabadságáért vagyonukat és életüket is feláldozni. Voltak mágnások, akik születési hibájukat, hogy grófoknak születtek, a nemzet szolgálatában végzett tiszteletreméltó munkásságukkal, szociális

tevékenységükkel, kulturális, áldozatos alkotásaikkal tették jóvá és szereztek maguknak a nemzet előtt becsületet. Helyi vonatkozásban áll ez Esterházy Miklósról, aki a város fejlődését azáltal tette lehetővé, hogy birtokából egy hatalmas területet ingyen engedett át a város építésének céljaira, továbbá óriási összegeket adott, hogy a kaposvári gimnáziumot felépíthessék s a tudományok díszes csarnokában szegény sorsú emberek fiai is elvégezhesék tanulmányaikat. Hogy azonban a teljes igazságot szolgálhassuk, azt indítványoznám, hogy a jelenlegi Esterházy utcát majd ha a városnak anyagi lehetősége nyílik, az utcajelző és házszámtáblák kicserélésére, nevezzék el Esterházy Miklós útnak.

Értesüléseim szerint a Somssich Pál utcát is átkeresztelni tervezi a városrendezési bizottság. Somssich Pál nem volt gróf és nem volt arisztokrata. Bár gazdag birtokos, nemes volt, a nemzeti függetlenség fanatikus híve volt s az abszolutizmus idején külföldön nyomtatta ki híres munkáját: „Das legitime Recht Ungarn” címen, melyben a Habsburg-ház túlkapásaival szemben a nemzet szerzett jogait hangoztatta. Ezért a munkájáért az osztrák önkényuralom zsandárai üldözték. Házkutatást tartottak nála és tetteleg bántalmazták. Somssich Pál egyik társalapítója volt a kaposvári gimnáziumnak és így a vármegye és a város kultúráját anyagilag és erkölcsileg is szolgálta. Ezért a Somssich Pál utca elnevezésének meghagyását javaslom.

Tény az, hogy Festetics Pálné szociális gondolkodásáról tett tanúbizonyságot, amikor a megyei közkórház tüdőbeteg pavilonja részére telket és épületeket engedett át. Személyében talán kivételezhető volna, bár a Festetics-család, az udvaronc, magyarfaló herceg Festetics Taszilo személyében, továbbá a nyilas Festetic Sándor és a félnyilas Festetics Domokos személyében éppen eléggé kompromittálta magát s a keszthelyi gazdasági akadémia és a csurgói ref[ormátus]. gimnázium lelkes alapítójának, Festetics Györgynek nemes emlékét is elhomályosította. Mindenesetre a Festetics Pálné utca nem lehet a demokratikus Kaposvárnak szívügye.

A többi grófi utcák mint helyi vonatkozásban amúgy is érdektelen elnevezések, szerintem megváltoztathatják neveiket.

2./ Kitörő lelkesedéssel üdvözlöm azt a gondolatot, hogy a forradalmian magyar és szocialista Ady Endréről nevezzék el az elavult Korona utcát.

Ugyanílyen szeretettel köszöntöm a József Attila utca létesítését. Meleg együttérzéssel szavazom meg mint magyar demokratikus író és újságíró a Táncsics Mihály utcát és mint a magyar parasztság régi barátja örvendek a Dózsa György utcának is. Dózsa mint erdélyi ősnemes ember éppúgy életét áldozta a földhözragadt parasztságért, mint a somogyi Noszlopy Gáspár elszenvedte a hóhér kötelet a somogyi népért és a nemzet függetlenségéért.

3./ Javaslom, hogy a kaposvári Horthy parkot nevezze el a képviselő-testület „Szabadságkert”-nek. A Korona utcát – Ady Endre utcának, az Anna utcát az

ország híres népies dalköltőről Pete Lajos utcának, mert annak idején is így javasoltam, hiszen ott áll a népies dalköltőnek lakóháza s a falán ott díszlik a Borovitz Imre kaposvári szobrászmester által adományozott és falba illesztett emléktábla. A jelenlegi Pete Lajos utcából legyen Noszlopy Gáspár utca. Noszlopy Gáspár Kossuth Lajos somogyi kormánybiztos-főispánja volt, aki saját költségén állította fel a 127. honvéd zászlóalját 1849-ben, s aki egész vagyonát feláldozta a nemzeti önvédelmi harc céljaira. Noszlopy Gáspárt az osztrák zsarnokság 1853-ban Pesten az Újépületben akasztófán kivégeztette. A somogyi népért halt vértanúhalált. Róla Budapesten is neveztek el utcát a X. kerületben.

Az István utcát nevezzék el Dózsa György utcának. Indoklás felesleges.

A gróf Tisza István utcát, ahol Roboz István, a magyar függetlenségi újságírás első somogyi munkása⁸⁴⁵ lakott s ahol házának falát emléktábla jelöli, nevezék el Roboz István utcának. Roboz István írta a híres „Kossuth-imát”.

Ismételten kifejezésre juttatom, mint Kaposvár város szülőtte és városunk történetének kutatója, fejlesztésének és demokratikus átalakulásának szerény munkása, hogy bár a mostani időkben más égető kérdések is kell, hogy foglalkoztassák a város képviselő-testületét, e fontos városrendezési kérdés mellett sem lehet elszunnyadni, és le kell törölni az utcák házszám tábláiról azokat a neveket, melyek a város demokratikus életére egyáltalában nem voltak soha előrelendítő befolyással, meg kell hagyni azokat a neveket, melyek bennünket hálára köteleznek még akkor is, ha a nevek viselői véletlenül a főnemesek sorából kerültek ki, vagy vagyonos emberek voltak, ha a közért áldozatokat tudtak hozni önzetlenül, s akik arról sem tehetnek, hogy a véletlen folytán grófnak születtek. A demokrácia szabadság. A szabadság minden dolgozónak jogokat biztosít, legyen az származására nézve bárhonnán való, ha gondolkodásmódjával és tetteivel bele akar és tud illeszkedni a demokratikus légkörbe.

Így gondolom az utcarendezés ügyét minden tekintetben igazságosan elintézhetőnek.

A város képviselő-testületének és Polgármester Úrnak magyar demokratikus testvéri köszöntéssel:

Noszlopy Aba Tihamér
sz[a]k[as]z[v]ezető]. százados, ny[ug]almazott]. tanár.

IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 5341/1945. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. sz. alatt.

Írógéppel készült, saját kezűleg aláírt beadvány. Aláhúzások az eredetiben.

845 Roboz hetilapja, a *Somogy* kifejezetten kormánypárti volt. Rendszeres állami támogatást kapott, tehát függetlenségének nem nevezhető.

Tudósítás Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának utcák és terek el-, illetve átnevezéséről

Kaposvár, 1946. május 4.

Kaposvár t[örvény]h[atósági]j[ogú]. város törvényhatósági bizottsága f. évi április hó 13-án tartott ülésén egyes utcák, terek nevét megváltoztatta és egyes új utcák elnevezését határozta el.

Megváltoztatott utcanevek: Kontrássy utca új neve Latinka Sándor utca,⁸⁴⁶ Anna utca új neve Tóth Lajos utca,⁸⁴⁷ Gróf Festetich Pálné utca új neve Szalma István utca,⁸⁴⁸ Eszterházy utca új neve Bajcsy-Zsilinszky utca, Gróf Tisza István utca új neve Dózsa György utca, Korona utca új neve Ady Endre utca, István utca új neve József Attila utca, Sándor utca új neve Streith Miklós utca, Kossuth Lajos utca, Árpád utca, Kolozsvári utca, Nagyvárad utca új neve Kossuth Lajos út, Erzsébet út neve Noszlopy Gáspár út, Teleki tér Táncsics tér,⁸⁴⁹ Horthy park Szabadság park⁸⁵⁰, gróf Apponyi Albert utca Apponyi Albert utca, Pécsi utca új neve Vörös Hadsereg út⁸⁵¹.

Új utcák: A túskevári malom és a Kanizsai utca közötti területen létesítendő kelet–nyugat irányú sétányút neve: Farkas István út.⁸⁵² A túskevári malom és a Kanizsai utca közötti területen létesítendő északkelet–délnyugat irányú utca neve: Levin Samu utca.⁸⁵³ Az Anna és Hársfa utcák között nyitott új utca neve Szántó Imre utca.⁸⁵⁴

Új kaposvári utcák és utcanevek. *Somogyvármegye*, 1946. május 4. 4. p.

Újságcikk Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottsága 135/1946. thb. sz. határozatáról.

846 Helyesen: Latinca Sándor utca. Elnevezése 1991-ben ismét Kontrássy utca lett.

847 Elnevezése 1991-ben ismét Anna utca lett.

848 Elnevezése 1991-ben Biczó Ferenc utca lett.

849 Elnevezése 1961-ben és/vagy 1972-ben Rippl-Rónai tér lett.

850 Elnevezése 1991-ben Berzsenyi park lett.

851 Elnevezése 1991-ben ismét Pécsi utca lett.

852 Ez a közterület „jogutód” nélkül szűnt meg.

853 Helyesen: Lewin Samu. Elnevezése 1991-ben Óvoda utca lett.

854 Elnevezése 1991-ben Szántó utca lett.

40.

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város határozata a Marhahajtó út Achim L. András utcára⁸⁵⁵ való átnevezéséről

Kaposvár, 1947. március 24.

Tárgy: Utca elnevezése Achim L. Andrásról. Javaslat:

A v[árosi]. tanács javaslatának megfelelően a kisgyűlés javasolja a törvényhatósági bizottságnak, hogy a Marhahajtó út nevét változtassa át Achim L. András utcára.

Véghatározat.

A törvényhatósági kisgyűlés javaslatának megfelelően a törvényhatósági bizottság egyhangú határozattal elhatározza, hogy a Marhahajtó út nevét megváltoztatja Achim L. András utcára.

Megokolás:

Achim L. András Békéscsaba város szülöttje annakidején mint a parlament tagja a parasztság érdekeinek lelkes szószólója volt, és munkássága elismerését szolgálja, hogy róla utcát neveztessek el.

IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.2583./VI-1947. pm. sz. 56/1947. thb. (III. 24.) sz. h. a törvényhatósági bizottság 1947. március 24-i üléséről. Írógéppel készült jegyzőkönyvi határozat másolata hitelesítés nélkül. Aláhúzások az eredetiben.

41.

Rajk László belügyminiszter leirata közterületek átnevezéséről

Budapest, 1948. január 28.

Magyar Belügyminiszter.

Szám: 201.070/1948./III/3.

Budapest Székesfőváros, valamennyi t[örvény]h[atósági]j[ogú]. és megyei város Polgármesterének
SZÉKHELYEIKEN.

Tárgy: A korszerűtlen és elavult

utcanevék megváltoztatása

A felszabadulás óta eltelt 3 esztendő alatt a magyar közfelfogás gyökeres demokratikus változáson ment keresztül. Ez a változás igen sok városban a közterek és utcák elnevezésében még mindig nem jut kifejezésre, mert majdnem minden városban vannak olyan tér- és utcaelnevezések, amelyek értelmüket veszítették,

855 Helyesen Áchim L. András utca. A „névadó” teljes neve Áchim Liker András.

illetőleg a mai demokratikus eszmékkal össze nem férő személyeket, vagy fogalmakat jelölnek meg.

Ennek az állapotnak a megváltoztatása a magyar demokrácia egyik kötelessége.

A korszerűtlen és elavult utcanevek megváltoztatására igen jó alkalmat nyújt a szabadságharc 100-ik évfordulója és nagy szabadságeszméink köteleznek is arra, hogy egyes, ma már elavultnak tekinthető vagy az ország demokratikus szellemével összeegyeztethetetlen utca, stb. elnevezéseket megváltoztassunk.

Felhívom ezért Polgármester Urat, hogy a Nemzeti Bizottsággal és a Függetlenségi Frontba tömörült pártok vezetőivel ebben az ügyben lépjen érintkezésbe és a maga részéről is hasson oda, hogy a korszerűtlen és elavult utcanevek a fentiek figyelembe vételével való megváltoztatása f. év március hó 15-ig befejezést nyerjen.

Megjegyezni kívánom, hogy az utcanevek megváltoztatásánál nem néhány utca elnevezésének ötletszerű megváltoztatására gondolok, hanem az összes utcanevek tüzetes és megfontolt átvizsgálására és ennek alapján az utcanevekre kifejezésre jutó városkép korszerű átalakítására.

Az utcaelnevezésekre vonatkozó részletes utasítást adni nem kívánok, megjegyzem azonban a helytörténelmi szempontból jelentős utcanevek megváltoztatását nem tartanám kívánatosnak, valamint azt sem, hogy ma élő személyekről utcák neveztessenek el.

Tájékozódni kívánok arról, hogy a fentiek alapján a magyar városok utcanevei milyen mértékben változnak meg és épen ezért felhívom Polgármester Urat, hogy 1948. évi március hó 20-ik napjáig tegyen jelentést arról, hogy hatósága területén milyen terek és utcák elnevezését változtatták meg. A jelentésben a régi utcanevek mellett az utca új elnevezése is feltüntetendő.

Budapest, 1948. január 28.

A kiadmány hitelül: Rajk s. k.

[olvashatatlan aláírás] belügyminiszter./

hiv. igazgató

Magyar Belügyminisztérium [Körpecsét lenyomata.]

IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. 2856/1948. pm. sz. Lerakva a 7108/1949. pm. sz. alatt.

Kiadmány (leirat) stencilezett másolata.

**Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának
határozata közterületi nevek megváltoztatásáról az 1848–49-es forradalom
és szabadságharc centenáriuma alkalmából**

Kaposvár, 1948. március 12.

Tárgy: A Somogy megyei 48-as Ifjúsági Bizottság javaslata a centenáris év méltó megünneplése tárgyában.

Véghatározat.

A törvényhatósági kisgyűlés javaslata alapján a törvényhatósági bizottság egyhangúlag elhatározza, a Pozsony utca és a Hunyadi János tér nevének az alábbiak szerint történő megváltoztatását:

A Pozsony utca és a Hunyadi János tér északi határoló utcájának új neve: 48-as Ifjúság u. A Hunyadi János tér keleti határoló utcájának új neve: Hunyadi János u.

Elhatározza egyúttal a törvényhatósági bizottság, hogy a Hunyadi János utcának eddig is e néven szereplő szakaszát a most hozzá csatolt új szakasz miatt át kell számozni oly módon, hogy az utca kezdő számai a Damjanich utcánál kezdődjenek.

Megokolás.

A 48-as Ifjúsági Bizottság Somogy megyei Titkársága M.26.777/VI-1947. szám alatt iktatott beadványában indítványozta, hogy a szabadságharc 100 éves évfordulója alkalmából határozza el a város egy Petőfi-szobor felállítását, továbbá egy utcának az elnevezését a 48-as Ifjúságról.

Ugyancsak a 48-as Ifjúsági Bizottság E.4026/I-1948. szám alatt iktatott újabb beadványában azt indítványozta, hogy a városi Színház körül elterülő parkot 48-as parknak nevezze el a [törvény]h[atósági]. bizottság, továbbá a törvényhatósági kisgyűlés megállapította, hogy a Színház körül elterülő park a Rákóczi térnek szerves részét, sőt a Rákóczi tér területi lényegét képezi, minthogy a park a tér egész területét elfoglalja, ezért a teret külön parknévvel megjelölni nem kívánatos.

A 48-as Ifjúság emlékének méltó megörökítésére szolgál a Szabadság park északi határoló utcájának a Pozsony utcának és az ehhez keleti oldalon csatlakozó és eddig Hunyadi János tér névvel jelölt utcának 48-as Ifjúság utcára történő mostani elnevezése. Ezen utca ugyanis azonos a város tervezett főútvonalával, illetve annak már meglévő részét képezi.

A Hunyadi János tér északi határoló utcájának 48-as Ifjúság utcára történő átnevezése időszerűvé tette a Hunyadi János tér keleti határoló utcájának Hunya-

di János utca névre történő átnevezését is. A tér ugyanis az idők folyamán nagyrészt már elveszítette térség jellegét, mert épületekkel és kerítésekkel van a belső oldalon határolva, annak déli oldalát a Damjanich utca, nyugati oldalát a sz[en]t. Imre utca alkotja és csupán az északi és a keleti oldal volt térként elnevezve, mely oldalak azonban az ott lévő két oldali házak, illetve kerítések miatt utca jellegűek. Zavart okozott az a körülmény is, hogy a Hunyadi tér sarkából indult ki a Hunyadi János utca, mely zavar a mostani átrendezések következtében megszűnt.

IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. E.4026./I-1948. pm. sz.
Jegyzőkönyvről készült hitelesítés nélküli másolat.

43.

Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Törvényhatósági Bizottságának határozata közterületi nevek megváltoztatásáról

Kaposvár, 1948. március 12.

Tárgy: Korszerűtlen utcanevek megváltoztatása.

Véghatározat.

A törvényhatósági kisgyűlés javaslata alapján a törvényhatósági bizottság egyhangúlag elhatározza egyes utcák neveinek a megváltoztatását az alábbiak szerint:

Nagyatádi Szabó István utca új neve: Budai Nagy Antal utca.

g[ró]f. Apponyi Albert utca új neve: Marx Károly utca.⁸⁵⁶

Teleki utca új neve: Lenin utca.⁸⁵⁷

Tallián Gyula utca új neve: Árpád u.⁸⁵⁸

Rákosi Jenő utca új neve: Laborfalvy Rózsa utca.⁸⁵⁹

Megokolás.

A Belügyminiszter Úr 201.070/1948. (III.3.) számú körrendeletében felhívta a városok polgármestereit, hogy az utcaneveket tüzetesen és megfontoltan vizsgálják át, és azokat az utca elnevezéseket, melyek a mai demokratikus eszmékkel össze nem férő személyeket, vagy fogalmakat jelölnek meg, megfelelő módon meg kell változtatni.

Kaposvár városban a Nemzeti Bizottság 2.213/1946. N[emzeti].B[izottsági]. számú határozata alapján kijelölt utcanév átvizsgáló bizottság javaslatára egyes utcák

856 Elnevezése 1991-ben ismét Gróf Apponyi Albert utca lett.

857 Elnevezése 1961-ben Tanácsház utca, 1991-ben ismét Teleki utca lett.

858 Elnevezése 1949-ben Dimitrov, 1991-ben ismét Tallián Gyula utca lett.

859 Helyesen: Laborfalvi Róza utca.

és terek korszerű átnevezése a törvényhatósági bizottság 135. thb./M.1.753/VI-1 1946. számú véghatározata alapján már megtörtént, azonban a Belügyminiszter Úr fenti rendelete kapcsán a törvényhatósági kisgyűlés mai napon tartott ülésében újabb külön bizottságot jelölt ki az utcanevek átvizsgálására. E külön bizottság javaslatának figyelembevételével és a kisgyűlés javaslatára történt a fenn felsorolt utcáknak fentiek szerinti névváltoztatása.

IV. 1403. Kaposvár Törvényhatósági Jogú Város Polgármesteri Hivatalának iratai. M.2856./VI-1948. pm. sz.

Jegyzőkönyvről készült hitelesítés nélküli másolat.

44.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata közterületek nevének megváltoztatásáról

Kaposvár, 1950. szeptember 1.

Tárgy: Egyes utcanevek megváltoztatása.

Az előző ülésben hozott határozatnak megfelelően az utcanevek megváltoztatása tárgyában készült javaslat az alábbi utcák elnevezését sorolja fel:

Bethlen tér	új elnevezése:	Petőfi-tér
Béla király utca	„ „	Gorkij utca ⁸⁶⁰
Kálvária utca	„ „	Sallai utca ⁸⁶¹
Kereszt utca	„ „	Rózsa Ferenc utca ⁸⁶²
44-es ezred utca	„ „	Zalka Máté utca ⁸⁶³
Somssich Pál „	„ „	Engels utca ⁸⁶⁴
Kanizsai utca és út	„ „	Sztáhanov út ⁸⁶⁵
Szentjakab Fő utcája	„ „	Vöröshadsereg útja
Vár utca	„ „	Ady Endre utca ⁸⁶⁶
Szent Ferenc utca	„ „	Vorosilov utca ⁸⁶⁷
Szent György „	„ „	Puskin utca

860 Elnevezése 1991-ben ismét Béla király utca lett.

861 Elnevezése 1991-ben ismét Kálvária utca lett.

862 Elnevezése 1991-ben ismét Kereszt utca lett.

863 Elnevezése 1991-ben ismét Baross Gábor utca lett.

864 Elnevezése 1990-ben Széchenyi tér lett.

865 Az átnevezés nem lépett hatályba.

866 Elnevezése 1972-ben ismét Vár utca lett.

867 Elnevezése az 1970-es években Vöröstelek utca lett, mivel annak a folytatásában húzódott.

Zárda utca	„	„	Április 4. utca ⁸⁶⁸
Deák tér	„	„	Mártírok tere ⁸⁶⁹
Nádasdi utca	„	„	Schönherz Zoltán utca ⁸⁷⁰
Rimanóczy Kálmán u.	„	„	Jedlik Ányos utca
Szent Imre utca	„	„	Sztálin utca ⁸⁷¹
Fő utca	„	„	Május 1. utca ⁸⁷²
Császárrét sor	„	„	Kaposrét sor.

A Kanizsai utca és út nevének megváltoztatására szükség nincs, mégis, hogy ne legyen e két útszakasz között megkülönböztetés, e két útszakaszt egyöntetűen „Kanizsai-út” elnevezéssel jelöli meg.

XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1950. szeptember 1-i ülése. 8/1950. (IX. 1.) VB sz. h.

Írógéppel készült jegyzőkönyv, aláírásokkal hitelesítve.

45.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata a Sztálin utca nevének megváltoztatásával kapcsolatban

Kaposvár, 1957. január 26.

34/1957. I.26. VB. határozat: A Végrehajtó Bizottság megbízza Buzási László, Ferenczi Pálné, Machó Jánosné és Nánási Imréné tanácstag elvtársakat, hogy a Sztálin utca lakóit felkeresve tájékoztassák az iránt, hogy az utca lakosságának többsége valóban kéri-e a Sztálin út nevének Szent Imre utca névre való változtatását, vagy más nevet kérnek.⁸⁷³

Határidő: azonnal.

XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. január 26-i ülése. 34/1957. (I. 26.) VB sz. h.

Írógéppel készült jegyzőkönyv, aláírásokkal hitelesítve.

868 Elnevezése 1991-ben ismét Zárda utca lett.

869 Elnevezése 1954-ben Petőfi tér lett.

870 Elnevezése 1991-ben ismét Nádasdi utca lett.

871 Elnevezése 1961-ben Lenin, 1991-ben ismét Szent Imre utca lett.

872 Elnevezése 1991-ben ismét Fő utca lett.

873 Elnevezése 1961-ben Lenin, 1991-ben ismét Szent Imre utca lett.

46.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata névtelen utcák elnevezéséről

Kaposvár, 1957. május 29.

Somogyvári József elvtárs az Igazgatási Osztály vezetője előterjesztést tesz utcanevek megváltoztatására, illetve újonnan épült eddig névtelen utcák elnevezéséről. 215/1957. V.29. VB. határozat: Végrehajtó Bizottság az Igazgatási Osztály javaslatára a Ballakuti-dűlő⁸⁷⁴ nevét Ballakuti utra, a II. Kisgáti dűlő nevét Semmelweis utcára,⁸⁷⁵ a III. Kisgáti dűlő nevét Jászai Mari utcára, a Cseri hegy I. dűlő nevét Gárdonyi Géza utcára, a Mikszáth utca folytatását Hámán Kató utcára⁸⁷⁶ változtatja meg. Az eddig névtelen Kisgáti utcából nyíló II. új utcát Dériné utcának,⁸⁷⁷ a Kisgáti utcából nyíló II. új utcát Blaha Lujza utcának, a Jutai úti Oncsa-telep I. utcát Szigligeti Ede utcának, a II. utcát Badacsony utcának, a III. utcát Balaton utcának, a IV. utcát Esze Tamás utcának, a Cseri Vajgyárral szemben lévő új utcát Tompa Mihály utcának, a Fekete Kertészetnél lévő I. utcát Árpád utcának, a II. utcát Irinyi János utcának a Kecelaljai utat Vak Bottyán utcának, a Gorkij utca végén lévő Váli közt Munkácsi⁸⁷⁸ Mihály utcának nevezi el.

Határidő: azonnal.

XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1957. május 29-i ülése. 215/1957. (V. 29.) VB sz. h.

Írógéppel készült jegyzőkönyv aláírásokkal hitelesítve.

47.

Írás a kaposvári közterületi névtáblák anomáliáiról

Kaposvár, 1957. július 27.

Térkeresőben. Hol van az Állami Gazdaságok Somogy megyei Igazgatósága? Ezt a kérdést tettem fel, mert el szerettem volna menni oda. A válasz egyszerű: csak meg kell nézni a telefonkönyvet, abban benne van. Mégpedig ilyen: Mártí-

874 A dűlő szó ebben a forrásban dűlőutat jelent. Helyesen: Ballakúti dűlő.

875 Helyesen: Semmelweis utca.

876 Elnevezése 1991-től Lorántffy Zsuzsanna utca.

877 Helyesen: Déryné utca.

878 Helyesen Munkácsy.

rok tere 1.⁸⁷⁹ Hm, a Mártírok tere? Hogy az hol van? A rendőr elvtárs felvilágosított, mikor megkérdeztem tőle:

– Menjen fel az Április 4 utcán⁸⁸⁰ és balkéz felől, amikor a Diófa-vendéglőhöz ér, ott a tér. Úgy is volt. Sőt az 1. szám pontosan a Diófa épülete. De az Állami Gazdaságok Igazgatósága ott sohasem volt. Végigjártam a házakat, s az eredmény röviden ez:

Beloianisz utca⁸⁸¹ sarok, gyönyörű, vadonatúj tábla, felírása: I. ker. Bethlen tér. A mellette lévő 4-as számot viselő épület kapuja mellett: Petőfi tér, ám azon a házban, melyben a Húsbolt van (Honvéd utcasarok?), ütött-kopott, rozsdás táblán a Mártírok tere felírás áll. Szerényen érdeklődtem, hogy mi ennek a térnek a neve. Egy járókelő így elégített ki:

– Három éve lakom az Április 4 utca végén, de bizony az isten se tudná megmondani a becsületes nevét, azt sem hiszem, hogy tér ez. Hát az utóbbiban ugyan nincs igaza, mert szemmel láthatóan tér helyezkedik el a Diófa környékén, csak éppen az Állami Gazdaságok Igazgatósága sosem volt ezen a neve-sincs vagy neve-sok téren. Persze, azért csak megtaláltam azt is, ott lenn, a pályaudvar közelében, a Petőfi tér 1. szám alatt...

– fehér –: Térkeresőben. Hol van az Állami Gazdaságok Somogy megyei Igazgatósága? *Somogyi Néplap*, 1957. július 27. 5. p.
Újságcikk.

48.

Glossza a kaposvári utcanévadásról

Kaposvár, 1969. november 25.

Helyes volt összefoglalót adni Kaposvár utcanéveiről: hasznos és tanulságos olvasmány volt. Elvi gondolatmenetét a tanácsok illetékesei is hasznosíthatják. Feltétlenül helyes, dicséretes, ha az egészséges lokálpatriotizmus neves helyi tudósokról, művészekről, vagy a társadalmi haladás elfeledett, illetve kevésbé méltatott képviselőiről emlékezik meg – ha másként nem utcanév formájában. De vannak városaink, ahol az utcanév-táblákat néhány soros életrajzi táblával is kiegészítik. Ez a széles körű népművelés céljait szolgálja. Milyen jó lenne, ha Kaposváron is, vagy másutt is találkozhatnánk ilyen kezdeményezéssel!

879 Elnevezése 1991-ben ismét Bethlen tér lett.

880 Elnevezése 1991-ben ismét Zárda utca lett.

881 Elnevezése 1991-ben Somssich Pál utca lett.

Hány és hány emlegetett, vagy már elfeledett somogyi híresség érdemelne utcát? Hiszen számos helyen keletkezik új utca napjainkban, amelynek az elnevezése a mi feladatunk. S helyes volna arra is gondolni például, hogy a második honfoglaló, IV. Béla történelmi útját megörökítő utca ismét visszakapja régi nevét. Gorkijról pedig a Kalinyin-városrész egyik szép utcáját kellene elnevezni. Vagy méltó utcát lehetne elnevezni Csokonairól is – a mai szűk kis köz helyett. A magyar felvilágosodás nagy költőjének emléke – éppen Kaposváron többet érdemelne.

Gönci Ferencről – Kaposvár nagy nevű tudós múzeumigazgatójáról – *Zalában utcát és művelődési házat is elneveztek.* A zalaegerszegi néprajzi múzeum falán pedig hírét és munkásságát megörökítő emléktáblát helyeztek el. Szűkebb hazájában, sok évtizedes munkássága színhelyén még utcát sem neveztek el róla és a temetőben lévő sírja is gyomos, elhanyagolt. Kunffy Lajosnak, Iványi-Grünwaldnak, Rudnaynak sem adtunk még egyetlen utcanévet sem, Barla-Szabó József múzeumalapító. Melhard Gyula történész, Roboz István, az első újságszerkesztő, Kopits János a múlt századi Kaposvár utcáinak festője⁸⁸² – és sorolhatnánk még – ugyancsak megérdemelnék, hogy az utókor megemlékezzék róluk.

D. B.: Még egyszer az utcanevéről. *Somogyi Néplap*, 1969. november 25. 6. p. Újságcikk. Kurzívált kiemelések az eredetiben.

49.

A Kaposvári Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata utcák átnevezéséről

Kaposvár, 1972. február 1.

1./ A végrehajtó bizottság az alábbi szerint határozza meg az utca elnevezéseket:

a./ Toponári városrész:

Ady Endre utca	helyett	Szabó Pál utca
Bem utca	„	Meggyes utca
Béke utca	„	Móra Ferenc u.
Dimitrov utca	„	Orci út
Dózsa György utca	„	Kilián György u. ⁸⁸³
Engels utca	„	Jakubecz György u. ⁸⁸⁴

882 Többek között az 1911-ben felállított kaposvári Kossuth-szobor alkotója is volt.

883 Elnevezése 1991-ben Posta utca lett.

884 Elnevezése 1991-ben Kodolányi János utca lett.

József Attila utca	„	Erdei Ferenc u.
Kossuth Lajos utca	„	December 2. u. ⁸⁸⁵
Latinca Sándor u.	„	Veres Péter u.
Lenin utca	„	Gagarin u. ⁸⁸⁶
Marx Károly utca	„	Benyó János u. ⁸⁸⁷
Mező Imre utca	„	Mikes Kelemen u.
Petőfi utca	„	Derkovits Gyula u.
Ságvári utca	„	Váci Mihály u.
Táncsics Mihály u.	„	Szabadság u.
Vasút sor	„	Juhász Gyula u.
Vöröshadsereg utca	„	Toponári út
b./ Kaposfüredi városrész:		
Vöröshadsereg u.		
Petőfi utca	helyett	Kaposfüredi út
Kossuth Lajos u.		
Április 4. utca	„	Vörös Október u. ⁸⁸⁸
Dózsa György utca		Kisközi utca
Május 1. utca		Felszabadulás u. ⁸⁸⁹
Táncsics Mihály u.		Alkotmány u.

XXIII. 516. Kaposvári Városi Tanács iratai. A végrehajtó bizottság 1972. február 1-i ülése. 35/1972. (II. 1.) VB sz. h.

Írógéppel készült jegyzőkönyv, aláírásokkal hitelesítve.

50.

Kaposvár Megyei Jogú Város Képviselő-testületének határozata közterületek névváltoztatásáról

Kaposvár, 1991. február 5.

7. Utca- és közterületek névváltoztatása.

22/1991. (II. 5.). számú önkormányzati határozat:

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése az Oktatási, Tudományos és Kulturális Bizottság javaslata alapján megtárgyalta Kaposvár Megyei Jogú Város utcaneveinek megváltoztatásáról szóló előterjesztést és az alábbi határozatot hozta:

885 Elnevezése 1991-ben Kemping utca lett.

886 Elnevezése 1991-ben Gém utca lett.

887 Elnevezése 1991-ben Tamási Áron utca lett.

888 Elnevezése 1990-ben Szőlőhegyi utca lett.

889 Elnevezése 1991-ben Állomás utca lett.

1/ A Közgyűlés a város utcaneveit 1991. június 1. napjával az alábbiak szerint megváltoztatja.:

1. Április 4. utca: Zárda utca (1 tartózkodással)
2. Április 4. köz: Zárda köz (1 tartózkodással)
3. Balogh István utca: Bláthy Ottó utca (2 tartózkodással)
4. Beloianisz utca: Somssich Pál utca (1 ellenszavazattal, 2 tartózkodással)
5. Benyó János utca: Tamási Áron utca (1 tartózkodással)
6. December 2. utca: Kemping utca (1 tartózkodással)
7. Dimitrov utca: Tallián Gyula utca (2 tartózkodással)
8. Felszabadulás utca: Állomás utca (1 ellenszavazattal, 2 tartózkodással)
9. Forradalmárok tere: Szent Imre utca (1 tartózkodással)
10. Gagarin utca: Gém utca (2 ellenszavazattal, 1 tartózkodással)
11. Gorkij köz: Béla király köz (1 tartózkodással)
12. Hámán Kató utca: Szalay Fruzsina utca (13 igenlő szavazattal, 7 ellenszavazattal, 2 tartózkodással)
13. Jakubecz György utca: Kodolányi János utca (1 tartózkodással)
14. Kilián György utca: Festetics utca (4 tartózkodással)
15. Kun Béla utca: Gönczi Ferenc utca (1 tartózkodással)
16. Latinca Sándor utca: Kontrássy utca (3 tartózkodással)
17. Lewin Samu utca: Szalóky Dániel utca (1 ellenszavazattal, 4 tartózkodással)
18. Marx Károly utca: gróf Apponyi Albert utca (3 ellenszavazattal, 2 tartózkodással)
19. Marx Károly köz: gróf Apponyi Albert köz (3 ellenszavazattal, 2 tartózkodással)
20. Mártírok tere: Bethlen tér (12 igenlő szavazattal, 10 ellenszavazattal)
21. Mező Imre utca: Mező utca (1 tartózkodással)
22. Micsurin utca: Kőrösi Csoma Sándor utca (1 tartózkodással)
23. November 7. utca: Daru utca (1 tartózkodással)
24. Rózsa Ferenc utca: Kereszt utca (2 tartózkodással)
25. Sallai utca: Kálvária utca (2 tartózkodással)
26. Ságvári Endre utca: Hajnóczy⁸⁹⁰ József utca (1 ellenszavazattal, 2 tartózkodással)
27. Schönherz Zoltán utca: Nádasdi utca (1 tartózkodással)
28. Stromfeld Aurél utca: Szentmarjay Ferenc utca (11 igenlő, 10 ellenszavazattal és 4 tartózkodással)
29. Szalma István utca: Biczó Ferenc utca (14 igenlő, 5 ellenszavazattal, és 4 tartózkodással)

890 Helyesen: Hajnóczy.

30. Szalma István köz: Biczó Ferenc köz (14 igenlő, 5 ellenszavazattal, és 4 tartózkodással)
31. Szántó Imre utca: Nagyatádi Szabó István utca (3 tartózkodással)
32. Tanácsház utca: Teleki utca (2 tartózkodással)
33. Tóth Lajos utca: Anna utca (1 ellenszavazattal, 4 tartózkodással)
34. Tóth Lajos köz: Iskola köz (4 tartózkodással)
35. Zalka Máté utca: Baross Gábor utca

XXXVII. 1. Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának iratai. A képviselő-testület 1991. február 5-i ülésének jegyzőkönyve. 22/1991. (II. 5.) kgy. sz. h.

Írógéppel készült, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv.

A 12. Hámán Kató utcát rövidesen mégis Lorántffy Zsuzsanna, a 17. Lewin Samu utcát Óvoda, a 31. Szántó Imre utca Szántó utcának nevezték el. A 28. Stromfeld Aurél utca neve pedig mégis megmaradhatott. Bővebben az adott szócikkeknél!

Közterületi névmutató a válogatott dokumentumokhoz

A közterületek neve a város 2012-ben hivatalos jegyzékben szereplő formában került általában a szócikkek címébe. A mutató sorrendjének kialakításánál figyelembe vettem a hivatalos jegyzéket is.

A **fettesített neveknek a (zárójelben lévő sorszám)** alatt található a fő részben a szócikke. (Tehát nem oldalszámot jelent!) A mellettük szereplő normál betűtípussal vagy *kurzívált betűkkel* írt nevek korábbi hivatalos vagy népi elnevezések, esetleg csak javaslatok voltak. A [szögletes zárójelben egyes helyeken szereplő római szám] azt jelzi, hogy ezen a néven más-más helyen és időben azonos nevű közterület létezett városunkban. Ezek sorszáma időbeli sorrendet jelent.

A **fettesített és aláhúzott sorszámok, amelyek M.-mel kezdődnek** (pl. **M. 1.**) azt jelentik, hogy a **III. Válogatott dokumentumok Kaposvár közterületeinek (n)évtörténetével kapcsolatban** című, röviden, egyszerűsítve a Mellékletben szereplő, adott sorszámú forrásközlésben említik a sor elején lévő közterületet a jelenlegi vagy korábbi nevéen.

A névmutató a közterületek neveit tartalmazza, tehát nem személynévmutató.

Az egyszerűség kedvéért az 1970-es években Kaposvárhoz csatolt községeket csak már mint városrészt említem.

A névmutatóban szereplő rövidítések és feloldásaik:

(K.–Kf.) = (Kaposvár–Kaposfüred)

(K.–To.) = (Kaposvár–Toponár)

(K.–Tö.) = (Kaposvár–Töröcske)

M. = Melléklet

48-as ifjúság útja (1.), Hunyadi János tér,
Pozsony utca, M. 42.

A, Á

Achim András utca (2.), Marhahajtó út,
M. 40.

Adria utca (3.), M. 25., M. 26.

Ady Endre utca (4.), **Fő utca (82.)**, **Gilice utca [II.] (91.)**, Gutenberg utca, Korona utca, Nagy utca, *Nagyboldogasszony utca*, **Vár utca (285.)**, M. 3., M. 38., M. 39., M. 44.

Akácfa utca (5.), M. 20.

Alkotmány utca (6.) (K.–Kf.), Táncsics Mihály utca (K.–Kf.), M. 49.

Állomás utca (7.) (K.–Kf.), Felszabadulás utca (K.–Kf.), Május 1. utca (K.–Kf.), M. 49., M. 50.

Anna utca (8.), *Gróf Apponyi Albert utca*, *Pete Lajos utca*, Tóth Lajos utca, M. 2., M. 3., M. 4., M. 35., M. 38., M. 39., M. 50.

Arany János köz (9.)

Arany János tér (10.), *Kereszt tér*

Arany János utca (11.), Arany utca, Arany utca, Zarany utca, Zaranyi utca

Árok utca (12.), M. 3., M. 19.

Árpád utca [III.] (13.), M. 46.

Árvaház utca (14.), *Árvaleányház utca*, M. 29.

B

Badacsony utca (15.), M. 46.

Bajcsy-Zsilinszky utca (16.), Eszterházy utca, M. 10., M. 38., M. 39.

Balaton utca (17.), M. 46.

Balázs János utca (18.)

Balázskert köz (19.)

Ballakuti utca (20.), M. 13., M. 46.

Balogh Ádám utca (21.)

Bárczi Gusztáv utca (22.)

Baross Gábor utca (23.), 44-es ezred utca, *44-es gyalogezred utca*, **Budai Nagy Antal utca (43.)**, Bivalyos utca, Ivánfai út, Major utca, Nagyatádi Szabó István utca, Pálya utca, Zalka Máté utca, M. 3., M. 4., M. 34., M. 43., M. 44., M. 50.

Bartók Béla utca (24.), Töröcskei út, Kálvária utca [I.], Sétatér utca [II.], M. 3., M. 8., M. 19.

Bástya utca (25.), *Vígh Pál utca*

Béke utca (26.), Dűlő utca, Levente utca, M. 3., M. 28.

Béla király köz (27.), Gorkij köz, M. 50.

Béla király utca (28.), *Béla király útja*, Ivánfai út, Gorkij utca, M. 44., M. 48., M. 50.

Bem utca (29.), *Árpád utca*, Kolozsvár utca [I.]

Benedek Elek utca (30.)

Bercsényi Miklós utca (31.)

Berzsenyi utca (32.), Búza tér [I.], Hosszú utca, Széchenyi tér [II.], Szent János tér [II.], M. 1., M. 2., M. 3., M. 4.

Beszédes József utca (33.)

Bethlen tér (34.), Kálvin tér, Petőfi tér [I.], Mártírok tere [II.], M. 47., M. 50.

Bethlen Gábor utca (35.)

Biczó Ferenc köz (36.), Szalma István köz, M. 50.

Biczó Ferenc utca (37.), *Csorba József utca*, Gróf Festetics Pálné utca, Meggyes utca [II.], Szalma István utca, M. 20., M. 38., M. 39., M. 50.

Blaha Lujza utca (38.), M. 46.

Bláthy Ottó utca (39.), Balogh István utca, M. 50.

Bocskai István utca (40.)

Bodrog utca (41.)

Brassó utca (42.), M. 25., M. 26., M. 29.

Budai Nagy Antal utca (43.), **Baross Gábor utca (23)**, Bivalyos utca, Major

utca, Nagyatádi Szabó István utca,
Pálya utca, **M. 6., M. 43.**

Búzavirág utca (44.), Pipacs utca (226.)
Buzsáki utca (45.), M. 36.

C

Corvina tér (46.)
Cukorgyár köz (47.)

CS

Csalogány utca (48.)
Csatorna köz (49.), M. 36.
Cseri út (50.), Szennai út, M. 36.
Csik Ferenc sétány (51.)
Csillag utca (52.)
Csokonai Vitéz Mihály utca (53.),
Könyvtár utca, **M. 48.**

D

Dália utca (54.) (K.–Kf.)
Damjanich utca (55.), M. 12.
Dankó Pista utca (56.)
Daru utca (57.) (K.–To.), November 7.
utca (K.–To.), **M. 50.**
Derkovits Gyula utca (58.) (K.–To.), Pe-
tőfi Sándor utca (K.–To.), **M. 49.**
Déryné utca (59.), Névtelen utca, M. 46.
Deseda utca (60.) (K.–To.)
Dési Huber István utca (61.), Pázmány
Péter köz
Dobó István utca (62.), M. 15., M. 19.
Dombóvári út (63.), Patyolat utca
Dózsa György utca (64.), Gróf Tisza Ist-
ván utca, János utca [I.], *Roboz István*
utca, **M. 5., M. 6., M. 38., M. 39.**
Dr. Kovács-Sebestény Gyula utca (65.),
Kertész utca [I.], **M. 22.**
Duna utca (66.)

E

Eger utca (67.)
Egyenesi út (68.), Szennai út, **M. 36.**
Eötvös utca (69.), M. 16., M. 19.
Erdei Ferenc utca (70.) (K.–To.), József
Attila utca (K.–To.), **M. 49.**
Erdősor utca (71.), M. 36.
Erkel köz (72.), Erkel utca (73.)
Erkel utca (73.), Erkel köz (72.)
Esze Tamás utca (74.), M. 46.
Ezredév utca (75.), M. 10.

F

Fazekas Mihály utca (76.)
Fekete István utca (77.)
Fenyves utca (78.) (K.–Tö.), Arany János
utca (K.–Tö.), Fő utca (K.–Tö.)
Fodor József tér (79.)
Fodor József utca (80.), *Tanár borhó*
Fonyódi utca (81.)
Fő utca (82.), **Ady Endre utca (4.),** *Bánffy*
Dezső utca, Ferenc József utca, Ko-
rona utca, Május 1. utca, *Nagyboldo-*
gasszony utca, *Sétálóutca*, Temető utca,
Toponári utca, Toponári út [I.], **Vár**
utca (285.), M. 3., M. 44.
Frankel Leó utca (83.)
Fürdő köz (84.)
Füredi utca (85.), M. 3.

G

Gábor Andor tér (86.)
Galimberti utca (87.)
Gárdonyi Géza utca (88.), M. 46.
Gém utca (89.) (K.–To.), Gagarin utca
(K.–To.), Lenin utca (K.–To.), *Tőt*
*utca (K.–To.), M. 49., M. 50.
Géza utca (90.), M. 14., M. 18., M. 19.
Gilice utca [II.] (91.), **Ady Endre utca**
(4.), M. 36.*

Gönczi Ferenc utca (92.), Kun Béla utca, M. 48., M. 50.

Gróf Apponyi Albert köz (93.), Marx Károly köz, M. 50.

Gróf Apponyi Albert utca (94.), Apponyi Albert utca, *Esze Tamás utca*, Marx Károly utca, Rózsa utca [I.], M. 3., M. 6., M. 9., M. 21., M. 39., M. 43., M. 50.

GY

Gyár utca (95.), M. 19.

Gyöngyvirág utca (96.) (K.–Tö.), Petőfi Sándor utca (K.–Tö.)

Győr utca (97.)

H

Hadastyán köz (98.), M. 36.

Hajnal utca (99.), *Nap utca*

Hajnóczy József utca (100.), Ságvári Endre út, M. 50.

Harang utca (101.) (K.–Tö.), Ady Endre utca (K.–Tö.)

Hársfa utca (102.), M. 12.

Hegyalja utca (103.), *Mustos köz*, Szigetvári köz, M. 2., M. 3., M. 36.

Hegyi utca (104.), M. 29.

Herman Ottó utca (105.)

Hold utca (106.), M. 31.

Honvéd utca (107.), 19. honvéd gyalogezred utca, Arany utca, Aranyi utca, M. 2., M. 3.

Horgász utca (108.) (K.–To.)

Hóvirág utca (109.) (K.–Kf.)

Hunyadi János utca (110.), M. 42.

I

Ibolya utca (111.) (K.–Kf.)

Irányi Dániel utca (112.), Bábos utca, Sétatér utca [I.], M. 1., M. 3.

Irinyi János utca (113.), M. 46.

Iskola köz (114.), Tóth Lajos köz, M. 50.

Iszák utca (115.), *Bolgár utca*

Ivánfahegyaljai út (116.)

Izzó utca (117.)

J

János utca [II.] (118.), *Új-János utca*

Jászai Mari utca (119.), M. 46.

Jedlik Ányos utca (120.), Rimanóczy Kálmán utca, M. 44.

Jókai utca (121.), M. 16., M. 19., M. 23.

József utca (122.), M. 19.

József Attila utca (123.), István utca, *Dózsa György utca*, M. 38., M. 39.

Juhász Gyula utca (124.) (K.–To.), Vasút sor (K.–To.), M. 49.

Jutai út [II.] (125.), Boglár–Kaposvári országút, Régi Kapos-Füredi út

K

Kálvária utca [II.] (126.), Lövész utca, Sallai Imre utca, M. 3., M. 8., M. 44., M. 50.

Kandó köz (127.)

Kandó Kálmán utca (128.)

Kanizsai utca (129.), Jutai utca, Jutai út [I.], Kanizsai út, *Klinker út*, Papsára utca, November 7. utca, *Sztáhányov út*, M. 3., M. 44.

Kapoli Antal utca (130.)

Kaposfüredi út (131.) (K.–Kf.), Kossuth Lajos utca (K.–Kf.), Petőfi Sándor utca (K.–Kf.), *Poléjár utca (K.–Kf.)*, Vörös Hadsereg utca (K.–Kf.), M. 49.

Kaposi Mór utca (132.)

Kaposrét sor (133.), Császárrét sor, M. 44.

Károly Róbert utca (134.)

Kárpát utca (135.), M. 25., M. 26.

Kassa utca (136.), M. 25., M. 26.

Katona József utca (137.), M. 19.
Kazinczy Ferenc utca (138.)
Kecelhegyaljai út (139.)
Kecelhegyi út (140.)
Keletivánfa utca (141.), M. 3.
Kemping utca (142.) (K.–To.), December
2. utca (K.–To.), Kossuth Lajos utca
(K.–To.), *Zsidó utca (K.–To.),* M. 37.,
M. 49., M. 50.
Kenese tér (143.)
Kenyérgyár utca (144.)
Kereszt utca (145.), Rózsa Ferenc utca,
M. 3., M. 44., M. 50.
Kertalja utca (146.)
Kertész utca [II.] (147.)
Keszthely utca (148.)
Kinizsi Pál utca (149.)
Kisfaludy utca (150.), M. 19.
Kisgáti utca (151.), M. 29.
Kisközi utca (152.) (K.–Kf.), Dózsa
György utca (K.–Kf.), M. 49.
Kisrómahegyi út (153.)
Klapka utca (154.), M. 19.
Kócsag utca (155.) (K.–To.), Sarohin tá-
bornok utca (K.–To.)
Kodály utca (156.)
Kodolányi János utca (157.) (K.–To.),
Engels utca (K.–To.), Jakubecz
György utca (K.–To.), M. 49., M. 50.
Komárom utca (158.)
Kontrássy utca (159.), Latinca Sándor
utca, M. 39., M. 50.
Koppány vezér utca (160.)
Kossuth Lajos utca (161.), Árpád utca
[I.], *Bánffy Dezső utca, Eibenitz köz,*
Kolozsvár utca [II.], Nagyvárad utca,
Vár utca, M. 10., M. 27., M. 39.
Kossuth tér [II.] (162.), Fő tér, Kapos-
vár tere, Piac tér, Széchenyi tér [I.],
Templom tér, M. 3.
Kölcsey utca (163.), M. 19.
Könyves Kálmán utca (164.)
Körös utca (165.)

Körösi Csoma Sándor utca (166.), Mi-
csurin utca [II.], M. 50.
Körtönye utca (167.)
Kőszeg utca (168.)
Krúdy Gyula utca (169.)
Kulacs utca (170.)
Kunffy utca (171.), M. 48.

L

Laborfalvi Róza utca (172.), Rákosi Jenő
utca, M. 27., M. 43.
Laktanya utca (173.), M. 19.
Léva köz (174.)
Léva utca (175.), M. 25., M. 26., M. 36.
Liszt Ferenc utca (176.)
Lonkai út (177.)
Lorántffy Zsuzsanna utca (178.), *Babits*
Mihály utca, Hámán Kató utca, Mik-
száth Kálmán utca (194.), Szalay
Fruzsina utca, M. 46., M. 50.
Losonc köz (179.)
Losonc utca (180.), M. 25., M. 26., M.
36.
Lövölde utca (181.), M. 19.

M

Madár utca (182.), M. 31.
Magyar utca (183.), M. 19.
Malom utca (184.), M. 3.
Margaréta utca (185.) (K.–Kf.)
Maros utca (186.)
Martinovics Ignác utca (187.)
Mátyás király utca (188.), *Rákosi Mátyás*
utca, M. 29.
Megyeház utca (189.), *Bánffy Dezsőről*
utca
Meggyes utca [III.] (190.) (K.–To.), Bem
József utca (K.–To.), M. 49.
Mérői köz (191.), M. 31.
Mező utca (192.), Guba Sándor utca
(303.), Igali postaút, Mező Imre

utca, November 4. utca, Toponári út
[II.], M. 50.

Mikes Kelemen utca (193.) (K.–To.),
Mező Imre utca (K.–To.), M. 49.

Mikszáth Kálmán utca (194.), Hámán
Kató utca, **Lorántffy Zsuzsanna
utca (178.)**, M. 16., M. 19., M. 23.

Monostor utca (195.)

Móra Ferenc utca (196.) (K.–To.), Béke
utca (K.–To.), M. 49.

Móricz Zsigmond utca (197.), Cigánysor
utca, Szentjakabi sor, M. 36.

Munkács utca (198.), M. 25., M. 26., M.
36.

Munkácsy Mihály utca (199.), *Gál horbó,*
Váli köz, M. 46.

Muskátli utca (200.) (K.–Kf.)

Múzeum köz (201.), Csokonai köz

N

Nádasdi utca (202.), Schönherz Zoltán
utca, M. 19., M. 44., M. 50.

Nádor utca (203.), *Beloianisz utca*, M.
27.

Nagyát utca (204.)

Nagyszeben utca (205.), M. 25., M. 26.,
M. 29.

Nagyváthy János utca (206.)

Nap utca (207.)

Németh István fasor (208.), Beloianisz
utca, Meggyes utca [I.], Németh Ist-
ván utca, M. 10.

Nemzetőr sor (209.), Munkásőr sor

Noszlopy Gáspár utca (210.), Erzsébet
út, M. 12., M. 38., M. 39.

NY

Nyár utca (211.), Micsurin utca [I.]

Nyírfa utca (212.), *Csillag utca*

Nyugatvánfa utca (213.), M. 3.

O, Ó

Orci út (214.) (K.–To.), Dimitrov utca
(K.–To.), *Kálvária utca (K.–To.)*, M.
49.

Orgona utca (215.) (K.–Kf.), *Toponári út
(K.–Kf.)*

Óvoda utca (216.), Lewin Samu utca,
Szalóky Dániel utca, M. 39., M. 50.

P

Pacsirta utca (217.)

Pálóczi Horváth Ádám utca (218.)

Panoráma utca (219.) (K.–To.)

Patak sor (220.)

Pázmány Péter utca (221.), Ólaki dűlő,
M. 19., M. 20., M. 29., M. 30.

Pécsi utca (222.), Kallói út, *Szentjakabi út,*
Vörös Hadsereg utca, M. 3., M. 37.,
M. 39., M. 44.

Pete Lajos utca (223.), *Noszlopy Gáspár
utca*, Ősz utca

Petőfi tér [II.] (224.), Deák tér, *Mártírok
tere [I.]*, Széna tér, M. 3., M. 44., M.
47.

Petőfi utca (225.), Közép utca, Új utca,
M. 3., M. 4.

Pipacs utca (226.), Búzavirág utca (44.),

Posta utca (227.) (K.–To.), *Festetics utca,*
Kilián György utca, M. 49., M. 50.

Puskin utca (228.), Szent György utca,
M. 44.

R

Radnóti Miklós utca (229.)

Rákóczi tér (230.), Búzatér [II.], Gabo-
napiac tér, M. 4., M. 32., M. 42.

Raktár utca (231.)

Rét utca (232.), M. 31.

Rezeda utca (233.) (K.–Kf.)

Rigó utca (234.)

Rippl-Rónai tér (235.), Táncsics Mihály tér, Teleki tér, M. 33., M. 39.
Rippl-Rónai utca (236.), M. 27.
Rodostó utca (237.) (K.–To.)
Rómahegyi utca (238.)
Rozmaring utca (239.) (K.–Kf.)
Rózsa utca [II.] (240.), *Új-Rózsa utca*
Rudnay Gyula utca (241.), M. 48.

S

Semmelweis utca (242.), M. 46.
Sigray utca (243.)
Somssich Pál utca [II.] (244.), Beloianisz utca, B. köz, Meggyes utca [I.], Németh István utca, M. 3., M. 10., M. 50.
Sopron utca (245.)
Sörház utca (246.), M. 19., M. 20.
Streith Miklós utca (247.), Sándor utca, M. 19., M. 39.
Stromfeld Aurél utca (248.), *Szentmarjay Ferenc utca*, M. 50.

SZ

Szabadság utca (249.) (K.–To.), Táncsics Mihály utca (K.–To.), M. 49.
Szabó Pál utca (250.) (K.–To.), Ady Endre utca (K.–To.), M. 49.
Szántó utca (251.), *Kaposváry György utca, Nagyatádi Szabó István utca*, Szántó Imre utca, M. 39., M. 50.
Széchenyi tér [III.] (252.), Engels utca, Somssich Pál utca [I.], M. 11., M. 38., M. 44.
Szegefű köz (253.)
Szegefű utca (254.), Szegefű sor, Szegefű sor, M. 36.
Szent Imre utca (255.), Forradalmárok tere, Kolozsvár utca [I.], Lenin utca [II.], Sztálin utca, M. 10., M. 44., M. 45., M. 50.

Szent István utca (256.), M. 29.
Szent László utca (257.), M. 29.
Szigetvári utca (258.), Szentpáli utca, M. 3.
Szigligeti Ede utca (259.), M. 46.
Szombathely utca (260.)
Szondy György utca (261.)
Szőlőhegyi utca (262.) (K.–Kf.), Április 4. utca (K.–Kf.), Vörös Október utca (K.–Kf.), M. 49.

T

Tallán Gyula utca (263.), Árpád utca [II.], Dimitrov utca, M. 4., M. 7., M. 43., M. 50.
Tamási Áron utca (264.) (K.–To.), Benyó János utca (K.–To.), Marx Károly utca (K.–To.), M. 49., M. 50.
Táncsics Mihály utca (265.), *Csokonai Vitéz Mihály utca*, Domb utca, M. 31., M. 36.
Tavaszi utca (266.)
Teleki utca (267.), *Döbrössy Alajos utca, Gilice utca [I.], Nagyatádi Szabó István utca*, Lenin utca [I.], Tanácsház utca, M. 2., M. 3., M. 43., M. 50.
Temesvár utca (268.), M. 25., M. 26.
Thököly Imre utca (269.)
Tinódi utca (270.)
Tisza utca (271.)
Tókaji köz (272.)
Tókaji utca (273.)
Toldi Miklós utca (274.)
Tompai Mihály utca (275.), *Gyöngyvirág utca*, M. 46.
Toponári út [III.] (276.) (K.–To.), Vörös Hadsereg utca (K.–To.), M. 49.
Tóth Árpád utca (277.)
Töröcskei utca (278.), M. 31.
Tulipán utca (279.) (K.–Kf.)
Tuskevári utca (280.), M. 29.

Ú, U

Újpiac tér (281.)

Ungvár utca (282.), M. 25., M. 26., M. 36.

V

Váci Mihály utca (283.) (K.–To.), Ságvári
Endre utca (K.–To.), M. 49.

Vak Bottyán utca (284.), M. 46.

Vár utca (285.), Ady Endre utca (4.), *Kos-
suth Lajos utca*, M. 3., M. 44.

Vásártéri út (286.), M. 36.

Vasút köz (287.), M. 31.

Vasvári Pál utca (288.), M. 19.

Vaszary János utca (289.)

Veres Péter utca (290.) (K.–To.), *Bárné-
vóna utca (K.–To.)*, Latinca Sándor
utca (K.–To.), M. 49.

Veszprém utca (291.)

Vikár Béla utca (292.), *Váli horhó*

Viola utca (293.) (K.–Kf.)

Virág utca (294.), Vég utca, M. 3.

Vöröstelek utca (295.), Szent Ferenc utca,
Vorosilov utca, M. 18., M. 19., M. 44.

X

Xantus János utca (296.)

Z

Zárda köz (297.), Április 4. köz, M. 50.

Zárda utca (298.), Április 4. utca, Pap
utca, M. 1., M. 2., M. 3., M. 44., M. 50.

Zichy Mihály utca (299.)

Zöldfa utca (300.), M. 19.

Zrínyi utca (301.), Donner utca, Szentpáli
utca, M. 3.

ZS

Zselici út (302.), *Orbán Balázs út*

PARKOK, EGYEBEK

Guba Sándor utca (303.), Igali postaút,
Mező utca (192.), November 4. utca,
Toponári út [II.]

Sávház (304.)

Berzsenyi park (305.), Honvédtér, Hor-
thy Miklós díszkert, Katonai gyakor-
lótér, *Nagy park*, *Szabadságkert*, Sza-
badság park, M. 38., M. 39.

Jókai liget (306.), Promenádnád, Sétatér, Zsi-
bagyóp, M. 24.

Rippl-Rónai park (307.), Mussolini park,
Múzeum park, Táncsics Mihály park,
Teleki park, M. 33.

Színház park (308.), *48-as Ifjúság park*,
Búzapiac, Búzatér [II.], Gabonapiac,
Hősök Ligete, M. 32., M. 42.

Rövidítések jegyzéke

h. = határozat, határozata

(K.–Kf.) = (Kaposvár–Kaposfüred)

kgy. = közgyűlés, közgyűlési

kmf. = kelt mint fent

(K.–To.) = (Kaposvár–Toponár)

(K.–Tö.) = (Kaposvár–Töröcske)

MNLOL = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára

MNLSML = Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára

p. = pagina, azaz oldal

pm. = polgármesteri

sz. = szám, számú

thb. = törvényhatósági bizottság, törvényhatósági bizottsági

tü. = tanácsülés, tanácsülési

VB = Végrehajtó Bizottság

A Somogyi Almanach eddig megjelent kötetei

1. Marián Miklós: A Baláta gerinces állatvilága
2. Kanyar József: Somogyi parasztság, somogyi nagybirtok (1901–1910)
3. Kanyar József (szerk.): Visszaemlékezések Rippl-Rónai Józsefre
4. Volly István: Somogyi „Kalevala”. Vikár Béla Somogyban
5. Balázs Árpád: Egy somogyi falu, Rácegres története 1945–1960
6. Takáts Gyula: Képek és versek útjain
7. Király István: Fejezetek a Somogy megyei szarvasmarha-tenyésztés történetéből (1848–1945)
8. Illyés Gyula: Az éden elvesztése. Oratórium
9. László Gyula: Vaszary János emlékezete
10. Tüskés Tibor: A déli part
11. Latinca Sándor válogatott írásai
12. Kováts Zoltán: Somogy megye népessége a XVII–XVIII. fordulóján
13. Tóth Tibor: A szocializált mezőgazdasági nagyüzemek az Igali járásban (1919)
- 14–15. Kelemen Elemér: Somogy megye művelődésügye a Tanácsköztársaság idején
- 16–17. Aradi Péter: A Dráva-vidék védelmének szervezése 1848 nyarán
18. Farkas Ferenc: Somogy köszöntése
- 19–21. Erdélyi Zsuzsanna: „*Hegyét hágék, lőtöt lépék...*”. (Archaikus népi imádságok)
22. T. Mérey Klára: A parasztság élete és sorsa a Somogy megyei Hunyady-birtokon (1767–1867)
23. Reöthy Ferenc: A Balaton halászhelyei
24. Takáts Gyula: Hódolat Berzsenyi szellemének. Versek és tanulmányok
25. Laczkó András: Helikoni tájakon. Irodalmi tanulmányok
26. Knézy Judit: Csököly népeinek gazdálkodása és táplálkozása (XVIII–XX. sz.)
- 27–29. Takáts Lajos: A Kis-Balaton és környéke
30. Kárpáti László: A barcsi ősbörökös madárvilága
- 31–33. Kunffy Lajos: Visszaemlékezéseim
- 34–35. Kelemen Elemér: Néptanítók Somogyban a kiegyezés korában
- 36–40. Kanyar József: „*Műzsáknak szentelt kies tartomány*”. Tanulmányok Somogy művelődéstörténetéből (XVIII–XX. sz.)
41. Várkonyi Imre: Somogy megye helységneveinek rendszere
42. Pomogáts Béla: Otthon a világban. Írások Takáts Gyuláról
- 43–44. Andrassy Antal: Noszlopy Gáspár (1820–1853)
- 45–49. Magyar Kálmán: A középkori Segesd város és megye története, régészeti kutatása
- 50–51. Dobai András: Somogy vármegye politikai igazgatása az önkényuralom korában (1849. január – 1865. szeptember)
52. Szita László: Somogy megyei nemzetiségek településtörténete a XVIII–XIX. században
53. Bősze Sándor: „*Az egyesületi élet a polgári szabadság...*”. Somogy megye egyesületei a dualizmus korában
54. Szili Ferenc: A hatalom és az erőszak természetrajza a XVIII–XIX. századi somogyi panaszlevelek tükrében (Forrásközlés)

